

FRØYA KOMMUNE

FORMANNSKAPET		Saksliste
Møtested: Kommunestyresalen	Møtedato: 24.01.2017	Kl. 09:00

Møteinnkalling

Medlemmene innkalles herved til overnevnte møte. Forfall må straks meldes til informasjonen, Tlf 72 46 32 00 eller til postmottak@froya.kommune.no
Varamedlemmer møter etter nærmere beskjed.

Kl. 09.00 ASU

Kl. 12.00 Orientering om mobil og bredbåndsdekning ved Telenor

NB! Planforum blir umiddelbart etter formannskapet

Under sak 17/170 vil Trønedelag brann og redningstjeneste gi en kort orientering.

Sakliste:

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
15/17	17/157 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 10.01.17
16/17	17/170 UTREDNING AV SAMMENSLÅING MELLOM FRØYA BRANN- OG REDNINGSTJENESTE OG TRØNDELAG BRANN- OG REDNINGSTJENESTE
17/17	16/1864 GNR 55 BNR 124 LEIE AV KOMMUNAL TOMT I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN
18/17	16/3593 OFFENTLIG ETTERSYN AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2016-2028 FOR HITRA KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE
19/17	17/26 FROANKONSEPTET - M/VIDEREUTVIKLING AV KOMOPP-PAKKER, REALISERING AV FROHEIM OG SØKNAD OM AUTORISASJON FOR NATURINFORMASJONSSENTER FOR FROAN
20/17	17/155 SØKNAD OM FRITAK FRA POLITISKE VERV SIGRUN SUMSTAD SØRDAL
21/17	16/3683 MØTEPLAN 1. HALVÅR 2017
22/17	17/165 ORDFØRERS ORIENTERING

23/17 17/166
RÅDMANNS ORIENTERING

HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG NÆRING

24/17 17/171
GRATIS LEIE AV HALL - BARN OG UNGDOM

25/17 16/3381
GOLAN - SØKNAD OM LANGTIDSLEIE

Sistranda, 19.01.17

Berit Flåmo
Ordfører

Siv-Tove Skarshaug
Sekretær

Saksdokumentene er lagt ut til offentlig ettersyn på følgende steder:

Frøya herredshus, www.froya.kommune.no.

Melding til medlemmene:

Det bes om at spørsmål som ønskes besvart under møtet må være overlevert ordfører/leder med kopi til politisk sekretariat senest 1 uke før møtet, fortrinnsvis på e-post. Dette med bakgrunn i en mer effektiv møteavvikling.

Ap og Sv har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom A.

Borgelig gruppe har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom C.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 24.01.2017	Arkivsaksnr: 17/157	Sak nr: 15/17
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
15/17	Formannskapet	24.01.2017

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 10.01.17

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 10.01.17 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 10.01.17

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	17/170	16/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Arvid Hammernes	M82	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
16/17	Formannskapet	24.01.2017
/	Kommunestyret	26.01.2017

UTREDNING AV SAMMENSLÅING MELLOM FRØYA BRANN- OG REDNINGSTJENESTE OG TRØNDELAG BRANN- OG REDNINGSTJENESTE

Forslag til vedtak:

Frøya kommune viser til foretatt utredningsarbeid og går inn for sammenslåing mellom Frøya brann- og redningstjeneste og Trøndelag brann- redningstjeneste (TBRT). Rådmannen gis fullmakt til å forhandle fram en avtale. Avtalen legges fram for formannskapet for godkjenning.

Kostnadene legges inn i budsjettet for 2018 og i økonomiplanen 2018 - 2021.

Kommunestyrets vedtak i sak 20/15 av 26.02.16, pkt. 3, oppheves. Frøya kommune vil si opp sitt deltakerforhold i Sør Fosen interkommunale feiervesen hvis det blir en avtale om sammenslåing med Trøndelag brann- og redningstjeneste.

Frøya kommune ønsker helst at også Hitra kommune blir med i en sammenslåingsprosess med Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT), og at det arbeides sammen og samtidig i prosessen.

Vedlegg:

- Utskrift av kommunestyrets møtebok i sak 20/15 av 26.02.15
- Notat fra kst. brannsjef av 11.11.16 fremlagt i formannskapet 15.11.16 vedrørende budsjett- og økonomibehandling
- 2 dimensjoneringsalternativ og engangskostnader
- Notat vedrørende kostnadsbesparelser, datert 15.12.16

Saksopplysninger:

En utredning av sammenslåing mellom Frøya brann- og redningstjeneste (FBR) og Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT) foreligger.

TBRT har etter oppdrag for oss stått for arbeidet, og bakgrunnen er en anmodning gjort i slutten av august i fjor. Vi ba om en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) og utredning av en brannordning der vi er med i TBRT. Før anmodningen ble gjort, hadde vi et møte med TBRT for å høre hvordan de stilte seg. Tilbakemeldingen var positiv.

TBRT er et interkommunalt selskap som består av kommunene Trondheim, Klæbu, Malvik, Leksvik, Rissa, Rennebu og Oppdal.

En viktig bakgrunn for vår henvendelse til TBRT er behovet for forbedringer. Det er særlig innen forebyggende arbeid at det er mye å hente da IKS-et har et stort kompetansemiljø. Tilgang til ressurser ved behov er viktig. Dette gjelder også i beredskapsarbeidet, særlig ved store og utfordrende hendelser.

Det er krav fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, fra 2014, om at samtlige kommuner må foreta en gjennomgang av dokumentasjonen av brann- og redningsvesenet for å sikre at denne tilfredsstiller gjeldende lov og forskrift.

Vår brannordning er fra 1998. Siden den gang har mye forandret seg, mye pga. stor vekst og utvikling. I 2004 ble det laget en ROS-analyse for kommunene Snillfjord, Hitra og Frøya. Snillfjord kommune valgte i ettertid et samarbeid med Orkdal kommune. Brannsjefene på Frøya og Hitra førte samtaler om mulighetene for et utvidet samarbeid som ga grunnlag for følgende kommunestyrevedtak 26.02.15:

- 1. Brannforebyggende personell i Frøya og Hitra kommuner underlegges Sør-Fosen feiervesen fra 1. januar 2015. Eksisterende stillingsressurser på forebyggende samt leder forebyggende i hver av kommunene, dv. 70 % stillingsandel overføres til Sør-Fosen feiervesen fra hver av kommunene Frøya og Hitra fra samme dato.**
- 2. Gjenværende reststillinger på 30 % i hver av kommune skal ivareta de lovmessig definerte leder beredskapsfunksjonene i den enkelte kommune**
- 3. Det fremlegges egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, sammenslåingen tenkes gjennomført samtidig med innføring av nytt nødnett i regionen, antatt innført høsten 2015.**

Pkt. 3 vedtaket er ikke oppfylt. Det er ikke kjent at vedtektene for Sør-Fosen feiervesen er endret slik at de også innbefatter brannforebyggende arbeid/avdeling utover behovsrettet feiing, boligtilsyn og informasjonsarbeid.

Hitra kommune ble invitert til å være sammen med oss i utredningsarbeidet med TBRT, men det kom fram at dette ikke var noe ønske fra deres side.

I utredningsarbeidet er det sett på risiko og sårbarhet, identifisering av tiltak for å ivareta dimensjonerende risikoforhold, identifisering av krav, evaluering av krav ut fra status, identifisering av tiltak, forslag til organisering og dimensjonering samt kostnader ved foreslått dimensjonering.

Det har vært arbeidsmøter med mange involverte, også tillitsvalgte både fra FBRT og TBRT. Samtidig har det vært en styringsgruppe bestående av vår rådmann, brann- og redningssjef fra TBRT og tillitsvalgte. Arbeidet har pågått fra september og fram til nå.

76 objekter er analysert for risiko. Viktige risikoforhold er bl.a. Frøyatunnelen, utleiebygg for overnatting, BeWi og Hamarvik Næringspark, farlig gods generelt og ulykke på vei, Frøya Sykehjem, PLIVO (pågående livstruende vold), bensinstasjoner og skog/lyngbrann.

Det er sett på en rekke tiltak som følge av dimensjonerende risikoforhold. Det gjelder f.eks. utstyr til brannvesen i forbindelse med tunnel, utstyr i tunnel, tilføring av kompetanse for å håndtere tunnelhendelser, utstyr i forbindelse med industri- og besinstasjonsbrann, pumpeutstyr for å håndtere skog/lyngbrann for å nevne litt.

Det forebyggende arbeidet er avviksanalysert for aktiviteter, utstyr/materiell, organisering/bemannning og kompetanse. 27 avvik krever tiltak der 24 dekkes av deltakerbidrag og 3 dekkes av Frøya ved sammenslåing (kompetanse, verifisere vannforsyning). 13 avvik lukkes relativt direkte ved sammenslåing, 9 er lite krevende å lukke og 5 krever mer å lukke. Kapasitet versus behov er hovedårsak. Antall årsverk er foreslått økt fra 0,6 til minimum 1,3 hvor 1,0 er lokalisert på Frøya og 0,3 er lokalisert i Trondheim.

Det nevnes en rekke mangler i dag vedrørende planlegging, gjennomføring og kompetanse. Behov for støtte kan gis fra Trondheim på spesialkompetanse, ledelse, større og bredere fagmiljø, forbedringsarbeid og ulovlighetsoppfølging.

Beredskap er avviksanalysert for det samme som det forebyggende arbeidet. 34 avvik krever tiltak der 17 dekkes av deltakerbidrag og 17 dekkes av Frøya ved sammenslåing (kompetanse, verifisere vannforsyning og utstyrsanskaffelse). 6 avvik lukkes relativt direkte ved sammenslåing, 15 er lite krevende å lukke og 13 krever mer å lukke. Antall årsverk er økt fra 0,89 til minimum 1,71 hvor 1,21 lokalisert på Frøya og 0,5 er lokalisert i Trondheim. Avvik og utfordringer går på bl.a. planer og dokumentasjon på samarbeid, manglende kompetanse og manglende brannvannskapasitet (manglende tankbil). Utfordringer i forhold til innsatstid for øyrekka samt hovedøya uten Nordskag brannstasjon er også nevnt. Behov for støtte fra Trondheim går på service, innkjøp, beredskapsledelse, planlegging og dokumentasjon.

Depot på Mausund og Sula foreslås opprettholdt med inntil 6 personer på hver plass, og i tillegg nevnes fokus på forebyggende arbeid i øyrekka. Tankbil anbefales anskaffet for å erstatte manglende brannvannskapasitet utenfor tettsted. Det er videre foreslått å øke antall personell på Sistranda med 4 for å ha tankbilsjåfører med en på hvert lag. Overordnet vakt er foreslått erstattet med utrykningsledere – 4 på Sistranda og 2 på Nordskaget (må utdannes).

Nordskaget er nevnt opprettholdt for å ivareta forskriftskrav til innsatstid og ivareta større hendelser. Nordskaget kan reduseres fra 8 stillingshemler til 6 og samlokaliseres med industrivernet på SalMar. Stillingsprosent er økt fra 1,5 % til 2, 5 % for røykdykker og 2 % for mannskap. Utdanning nevnes for å ivareta formell kompetanse for alt deltidspersonell, utrykningsledere og sjåfører. For øvrig må mer utstyr på plass, som bl.a. vannkanon og skumutstyr.

Feietjenesten er også vurdert. 9 avvik krever tiltak der 8 dekkes i stor grad av selvkost og 1 dekkes av Frøya ved sammenslåing (formell kompetanse). Antall årsverk er foreslått økt fra 1 til 2,5 der 2,0 er lokalisert på Frøya og 0,5 i Trondheim. Avvik og utfordringer er bl.a. begrenset informasjons- og motivasjonsarbeid, begrenset mengde igangsatt i forbindelse med hyttefeieing, mangelfull kartlegging av risiko og ikke tilstrekkelig kapasitet ut i fra behov for feieing og tilsyn.

Når det gjelder ledelse og administrative forhold ved sammenslåing sies det bl.a. følgende:

- Nåværende brannsjef blir overtallig (dekkes av Trondheim).
- Nåværende overordnet vakt erstattes av dreiende vakt utrykningsledere
- Administrative oppgaver håndteres av Trondheim (ca. 0,3 årsverk)

2 dimensjoneringsalternativer er lagt fram på grunn av personellmessige hensyn som følge av eventuell virksomhetsoverdragelse. Disse er vedlagt saken. Kostnadsøkningen per år ved alternativ 1 er ca. 1,1 mill. kr og ved alternativ 2 ca. 1,4 mill. kr. Ved alternativ 2 er årsverk økt med 0,3 på forebyggende og 0,2 på beredskap. I alternativ 2 er det lagt vekt på størst mulig grad av hele stillinger for å ivareta en effektiv arbeidsmåte og personellmessige hensyn. Feietjenesten er uten kostnadstall da den er selvkost. Når det gjelder engangskostnader til utstyr og kompetansehevende tiltak ved sammenslåing er disse beregnet til 1,8 mill. kr 1. år og 0,9 mill. kr 2. år, til sammen 2,7 mill. kr.

Følgende fordeler og ulemper nevnes ved sammenslåing:

Frøya brann og redning:	TBRT:
Fordeler: - Forskriftsmessig brannvesen - Rimelig heving av nivå - Forbedret fagmiljø/kompetanse - Utstyr og support	Fordeler: - Bidra til å oppfylle nasjonal føring - Større fagmiljø - Økte muligheter for større investeringer
Ulemper: - Sentralisert styring	Ulemper: - Logistikkutfordringer/avstand

Det konkluderes med følgende:

- Mange dimensjonerende risikoforhold er identifisert.
- Eksisterende stasjonsstruktur må opprettholdes.
- Eksisterende depot og mannskap på Sula og Mausund opprettholdes.
- Øke fokus på forebyggende arbeid i øyrekka.
- Personell: 20 personer på Sistranda (4 lag, inkludert tankbilsjåfører), 6 personer på Nordskaget (samlokalisert med industrivern), 6 personer på hver plass for Sula og Mausund
- Kompetanse: Utdanne 6 utrykningsledere (4 på Sistranda og 2 på Nordskaget), fullføre utdanning for deltidspersonell beredskap og fullføre utdanning feietjenesten og forebyggende
- Utstyr: Innkjøp av tankbil, vannkanon, skumutstyr m.m.

Ut fra bestilling i styringsgruppen er det sett på potensielle kostnadsbesparelser ved å vurdere effekter av følgende tiltak:

1. Nedleggelse av Nordskag brannstasjon
2. Ingen støttestyrke for tankbil på Sistranda
3. Valg av dimensjoneringsalternativ 1 framfor alternativ 2
4. Ingen dreiende vaktordning for utrykningsledere på Sistranda

Pkt. 1, 2, 3 og 4 gir besparelse på henholdsvis kr 371.000, kr 255.863, kr 325.000 og kr 600.000. Det vises til vedlagte notat.

Det sies at basert på de faglige vurderingene og anbefalingene fra arbeidsgruppen, så er det behov for å opprettholde ovenstående punkter.

Når det gjelder veien videre, sies det at både FBR og TBRT må bestemme seg om de ønsker sammenslåing. Ved en eventuell beslutning om sammenslåing må det avklares administrative forhold, oppsigelse av samarbeid med Hitra brann og redning samt finne dato for formelt brannarbeid.

Vurdering:

Det er gjort et stort arbeid fra TBRT i denne saken. Selv om mye er bra hos oss, har vi utfordringer med å levere en forskriftsmessig tjeneste hvor kapasitet og ressurser står i forhold til behovet. Det er avdekket mange avvik som krever tiltak, og det er viktig at det tas tak i dette. Vi må bare innse at heving av nivået og implementering av tiltak er kostbart. Det kan bli svært utfordrende å gjøre dette alene, eventuelt sammen med Hitra kommune. Kostnadene kan bli lavere ved å bli en del av TBRT. Det vises til at TBRT har store ressurser som vi kan få tilgang til. De vet hva som må til for å tilfredsstille behovet.

Det er beklagelig at Hitra kommune ikke ble med på utredningsarbeidet, men det vil fortsatt bli gjort forsøk på å få de med hvis det blir en sammenslåingsprosess. En sammenslåing med TBRT for kommunene Frøya og Hitra hadde vært en stor styrke for alle ut fra mål om heving av kvalitet, samarbeid og lik standard på brann og redning i øyregionen.

Vi anbefaler en sammenslåing med TBRT. Dimensjoneringsalternativ 1 eller 2 er noe som må vurderes nærmere. Ut fra faglige vurderinger blir det feil å legge inn noen av de kostnadsbesparende tiltak som er nevnt ovenfor da det ble svekke kvaliteten.

Et forhold som ikke har kommet fram i utredningsarbeidet, er kostnadene med at vi bygger en ny brannstasjon. Her er det mulig å få TBRT som leietaker og dermed leieinntekter ut fra en betydelig investering i en ny brannstasjon.

Kostnadene som er nevnt med sammenslåing legges inn i neste års budsjett og tilhørende økonomiplan.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	16/1864	17/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Sigrid Hanssen	GNR 55/124	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
136/16	Formannskapet	18.10.2016
180/16	Kommunestyret	27.10.2016
5/17	Formannskapet	10.01.2017
17/17	Formannskapet	24.01.2017

GNR 55 BNR 124 LEIE AV KOMMUNAL TOMT I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Frøya Kommune viser til brev fra Trond Iversen AS datert 10.06.16 vedrørende leie av kommunal tomt Gnr 55, Br nr 124/125 i Sæthervågen fiskerihavn og gjør følgende vedtak:

Det inngås festekontrakt med følgende rammer for avtalen, heri festeavgift, festetider mm.:

1. Trond Iversen AS fester et areal på 384 m2 i Sæthervågen fiskerihavn. Hva festet omfatter og begrenser er nærmere beskrevet i vedlagte forslag til festekontrakt.
2. Grunnverdien settes til kr 250,- pr. m2 pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealt og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.
3. Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre konstruksjoner på eiendommen
4. Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Kystverket og Frøya kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det. Kystverket kan overdra sine rettigheter etter kontrakten til Frøya kommune eller annet offentlig organ

Behandling/vedtak i Formannskapet den 10.01.2017 sak 5/17

Vedtak:

Saken utsettes. Vi ber om at fiskarlaget blir hørt i forhold til det prinipielle i saken.

Enstemmig.

Formannskapetets behandling 10.01.17:

Følgende omforente forslag til vedtak ble fremmet:

«Saken utsettes. Vi ber om at fiskarlaget blir hørt i forhold til det prinipielle i saken.»

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 27.10.2016 sak 180/16

Vedtak:

Frøya kommunestyre viser til brev fra Trond Iversen AS datert 10.06.16 vedrørende leie av kommunal tomt Gnr 55, Brnr 124 i Sæthervågen fiskerihavn og gjør følgende vedtak:

Kommunestyret foreslår å inngå festekontrakt med følgende rammer for avtalen, heri festeavgift, festetider mm.:

1. Trond Iversen AS fester et areal på ca 500 m2 i Sæthervågen fiskerihavn. Hva festet omfatter og begrenser er nærmere beskrevne i vedlagte forslag til festekontrakt.
2. Grunnverdien settes til kr 250,- pr kvadratmeter pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7 % av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealet og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.
3. Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre konstruksjoner på eiendommen.
4. Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Frøya kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det. Kommunestyret gir formannskapet myndighet til å godkjenne endelig festekontrakt.

Enstemmig.

Kommunestyrets behandling i møte 27.10.16:

Følgende omforente forslag til endring i pkt 2 ble fremmet:

«Grunnverdien settes til kr 250,- pr kvadratmeter».

Enstemmig.

Rådmanns forslag til pkt 2.

Grunnverdien settes til kr 1000,- pr. m2 pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7 % av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealet og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.

Falt enstemmig.

Behandling/vedtak i Formannskapet den 18.10.2016 sak 136/16

Vedtak:

Frøya kommunestyre viser til brev fra Trond Iversen AS datert 10.06.16 vedrørende leie av kommunal tomt Gnr 55, Brnr 124 i Sæthervågen fiskerihavn og gjør følgende vedtak:

Kommunestyret foreslår å inngå festekontrakt med følgende rammer for avtalen, heri festeavgift, festetider mm.:

1. Trond Iversen AS fester et areal på ca 500 m2 i Sæthervågen fiskerihavn. Hva festet omfatter og begrenser er nærmere beskrevne i vedlagte forslag til festekontrakt.
2. Grunnverdien settes til kr 1000,- pr. m2 pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealt og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.
3. Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre konstruksjoner på eiendommen
4. Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Frøya kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det. Kommunestyret gir formannskapet myndighet til å godkjenne endelig festekontrakt.

Enstemmig.

Vedlegg:

Forslag til festekontrakt

Forslag til avtale om festekontrakt

Kart over området og plassering av lager

Søknad om leie av kommunal tomt gnr 55 bnr 124 Sæthervågen fiskerihavn

Høringsuttalelse Frøya og Hitra Fiskarlag

Saksopplysninger:

Saken gjelder søknad om leie av kommunal tomt på bakarealet av den nye fiskerikaia i Sæthervågen fiskerihavn. Formålet med å få til en leieavtale av kommunal tomt er at fiskere som er/blir etablert ved det nye flytebryggeanlegget får en flerbrukshall til disposisjon. Området er et bortleieareal øremerket for fiskeriformål. Kystverket har uttalt at området bak fiskerikaia ikke skal være et tilleggsareal til bedriften Seashell AS, men er positiv til at det kan etableres et bygg der fiskerne har tilhørighet.

Det opplyses at det blir stiftet ett foretak som skal stå for selve byggingen og driften av flerbrukshallen. Det opplyses også at ved ett eventuelt salg av andeler har Frøya kommune forkjøpsrett, så fremt ikke det er registrerte fiskere som er interesserte.

Areal inkl bygg og parkering er på 384 m² og vil bli nærmere innmålt og stadfestet i kart ved avtaleinngåelse.

Frøya og Hitra fiskarlag er hørt i saken og har ingen invendinger til saken. Fiskarlaget ser svært positivt på tiltaket og håper at dette blir en realitet.

Vurdering:

Omsøkt tiltak om leie av deler av kommunal tomt Gnr 55, Brnr 124 og 125 i Sæthervågen fiskerihavn bør realiseres. Dette er et løft for fiskerinæringen på stedet. Det eneste fiskemottaket på fast Frøya, Seashell AS, er etablert i havna og det er fra deres side signalisert at dette tiltaket er meget positivt.

Areal som vil utgjøre behovet til etableringen utgjør 384 m². Endelig arealbehov og plassering av bygning vil bli innmålt og opptegnet som vedlegg til festekontrakten.

Prisen baserer seg på festeavgift. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Grunnverdien settes til kr 250,- pr. m² pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealt og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura

Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også i ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 2. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.

En totalvurdering tilsier at Frøya kommunestyre er positive til å vedta at omsøkt tiltak blir realisert. Formannskapet gis fullmakt til å godkjenne den endelige avtalen som selvsagt baseres på disse forutsetningene.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	16/3593	18/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Kristin Strømskag	141 &13	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
18/17	Formannskapet	24.01.2017

OFFENTLIG ETTERSYN AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2016-2028 FOR HITRA KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Frøya kommune tar det oversendte planforslaget til kommuneplanens arealdel for Hitra kommune til orientering. Formannskapet støtter fokus på trafikksikkerheten langs fv 714, og har ut over dette ikke merknader til planforslaget.

Vedlegg:

Høringsbrev

Saksopplysninger:

Formannskapet i Hitra kommune vedtok i møte 14. 11.2016, sak 161/16 å legge forslag til kommuneplanens arealdel for Hitra kommune ut til offentlig ettersyn i medhold av plan- og bygningslovens § 11-14.

Frøya kommune mottok 09.12.2016 brev om offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel for Hitra kommune, se vedlagt høringsbrev.

Hitra kommune har med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel i sitt planforslag vektlagt:

1. Hitra skal bli mer attraktiv som bosted gjennom å:

- stimulere til boligbygging
- skape møteplasser og sentra
- støtte opp under næringsutvikling hos naboer
- arbeide for bedre kommunikasjon for pendlere
- ta godt vare på våre innbyggere

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- etablering av gang- og sykkelveier
- varierte boligstrukturer som gir rom for eneboliger og leiligheter
- styrking av arealet rundt Jøsnøya
- Utvikling av Fillan til å bli en kystlandsby med gode møteplasser
- Hvordan utvikle aksene FV714 Sandstad-Dolmøy
- tilrettelegging for boligareal nær trafikknutepunkt
- tilrettelegging for sjønære boligtomter

2. Hitra skal bli mer attraktiv for bedrifter gjennom å:

- tiltrekke kompetente arbeidstakere og bedrifter
- samarbeid over kommunegrenser
- fremme innovasjon og bedriftsnettverk
- ligge i forkant for å tilrettelegge på sjø og land for en bærekraftig utvikling

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- gode utviklingsvilkår for eksisterende og nye næringer
- fremme regionstankegangen og stå sterkere som arbeidsmarked og næringsutviklingsarena
- behov for infrastruktur
- behov for etablering av flere og nye næringsareal
- samarbeid mellom næringsliv og offentlig sektor – kan f.eks. utbygging skje gjennom privat/offentlig samarbeid?

3. Hitra skal bli mer attraktiv for besøk gjennom å:

- ha gode tilbud til egne innbyggere
- ha gode tilbud for andre i region og fylke
- legge til rette for bygging av hytter
- satse på turisme og destinasjonsutvikling
- ha fokus på å bygge et godt omdømme

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- etablere turløyper, legge til rette for friluftsliv- og naturopplevelser
- etablering av flere og nye næringsareal for turisme
- behov for infrastruktur
- skape nye turistnæringsveier
- hvordan danne varierte og identitetsskapende tilbud

På bakgrunn av dette er det lagt fram ett planforslag som inkluderer:

- Forslag til planbeskrivelse
- Forslag til planbestemmelser og retningslinjer
- Forslag til konsekvensutredning med samlet vurdering av virkninger
- Forslag til arealplankart

Dokumentene i saken kan leses på Hitra kommunens nettsider:

<http://www.hitra.no/hitra2/kommuneDlanens-arealdel-2016-2028-offentlig-ettersyn/>

Vurdering:

Hitra kommune har oversendt et omfattende og gjennomarbeidet planforslag. Frøya kommune har sammenfallende interesser med Hitra kommune særlig i forhold til fokus på ivaretagelse av trafikksikkerheten langs fv 714, og støtter denne vektleggingen, jmfør s. 20 i forslag til planbeskrivelse. Rådmannen innstiller til at uttalelsen fra Frøya kommune gjenspeiler dette. Utover dette anbefales å ta planforslaget med tilhørende dokumenter til orientering, med ingen ytterligere merknader til planforslaget.

Forhold til overordna planverk:

Ikke relevant.

Økonomiske konsekvenser:

Ikke relevant.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	17/26	19/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Jan Otto Fredagsvik	614 C02	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
19/17	Formannskapet	24.01.2017
/	Kommunestyret	26.01.2017

FROANKONSEPTET - M/VIDEREUTVIKLING AV KOMOPP-PAKKER, REALISERING AV FROHEIM OG SØKNAD OM AUTORISASJON FOR NATURINFORMASJONSSENTER FOR FROAN

Forslag til vedtak:

1. Et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde hoved-lokaliseres til BKS AS 2. byggetrinn på Sistranda og del-lokaliseres på Sørburøy gjennom Froheim – konseptet, som inngang til verneområdet. Det tas forbehold om at 2.byggetrinn ved BKS realiseres og at leiekostnader er akseptable.
2. Det bevilges inntil NOK 200.000,- for utarbeidelse av grunnlag for og søknad om støtte fra Miljøverndepartementet til autorisasjon og etablering av et Naturinformasjonsenter for Froan
3. Bevilgningen dekkes fra reserverte tilleggsbevilninger, saldo pr 24.01.17 er 391. 853,-

Vedlegg:

1. Forvaltingsplan for Froan
2. Ramsar – forprosjekt
3. Mer om naturinformasjonssenter
4. Referat fra arbeidsmøtet. 30.11.2016

Saksopplysninger:

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning ble fredet ved kongelig resolusjon 14. desember 1979. Initiativet til naturvernet kom opprinnelig fra lokalbefolkningen for å verne Froan mot enda et militært skytefelt.

Det faglige grunnlaget for verneforslaget var registreringer av hekkende sjøfugl og ynglende sel i 1974 i regi av Miljøverndepartementet. Verneområde for Froan består av

i) Et naturreservat og

ii) Et landskapsvern- og dyrefredningsområde som omslutter reservatet

Froan er med sine 761 km² det største og viktigste verneområdet av marin karakter i landet per i dag. Naturverdiene i Froan er i hovedsak naturbetinget (avhengig av klima, beliggenhet,

naturkreftenes påvirkning og samspillet mellom arter), men også noe er kulturbetinget (avhengig av beite, slått og lyngbrenning). Bestemmelsene for området er nedfelt i «Forskrift om vern for Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning, innenfor Frøøyene, Frøya kommune, Sør-Trøndelag»

Helårsbefolkningen i Froan – og da snakker vi i hovedsak om Sørburøy - utgjør i dag ca 30 personer. Med tilbakegang i fisket, som lokalt tilskrives økning i den vernede selbestanden, setter nå lokalsamfunnets sin lit til at områdets status som Ramsar-område skal gi positiv avkastning gjennom bl.a. utvikling av reiselivet i et bruk/vern perspektiv. Og videre at Salmars havmerd skal gi positiv ringvirkninger for det lille øysamfunnet.

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan har vært etterspurt og lovt helt siden fredningen trådte i kraft i 1979. I 2015 kom den. Den er utarbeidet med utgangspunkt i verneforskriften, sammen med forvaltningsmyndighetenes erfaringer og rådgivende utvalgs tilrådinger i årene etter at områdene ble fredet. Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant dyre- og planteliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap. Forvaltningsplanen ligger vedlagt.

Samtidig med fredningen ble det opprettet et råd, benevnt som det «Rådgivende utvalg for Froan». Her har ordfører i Frøya kommune hele tiden vært medlem.

Milepæler og tiltak/hendelser etter at fredningen trådte i kraft

Det har opp gjennom årene vært mye oppmerksomhet rettet mot fredningen i Froan. I 1998 oppsto et akutt problem for Salmar, som måtte legge brakk en del lokaliteter for lakseoppdrett p.g.a. ILA-utbrudd. De søkte da Fylkesmannen om å få sette ut smolt i to lokaliteter i landskapsvernområdet. Etter mye møtevirksomhet – bl.a. med miljøvernministeren og Miljø- og energikomiteen på Stortinget- fikk Salmar positivt vedtak av Fylkesmannen og dermed dispensasjon. I 2015 ble dispensasjonen permanent, ved at det ble gjort noen grep når det gjelder vernestatus for de områdene lokalitetene ligger.

Det hører med til historien at to forskere fra Norsk Bygdeforskning – Geir Frisvoll og Katrina Rønningen – i 2007 utarbeidet en forskningsrapport med tittelen «Froan-scenarier» - et tverrfaglig prosjekt som så på muligheter og begrensninger for næringsutvikling og forvaltning i verneområdet Froan. En av deres konklusjoner var at RAMSAR-statusen IKKE var et hinder for eksempelvis lakseoppdrett.

For øvrig har dette skjedd med relasjon til Froan og vernet:

- I forbindelse med bygging av nytt kulturhus og nye videregående skole (FKKS) ble prosjektet KOMOPP etablert og det ble i den forbindelse arbeidet med planer om et såkalt visningssenter for Froan. På Sørburøy var det ment å få en «satellitt» som var tilknyttet FKKS digitalt.
- Rådmannen engasjerte en person som skulle jobbe med å få fram en søknad til miljøverndepartementet om å få etablert et såkalt naturinformasjonssenter.
- Arbeidet stoppet opp da det ikke fantes midler for å forlenge engasjementet for den innleide personen.
- Så dukket det opp tanker om et samarbeid mellom Ørland kommune (Grandefjæra), Hitra kommune (Havmyran) og Frøya kommune (Froan) for å utnytte det faktum at disse områdene har såkalt RAMSAR-status (internasjonalt vern av våtmarksområder).
- Jan O Fredagsvik og Alf Albrigtsen jobbet i ei nedsatt arbeidsgruppe der alle tre kommunene deltok.
- Det ble ferdigstilt et forprosjekt og det ble utarbeidet en rapport av aug. 2012 ført i pennen av Katrina Rønningen og Geir Frisvoll fra Bygdeforskning. **Rapporten ligger vedlagt.**
- Så stoppet arbeidet opp, i hovedsak fordi Ørland kommune fikk problemer med Grandefjæra og flybasen. Ørland har imidlertid allerede et visningssenter for Grandefjæra, som en av fem såkalte autoriserte visningssentre i landet (Nasjonalparksentrene ikke medregnet.)
- Siden har Sørburøy velforening stiftet Froheim AS, og Ivar Blikø fra Sintef har jobbet fram tegninger av fysisk bygg og tatt initiativ overfor reiselivsnæringen. Han skal ved anledning presentere en sluttrapport for sitt arbeid.
- Rådmannen og Jan O Fredagsvik har hatt dialog med Alf Albrigtsen, som har gjort en del forberedende undersøkelser og fått dannet et bilde av hva som må til for å få et autorisert visningssenter. Det har vært møter med Miljødirektoratet, Fylkesmannen, Bygdeforskning, NTNU og Ørland Kultursenter (våtmarksenteret for Grandefjæra). Videre har Ivar Blikø og Lilly Gården vært delaktig i arbeidet.

Etter de innledende prosesser med forvaltningsmyndighetene i forhold til kriterier og krav for slike sentra (besøk, målgrupper, faglig samarbeid, logistikk organisasjon/økonomi, mv.), vurdering i styret for Froheim AS og utfra muligheten for å kunne utvikle et unikt senter, er det tatt utgangspunkt i et delt lokaliseringsopplegg med

- Hoved-lokalisering – i Blått Kompetansesenter (BKS) i planlagt byggetrinn to.
- Del-lokalisering på Sørburøy i Froheim - inngangen til verneområdet

Arbeidsmøte

30.11.16 ble det holdt et arbeidsmøte på Blått Kompetansesenter der følgende deltok:

Ordfører Berit Flåmo

Hjørdis Årvik, Frøya kommune

Bjørnar Johansen, Blått kompetansesenter

Lilly Gården, styreleder Froheim AS

Hans Olav Brendberg, styremedlem Froheim AS

Trude Hegstad, Blått kompetansesenter

Toril Pettersen, Frøya Næringsforum

Alf Albrigtsen, Albrigtsen Consult

Jan O Fredagsvik, Frøya kommune

Ivar Blikø, Sintef

Gøril Forbord, Trønder-Energi

Johan K Evjen, Trønder-Energi

Hensikt med møtet:

- Utvikling av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde – med hoved lokalisering på Sistranda og del lokalisering på Sørburøy .
- På grunn av endrede forutsetninger bør kan hende tidligere utarbeidede planer justeres vesentlig både hva angår tiltak av materiell og immateriell karakter, inklusiv kostnad av del-elementer (ulike elementer kan ha forskjellig finansieringsopplegg).
- Synspunkter på om Froheim – konseptet (hele/deler) skal være et reint eiendomsselskap eller kombinasjon av eier og drifter (hele eller deler).
- Avklare finansiering i første fase – justering av tidligere planer, kostnadsberegning av ulike del tiltak, prosesser, oppfølging, mv..
- Tanker om implementering av KOMOPP i senteret (hoved utstilling/formidling) på Sistranda og delaktiviteter på Sørburøy som inngang til verneområdet .
- Synspunkter på om NTNU Brohode Frøya - som har fokus på fokus marin/maritim sektor – bør utvides slik at KOMOPP og opplevelsesnæringene bli en del av Brohode Frøya? Kanskje også omfatte andre deler av kommunens virksomhetsområder.
- Foreløpige informasjon og tanker om opplegg/innretning og utfordringer med å få sertifisert og etablert et Naturinformasjons-/Vårmarksenter for Froan verneområde.

Det er laget et fylldig referat fra møtet, se vedlegg.

For å komme videre med eventuell søknad om autorisert visningscenter for Froan, må det foretas noen avklaringer. Og det må en viss økonomi på plass – på kort sikt for å finansiere selve prosessen fram mot søknaden og på lengre sikt med å finansiere fasiliteter og finne drifts- og vedlikeholdsmidler. Sistnevnte gjelder også KOMOPP-pakkene som vises i FKKS.

Som det fremgår av referatet, vil det være flere relevante samarbeidspartnere i det videre: NTNU, Sintef, Norsk Bygdeforskning, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, FKKS, Blått Kompetansesenter m.fl.

Rådmannens vurdering

Etter rådmannens vurdering bør målet med sentret være å etablere og utvikle det som et

1. Kunnskaps- og Informasjonssenter – Formidle kunnskap og gi informasjon om verneområdet relatert til Forvaltningsplanen og Froans geologi og historie i fortid, nåtid og fremtid
2. Feltstasjon for forskning
3. Opplevelsessenter – ta i bruk nye formidlingsmetoder (digitalt) og tilbud om besøk i verneområdet
4. Dokumentasjonssenter – ikke tradisjonell museumsdokumentasjon, men ulik dokumentasjon i forhold til verneområdet og oppfølging av Forvaltningsplanen, inklusiv utvikling av forskningsbasert kunnskap.

Målet bør være å utvikle et samarbeidsnettverk med kulturinstitusjoner, næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner, m.fl. – jf. strategien for utvikling av tidligere Frøya vgs.. Senteret vil også kunne være en naturlig arena for utvikling av en Kunnskapspark innenfor natur- og vernefaglige problemstillinger og for utvikling av naturbasert verdiskaping i randsone bruk/vern og utnytte synergi effekter.

I det følgende vil rådmannen vurdere ulike sider ved Froheim, eller Froheim-konseptet, som kanskje vil være vil være arbeidstittelen framover. Hensikten med å få utviklet et mer helhetlig Froan – konsept er

- å tiltrekke seg privat og offentlig kapital og ressurser for investeringer og drift på og utenfor Froan, spesielt i forhold til etablering av materiell/immateriell infrastruktur utover selve del- senteret.
- Utvikle koblinger mellom initiativer innen turisme (bedriftsnettverket) og Naturinformasjonssenter og derigjennom skape grunnlag for samarbeid og videreutvikling gjennom medfinansiering fra nasjonale midler (Innovasjon Norge).
- Med økende havbruksaktivitet aktivitet og økt naturbasert verdiskaping ytterst i kyststripen vil behov for energi være økende. Gjennom blant annet utredninger og analyser som Trønderenergi har gjort viser det seg at det er et stort potensial for miljøvennlig lokal produksjon av energi (sol, vind, bioenergi og bufferløsninger). En

framskyndet realisering av slike konsepter krever at man ser helhetlig på utnyttelse av de muligheter som finnes av verdiskaping i området, samt utnytte mulighetene som ligger i visningsturer og undervisnings- og treningskonsepter.

- Gjennom utvikling av innkvarteringskonsepter / lavterskel boenheter kan man også introdusere nye lokale energiløsninger som dels kan kjøres uten å være koblet til nett, eller jobbe i samspill med en større lokal energiløsning.

Det er overordnet viktig å ha en strategisk tilnærming for fremtidig utvikling av senteret.

For å nå målet for senteret vil utfordringer og muligheter være knyttet til:

1. **Forskning, utdanning, innovasjon, formidling og utvikling (FoU)** – forvaltnings- og verdikjederelatert. Verne – og samfunnsfaglig – det er særdeles viktig å få knyttet forskning til verneområdet i forhold til bærekrafts mål (arter, fauna, økosystemet, mv.) og i et bruk/vern perspektiv (bl.a. verdikjederelatert for økonomisk verdiskapning). I dette ligger også utvikling av forskningsbasert kunnskap i forhold til mulighet for utvidet bruk av landskapsvernområdet for eks. oppdrett.
2. **Offentlige rammebetingelser** – juridiske (eks. oppfølging av Forvaltningsplan og innretning av vernebestemmelser) og økonomiske (eks. offentlig del finansiering av drift og finansiering av materiell/immateriell infrastruktur, mv.)
3. **Nærings- og bedriftsutvikling** – tiltak for enkeltbedrifter og felles tiltak, inklusiv utnyttelse og utvikling av randsoneaktiviteter og synergier – direkte og indirekte verdiskapning i et bruk/vern perspektiv

I en utviklingsprosess vil tiltak innenfor et utfordringsområde påvirke tiltak i et annet område. Kort sagt: Tiltak og prosesser må henge sammen. Disse 3 pilarene er meget viktig og avgjørende i et bruk/vern perspektiv.

Delt lokalisering

I begrunnelsen for valg av Sistranda som hoved lokalisering med Sørburøy som del lokalitet for senteret kan nevnes

- Større mulighet til å utvikle et unikt senter – bedre muligheter for utnyttelse av synergi fra andre etablerte/planlagte virksomheter.
- Enklere tilgang til ulike målgrupper som folk flest, turister, skoler, barnehager, frivillighet, næringslivet og deres besøkende, kurs- og konferansedeltakere, forskere, andre utdanningsinstitusjoner, m.fl.
- Større mulighet for egen inntjening gjennom økt interesse for og besøk av personer, bedrifter og institusjoner.
- Hoved lokalisering i forhold til transportrelatert infrastruktur og lokalisering på Sørburøy i forhold til naturlig inngang til verneområdet.

- Større mulighet for faglig samarbeid med for sentret relevante institusjoner og deres samarbeidspartnere på Sistranda.
- Bedre mulighet for å få etablert et robust og forutsigbart fremtidig opplegg – organisatorisk/økonomisk.

Utstillingen på Sistranda skal friste og være en katalysator for utvikling av Sørburøy og for inngang til Froan verneområde.

Utvikling av nødvendig materiell og immateriell infrastruktur på Sørburøy – som inngangsport til verneområdet – vil derfor være avgjørende for å kunne oppnå autorisasjon for planlagt senter. Uten noe opprustning på Sørburøy vil en ikke kunne utvikle et unikt senter.

Turisme/ Opplevelsesturisme

Reiseliv blir et viktig område for Froan-konseptet.

Det er etablert et bedriftsnettverk med tittel «Bedriftsnettverket Frøya Opplevelser». Det har vedtatt at de ønsker å støtte opp om et initiativ om naturinformasjonssenter på Frøya da de anser dette som veldig viktig for utviklingen av opplevelsesnæringen i regionen. Et naturinformasjonssenter vil kunne være en del av utviklingen av bedre infrastruktur og tilgjengelighet til de attraktive stedskvalitetene i området.

Opplevelsesturistene i området gir generelt tilbakemelding om et ønske om å tilby flere forskjellige opplevelser basert på skjærgården, men at leveransene er uforutsigbare, vanskelig å orientere seg i og av for lav kvalitet. Dette er også i tråd med en undersøkelse gjort under Matstreif 2015 der forskjellige pakketilbud ble presentert.

For lite informasjon og tilrettelegging for besøk i øyrekka bidrar til høye barrierer for kundegruppen til å benytte seg av tilbudene. Sammensatte opplevelser utarbeidet fra godt innarbeidede samarbeid i næringen i kombinasjon med bedre infrastruktur, kommunikasjonskanaler og tilgjengelig informasjon vil være en god løsning på dette problemet. Kundegruppen i opplevelsesnæringen viser interesse for opplegg som vektlegger lokalhistorie innen fiskeri, havbruk og tidlige bosetninger og andre stedskvaliteter. Slike historier ble svært godt mottatt i de produktene som allerede finnes på markedet. Det ble også høyt verdsatt at kundene fikk kurs i relevante ferdigheter som rensing av krabbe og filetering av fisk, slik aktivisering bidrar til merverdi av produktet og øker kvaliteten på opplevelsen. Et naturinformasjonssenter kan gjøre mye for å legge til rette for slik aktivitet.

Et overordnet mål ved å etablere et naturinformasjonssenter vil etter rådmannens vurdering være å gjøre tilgjengelig:

- Fysiske stedskvaliteter som naturomgivelser i skjærgården utenfor Frøya, bygningsmiljøene på fiskeværerne i øyrekka og den rike floraen som finnes i regionen.
- Sosiale stedskvaliteter som det gode vertskap, kunnskap om lokalhistorie og lokal kultur
- Sosiokulturelle stedskvaliteter som gir mening for turistene. Opplevelsen av et autentisk kystsamfunn som eksisterer tett på naturen. Oppleve nærhet til norsk kystkultur gjennom aktiv deltakelse i forskjellige aktiviteter tilknyttet fysiske og sosiale stedskvaliteter.

Gjennom å vektlegge disse stedskvalitetene på Frøya vil etableringen av et naturinformasjonssenter bidra til å øke Frøyas attraksjonskraft innen opplevelsesturisme.

Bærekraftig reiseliv

Et naturinformasjonssenter på Frøya vil ha gode forutsetninger for sertifisering som bærekraftig reisemål. Mye av Frøyas attraksjonskraft er tuftet på fysiske stedskvaliteter som i stor grad er basert på naturgitte ressurser og kystkultur. Dette innebærer at en satsning innen turisme må ta spesiell høyde for problemstillinger tilknyttet bærekraft.

- Miljømessig bærekraft er et naturlig og nødvendig fokus i produktutviklingen i nettverket. Viktigheten av naturgitte ressurser for destinasjonens attraksjonskraft tilsier at det må bli tatt spesielt hensyn til den lokale fauna og floraen i regionen. Opplevelsestilbudene i regionen må ta tilstrekkelig hensyn til bevaring av natur- og kulturressursene for at tilbudet skal kunne opprettholdes på lang sikt, og for å ta vare på kystsamfunnets kultur og livsgrunnlag. Etableringen av et naturinformasjonssenter vil muliggjøre en langsiktig og helhetlig tekning rundt opplevelsestilbudene i regionen.
-
- Sosial bærekraft vil også være en viktig del av utviklingen av naturinformasjonssenteret. Senteret bør være en del av en større strategi for utviklingen av Frøya som turistdestinasjon. Det er viktig å etablere arbeidsplasser langs øyrekka utenfor Frøya. Dette har vært en sentral samfunnsmessig problemstilling i regionen de siste årene. Dersom man øker Frøya attraksjonskraft, kan dette resultere i nye arbeidsplasser og flere heltidsstillinger, som bidrar til sosial bærekraft.

Det vil også være viktig at naturinformasjonssenteret og tilhørende aktiviteter tar tilstrekkelig hensyn til den eksisterende lokalbefolkningens behov. Dette er nødvendig for at destinasjonene skal fortsette å være et attraktivt bosted for disse.

- Økonomisk bærekraft i lokalsamfunnet er et sentralt aspekt i det man ønsker å oppnå med et naturinformasjonssenter. Ved å øke destinasjonens attraksjonskraft ved å gjøre den mer tilgjengelig

på markedet og vil på sikt bidra til flere etableringer i området, og således være med å skape nye arbeidsplasser.

Grønn energi og miljømessig opplegg

I sammenheng med utvikling av et unikt senter i et unikt verneområde finner miljøvennlige løsninger både for bygg og energiløsninger. Dette gjelder klimamålene og også å unngå «visuell forurensing»

- Teste ut bygningsintegrerte energiløsninger i værharde strøk
- Energi- og miljøvennlig infrastruktur som både er energiproduserende og reversible mhp naturinngrep.
- Utprøving av større konsepter for lokal energiproduksjon med tanke på framtidige behov i forbindelse med verdiskaping i området (Trønderenergi).
- vil forsøk og utvikling av ulike deler av grønn energi være interessant
- vil forsøk og utvikling av energi- og miljøvennlig infrastruktur (botilbud, turstier, mv.) være interessant

Etablering av senteret med tilgrensede infrastruktur vil ytterlig styrke kommunens innovasjon, nyskapning og omdømme.

Oppsummering

Rådmannen mener det er grunnlag for å håpe på at en bevilgning til det innledende utviklings – og grunnlagsarbeid etter hvert vil kunne

- Utløse betydelige statelige midler (sentralt) – dersom senteret oppnår autorisasjon – til del-finansiering av driften.
- Utløse betydelige statlige midler (sentralt/regionalt) til utvikling av ulik materiell og immateriell infrastruktur
- Utløse betydelige midler fra privat og halvoffentlig sektor til utvikling av deler av nødvendig infrastruktur (materielt/immaterielt), spesielt på Sørburøy, men også på hoved-lokalisering i BKS.
- Utløse utviklings – og referanseprosjekter innenfor ulike deler av grønn og fornybar energi, havtransportert søppel og olje forurensing, også med overføringsverdi utover Froan.
- Utløse midler til ulike FoU prosjekter og tiltak – direkte relatert/delvis relatert til Forvaltningsplanen - innenfor forvaltning, samfunn og til direkte økonomisk verdiskapning i en bruk/vern perspektiv. I tillegg utvikling av opplegg for FoU - piloter innenfor fornybar/grønn energi, infrastruktur som er reversibel m.v. som del av det innledende arbeidet.

Når det gjelder utgifter/finansiering av det innledende arbeidet - som har forskjellig finansieringskilde - vil dette omfatte

- i) Utarbeidelse av søknadsopplegget for autorisasjon av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan – verneområde med Ramsar status og nødvendig vedlegg og
- ii) Utarbeidelse av et helhetlig opplegg for Froheim – konseptet, inklusiv deler av Froheim AS, reversibel infrastruktur og fornybar/grønn energi.

Overnevnte arbeider (i) og ii)) må samordnes, koordineres og gjennomføres parallelt. I det helhetlige prosjektet vil Froheim-konseptet være særdeles viktig og nødvendig for å oppnå autorisasjon. Da dette er prosjekter som vil kreve en betydelig prosess- og ideutveksling (jf. møte 30.11-16) før utforming av selve opplegget – og at kostnadene til arbeidet foreløpig ikke er avklart – ønsker rådmannen å få avklart om det er vilje til å avsette nødvendige midler til utviklingsarbeidet, eks. inntil visse beløp.

Rådmannen innstiller i første omgang på at det bevilges inntil kr. 200.000 for å arbeide videre med søknaden for autorisasjon av et naturinformasjonssenter. Videre vil rådmannen arbeide med å finne finansiering for videre utvikling av grunnlaget for Froan-konseptet, herunder konseptbeskrivelse, modell og realiseringsgrunnlag gjennom med-finansiering fra nasjonale myndigheter og eventuelt andre kilder/institusjoner. Dette arbeidet antas å ha en kostnad på inntil 250.000 kr.

Rådmannen er kjent med at styret for «Frøya og Hitra fiskeri- og havbruksfond» har vedtatt å legge ned fondet og at gjenstående kapital – omkring kr. 500.000 – skal bevilges til Frøya kommune som bidrag til KOMOPP-prosjektet. Rådmannen anser at et eventuelt naturinformasjonssenter er en del av KOMOPP-prosjektet og at midlene fra fondet kan brukes på Froheim-prosjektet. Rådmannen vil følge opp dette overfor styret i fondet slik at midlene blir tilgjengelig så raskt som mulig.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	17/155	20/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Siv-Tove Skarshaug	033	Ofi §13 jf. fvl §13

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
20/17	Formannskapet	24.01.2017
/	Kommunestyret	26.01.2017

SØKNAD OM FRITAK FRA POLITISKE VERV SIGRUN SUMSTAD SØRDAL

Forslag til vedtak:

Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad fritak, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet. Kommunallovens § 15. pkt. 2

Sigrun Sumstad Sørдал innvilges ut fra dette permisjon fra sine verv fra 26.01.17 til og med 31.03.18.

- Som fast medlem i Kommunestyret velges:
- Som fast medlem i Midt-Norges 110 sentral velges:
- Som 5. vararepr. i Formannskapet velges:
- Som 2. vararepr. i Hovedutvalg for drift velges:
- Som 3. vararepr. i Hovedutvalg for forvaltning velges:
- Som 2. vararepr. i Trafikksikkerhetsutvalget velges:
- Som representant i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter velges:
- Som vararepr. i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter velges:
- Som representant i samarbeidsutvalget ved Nettet Barnehage velges:
- Som vararepr. i Skattetakstnemnda velges:
- Som vararepr. i Kommunalt brukerråd velges:

Saksopplysninger:

Sigrun Sumstad Sørдал søker om fritak fra sine politiske verv fra januar 2017 og ut mars 2018. Søknaden inneholder informasjon ang. personlige anliggender og holdes derfor untatt offentligheten. Jfr. § 13 i offentlighetsloven: «Opplysninger som er underlagde teieplikt»

Forvaltningsloven § 19. (innskrenket adgang til visse slags opplysninger).

«En part har ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument

Med mindre det er av vesentlig betydning for en part, har han heller ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument som gjelder

- a) en annen persons helseforhold, eller
- b) andre forhold som av særlige grunner ikke bør meddeles videre.»

Vurdering:

Kommuneloven § 16.pkt. 2 om Opprykk og nyvalg.

«Hvis medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer fra vedkommende gruppe inn i deres sted i den nummerorden de er valgt hvis organet er valgt ved forholdsvalg. Er et kommunestyre valgt ved flertallsvalg, trer varamedlemmer inn i den nummerorden de er valgt.»

Dersom Sigrun Sumstad SørDAL innvilges permisjon må følgende medlemmer i Arbeiderpartiets gruppe velges:

- Fast medlem i Kommunestyret
- Fast medlem i Midt-Norges 110 sentral
- 5. vararepr. i Formannskapet
- 2. vararepr. i Hovedutvalg for drift
- 3. vararepr. i Hovedutvalg for forvaltning
- 2. vararepr. i Trafikksikkerhetsutvalget
- Representant og vararepr. i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter (SørDAL er vararepr. ved oppvekstsenteret, de mangler også fast representant fra kommunen)
- Representant i samarbeidsutvalget ved Nesset Barnehage
- Vararepr. i Skattetakstnemnda
- Vararepr. i Kommunalt brukerråd

Kommunelove § 15. pkt. 2 om Uttreden. Suspensjon.

«Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad fritas, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet.»

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	16/3683	21/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Siv-Tove Skarshaug	033	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
12/17	Formannskapet	10.01.2017
21/17	Formannskapet	24.01.2017

MØTEPLAN 1. HALVÅR 2017

Forslag til vedtak:

Møteplan 1. halvår 2017

Utvalg	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
KST	26.01		02.03 29.03	27.04		01.06 22.06
FSK	10.01 24.01	07.02 28.02	22.03	18.04	02.05 16.05	30.05 13.06
HFF	12.01	09.02	16.03	20.04	11.05	15.06
HFD	20.01	14.02	21.03	25.04	23.05	06.06
KU						
ER	16.01		13.03		29.05	
KBR		27.02		24.04		19.06

- Felles formannskapsmøte med Trondheim og Hitra kommuner (ikke avklart)

- *1) Kommunestyrets møter holdes på Torsdager med møtestart kl. 10.00
- *2) Formannskapets møter holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *3) Hovedutvalg for drift holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *4) Hovedutvalg for forvaltning Torsdager med møtestart kl. 09.00
- *5) Eldreråd Mandager med møtestart kl. 10.00
- *6) Kommunalt brukerråd Mandager med møtestart kl. 09.00

- ☐ Ved behandling av spesielle tema kan tidspunkt for møtestart bli justert.
- ☐ Avvik fra Frøya Herredshus som møtested vil fremgå av innkalling og kunngjøres særskilt.

Behandling/vedtak i Formannskapet den 10.01.2017 sak 12/17

Vedtak:

Saken utsettes. Datoer må behandles at utvalgene først.

Enstemmig.

Formannskapets behandling 10.01.17:

Følgende forslag til vedtak ble fremmet:

Saken utsettes. Datoer må behandles at utvalgene først.

Enstemmig.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 24.01.2017	Arkivsaksnr: 17/165	Sak nr: 22/17
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
22/17	Formannskapet	24.01.2017

ORDFØRERS ORIENTERING

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 24.01.2017	Arkivsaksnr: 17/166	Sak nr: 23/17
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
23/17	Formannskapet	24.01.2017

RÅDMANNS ORIENTERING

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	17/171	24/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Knut Arne Strømøy	D11 &52	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
24/17	Formannskapet	24.01.2017
/	Kommunestyret	

GRATIS LEIE AV HALL - BARN OG UNGDOM

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ønsker at barn og ungdom bosatt i kommunen skal tilbys gratis halleie. Kommunestyret mener gratis halleie vil gi flere glade barn, økt aktivitet og bedre folkehelse. Rådmannen ber om at kostnadene inntil kr. 600 000 innarbeides i budsjett for 2018 og økonomiplan med handlingsprogram 2018 – 2021.

Saksopplysninger:

I kommunestyresak 216/16 «Budsjett 2017 og økonomiplan med handlingsprogram 2017-2020» fikk rådmannen følgende oppdrag. «Rådmannen bes om å utrede nye retningslinjer for utleie av idrettsanlegg. Vi ber om en utredning om hvor mye det vil koste å tilby gratis leie for organiserte idrettsaktiviteter 0-19 år. Dette skal kun gjelde for trening og ikke for kamper, cup o.l.».

Rådmannen har valgt å definere organisert idrett til den aktiviteten som drives i regi av lag og organisasjoner som er tilsluttet Frøya Idrettsråd. Aktiviteter der lagene stiller med trenere.

Rådmannen har innhentet kostnader lag og organisasjoner har til leie av lokaler der det tilbyr fysisk aktivitet til barn og unge i aldersgruppen 0-19 år. Dette er for øvrig den klart største gruppen i kommunen når det kommer til lek, trening og fysisk fostring. Lag og organisasjoner på Frøya har registrert over 800 aktive barn og unge, her må man ta forbehold om at mange driver flere aktiviteter og registreres dobbelt. Uansett er dette en stor gruppe.

De arenaene der det betales leie er i dag Frøyahallen og Frøya Storhall. I tillegg har vi to svømmehaller, men der drives lite organisert aktivitet, da med unntak av svømmegruppa på Mausund.

Frøya kommune er videre medeier i Frøya idrettspark på Nabeita. Der yter kommunen et årlig tilskudd på kr. 100 000 mot at Nabeita IL og Frøya Fotballklubb står for dugnad, både i forhold til vedlikehold og bygging av nye fasiliteter. Frøya idrettspark benyttes mye til trening både for barn og unge, men ingen betaler leie.

Forespørsel til Frøyahallen viser at det årlig faktureres mellom 250 000 og 300 000 for treninger i nevnte aldersklasse. Å beregne helt nøyaktig er litt vanskelig i og med at ny basishall er tatt i bruk først etter nyttår.

Når det gjelder Frøya Storhall AS får rådmannen opplyst at om hallen blir 100 % oppfylt på kveldstid vil inntektene på treninger for barn og ungdom beløpe seg til ca. kr. 260 000 pr. år. Da regnes ikke leie av garderober, kun treningsflata. Det blir det samme som å trene på kunstgresset på Frøya idrettspark. Anslagene her er om mulig mer usikre enn for basishallen da vi ikke vet fordelingen som vil oppstå mellom gratis trening ut kontra å betale leie for innendørsbane i perioden april – september. Skal garderober leies i tillegg til treningsflaten vil dette utgjøre kr 75 000 årlig.

Det kan videre opplyses at Sør-Trøndelag fylkeskommune har avsatt et beløp som etter søknad fordeles på kommuner som tilbyr gratis treningstider til barn og ungdom. Det opplyses at potten er kr 900 000 for 2017, en pott som fordeles på søkerne da etter innbyggertall for den enkelte kommune. Frøya kommune fikk kr. 15 555 av denne potten i 2015 på bakgrunn av halvert leie i Frøyahallen. Det opplyses at det er mellom 14 og 17 kommuner som har denne ordningen og søker fylket om støtte. Rådmannen har også beregnet hvor mye det vil koste å gi barn og unge gratis adgang i svømmehall. På Sistranda vil dette utgjøre ca. 130 000 på årsbasis og ca. 25 000 på Mausund.

Gratis svømmehall er for øvrig ikke tatt med i forslag til vedtak da det ikke drives organisert idrett her, da med unntak av et lite miljø på Mausund.

Frøya kommune har et behov for å utrede retningslinjer for utleie av idrettsanlegg, men dette er en litt mer omfattende sak der Frøya idrettsråd må involveres i tråd med samarbeidsavtalen inngått med kommunen. Man må her også se hen til anlegg eid av andre enn kommunen for ikke å risikere ulike konkurranseforhold.

Frøya kommune har også andre arenaer der man leier gratis lokaler, dette gjelder bla. Frøya sjakkklubb, bridgeklubb mannskor og andre.

Det kan for øvrig legges til at «øvinger» ved Frøya kultur- og kompetansesenter er gratis. Betaling/husleie utløses først ved arrangementer med inntektpotensial.

Rådmannen har valgt å utarbeide sak om gratis utleie av idrettsanlegg og komme tilbake til en total gjennomgang av retningslinjer for utleie av idrettsanlegg.

Vurdering:

Ønsker man å være en kommune som satser på barn og unge, og ikke minst ønsker en befolkning som har lagt et godt grunnlag for god folkehelse allerede i sine barneår, er gratis anleggsleie for lag og organisasjoner den beste og mest effektive sponsoravtalen en kommune kan inngå! Idrett og friluftsliv spiller definitivt en viktig rolle i det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner satt i rette sammenheng, er og skal være et middel til demokratisk læring og et middel til utvikling av ansvar og selvstendighet. Organisasjonene som ramme skaper muligheter for møte mellom mennesker, som kan føre til identitetsdannelse og sosialisering. Dette gjelder ikke minst barn og unge.

Da er det viktig at kommunens politikere ser sin rolle i dette, og skaper levelige rammevilkår for de organisasjonene som utøver dette i det daglige!

Folkehelsemeldingen, Resept for et sunnere Norge, Stortingsmelding nr. 16 (2002-2003)
«Folkehelsearbeid innebærer å svekke det som medfører helseirisiko, og å styrke det som bidrar til bedre helse. De negative påvirkningsfaktorene virker helsenedbrytende, enten det er ting vi spiser eller drikker, eller de befinner seg i det sosiale eller fysiske miljøet rundt oss. Positive faktorer handler blant annet om styrkende faktorer i miljøet rundt oss, om vårt forhold til våre nærmeste og de

nettverk vi inngår i, og i hvilken grad livet oppleves å ha mening og å være forutsigbart og håndterbart».

Det er en samfunnsoppgave å legge til rette for at så mange barn og unge som mulig, kan ta del i organisert idrett. Mye av dette samfunnsansvaret utføres daglig gjennom lag og organisasjoner. Å tilby gratis halleie for barn og unge vil gjøre det mulig for alle barn, uten å ta hensyn til familiens inntekt å delta i lek, trening og fysisk aktivitet.

Rådmannen vil videre påpeke at det i kommuneplanens samfunnsdel står at folkehelsekonsekvenser skal vurderes i alle politiske saksfremlegg. I denne saken er det folkehelse som er det beste argumentet både når det gjelder fysisk aktivitet, holdningsskapende arbeid, et mangfoldig fritidstilbud og et aktivt frivillighetsarbeid.

Gratis halleie vil forhåpentligvis føre til en sprekere befolkning samt fylle våre flotte idrettsanlegg med glade barn i full aktivitet. I tillegg mener rådmannen at idretten er en av de beste arenaene for integrering og at dette tiltaket vil gjøre terskel for å delta i organisert idrett enda lavere.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
24.01.2017	16/3381	25/17
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Knut Arne Strømøy	D11 &52	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
25/17	Formannskapet	24.01.2017

GOLAN - SØKNAD OM LANGTIDSLEIE

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ser positivt at Frøya IL ønsker å bruke samt vedlikeholde gressmatta på Sistranda. Frøya kommune og Frøya il inngår en leiekontrakt på 30 år forutsatt at anlegget stilles til disposisjon for barnehager, skoler og andre lag på Frøya. Frøya kommune leier ut banen vederlagsfritt mot at Frøya IL står for vedlikehold, merking og sikring.

Vedlegg:

Søknad om langtidsleie.

Saksopplysninger:

Frøya idrettslag har de siste tre årene disponert Golan (gressbanen på Sistranda) og som vederlag har de stått for dugnad og nødvendig utstyr på anlegget.

Frøya IL har solgt sitt gamle anlegg på Hellesvik og har derfor ingen egen bane for tiden. De alternerer i dag mellom Golan og Frøya idrettspark. Laget ønsker å inngå en langtidskontrakt med kommunen på minimum 30 år. Begrunnelsen for ønsket lengde på kontrakten er at man da i ettertid kan søke om eventuell spillemidler i forhold til vedlikehold og andre tiltak som kan være spillemiddelberettigede.

Frøya IL har nettopp inngått en leieavtale med Frøya Storhall AS om leie av klubblokaler og ønsker derfor å kunne disponere Golan som sin hjemmebane for å gi de aktive og andre medlemmer en følelse av tilhørighet.

Frøya IL er kommunens desidert største idrettslag både når det gjelder aktive og antall aktiviteter. Laget driver både med turning, fotball, håndball og basket, spesielt når det gjelder tilbud til barn og unge gjør de en betydelig innsats.

Tidligere eide laget flere anlegg. Hellesvik idrettsplass, Frøyahallen og Nettet trimhytte. Hellesvik er overtatt av Islanders American Car Club, Frøyahallen er i kommunalt eie og trimhytta er overtatt av Nettet grendelag.

Vurdering:

Frøya kommune har i samråd med Frøya idrettsråd et ønske om å beholde Golan som fullskala fotballbane med naturgress. Frøya IL har de siste årene disponert banen og har gjort en

kjempeinnsats for å holde den i orden. Golan har ikke fremstått så bra på mange år. At idrettslaget ønsker å benytte banen som sin hjemmearena er meget positivt og rådmannen finner det derfor ønskelig at Frøya IL inngår en langtidskontrakt om leie. At leietiden settes til 30 år er fordi laget da kan søke om spillemidler om det skulle vise seg nødvendig med en rehabilitering av gressmatta. Det er drenering av banen som fremstår som det mest nødvendige tiltaket.

Frøya kommune bidrar årlig med kr. 100 000 i tilskudd til Frøya Idrettspark der Nabeita og Frøya Fotballklubb er inn på eiersiden. Frøya kommune oppfordrer derfor at alle tre lagene samarbeider tett sånn at begge banene kan benyttes av alle barn og unge på Frøya. Dette har også Frøya idrettsråd uttalt seg om i møte 12.1.2017 «Alle lag stiller seg positive bak søknaden til Frøya IL. Alle lag presiserer at fotballagene må se på et tettere samarbeid lagene imellom for bruk av treningsarenaer, og samarbeid for øvrig. Fotballagene tar med seg denne diskusjonen videre». Forespørselen fra Frøya IL er drøftet i Frøya idrettsråd, i tråd med samarbeidsavtalene mellom Frøya kommune og idrettsrådet.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 17/157

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 10.01.17

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 10.01.17 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 10.01.17

FRØYA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Formannskapet:

Møtested:	Møtedato:	Møtetid:	Av utvalgets medlemmer møtte
Kommunestyresalen	10.01.2017	09:00 - 14:50	7 av 7
Fra og med sak:	1/17		
Til og med sak:	14/17		

Faste representanter i Formannskapet i perioden 2015 - 2019

<u>Ap:</u> Berit Flåmo, <i>ordfører</i> Kristin Reppe Storø Pål Terje Bekken, <i>varaordfører</i> Gunn Heidi Hallaren	<u>Frp/Sp/H:</u> Aleksander Søreng Martin Nilsen	<u>Venstre:</u> Arvid Agnar Hammernes
---	---	---

Faste representanter med forfall:

<u>Ap:</u>	<u>Frp/Sp/H:</u> Aleksander Søreng Martin Nilsen	<u>Venstre:</u>
-------------------	---	------------------------

Vararepresentanter som møtte:

<u>Ap:</u>	<u>Frp/Sp/H:</u> Bjørnar Gisle Grytvik Knut Arne Strømøy	<u>Venstre:</u>
-------------------	---	------------------------

Merknader:

1. Ekstraordinær Generalforsamling Frøya storhall.
2. Orientering fra Norsk kulturindeks 2016 v/Mona Elisabeth Skarsvåg.
3. Orientering ang. Frøya folkepark v/ Håkon Matre Aasarød.
4. Innkalling til møte med sakliste ble enstemmig godkjent.

Underskrift:

Berit Flåmo
Ordfører

Knut Arne Strømøy
Protokollunderskriver

Siv-Tove Skarshaug
Sekretær

HOVEDUTSKRIFT

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 10.01.2017

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
1/17	16/3269 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 06.12.16 HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG NÆRING. Gjennomgang kulturundersøkelsen Orientering om Frøya folkepark v/ Bjørn Cappelen
2/17	16/3532 SPILLEMIDLER 2016 - PRIORITERINGER
3/17	16/3666 SØKNAD OM STØTTE -FRIVILLIGARBEID I HELLAS FORMANNSKAP
4/17	17/50 REFERATSAKER
5/17	16/1864 GNR 55 BNR 124 LEIE AV KOMMUNAL TOMT I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN
6/17	16/2950 GNR 21 BNR 22 TILBUD PÅ INNLØSNING AV EIENDOM
7/17	16/3753 REGULERINGSPLAN BEINSKARDET DEL 3 – ÅPEN KONKURRANSE VEDRØRENDE ERVERV AV PLAN OG UTBYGGING AV OMRÅDET
8/17	16/3768 REGULERINGSPLAN SETRA OG STRØMSHOLMEN – ÅPEN KONKURRANSE VEDRØRENDE ERVERV AV PLAN OG UTBYGGING AV OMRÅDET
9/17	16/3630 BREIBÅDSPROSJEKT TITRAN OG KVENVÆR
10/17	15/250 REGNSKAP FOR BLAKSTADVASSDRAGET
11/17	16/3790 KJØP AV AKSJER, KYSTLAB-PREBIO AS

12/17	16/3683 MØTEPLAN 1. HALVÅR 2017
13/17	16/2456 ORDFØRERS ORIENTERING
14/17	17/29 RÅDMANNNS ORIENTERING

1/17

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 06.12.16

Vedtak:

Protokoll fra møte 06.12.16 godkjennes som framlagt.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 06.12.16 godkjennes som framlagt.

HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG NÆRING:

2/17

SPILLEMIDLER 2016 - PRIORITERINGER

Vedtak:

Frøya kommune prioriterer mottatte søknader om tildeling av spillemidler i 2017 i følgende rekkefølge:

Ordinære anlegg:

1. Frøya Flerbrukssenter	basishall	gjentatt søknad
2. Sistranda Stadion	fotballhall	fornyett søknad
3. Sistranda Stadion	klatrehall	fornyett søknad
4. Sistranda Stadion	ekstra garderobesett	fornyett søknad
5. Sistranda Stadion	sosiale rom	fornyett søknad

Nærmiljøanlegg:

1. Sistranda skole	skateanlegg	fornyett søknad
2. Sistranda skole	bevegelsesanlegg	fornyett søknad

Enstemmig.

Formannskapetets behandling 10.01.17:

Knut Arne Strømøy meldte seg innhabill da han er saksbehandler i saken.

Forslag til vedtak:

Frøya kommune prioriterer mottatte søknader om tildeling av spillemidler i 2017 i følgende rekkefølge:

Ordinære anlegg:

1. Frøya Flerbrukssenter	basishall	gjentatt søknad
2. Sistranda Stadion	fotballhall	fornyett søknad
3. Sistranda Stadion	klatrehall	fornyett søknad
4. Sistranda Stadion	ekstra garderobesett	fornyett søknad
5. Sistranda Stadion	sosiale rom	fornyett søknad

Nærmiljøanlegg:

1. Sistranda skole	skateanlegg	fornyett søknad
2. Sistranda skole	bevegelsanlegg	fornyett søknad

3/17

SØKNAD OM STØTTE -FRIVILLIGARBEID I HELLAS

Vedtak:

Innsatsen Evelyn Pettersen og andre frivillige yter for å hjelpe mennesker på flukt er prisverdig. Både hun og andre fra Frøya har flere ganger reist til Hellas for å være med å gjøre hverdagen litt bedre for flyktningene.

Frøya kommune har tidligere fått søknader fra privatpersoner som driver frivillig arbeid. Disse søknadene har ikke kommet til politisk behandling, men er avslått administrativt.

Det er et stort engasjement både lokalt, Nasjonalt og internasjonalt i forhold til frivillig innsats på mange plan og innenfor mange områder. Det er bla derfor vanskelig å bevilge penger til en enkeltperson, da dette vil innebære forskjellsbehandling.

Vi har registrert at det er igangsatt en kronerulling for å gi støtte til Evelyn Pettersens reise til Hellas og oppfordrer derfor medlemmene i formannskapet til å bidra med en del av sin godtgjørelse som formannskapsmedlem»

Vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Formannskapets behandling 10.01.17:

Forslag til vedtak:

Frøya kommune avslår søknaden på støtte til frivilligarbeid i Hellas.

Falt enstemmig.

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av V, Frp og Sp:

«Frøya kommune innvilger søknaden ved Evelyn Pettersen på engangsstøtte til frivillighetsarbeid i Hellas med kr 20.000,-.

Bevilgningen tas fra reservert tilleggsbevilgning»

Falt med 3 mot 4 stemmer *avgitt av Ap.*

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av Ap:

«Innsatsen Evelyn Pettersen og andre frivillige yter for å hjelpe mennesker på flukt er prisverdig. Både hun og andre fra Frøya har flere ganger reist til Hellas for å være med å gjøre hverdagen litt bedre for flyktningene.

Frøya kommune har tidligere fått søknader fra privatpersoner som driver frivillig arbeid. Disse søknadene har ikke kommet til politisk behandling, men er avslått administrativt.

Det er et stort engasjement både lokalt, Nasjonalt og internasjonalt i forhold til frivillig innsats på mange plan og innenfor mange områder. Det er bla derfor vanskelig å bevilge penger til en enkeltperson, da dette vil innebære forskjellsbehandling.

Vi har registrert at det er igangsatt en kronerulling for å gi støtte til Evelyn Pettersens reise til Hellas og oppfordrer derfor medlemmene i formannskapet til å bidra med en del av sin godtgjørelse som formannskapsmedlem»

Vedtatt med 4 mot 3 stemmer *avgitt av V, Frp og Sp.*

Forslag til vedtak:

Frøya kommune avslår søknaden på støtte til frivilligarbeid i Hellas.

4/17

REFERATSAKER

Vedtak:

Referatene tas til orientering.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Referatene tas til orientering.

5/17

GNR 55 BNR 124 LEIE AV KOMMUNAL TOMT I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN

Vedtak:

Saken utsettes. Vi ber om at fiskarlaget blir hørt i forhold til det prinipielle i saken.

Enstemmig.

Formannskapetets behandling 10.01.17:

Følgende omforente forslag til vedtak ble fremmet:

«Saken utsettes. Vi ber om at fiskarlaget blir hørt i forhold til det prinipielle i saken.»

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Frøya Kommune viser til brev fra Trond Iversen AS datert 10.06.16 vedrørende leie av kommunal tomt Gnr 55, Br nr 124/125 i Sæthervågen fiskerihavn og gjør følgende vedtak:

Det inngås festekontrakt med følgende rammer for avtalen, heri festeavgift, festetider mm.:

1. Trond Iversen AS fester et areal på 384 m² i Sæthervågen fiskerihavn. Hva festet omfatter og begrenser er nærmere beskrevet i vedlagte forslag til festekontrakt.
2. Grunnverdien settes til kr 250,- pr. m² pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7 % av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av areal og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.
3. Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre konstruksjoner på eiendommen

4. Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Kystverket og Frøya kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det. Kystverket kan overdra sine rettigheter etter kontrakten til Frøya kommune eller annet offentlig organ

6/17

GNR 21 BNR 22 TILBUD PÅ INNLØSNING AV EIENDOM

Vedtak:

Frøya kommunestyre vedtar å ikke innløse eiendommen med gnr 21 bnr 22 på Sistranda i Frøya Kommune.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre vedtar å ikke innløse eiendommen med gnr 21 bnr 22 på Sistranda i Frøya Kommune

7/17

REGULERINGSPLAN BEINSKARDET DEL 3 – ÅPEN KONKURRANSE VEDRØRENDE ERVERV AV PLAN OG UTBYGGING AV OMRÅDET

Vedtak:

Frøya kommune står for utbygging av infrastruktur med veg, vann og avløp i Beinskardet del 3 slik det er gjort tidligere i Beinskardet for del 1 og 2, og deretter vurderes det å legge deler av området ut for salg til private utbyggere.

Enstemmig.

Følgende omforente forslag til vedtak ble fremmet:

«Frøya kommune står for utbygging av infrastruktur med veg, vann og avløp i Beinskardet del 3 slik det er gjort tidligere i Beinskardet for del 1 og 2, og deretter vurderes det å legge deler av området ut for salg til private utbyggere.»

Protokolltilførsel fra fellesborgerlig gruppe v/Frp, Sp og V i fisk-sak 7/17:

Det reageres på fremstillingen om at planforum har fattet beslutning, jf. det som står i rådmannens saksopplysninger.

Bakgrunnen for reaksjonen er at planforum ikke er et organ med mandat til å ta beslutninger i viktige og prinsipielle avgjørelser.

Det er det valgte organer med folkevalgte som skal gjøre.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre vedtar å legge ut reguleringsplan for Beinskardet del 3, med tilhørende bestemmelser, for åpen konkurranse vedrørende erverv av plan og planområdet, og utbygging av området.

8/17

REGULERINGSPLAN SETRA OG STRØMSHOLMEN – ÅPEN KONKURRANSE VEDRØRENDE ERVERV AV PLAN OG UTBYGGING AV OMRÅDET

Vedtak:

Frøya kommunestyre vedtar å legge ut reguleringsplan for Setra og Strømsholmen, med tilhørende bestemmelser, for åpen konkurranse vedrørende erverv av plan og planområdet, og utbygging av området.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre vedtar å legge ut reguleringsplan for Setra og Strømsholmen, med tilhørende bestemmelser, for åpen konkurranse vedrørende erverv av plan og planområdet, og utbygging av området.

9/17

BREIBÅNDSPROSJEKT TITRAN OG KVENVÆR

Vedtak:

Frøya kommune støtter prosjektet til Sør-Trøndelag fylkeskommune med gjennomføring av et radiobasert prosjekt for bredbånd på Titran og Kvenvær med kr 100.000,- eks mva.

Prosjektet finansieres fra investeringsbudsjettet IKT kontonr. 11302.1103.120. 111302

Enstemmig.

Formannskapetets behandling 10.01.17:

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av Ap:

«Frøya kommune støtter prosjektet til Sør-Trøndelag fylkeskommune med gjennomføring av et radiobasert prosjekt for bredbånd på Titran og Kvenvær med kr 100.000,- eks mva.

Prosjektet finansieres fra investeringsbudsjettet IKT kontonr. 11302.1103.120. 111302»

Forslag til vedtak:

Frøya kommune støtter prosjektet til Sør-Trøndelag fylkeskommune med gjennomføring av et radiobasert prosjekt for bredbånd på Titran og Kvenvær med kr 100.000,- eks mva.

Prosjektet finansieres fra reserverte tilleggsbevillinger.

10/17

REGNSKAP FOR BLAKSTADVASSDRAGET

Vedtak:

Sluttregnskap for Blakstadvassdraget godkjennes med kostnadsramme kr. 1 209 641,-

For å oppfylle kravet til el fiske settes det av 40000,- fra innvilget budsjett. Restsum kr 89 326,- tilbakeføres. Oppdraget med el fiske søkes løst gjennom å bruke Guri Kunna vgs avd Frøya.

Enstemmig.

Formannskapets behandling 10.01.17:

Følgende omforente forslag til tillegg i vedtaket ble fremmet:

For å oppfylle kravet til el fiske settes det av 40000,- fra innvilget budsjett. Restsum kr 89 326,- tilbakeføres. Oppdraget med el fiske søkes løst gjennom å bruke Guri Kunna vgs avd Frøya.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Sluttregnskap for Blakstadvassdraget godkjennes med kostnadsramme kr. 1 209 641,-

11/17

KJØP AV AKSJER, KYSTLAB-PREBIO AS

Vedtak:

Kommunestyret vedtar å kjøpe 1526 aksjer i Kystlab-PreBIO AS for kr 22 892. Midlene tas fra reserverte tilleggsbevilgninger, saldo pr 01.01.2017 er 414 745,-

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar å kjøpe 1526 aksjer i Kystlab-PreBIO AS for kr 22 892. Midlene tas fra reserverte tilleggsbevilgninger, saldo pr 01.01.2017 er 414 745

12/17

MØTEPLAN 1. HALVÅR 2017

Vedtak:

Saken utsettes. Datoer må behandles at utvalgene først.

Enstemmig.

Formannskapets behandling 10.01.17:

Følgende forslag til vedtak ble fremmet:

Saken utsettes. Datoer må behandles at utvalgene først.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Møteplan 1. halvår 2017

Utvalg	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
KST	26.01		02.03 29.03	27.04		01.06 22.06
FSK	10.01 24.01	07.02 21.02	07.03 22.03	18.04	02.05 16.05	31.05 13.06
HFF	12.01	09.02	16.03	20.04	11.05	15.06
HFD	20.01	14.02	21.03	25.04	23.05	06.06
KU						
ER	16.01		13.03		29.05	
KBR		27.02		24.04		19.06

- Felles formannskapsmøte med Trondheim og Hitra kommuner (ikke avklart)

- *1) Kommunestyrets møter holdes på Torsdager med møtestart kl. 10.00
- *2) Formannskapets møter holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *3) Hovedutvalg for drift holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *4) Hovedutvalg for forvaltning Torsdager med møtestart kl. 09.00
- *5) Eldreråd Mandager med møtestart kl. 10.00
- *6) Kommunalt brukerråd Mandager med møtestart kl. 09.00

- ☐ Ved behandling av spesielle tema kan tidspunkt for møtestart bli justert.
- ☐ Avvik fra Frøya Herredshus som møtested vil fremgå av innkalling og kunngjøres særskilt.

13/17

ORDFØRERS ORIENTERING

- Direkte båt til Trondheim. Initiativ fra Frøya næringsforum. Ordfører er invitert inn som deltaker i prosjektgruppen. Kommer tilbake med mere informasjon når prosessen er bedre kartlagt.
- Ordfører skal delta på Trøndelagsmøtet torsdag og fredag.

14/17

RÅDMANNNS ORIENTERING

- Orientering om status båtmuseum
- Orientering om henvendelse/tilbud ang. areal til Frøyafestivalen
- Orientering om status brannstasjon
- Orientering trafikkssikker kommune
- Orientering om første samling på Frøya - Veilederkorset
- Orientering status etter lynnedslag, spesielt knyttet til sykehjemmet
- Orientering om avvik knyttet til avvikshåndtering
- Orientering om oppsigelse fra teknisk sjef og prosessen om å rekruttere ny leder
- Orientering/drøfting ang. videre prosess etter temadag med Cubus. Det ble besluttet å ta drøftingen videre i planforum etter formannskapsmøte den 24. januar

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Arvid Hammernes
Arkivsaksnr.: 17/170

Arkiv: M82

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret

UTREDNING AV SAMMENSLÅING MELLOM FRØYA BRANN- OG REDNINGSTJENESTE OG TRØNDELAG BRANN- OG REDNINGSTJENESTE

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Frøya kommune viser til foretatt utredningsarbeid og går inn for sammenslåing mellom Frøya brann- og redningstjeneste og Trøndelag brann- redningstjeneste (TBRT). Rådmannen gis fullmakt til å forhandle fram en avtale. Avtalen legges fram for formannskapet for godkjenning.

Kostnadene legges inn i budsjettet for 2018 og i økonomiplanen 2018 - 2021.

Kommunestyrets vedtak i sak 20/15 av 26.02.16, pkt. 3, oppheves. Frøya kommune vil si opp sitt deltakerforhold i Sør Fosen interkommunale feiervesen hvis det blir en avtale om sammenslåing med Trøndelag brann- og redningstjeneste.

Frøya kommune ønsker helst at også Hitra kommune blir med i en sammenslåingsprosess med Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT), og at det arbeides sammen og samtidig i prosessen.

Vedlegg:

- Utskrift av kommunestyrets møtebok i sak 20/15 av 26.02.15
- Notat fra kst. brannsjef av 11.11.16 fremlagt i formannskapet 15.11.16 vedrørende budsjett- og økonomibehandling
- 2 dimensjoneringsalternativ og engangskostnader
- Notat vedrørende kostnadsbesparelser, datert 15.12.16

Saksopplysninger:

En utredning av sammenslåing mellom Frøya brann- og redningstjeneste (FBR) og Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT) foreligger.

TBRT har etter oppdrag for oss stått for arbeidet, og bakgrunnen er en anmodning gjort i slutten av august i fjor. Vi ba om en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) og utredning av en brannordning der vi er med i TBRT. Før anmodningen ble gjort, hadde vi et møte med TBRT for å høre hvordan de stilte seg. Tilbakemeldingen var positiv.

TBRT er et interkommunalt selskap som består av kommunene Trondheim, Klæbu, Malvik, Leksvik, Rissa, Rennebu og Oppdal.

En viktig bakgrunn for vår henvendelse til TBRT er behovet for forbedringer. Det er særlig innen forebyggende arbeid at det er mye å hente da IKS-et har et stort kompetansemiljø. Tilgang til ressurser ved behov er viktig. Dette gjelder også i beredskapsarbeidet, særlig ved store og utfordrende hendelser.

Det er krav fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, fra 2014, om at samtlige kommuner må foreta en gjennomgang av dokumentasjonen av brann- og redningsvesenet for å sikre at denne tilfredsstiller gjeldende lov og forskrift.

Vår brannordning er fra 1998. Siden den gang har mye forandret seg, mye pga. stor vekst og utvikling. I 2004 ble det laget en ROS-analyse for kommunene Snillfjord, Hitra og Frøya. Snillfjord kommune valgte i ettertid et samarbeid med Orkdal kommune. Brannsjefene på Frøya og Hitra førte samtaler om mulighetene for et utvidet samarbeid som ga grunnlag for følgende kommunestyrevedtak 26.02.15:

- 1. Brannforebyggende personell i Frøya og Hitra kommuner underlegges Sør-Fosen feiervesen fra 1. januar 2015. Eksisterende stillingsressurser på forebyggende samt leder forebyggende i hver av kommunene, dvs. 70 % stillingsandel overføres til Sør-Fosen feiervesen fra hver av kommunene Frøya og Hitra fra samme dato.**
- 2. Gjenværende reststillinger på 30 % i hver av kommune skal ivareta de lovmessig definerte leder beredskapsfunksjonene i den enkelte kommune**
- 3. Det fremlegges egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, sammenslåingen tenkes gjennomført samtidig med innføring av nytt nødnett i regionen, antatt innført høsten 2015.**

Pkt. 3 vedtaket er ikke oppfylt. Det er ikke kjent at vedtektene for Sør-Fosen feiervesen er endret slik at de også innbefatter brannforebyggende arbeid/avdeling utover behovsrettet feiing, boligtilsyn og informasjonsarbeid.

Hitra kommune ble invitert til å være sammen med oss i utredningsarbeidet med TBRT, men det kom fram at dette ikke var noe ønske fra deres side.

I utredningsarbeidet er det sett på risiko og sårbarhet, identifisering av tiltak for å ivareta dimensjonerende risikoforhold, identifisering av krav, evaluering av krav ut fra status, identifisering av tiltak, forslag til organisering og dimensjonering samt kostnader ved foreslått dimensjonering.

Det har vært arbeidsmøter med mange involverte, også tillitsvalgte både fra FBRT og TBRT. Samtidig har det vært en styringsgruppe bestående av vår rådmann, brann- og redningssjef fra TBRT og tillitsvalgte. Arbeidet har pågått fra september og fram til nå.

76 objekter er analysert for risiko. Viktige risikoforhold er bl.a. Frøyatunnelen, utleiebygg for overnatting, BeWi og Hamarvik Næringspark, farlig gods generelt og ulykke på vei, Frøya Sykehjem, PLIVO (pågående livstruende vold), bensinstasjoner og skog/lyngbrann.

Det er sett på en rekke tiltak som følge av dimensjonerende risikoforhold. Det gjelder f.eks. utstyr til brannvesen i forbindelse med tunnel, utstyr i tunnel, tilføring av kompetanse for å håndtere tunnelhendelser, utstyr i forbindelse med industri- og bensinstasjonsbrann, pumpeutstyr for å håndtere skog/lyngbrann for å nevne litt.

Det forebyggende arbeidet er avviksanalysert for aktiviteter, utstyr/materiell, organisering/bemannning og kompetanse. 27 avvik krever tiltak der 24 dekkes av deltakerbidrag og 3 dekkes av Frøya ved sammenslåing (kompetanse, verifisere vannforsyning). 13 avvik lukkes relativt direkte ved sammenslåing, 9 er lite krevende å lukke og 5 krever mer å lukke. Kapasitet versus behov er hovedårsak. Antall årsverk er foreslått økt fra 0,6 til minimum 1,3 hvor 1,0 er lokalisert på Frøya og 0,3 er lokalisert i Trondheim. Det nevnes en rekke mangler i dag vedrørende planlegging, gjennomføring og kompetanse. Behov for støtte kan gis fra Trondheim på spesialkompetanse, ledelse, større og bredere fagmiljø, forbedringsarbeid og ulovlighetsoppfølging.

Beredskap er avviksanalysert for det samme som det forebyggende arbeidet. 34 avvik krever tiltak der 17 dekkes av deltakerbidrag og 17 dekkes av Frøya ved sammenslåing (kompetanse, verifisere vannforsyning og utstyrsanskaffelse). 6 avvik lukkes relativt direkte ved sammenslåing, 15 er lite krevende å lukke og 13 krever mer å lukke. Antall årsverk er økt fra 0.89 til minimum 1,71 hvor 1,21 lokalisert på Frøya og 0,5 er lokalisert i Trondheim. Avvik og utfordringer går på bl.a. planer og dokumentasjon på samarbeid, manglende kompetanse og manglende brannvannskapasitet (manglende tankbil). Utfordringer i forhold til innsatstid for øyrekka samt hovedøya uten Nordskag brannstasjon er også nevnt. Behov for støtte fra Trondheim går på service, innkjøp, beredskapsledelse, planlegging og dokumentasjon. Depot på Mausund og Sula foreslås opprettholdt med inntil 6 personer på hver plass, og i tillegg nevnes fokus på forebyggende arbeid i øyrekka. Tankbil anbefales anskaffet for å erstatte manglende brannvannskapasitet utenfor tettsted. Det er videre foreslått å øke antall personell på Sistranda med 4 for å ha tankbilsjåfører med en på hvert lag. Overordnet vakt er foreslått erstattet med utrykningsledere – 4 på Sistranda og 2 på Nordskaget (må utdannes). Nordskaget er nevnt opprettholdt for å ivareta forskriftskrav til innsatstid og ivareta større hendelser. Nordskaget kan reduseres fra 8 stillingshjemler til 6 og samlokaliseres med industriverket på SalMar. Stillingsprosent er økt fra 1,5 % til 2, 5 % for røykdykker og 2 % for mannskap. Utdanning nevnes for å ivareta formell kompetanse for alt deltidspersonell, utrykningsledere og sjåfører. For øvrig må mer utstyr på plass, som bl.a. vannkanon og skumutstyr.

Feietjenesten er også vurdert. 9 avvik krever tiltak der 8 dekkes i stor grad av selvkost og 1 dekkes av Frøya ved sammenslåing (formell kompetanse). Antall årsverk er foreslått økt fra 1 til 2,5 der 2,0 er lokalisert på Frøya og 0,5 i Trondheim. Avvik og utfordringer er bl.a. begrenset informasjons- og motivasjonsarbeid, begrenset mengde igangsatt i forbindelse med hyttefeieing, mangelfull kartlegging av risiko og ikke tilstrekkelig kapasitet ut i fra behov for feieing og tilsyn.

Når det gjelder ledelse og administrative forhold ved sammenslåing sies det bl.a. følgende:

- Nåværende brannsjef blir overtallig (dekkes av Trondheim).
- Nåværende overordnet vakt erstattes av dreiende vakt utrykningsledere
- Administrative oppgaver håndteres av Trondheim (ca. 0,3 årsverk)

2 dimensjoneringsalternativer er lagt fram på grunn av personellmessige hensyn som følge av eventuell virksomhetsoverdragelse. Disse er vedlagt saken. Kostnadsøkningen per år ved alternativ 1 er ca. 1,1 mill. kr og ved alternativ 2 ca. 1,4 mill. kr. Ved alternativ 2 er årsverk økt med 0,3 på forebyggende og 0,2 på beredskap. I alternativ 2 er det lagt vekt på størst mulig grad av hele stillinger for å ivareta en effektiv arbeidsmåte og personellmessige hensyn.

Feietjenesten er uten kostnadstall da den er selvkost. Når det gjelder engangskostnader til utstyr og kompetansehevende tiltak ved sammenslåing er disse beregnet til 1,8 mill. kr 1. år og 0,9 mill. kr 2. år, til sammen 2,7 mill. kr.

Følgende fordeler og ulemper nevnes ved sammenslåing:

Frøya brann og redning:	TBRT:
Fordeler: - Forskriftsmessig brannvesen - Rimelig heving av nivå - Forbedret fagmiljø/kompetanse - Utstyr og support	Fordeler: - Bidra til å oppfylle nasjonal føring - Større fagmiljø - Økte muligheter for større investeringer
Ulemper: - Sentralisert styring	Ulemper: - Logistikkutfordringer/avstand

Det konkluderes med følgende:

- Mange dimensjonerende risikoforhold er identifisert.
- Eksisterende stasjonsstruktur må opprettholdes.
- Eksisterende depot og mannskap på Sula og Mausund opprettholdes.
- Øke fokus på forebyggende arbeid i øyrekka.
- Personell: 20 personer på Sistranda (4 lag, inkludert tankbilsjåfør), 6 personer på Nordskaget (samlokalisert med industrivern), 6 personer på hver plass for Sula og Mausund
- Kompetanse: Utdanne 6 utrykningsledere (4 på Sistranda og 2 på Nordskaget), fullføre utdanning for deltidspersonell beredskap og fullføre utdanning feietjenesten og forebyggende
- Utstyr: Innkjøp av tankbil, vannkanon, skumutstyr m.m.

Ut fra bestilling i styringsgruppen er det sett på potensielle kostnadsbesparelser ved å vurdere effekter av følgende tiltak:

1. Nedleggelse av Nordskag brannstasjon
2. Ingen støttestyrke for tankbil på Sistranda
3. Valg av dimensjoneringsalternativ 1 framfor alternativ 2
4. Ingen dreierende vaktordning for utrykningsledere på Sistranda

Pkt. 1, 2, 3 og 4 gir besparelse på henholdsvis kr 371.000, kr 255.863, kr 325.000 og kr 600.000. Det vises til vedlagte notat.

Det sies at basert på de faglige vurderingene og anbefalingene fra arbeidsgruppen, så er det behov for å opprettholde ovenstående punkter.

Når det gjelder veien videre, sies det at både FBR og TBRT må bestemme seg om de ønsker sammenslåing. Ved en eventuell beslutning om sammenslåing må det avklares administrative forhold, oppsigelse av samarbeid med Hitra brann og redning samt finne dato for formelt brannarbeid.

Vurdering:

Det er gjort et stort arbeid fra TBRT i denne saken. Selv om mye er bra hos oss, har vi utfordringer med å levere en forskriftsmessig tjeneste hvor kapasitet og ressurser står i forhold til behovet. Det er avdekket mange avvik som krever tiltak, og det er viktig at det tas tak i dette. Vi må bare innse at heving av nivået og implementering av tiltak er kostbart. Det

kan bli svært utfordrende å gjøre dette alene, eventuelt sammen med Hitra kommune. Kostnadene kan bli lavere ved å bli en del av TBRT. Det vises til at TBRT har store ressurser som vi kan få tilgang til. De vet hva som må til for å tilfredsstille behovet.

Det er beklagelig at Hitra kommune ikke ble med på utredningsarbeidet, men det vil fortsatt bli gjort forsøk på å få de med hvis det blir en sammenslåingsprosess. En sammenslåing med TBRT for kommunene Frøya og Hitra hadde vært en stor styrke for alle ut fra mål om heving av kvalitet, samarbeid og lik standard på brann og redning i øyregionen.

Vi anbefaler en sammenslåing med TBRT. Dimensjoneringsalternativ 1 eller 2 er noe som må vurderes nærmere. Ut fra faglige vurderinger blir det feil å legge inn noen av de kostnadsbesparende tiltak som er nevnt ovenfor da det ble svekke kvaliteten.

Et forhold som ikke har kommet fram i utredningsarbeidet, er kostnadene med at vi bygger en ny brannstasjon. Her er det mulig å få TBRT som leietaker og dermed leieinntekter ut fra en betydelig investering i en ny brannstasjon.

Kostnadene som er nevnt med sammenslåing legges inn i neste års budsjett og tilhørende økonomiplan.

FRØYA KOMMUNE

Kommunestyret		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
26.02.2015	14/1643	20/15
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Andreas Kvingedal	M71	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
2/15	Hovedutvalg for drift	22.01.2015
20/15	Kommunestyret	26.02.2015

SAMARBEID INNEN BRANN- BRANNSYN SNILLFJORD-FRØYA- HITRA

Vedtak:

1. Brannforebyggende personell i Frøya og Hitra kommuner underlegges Sør-Fosen feiervesen fra 1. januar 2015. Eksisterende stillingsressurser på forebyggende samt leder forebyggende i hver av kommunene, dv. 70 % stillingsandel overføres til Sør-Fosen feiervesen fra hver av kommunene Frøya og Hitra fra samme dato.
2. Gjenværende reststillinger på 30 % i hver av kommune skal ivareta de lovmessig definerte leder beredskapsfunksjonene i den enkelte kommune
3. Det fremlegges egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, sammenslåingen tenkes gjennomført samtidig med innføring av nytt nødnett i regionen, antatt innført høsten 2015.

Enstemmig.

Hovedutvalgets innstilling til kommunestyret:

1. Brannforebyggende personell i Frøya og Hitra kommuner underlegges Sør-Fosen feiervesen fra 1. januar 2015. Eksisterende stillingsressurser på forebyggende samt leder forebyggende i hver av kommunene, dv. 70 % stillingsandel overføres til Sør-Fosen feiervesen fra hver av kommunene Frøya og Hitra fra samme dato.
2. Gjenværende reststillinger på 30 % i hver av kommune skal ivareta de lovmessig definerte leder beredskapsfunksjonene i den enkelte kommune
3. Det fremlegges egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, sammenslåingen tenkes gjennomført samtidig med innføring av nytt nødnett i regionen, antatt innført høsten 2015.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Brannforebyggende personell i Frøya og Hitra kommuner underlegges Sør-Fosen feiervesen fra 1. januar 2015. Eksisterende stillingsressurser på forebyggende samt leder forebyggende i hver av kommunene, dv. 70 % stillingsandel overføres til Sør-Fosen feiervesen fra hver av kommunene Frøya og Hitra fra samme dato.
2. Gjenværende reststillinger på 30 % i hver av kommune skal ivareta de lovmessig definerte leder beredskapsfunksjonene i den enkelte kommune
3. Det fremlegges egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, sammenslåingen tenkes gjennomført samtidig med innføring av nytt nødnett i regionen, antatt innført høsten 2015.

Vedlegg:

Ingen.

Saksopplysninger:

Regionen Snillfjord - Hitra - Frøya har hatt utfordringer knyttet til tjenestoområdene Brann- Feiing og Brannsyn. Ut i fra dette har det vært ført en del samtaler rundt samarbeid mellom de 3 kommunenes administrasjoner og en felles ROS-analyse for de tre kommunene er utarbeidet. I ettertid har Snillfjord kommune etablert et samarbeid med Orkdal kommune innenfor fagfeltet brann og er som sådan ikke lenger aktuell partner i et regionalt samarbeid med Hitra og Frøya.

Brannsjefene på Frøya og Hitra har ført samtaler om mulighetene for et utvidet samarbeid innenfor brann- og redning, fra før er det et operativt samarbeid mellom Hitra og Frøya på feiing gjennom Sør-Fosen feiervesen.

Regionen ønsker å beholde kvalifisert fagpersonell i stillingene både innenfor feiing og brann. Pr. dags dato er det tilsatt 2 feiere i 100 % stillinger i Sør-Fosen feiervesen som administrativt er underlagt brannsjefen på Hitra.

Nå fremmes det ønske om et utvidet samarbeid rundt tjenestene for blant annet å skape et utvidet brannfaglig arbeidsmiljø. Spesielt det å rekruttere samt beholde brannsynspersonell med oppgave brannsyn i særskilte brannobjekt har vært en utfordring siden dette er mindre stillingsbrøker i «ensomme» stillinger.

I første omgang tenkes det her på samarbeid innen brannsynsoppgavene, men et fullt sammenslått brann- og redningsvesen vurderes også innen et kort tidsperspektiv. Tidsperspektivet defineres av når et nytt nødnett fysisk innføres og er operativt over kommunegrensene.

Nye oppgaver

NOU (Norges offentlige utredninger) 2012:8 sammen med Stortingsmelding 35 (2008-2009) oppstiller nye oppgaver for fremtidens brann- og redningstjeneste, dette gjelder innenfor samfunnssikkerhet lokalt, regionalt og nasjonalt i relasjon til kommunal beredskapsplikt.

Endringer i oppgaver og nye krav til kompetanse vil fremover gi nye utfordringer for brannvesenene, relatert til mer spesialiserte og komplekse oppdrag. Følgende eksempel understrekes i NOU 2012:8:

- Trafikkulykker inkludert tunge kjøretøy
- Livbergende innsats ved drukningsulykker
- Tauredning
- Innsats rasulykker
- Behandling farlige stoffer
- Spesielt for vår region – lange og bratte undersjøiske tunneler
- Utvidet innsats i forbyggende arbeid ut i fra sårbarhetsanalyser

Dagens oppstillinger innenfor brann/ feiing på Frøya og Hitra:**4.1.1 Forebyggende brann**

	Frøya	Hitra	Totalt
Antall innbyggere, 3 kvartal 2014	4.606	4.567	9173
Antall §13-objekter	54	40	94

4.1.2 Feiing

	Frøya	Hitra	Totalt
Piper totalt	1576	1692	3268
Piper feid i 2013	298	209	507

4.1.3 Beredskap:

	Frøya	Hitra	Totalt
Antall utrykninger pr. 1. des. 2014	63	56	119
Antall øvingstimer pr. mann i 2014	30	20	
Kort beskrivelse av vaktordning	4-delt OB-vakt, 3 mann h.tider	4-delt OB-vakt,	

4.3 Personell (krav/reelt)

	Frøya	Hitra	Totalt
Ansatte totalt	36	32	68
Brannsjef	0,2	0,2	0,4
Leder forebygg.	0,2	0,2	0,4
Forebyggende	0,4	0,4	0,8
Leder beredskap	0,2	0,2	0,4
Utrykningsleder	4	4	8
Brannkonstabel	32	27	59
Feier-/feierlærling			2

Vurdering:

Kommunenes administrasjon har registrert at sannsynligheten for snarlig inntredende av utredet samarbeid i orkdalsregionen pr. dags dato ikke er realistisk. Nå er det innmeldt behov som kommunene i vår region må løse og da har det vært et administrativt fokus på en organisering som på et senere tidspunkt eventuelt kan inkorporeres i et større tjenestesamarbeid i Orkdalsregionen.

Tematikken i diskusjonene mellom kommunenes administrasjoner har avdekket følgende løsninger

1. Feiing

Hitra og Frøya kommuner har allerede etablert Sør- Fosen Interkommunale feiervesen. Selskapet har 2 ansatte i fulltid og styret består av de 2 kommunenes brannsjef

2. Mulige løsninger brannsyn

Oppgaveporteføljen til Sør-Fosen Interkommunale feiervesen utvides til også å omfatte brannsyn i særskilte brannobjekt. I dag samarbeider brannsynspersonellet i de 2 kommunene i en viss grad om brannsynene, men dette er ingen formell samarbeidsrelasjon. Ved et utvidet samarbeid overføres de 2 kommunens ressurser inn i Sør-Fosen Interkommunale feiervesen hvorpå hver av kommunene beholder en 30 % stillingsressurs som ledere beredskap internt i hver kommune.

Sør-Fosen Interkommunale feiervesen vil i ettertid bestå av 2 feiere i 100 % stilling samt 2 brannsynspersonell som til sammen innehar 140 % stilling. En slik konstellasjon vil borge for utvidet fagmiljø for hele tjenesten og gjør tjenestene mer robust. En slik løsning bør inntre fra årsskifte 2014/15 og er et tiltak som etterspørres av kommunenes brannsynspersonell.

3. Mulige løsninger brann-/redningsvesen

Regionens brann-/redningsvesen omorganiseres totalt i tråd med delprosjekt Tjenestesamarbeid i Orkdalsregionen sone Frøya, Hitra og Snillfjord. Nå har Snillfjord kommune innledet et samarbeid med Orkdal på brann hvilket gjør samarbeid innover mindre aktuelt. Benytter Sør-Fosen feiervesen (endrer navn og funksjon) som overbygning med eget styre. Organiseringen kan eventuelt tre inn i samarbeid Orkdalsregionen dersom dette blir aktuelt på et senere tidspunkt. Dette innebærer et totalt samarbeid innenfor brann- redning/brannsyn/ feiing, dvs. et sammenslått brann- og redningsvesen i de to kommunene.

Effekt:

- All tjenesteproduksjon (feiing/ brannsyn/ utrykning) underlegges en administrasjon
- Utrykningsenhetene beholder sine lokaliteter
- Tilnærming til hel-stillinger medfører bedret fagmiljø.
- Økt mulig ressurstilgang for alle kommunene ved hendelser
- Mer robust organisering for de 2 kommunene innenfor lovpålagt tjenesteproduksjon innen fagområdet
- Forenkling rekrutteringsarbeid

Sone Hitra/Frøya/Snillfjord: forebyggende kontor «kysten», feiere, Hoved brannstasjonene Frøya og Hitra samt bistasjoner/depot i h.h.t. ROS-analyse. Denne soneinndelingen er i tråd med hovedprosjekt Tjenestesamarbeid i Orkdalsregionen, delprosjektrapport Brann og redning. Dette innebærer at et regionalt samarbeid mellom Hitra og Frøya senere kan inkorporeres direkte i et større samarbeid i Orkdalsregionen dersom dette på et senere tidspunkt blir iverksatt.

Oppstilling ønsket ved et totalt sammenslått brann- og feiervesen:

- Hoved brannstasjon Frøya (Sistranda) tilknyttet 16 mannskaper inklusiv stasjonsleder
- Hoved brannstasjon Hitra (Fillan) tilknyttet 16 mannskaper inklusiv stasjonsleder
- Bistasjon Nordskaget i h.h.t. ROS-analyse, tilknyttet 8 mannskaper
- Bistasjon Sandstad tilknyttet 8 mannskaper
- Depot Sula tilknyttet 6 mannskaper inklusiv depotleder
- Depot Mausundvær tilknyttet 6 mannskaper inklusiv depotleder
- Depot Kvenvær tilknyttet 6 mannskaper inklusiv depotleder
- 2 årsverk feiing.
- 2 årsverk forebyggende, leder beredskap og leder forebyggende
- Brannsjef 50 %

Fordeling kostnader

Ved kun overføring av feiertjenesten/ branntilsynsfunksjonen overføres stillingsandelene avsatt i kommunene fra kommunene til det interkommunale selskapet Sør-Fosen feiervesen. Dersom det blir et felles brannvesen foreslås følgende økonomisk oppsett som Rådmannsgruppa i Orkdalsregionen har lagt frem om kostnadsfordeling mellom kommunene:

Det betales en fast sum pr. kommune til det interkommunale brannvesenet på kr. 200.000,- indeksregulert. Restsummen fordeles etter følgende 2 formler jfr. tidligere utarbeid kostnadsfordeling benevnt Agdenesmodellen utledet under arbeidet med Tjenestesamarbeidet i Orkdalsregionen.

Basis-/grunnprinsipp for kostnadsfordeling/finansiering i tjenestesamarbeid:
 Påløpte utgifter til drift, nyetablering og investeringer inndeckes av deltakerkommunene basert på slik kostnadsfordeling/finansiering (hver for seg eller i kombinasjon):

Utjevningsfaktor = $\frac{\text{Kommunens frie inntekter pr innbygger}}{\text{Snitt frie inntekter pr innbygger i regionen}}$

Fordeling (kommunens andel) = $\frac{\text{Kostnader til fordeling}}{\text{Innbyggere i regionen}} \times \text{Utjevningsfaktor} \times \text{Innbyggertallet i kommunen}$

Generelle kommentarer

Utfordringsbildet på Frøya og Hitra er gitt og spesielt fokus har vært rettet mot kompetanse samt «ensomme» stillinger/ brøkstillinger. Det er en omforent administrativ oppfatning om at tjenestene innenfor brann faglig best lar seg betjene gjennom et utstrakt samarbeid og helst da i faste strukturer. Det er videre en oppfatning, ut fra utfordringsbildet og tjenesteinnhold, av at på sikt bør regionens brann- og redningstjeneste slås sammen til en enhet. Spørsmålet er om det skal foretas en trinnvis utvikling mot målsettingen via sammenslåing av enkelte fagelement som feiing/ brannsyn eller om det skal velges allerede nå en totalt sammenslått brann- og redningstjeneste. Det antas at fremtidig kostnadsbilde blir best håndtert via en totalt sammenslått struktur.

De 2 kommunene har pr. dags dato ulikt behov for samarbeid.

Frøya kommune ser for seg en snarlig overføring av avsatte brannsynsressurser, men hvor en total sammenføyning av brann- og redningstjenesten gjennomføres i løpet av 2015. Dette begrunnes med at dette er tidspunktet hvor nytt nødnett innføres i vår region, hvilket muliggjør kommunikasjon over kommunegrensene. Dette innebærer at det på sikt kan opprettes en felles overordnet vaktordning for de 2 kommunene. Dette vil nødvendiggjøre bruk av utrykningsledere i hver av kommunene.

Både Frøya og Hitra kommuner har inntil dette tidspunkt tilgang på nødvendig kompetanse og personell for å håndtere utrykningstjenesten.

Hitra kommune sine primærbehov retter seg hovedsakelig mot fremtidig rekruttering, arbeidsmiljø og et lærende fagmiljø. Det har de senere år vært problematisk regionalt å skaffe kompetent arbeidskraft til utlyste fagstillinger uten at disse er forankret i et hensiktsmessig fagmiljø. For de to kommunenes del vil en måloppnåelse innenfor utvidet fagmiljø være en stor gevinst i et regionalt samarbeidskonsept. Samtidig kan det oppnås en rasjonaliseringsgevinst gjennom sammenslåing av tjenestene på sikt, også da relatert til vaktordningene.

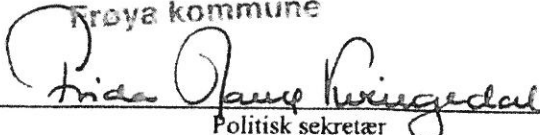
Generelt utfører små brannvesen arbeidsoppgavene sine så godt de kan, det blir allikevel problematisk å stå alene med det utvidede utfordringsbildet som nå kommer til uttrykk gjennom nylig fremlagt NOU 2012:8 som tidligere referert til. Et sammenslått brannvesen kan lære gjennom fagmiljøer, det er organisatorisk mer kostnadseffektivt, det bør gi økt kvalitet på tjenestene til befolkningen og både forebyggende personell og innsatsmannskapene får en enklere hverdag med bedre kompetanse og materiell som en konsekvens av utvidede læringsnett/ ressurser.

For å berede grunnen for et utvidet samarbeid ble det høsten 2014 gjennomført felles lønnsforhandlinger innenfor brann/ feiing i de to kommunene. Ved fremleggelse av sak om en sammenslåing av brann- og redningstjenesten vil det bli nødvendig med en total revidering av gjeldende vedtekter, ved kun inntreden av forebyggende tjenester kan dagens vedtekter fortsatt benyttes i et kortere perspektiv.

Med basis i dette fremmes saken for politisk behandling i de to kommunene

Rett utskrift bevitnes:

Dato: 27.02.15

Frøya kommune

 Politisk sekretær

Utskrift til: Saksbehandler Andreas Kvingedal for videre oppfølging av saken.

NOTAT PÅ ØKONOMISKE FORHOLD VEDRØRENDE FRØYA BRANN- OG REDNINGSTJENESTE

Budsjettall etter 10 måneder i år viser et merforbruk kr 770.000. I fjor var det et merforbruk på 1,4 mill. kr. Det antas at kostnaden kan bli noe tilsvarende i år da det er lønnsutbetalinger på øvelser og utrykninger for 2. halvår som foretas først i desember. Kostnaden med nødnett på ca. kr 400.000 ligger ikke inne i budsjettet. Det er et stort merforbruk pga. lønnskostnader. Det er mye som tyder på at budsjettet ikke har blitt oppjustert vedrørende godtgjørelse for personsøker, godtgjørelse for brannøvelser og utrykninger.

Budsjettjusteringen som legges fram for formannskapet 15. og 16. november, viser en budsjettjustering for virksomheten Teknisk – brann på kr 800.000.

Følgende kostnadsreducerende tiltak er foreslått av virksomhetsleder teknisk Sigrid Hanssen:

- Legge ned brannstasjon og avvikle bemanning på Nordskaget
Dette kan gi en kostnadsbesparelse på kr 400.000.
- Avvikle tilsvarende enheter i øyrekka
Dette kan gi en kostnadsbesparelse på kr 100.000.
- Avvikle beredskap på mannskap i helger med stor aktivitet
Dette kan for 10 helger gi en kostnadsbesparelse på kr 120.000.

Vi har en brannordning fra 1998. Brannstasjonen på Nordskaget og enhetene på Mausund og Sula er nevnt i den. Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen sier at kommunen skal dokumentere at denne forskrifts krav til organisering, utrustning og bemanning oppfylles alene eller i samarbeid med en annen kommune. Videre sies det at dokumentasjonen skal omfatte og baseres på en risiko- og sårbarhetsanalyse, som skal være koordinert med kommunens analyser på andre områder. Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT) har nå laget en risiko- og sårbarhetsanalyse for oss.

Presentasjon av deres utredningsarbeid viser bl.a. dette:

- Opprettholde Nordskaget for å ivareta forskriftskrav til innsatstid og ivareta større hendelser (spesielt farlig gods og kjemikaliedykking, fordi nærmeste bistand er Orkanger). Nordskaget reduseres fra 8 stillingshjemler til 6, og samlokaliseres med SalMar.
- Opprettholde depot på Mausund og Sula (mannskap – inntil 6 personer på hver plass)
- fokus på forebyggende arbeid på øyrekka.

Hvis ovennevnte avvikling skal foretas, må risikoen synliggjøres. Samtidig blir det et spørsmål om risikoen kan aksepteres. Jeg går inn for at konklusjonene fra TBRT vedrørende Nordskaget, Mausund og Sula blir hensyntatt.

Jeg viser til mitt vedlagte notat av 25.10.16 om status og utfordringer for Frøya brann- og redningstjeneste som ble lagt fram for hovedutvalg for drift etter anmodning i møte 26.10.16.

Vi har i ettertid blitt kjent med presentasjon av utredningsarbeid fra TBRT samt vedlagte brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 19.09.16 vedrørende utdanning av deltidsbrannpersonell.

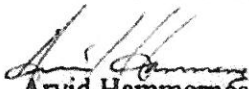
Når det gjelder utredningsarbeidet fra TBRT, viser jeg til vedlagte sammendrag, side 2 i utarbeidet presentasjon.

TBRT sier i sitt utredningsarbeid at nødvendige engangskostnader til utstyr og kompetansehevende tiltak hos oss er på totalt 2,7 mill. kr, 1,8 mill. kr 1. driftsår, og 0,9 mill. kr 2. driftsår, jf. vedlagte tabell. Dette er altså nødvendige kostnader for å få til en opprustning for å gjøre vår brann- og redningstjeneste tilfredsstillende ut fra behov og krav.

Kravet om grunnkurs for deltidspersonell må spesielt trekkes fram da det trer i kraft fra 1. januar 2017, og det er ikke overgangsordninger lenger, jf. vedlagte brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 19.09.16. Det er fortsatt 12 mannskaper hos oss som ikke har gjennomført lovpålagt grunnkurs for deltidspersonell. Vi har tidligere antydnet at samlet kostnad til opplæring er kr 600.000, og dvs. kr 50.000 per deltaker. TBRT sier at denne kostnaden er kr 80.000 per deltaker. Samlet kostnad oppjusteres til $\text{kr } 80.000 \times 12 = \text{kr } 960.000$

Det er også krav til sjåføropplæring til en samlet kostnad på kr 330.000.

Jeg håper at ovennevnte redegjørelse viser at Frøya brann- og redningstjeneste trenger bevilgninger slik at en forskriftsmessig tjeneste kan leveres, og at kapasitet og ressurser blir i forhold til behovet.

Arvid Hammernæs, kst. brannsjef, 11.11.16

- BRANN

Hovedbrannstasjon på Sistranda med 16 deltidsansatte og lokalstasjon på Nordskaget med 6 deltidsansatte. Depot både på Sula og Mausund med 6 personer tilknyttet hvert depot. Vaktordning med fagledervakt alle dager i året, en firedelt ordning – en vaktuke per måned. Brannsjef i 20 % stilling og varabrannsjef i 100 % stilling, 30 % som leder beredskap og 70 % som leder forebyggende. Hitra kommune er vertskommune for det forebyggende arbeidet.

Generelt om status:

- Et motivert mannskap, som er i beredskap og som yter stor innsats.
- Ny brannbil på Sistranda + ny bil, spesialbygget varebil, framskutt enhet, på Nordskaget
- Venter på ny brannstasjon – vil få bedre arbeidsforhold, inkl. arbeidsmiljø.
- Har et lager for akutt forurensning på sjø og land plassert på hovedbrannstasjonen.
- Er med i prosjektet «Mens du venter på ambulansen» i regi av Luftambulansen.
- Stort opplæringsbehov, gjelder grunnkurs + opplæring av sjåfører og utrykningsledere. Kostnader ut fra behov/krav:
 - Grunnutdanning for 12 mann (disse mangler pålagt grunnutdanning): kr 600.000,-
 - 3 sjåfører: kr 300.000,-
 - Kurs for 2 utrykningsledere: kr 120.000,-
- Samlet opplæringskostnad: ca. 1 mill. kr.
- Overforbruk/underbudsjettering på drift, bl.a. som følge av økte material- og lønnskostnader og nytt nødnett - flere krav og mangelfull oppjustering av budsjett gjennom flere år.
- Utreder sammenslåing med Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS, TBRT.
- Risiko- og sårbarhetsanalyse og forslag til ny brannordning er snart ferdig.
- Får pålegg fra Arbeidstilsynet om egen ROS-analyse på brannarbeid + system for registrering av arbeid under hendelser.
- Kommunestyrevedtak av 26.02.15 om at det skal fremlegges en egen sak for kommunestyrene om en sammenslåing av Frøya og Hitra brann- og redningstjeneste våren 2015, er ikke gjennomført.
- Vedtekter for det brannforebyggende arbeidet, vedtatt i kommunestyret 26.02.16, overført til Sør-Fosen feiervesen fra 01.01.15 der Hitra kommune er vertskommune, finnes ikke.

Generelt om utfordringer:

- En gammel brannordning fra 1998
- Mangler tankbil - antatt kostnad brukt: ca. 1,2 mill. kr.
- Frivilling brannvesen – kan være usikkerhet om oppmøte i helger, høytider og under ferier.
- Har etterslep på brannsyn
- Sent oppmøte fra politiet i mange tilfeller – må være ordensmyndighet.
- Pålegges flere oppgaver som f.eks. PLIVO, felles prosedyre ved pågående livstruende vold for hvordan nødetatene skal opptre, både med og uten politi til stede.
- Behov for å bli tilsluttet et større fagmiljø og å få tilgang til ressurser ved behov, særlig gjelder dette brannforebyggende arbeid.
- Ikke samsvar mellom budsjett og behov/krav

25.10.16, Arvid Hammernes

UTREDNING

Dimensjoneringsalternativ 1 - Bemanningsbehov

ENDRINGER AV KOSTNADER SOM FØLGE AV FORESLÅTT BEMANNINGSENDRING

Årsverk
NOK/ÅV

ÅV
650.000

(inklusive pensjon og arbeidsgiveravgift)

BESKRIVELSE	NÅVÆRENDE STATUS FRØYA		FORDELING VED EVENTUELL SAMMENSLÅING (personellmessige hensyn ikke ivare tatt)								
	ÅV	Kostnad	ÅV Trh	ÅV Frøya	Sum ÅV	Selvkost	Drivere	Kostnad	Differanse	Kommentar	
Brannsjef	0,20	130.000	0,15	-	0,15	-	0,15	97.500	-32.500	Reduksjon av kostnader for Frøya sfa at brannsjefstilling sitter i Trondheim	
Forebyggende	0,70	455.000	0,30	1,00	1,30	-	1,30	845.000	390.000		
Beredskap	0,50	0,2 ÅV stasjonsleder, samt 0,3 ÅV leder beredskap	325.000	0,50	0,50	1,00	-	1,00	650.000	325.000	ÅV Frøya: Beredskapskoordinator ÅV Trh:*
Generell beredskap	0,39	0,015 ÅV for 22 pers., samt 0,005 ÅV for 12 pers./depot	253.500	-	0,71	0,71	-	0,71	461.500	208.000	20 pers. Sistranda + 6 pers. Nordskaget med 0,025 ÅV + 12 pers depot m/0,005 ÅV
Vaktordning	-	Fast 2.400 NOK/uke, + helgetillegg og nattillegg	~ 600.000	-	-	-	-	~ 600.000	-	Nåværende: Overordnet vakt. Foreslått: Utrykningsledere i dreierende vakt.	
Lommevarsler, etc.	-	Lommevarsler (Sistranda, Nordskaget, vakt), etc.	~ 900.000	-	-	-	-	~ 900.000	-	Vil bli omtrent likt med nåværende status	
Administrasjon	-	Leveres av Frøya kommune	-	0,30	-	0,30	-	0,30	195.000	195.000	Lønn, økonomi, HMS, IKT, personal, sentralbord, post, arkiv
Feietjenesten	1,00	2 ÅV feiling fordelt på både Hitra og Frøya	-	0,50	2,00	2,50	2,50	-	-	-	Feietjenesten er selvkost
Total	2,79		2.663.500	1,62	4,21	5,83	2,50	3,46	3.749.000	1.085.500	Økning av kostnader som følge av forslag til ny dimensjonering

*Røykvern, service og vedlikehold, innkjøp og logistikk, beredskapsleder, tilrettelegging og planlegging av øvelser, kursledelse, etc.

www.tbrr.no

UTREDNING

Dimensjoneringsalternativ 2 – Med personellmessige hensyn

Årsverk
 NOK/Åv

Åv
 650.000

ENDRINGER AV KOSTNADER SOM FØLGE AV FORESLÅTT BEMANNINGSENDRING
 (Inklusive pensjon og arbeidsgiveravgift)

BESKRIVELSE	NÅVÆRENDE STATUS FRØYA		FORDELING VED EVENTUELL SAMMENSLÅING (personellmessige hensyn ivare tatt)								
	Åv	Kostnad	Åv Trh	Åv Frøya	Sum Åv	Selvkost	Drivere	Kostnad	Differanse	Kommentar	
Brannsjef	0,20	130.000	0,15	-	0,15	-	0,15	97.500	-32.500	Reduksjon av kostnader for Frøya sfa at brannsjefstilling sitter i Trondheim	
Forebyggende	0,70	455.000	0,30	1,30	1,60	-	1,60	1.040.000	585.000		
Beredskap	0,50	0,2 Åv stasjonsleder, samt 0,3 Åv leder beredskap	325.000	0,50	0,70	1,20	-	1,20	780.000	455.000	Åv Frøya: Beredskapskoordinator Åv Trh:*
Generell beredskap	0,39	0,015 Åv for 22 pers., samt 0,005 Åv for 12 pers./depot	253.500	-	0,71	0,71	-	0,71	461.500	208.000	20 pers. Sistranda + 6 pers. Nordskaget med 0,025 Åv + 12 pers depot m/0,005 Åv
Vaktordning	-	Fast 2.400 NOK/uke, + helgetillegg og nattillegg	~ 600.000	-	-	-	-	~ 600.000	-	Nåværende: Overordnet vakt. Foreslått: Utrykningsledere i dreierende vakt.	
Lommevarsler, etc.	-	Lommevarsler (Sistranda, Nordskaget, vakt), etc.	~ 900.000	-	-	-	-	~ 900.000	-	Vil bli omtrent likt med nåværende status	
Administrasjon	-	Leveres av Frøya kommune	-	0,30	-	0,30	-	0,30	195.000	195.000	Lønn, økonomi, HMS, IKT, personal, sentralbord, post, arkiv
Feietjenesten	1,00	2 Åv feiing fordelt på både Hitra og Frøya	-	0,50	2,00	2,50	2,50	-	-	-	Feietjenesten er selvkost
Total	2,79		2.663.500	1,62	4,21	5,83	2,50	3,96	4.074.000	1.410.500	Økning av kostnader som følge av forslag til ny dimensjonering

*Røykvern, service og vedlikehold, innkjøp og logistikk, beredskapsleder, tilrettelegging og planlegging av øvelser, kursledelse, etc.

www.tbirt.no

UTREDNING

Nødvendige engangskostnader til utstyr og kompetansehevende tiltak v/sammenslåing

Beskrivelse	Antall	NOK/stk	Kostnad	Kommentar	Implementering	
					Driftsår 1	Driftsår 2
Oscillerende vannkanoner	2	45000	90.000	For å dekke større industribranner	90.000	
Strålerør med større vannmengde	2	20000	40.000	For å dekke større industribranner	40.000	
RD/IR kamera	1	65000	65.000	Farlig gods og røykdykking (for påmontering på bil)	65.000	
Utstyrspakke overflateredning	1	20000	20.000	Redning i vann (opplæringsmidler er ikke inkludert i kostnadsbeløp)	20.000	
Skumvæske (liter)	250	80	20.000	For å dekke industribrann og væskebranner (mangelfullt i dag)	20.000	
Nettbasert kurs NBSK	10	4300	43.000	Deltidsreformen, antatt behov ca 10 pers (vakante stillinger + foreslåtte vognsjåfører og evt noe mannskap fra depot)	43.000	
Grunnkurs deltid NBSK*	15	80000	1.200.000	Deltidsreformen (10 mangler på Sistranda, 5 på Nordskaget)	1.200.000	
Beredskapsutdanning Trinn 1, deltid	4	80000	320.000	Deltidsreformen (2 på Sistranda og 2 på Nordskaget som mangler dette for å kunne være utrykningsledere)		320.000
Førerkort kl. C	3	60000	180.000	Etter ny tankbil (mangler 3 på Sistranda - 8 av 20 mannskaper(ikke befal) må ha førerkort, dvs 2./lag)	180.000	
Kompetansebevis for utrykningskjøretøy - Kode 160	5	30000	150.000	For å ha tilstrekkelig med utrykningssjåfører for alle utrykningskjøretøy	150.000	
Røykdykkersett komplett	8	37700	301.600	Utskiftning for harmonisering (billigere å drifte, samt samsvar med kjemikaliedykkersett)		301.600
Reserveflaskepakker	6	13000	78.000	Utskiftning for harmonisering (billigere å drifte, samt samsvar med kjemikaliedykkersett)		78.000
Ombygging av RD-stoler	7	10000	70.000	Resultat av valg av annet røykdykkerutstyr		70.000
Kjemikaliedrakter	2	24000	48.000	Har per i dag 3, men behov for 5 for å håndtere farlig gods (ref. ROS)		48.000
Store flaskepakker	5	19000	95.000	Harmonisering, billigere å drifte, samt samsvar med røykdykkersett		95.000
SUM KOSTNADER			2.720.600		1.808.000	912.600

Kostnader for tankbil er ikke inkludert i ovenstående tabell, da det er forutsatt at dette er vurdert og blir vedtatt at skal anskaffes

* Kostnad inkluderer lønn og godtgjøring for mannskap som deltar på kurs

Som eksempel har et kurs for 20 pers. en besparelse på ~ 200 kNOK ved en evt. sammenslåing

www.tbirt.no

NOTAT

NOTAT		
Tittel	Kost-nytteanalyse	
Referanse	Prosjektplan: Utredning og ROS for brannsamarbeid Frøya BR /TBRT (2016-09-05)	
Dato	Dato: 2016-12-15	Versjon: 1
Skrevet av	T. Brurok (arbeidsgruppeleder), O. Ludvigsen (kvalitetssikrer)	
Dokumentet/presentasjonen "2016-11-01 Styringsgruppemøte printversjon.pdf" inneholder resultatene fra ROS-analyse og utredningsarbeid i forbindelse med vurdering av potensiell sammenslåing mellom FBR og TBRT. "2016-11-01 Styringsgruppemøte printversjon.pdf" representerer de gjeldende faglige vurderingene og anbefalingene fra arbeidsgruppen og personellet involvert i ROS- og utredningsprosessen, og ble framlagt for styringskomiteen 2016-11-01. Under og i etterkant av møtet 2016-11-01 så har styringskomiteén bestilt en separat vurdering av potensielle kostnadsbesparelser, ved å vurdere effekter av følgende tiltak: 1. Nedleggelse av Nordskaget brannstasjon 2. Ingen støttestyrke for tankbil på Sistranda 3. Valg av dimensjoneringsalternativ 1 framfor alternativ 2 (se side 31 og 32 i "2016-11-01 Styringsgruppemøte printversjon.pdf") 4. Ingen dreierende vaktordning for utrykningsledere på Sistranda Basert på de faglige vurderingene og anbefalingene fra arbeidsgruppen, så er det et behov for å opprettholde ovenstående punkter. Dette notatet gir likevel en videre vurdering av punktene ovenfor og danner et grunnlag for beslutningstakere hos TBRT og Frøya kommune. Notatet belyser konsekvens for brannsikkerheten på Frøya og tilhørende gevinst i form av kostnadsbesparelse.		

Tabell 1 – Potensielle kostnadsbesparelser

Nr.	Tiltak	Besparelse (NOK/år)	Konsekvens for brannsikkerhet
1	Nedleggelse av Nordskaget brannstasjon (inkludert de tilhørende 6 mannskaper)	371.000 (se også Tabell 2)	1) Betydelig forverring ift. dimensjoneringsforskriftens krav til innsatstid/responstid i vestlige del av kommunen (se kart side 23 og 24 i "2016-11-01 Styringsgruppemøte printversjon.pdf"). 2) Ved å redusere den totale beredskapsstyrken på Frøya med 6 mannskaper så reduseres slagkraften ved større hendelser betraktelig, samt evnen til å holde ut ved langvarige hendelser (ref. ROS, så er det relativt sannsynlig at større hendelser kan skje, eksempelvis ifm. tunnel, industri, turisme, boforhold/bostruktur, etc.) 3) I forhold til ROS så er det avdekket et behov for kjemikaliedykkerberedskap, også tatt i betraktning at avstand til evt. bistandsstyrker er svært stor (Orkanger/Trondheim). Et samarbeid med SalMar industri vil være kostnadseffektivt og avgjørende for å kunne bygge opp en god kjemikalieberedskap med begge brannstasjonene på Frøya.
2	Ingen støttestyrke for tankbil på Sistranda	255.863 (se også Tabell 3)	1) Ref. § 21 i forebyggendeforskriften og § 5.5 i dimensjoneringsforskriften, så skal det være 5-mannslag når det innføres dreiende vakt for å sikre at tankbilen kjøres ut samtidig med førsteutrykningsstyrken. Det vil si at uten 4 tankbilsjåfører øker vaktbelastningen for hele styrken på Sistranda. 2) Ved en reduksjon fra 20 til 16 mannskaper totalt på Sistranda så vil risikoen øke for at det ikke kommer nok mannskaper (minimum 5 stk.) ved utrykning på generell beredskap. 3) Ved å redusere den totale beredskapsstyrken på Frøya med 4 mannskaper så reduseres slagkraften ved større hendelser betraktelig og evnen til å holde ut ved langvarige hendelser (ref. ROS, så er det relativt sannsynlig at større hendelser kan skje, eksempelvis ifm. tunnel, industri, turisme, boforhold/struktur, etc.)
3	Valg av dimensjoneringsalternativ 1 (uten "personlige hensyn") framfor alternativ 2	325.000	1) Delte stillinger har vært en av hovedutfordringene for Frøya og har resultert i en nedprioritering av langsiktige forebyggende oppgaver (noe som har medført stort etterslep). I tillegg er det vanskelig å rekruttere kvalifisert personell til delte stillinger. 2) Besparelsen kan bli vanskelig å oppnå tatt i betraktning omstillingsavtaler og arbeidsmiljøloven (det kan hende man blir sittende med kostnaden likevel)

Nr.	Tiltak	Besparelse (NOK/år)	Konsekvens for brannssikkerhet
4	Ingen vaktordning Sistranda	~600.000	1) Ved å ta bort vaktordningen bryter man ingen forskriftskrav eller forutsetninger fra ROS-analysen, men det kan by på problemer å oppnå en besparelse ved å ta den bort. Det er lagt opp til at ingen skal gå ned i inntekt som følge av eventuell virksomhetsoverdragelse. I dette ligger at en fjerning av eksisterende tillegg blir vanskelig. Fjerning av vaktordning kan dermed medføre at man mister tjenesten, men likevel fortsatt betaler for den. 2) Å drive et brannvesen på Frøya er relativt sett krevende sammenliknet med mange kommuner. Det er en vidstrakt kommune med mye industri, og komplekse risikoobjekter (ref. ROS-vurdering). Ved en hendelse kan det bli utfordrende å sikre lederkompetanse på stedet uten lokal vaktordning. Dette fordi mannskapet er i generell beredskap og overordnet vakt vil være vakthavende brannsjef i Trondheim. 3) Frøya er en kommune i stor vekst. Avhengig av hvor mye og hvor fort veksten skjer, så vil det på et tidspunkt sannsynligvis bli krav til vaktlag i dreierende vakt (i tettsted med 3000-8000 innbyggere). Utrykningsledere i dreierende vakt er en løsning som vil fungere godt i mellomtiden. 4) Det er også noen besparelser ved å ha utrykningsleder i dreierende vakt da enkelte hendelser kan avklares av utrykningsleder før man sender ut førsteutrykningen (20 hendelser i 2016). 5) Om man tar bort vaktordningen så bør man kvalifisere noen flere til å kunne være røykdykkerleder/utrykningsleder for å sikre at det møter noen med lederkompetanse på enhver utrykning (da er det ikke nok med 4 utrykningsleder på Sistranda). Med vaktordning så er du sikret minst en med lederkompetanse til enhver hendelse.

Tabell 2 – Estimerte besparelser ved nedlegging av Nordskaget brannstasjon

Beskrivelse	Stillingsprosent	Antall	Beløp (NOK)	Besparelse (NOK/år)	Kommentar
Lønn	0,025	6	650.000	97.500	Inkluderer lønn, arbeidsgiveravgift, sosiale kostnader (BHT, personal, etc.). Ingen besparelse på utstyr siden dette kan samkjøres med industrivernet som likevel må ha utstyr tilgjengelig.
Framskutt enhet (bil) - drift og vedlikehold	-	1	30.000	30.000	
Framskutt enhet (bil) - avskrivning	-	1	100.000	100.000	Antatt: Innkjøpspris er 1MNOK, kjøper ny bil hvert tiende år.
Personsoøkertillegg	-	6	35.000	210.000	
Tap av husleiekostnader	-			-66.500	Husleie antas å være 70 kNOK, og Frøya betaler husleie etter sin eierbrøk (~5 %)
SUM				371.000	

Tabell 3 – Estimerte besparelser ved ingen støttestyrke for tankbil på Sistranda

Beskrivelse	Stilingsprosent	Antall	Beløp (NOK)	Besparelse (NOK/år)	Kommentar
Lønn	0,025	4	650.000	65.000	Inkluderer lønn, arbeidsgiveravgift, sosiale kostnader (BHT, personal, etc.)
Personsøker tillegg	-	4	35.000	140.000	Godtgjøring
Kompetanse	-	4	84.300	33.720	Nettbasert grunnkurs, og grunnkurs NBSK (engangskostnader, estimert turnover 10 år)
Personlig utstyr	-	4	4.286	17.143	Radio, utrykningstøy, uniformseffekter (ca 30 kNOK for utstyr til en mann - slitetermin satt til ca. 7 år)
SUM				255.863	

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Sigrid Hanssen
Arkivsaksnr.: 16/1864

Arkiv: GNR 55/124

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret
Formannskapet
Formannskapet

GNR 55 BNR 124 LEIE AV KOMMUNAL TOMT I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Frøya Kommune viser til brev fra Trond Iversen AS datert 10.06.16 vedrørende leie av kommunal tomt Gnr 55, Br nr 124/125 i Sæthervågen fiskerihavn og gjør følgende vedtak:

Det inngås festekontrakt med følgende rammer for avtalen, heri festeavgift, festetider mm.:

1. Trond Iversen AS fester et areal på 384 m² i Sæthervågen fiskerihavn. Hva festet omfatter og begrenser er nærmere beskrevet i vedlagte forslag til festekontrakt.
2. Grunnverdien settes til kr 250,- pr. m² pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealt og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 3. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.
3. Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre konstruksjoner på eiendommen
4. Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Kystverket og Frøya kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det. Kystverket kan overdra sine rettigheter etter kontrakten til Frøya kommune eller annet offentlig organ

Vedlegg:

Forslag til festekontrakt

Forslag til avtale om festekontrakt

Kart over området og plassering av lager

Søknad om leie av kommunal tomt gnr 55 bnr 124 Sæthervågen fiskerihavn

Høringsuttalelse Frøya og Hitra Fiskarlag

Saksopplysninger:

Saken gjelder søknad om leie av kommunal tomt på bakarealet av den nye fiskerikaia i Sæthervågen fiskerihavn. Formålet med å få til en leieavtale av kommunal tomt er at fiskere som er/blir etablert ved det nye flytebryggeanlegget får en flerbrukshall til disposisjon. Området er et bortleieareal øremerket for fiskeriformål. Kystverket har uttalt at området bak fiskerikaia ikke skal være et tilleggsareal til bedriften Seashell AS, men er positiv til at det kan etableres et bygg der fiskerne har tilhørighet.

Det opplyses at det blir stiftet ett foretak som skal stå for selve byggingen og driften av flerbrukshallen. Det opplyses også at ved ett eventuelt salg av andeler har Frøya kommune forkjøpsrett, så fremt ikke det er registrerte fiskere som er interesserte.

Areal inkl bygg og parkering er på 384 m² og vil bli nærmere innmålt og stadfestet i kart ved avtaleinnngåelse.

Frøya og Hitra fiskarlag er hørt i saken og har ingen invendinger til saken. Fiskarlaget ser svært positivt på tiltaket og håper at dette blir en realitet.

Vurdering:

Omsøkt tiltak om leie av deler av kommunal tomt Gnr 55, Bnr 124 og 125 i Sæthervågen fiskerihavn bør realiseres. Dette er et løft for fiskerinæringen på stedet. Det eneste fiskemottaket på fast Frøya, Seashell AS, er etablert i havna og det er fra deres side signalisert at dette tiltaket er meget positivt.

Areal som vil utgjøre behovet til etableringen utgjør 384 m². Endelig arealbehov og plassering av bygning vil bli innmålt og opptegnet som vedlegg til festekontrakten.

Prisen baserer seg på festeavgift. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar. Grunnverdien settes til kr 250,- pr. m² pr år for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne. Festeavgiften beregnes etter endelig oppmåling av arealt og betales forskuddsvis til Frøya kommune, som sender faktura

Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også i ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 2. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.

En totalvurdering tilsier at Frøya kommunestyre er positive til å vedta at omsøkt tiltak blir realisert. Formannskapet gis fullmakt til å godkjenne den endelige avtalen som selvsagt baseres på disse forutsetningene.

Festekontrakt

☐ Kontrakten gjelder framfeste ¹⁾

Innsenderens navn (rekvirent)	
Frøya kommune	
Adresse	
Postboks 152	
Postnr.	Poststed
72601	Sistranda
Fødselsnr./Org.nr	Ref.nr.
964982597	

Plass for tinglysingstempel

Opplysningene i feltene 1-7 registreres i grunnboken

1. Eiendommen(e)					
Kommunenr.	Kommunenavn	Gnr.	Bnr.	Festenr.	Underfestenr.
1620	Frøya	55	124		
1620	Frøya	55	125		
Beskaffenhets ²⁾		Tomtens areal	Tomteverdi		
☐ 1 Bebygd ☒ 2 Ubebygd		384	170000,-		
Hva skal grunnen brukes til?					
☐ B Bolig eiendom	☐ F Fritids-eiendom	☐ V Forretning/kontor	☐ I Industri	☐ L Landbruk	☐ K Off. vei ☒ A Annet

2. Bortfestes av		
Fødselsnr./Org.nr. (11/9 siffer)	Navn	Ideell andel
964982597	Frøya kommune	

3. Til		
Fødselsnr./Org.nr. (11/9 siffer)	Navn	Ideell andel
915501621	Trond Iversen	1/1

4. Festeavgift pr. år ³⁾	
kr 6720,-	Festeavgiften er avtalt årlig til 7 % av en grunnpris på kr 250/m2

5. Festetid	
Antall år	Regnet fra - dato
20	01.03.2017

6. Panterett for festeavgiften ⁴⁾		
Bortfesteren har panterett i festeretten og bygninger på tomten for inntil	3	års forfalt festeavgift
Bortfesterens panterett skal ha 1. prioritet/prioritet etter		

7. Supplerende tekst ⁵⁾	
Obs! Her påføres kun opplysninger som skal og kan tinglyses. Benytt eventuelt vedlegg. Festeavgiften er avtalt årlig til 7 % av en grunnpris på kr 250/m2	
Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya Kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre installasjoner.	
Øvrige vilkår er regulert i egen avtale som vedlegg til festekontrakt. "Avtale om festekontrakt"	

Dato	Bortfesters underskrift	Festers underskrift
------	-------------------------	---------------------

8. Rettigheter og vilkår (som ikke skal tinglyses)			
Feste- kontrakten er i samsvar med	☒ Kartforretning/målebrev		Datert
	☐ Attest etter delingslovens § 2-6 fra kommunen	Datert	hvoretter tomten er påvist på kart eller i marka.
Regulering av feste- avgift:	☐ Bortfester kan regulere festeavgiften etter tomtefestelovens bestemmelser, jf. § 15. ☒ Bortfester kan regulere festavgiften etter følgende bestemmelser som fraviker tomtefesteloven § 15: Se vedleg "Avtale om festekontrakt".		
Innløs- ningsrett	☐ Rett til innløsning og forlengelse følger bestemmelsene i tomtefesteloven fullt ut, jf. tomtefestelovens kap. VI ☒ Rett til innløsning og forlengelse avviker bestemmelsene i tomtefestelovens kap. VI med følgende bestemmelser: Se vedlegg "Avtale om festekontrakt".		
Overdra- gelse og pantsettelse	Festeren har rett til å overdra og pantsette festeretten, såfremt ikke annet er avtalt i felt 7. Pantsettelsen av festeretten skal skje sammen med alle festerens rettigheter samt bygninger som er eller blir oppført, jf. tomtefestelovens § 18 og pantelovens § 2-3. De rettigheter og plikter som er tillagt partene går ved overdragelse over på deres rettsetterfølgere. NB! Begrensninger i retten til overdragelse føres opp under felt 7 på første side.		
Vilkår til fordel for panthavere	Så lenge det løper lån med pant i festeretten skal: a. festekontrakten ikke løpe ut, selv om kortere festetid er avtalt, b. tomten ikke kunne forlanges ryddiggjort, c. bortfesteren bare ha prioritet for inntil ett års forfalt festeavgift, foruten retten til fremtidig avgift, med prioritet foran panthaverne.		
Omkost- ninger	Utgifter i forbindelse med tomten og festekontrakten dekkes av: Bortfester. (herunder gebyr for kartforretning/oppmåling, pristakst, dokumentavgift og tinglysingsgebyr og eventuell tariffmessig meglerprovisjon).		
Tvister etc.	Eventuelle tvister som måtte utspringe av denne festekontrakt avgjøres etter bestemmelser i lov om tomtefeste, som gjelder helt ut for denne kontrakt. Den rettskrets som eiendommen ligger i vedtas som vernetting. Det er en forutsetning for denne festekontrakten at festeren får konsesjon dersom bortfestet er konsesjonspliktig.		
Elektronisk kommuni- kasjon:	☐ Partene samtykker i bruk av elektronisk kommunikasjon, jf. tomtefestel. § 6a.		
Øvrige rettigheter og vilkår (som ikke skal ting- lyses)	Festeforholdet er nærmere regulert i avtale mellom Frøya kommune og Trond Iversen av 28.12.2016. ("Avtale om festekontrakt"). Ved motstrid skal Avtalen gå foran denne festekontrakten.		
Dato	Bortfesteres underskrift		Festers underskrift

Denne festekontrakten er utstedt i to eksemplarer, ett til hver av partene.	
9. Underskrifter	
Sted, dato	
Bortfesterens underskrift	Gjentas med maskin eller blokkbokstaver Berit Flåmo Ordfører
Sted, dato	
Festerens underskrift	Gjentas med maskin eller blokkbokstaver
Sted, dato	
Grunneiers samtykke	Gjentas med maskin eller blokkbokstaver Berit Flåmo Ordfører
Noter: 1) Med framfeste er ment festeforhold der bortfesteren kun har leierett til tomten, se tomtefesteloven § 42. 2) Dersom tomten er bebygd skal det som hovedregel sendes inn et skjøte på bebyggelsen sammen med festekontrakten. Det skal svares dokumentavgift av bygningens antatte salgsverdi på tinglysingspunktet, jf. tinglysingsloven §§ 13 og 15. 3) For nye festeavtaler som gjelder feste av tomt til bolig eller fritidshus gjelder festet til det sies opp av fester eller tomten innløses. Det samme gjelder avtaler som er forlenget etter tomtefesteloven § 33. I disse tilfellene er det ikke nødvendig å fylle ut pkt. 5. For andre festeavtaler se tomtefestelovens kapittel II. 4) Dersom dette feltet ikke fylles ut har man lovfestet pant for 3 års forfalt festeavgifts iht. tomtefesteloven § 14. 5) Her påføres kun rettsstiftelser som er gjenstand for tinglysing, jf. tinglysingsloven § 12. Som eksempel kan nevnes begrensninger i retten til overdragelse av festeretten, veg- og vannretter, forkjøpsretter og lignende. Rettighetshaver identifiseres med fødselsnummer (11 siffer) eller organisasjonsnummer (9 siffer), jf. tinglysingsforskriften § 4a første ledd. Rettigheter og heftelser som er knyttet til deler av fast eiendom skal stedfestes, enten ved tekstlig beskrivelse eller ved inntegning på kart/skisse, jf. tinglysingsforskriften § 4 sjette ledd.	

AVTALE OM FESTE KONTRAKT

FRØYA KOMMUNE org nr 964 982 597 som bortfester,

og Trond Iversen as som fester

er det inngått slik avtale om festekontrakt:

1. Hva festet omfatter

Frøya kommune bortfester med dette deler av GNR. 55 BNR. 124 og 125 FNR. i Sætervågen fiskerihavn, til Trond Iversen as. Arealet er i sin helhet eid av Frøya kommune som også er hjemmelshaver. Matrikkelbrev datert..... følger som vedlegg til kontrakten.

Det presiseres at kontrakten kun gjelder anlegg/grunn som Frøya Kommune eier/har rettigheter til. Når det gjelder disponering av grunn som ikke er omfattet av dette, må det inngås særskilt avtale med den aktuelle hjemmelshaver.

2. Festetiden

Festetiden er 20 år. Festeren kan kreve kontrakten fornyet på samme vilkår for 20 år av gangen dersom ikke bortfesteren har saklige grunner for å nekte dette. Festeren kan si opp kontrakten i festetiden med 1 års skriftlig varsel. Etter de første 20 årene kan Frøya Kommune si opp kontrakten med 3 års varsel dersom dette er nødvendig for endring eller fjerning av bygninger eller andre installasjoner.

3. Festeavgiften

Grunnverdien settes til kr 250,- pr m2 årlig for arealet og festeavgiften utgjør 7% av denne.

Festeavgiften utgjør kr 6720,- pr. år som betales forskuddsvis til Frøya Kommune, som sender faktura. Første festeår betales en forholdsmessig del av årsavgiften frem til første årsskifte. Deretter betales avgiften etter kalenderåret, med forfall i januar.

Hver av partene kan kreve festeavgiften regulert hvert 10. år av festetiden. Dette gjelder også i ved forlengelse av festetiden jfr. pkt. 2. Regulering skjer etter endring i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks med basis i indeksen den 15. i måneden før den neste perioden begynner.

4. Disponering av tomten

Utbygging av tomten, eventuelt endringer av byggverk, skal godkjennes av Frøya Kommune i henhold til gjeldene lover og regler for området. Tomten kan kun benyttes til fiskerirettet virksomhet og kan ikke omdisponeres til andre formål uten at Kystverket og Frøya Kommune har godkjent dette. Mislighold gir grunnlag for oppsigelse av kontrakten.

5. Adkomst

Frøya Kommune har ikke ansvar for festerens atkomst til tomten.

Festeren har ikke anledning til å lagre eller installere noe på tomten – med unntak av godkjent tiltak, som kan hindre eller vanskeliggjøre ferdselen på denne og ferdsel til/fra sjøen. Dette gjelder både allmennhetens ferdsel og kommunens adkomst for å kunne ivareta tilfredsstillende vedlikehold av installasjoner

6. Festerens ansvar for skader mv.

Festeren er ansvarlig for enhver skade på eiendommen og naboeiendommer knyttet til bruken av tomten og bygg på denne, kai ol.

Dersom utbedring av installasjoner på kommunens eiendom gjør det nødvendig, kan kommunen kreve at festeren uten utgrunnet opphold midlertidig fjerner flyttbare installasjoner i den utstrekning dette er nødvendig for å kunne gjennomføre utbedringsarbeidene på en rasjonell måte. Kostnadene ved fjerning dekkes av festeren.

7. Kommunens ansvar for skader mv.

Kommunen gir ingen garantier for eiendommens installasjoner og standard og er ikke ansvarlig for skader på tomten eller byggverk ol. på tomten som følge av forhold ved tomten eller ved mudring i havna med mindre skaden er forvoldt ved uaktsomhet av kommunen eller noen kommunen svarer for.

Kommunen gir heller ingen garanti med hensyn til i hvilken utstrekning utbedring av eventuelle skader på eiendommen vil finne sted eller eventuelt når dette skjer. Ved manglende utbedring som gjør at tomten ikke kan benyttes som forutsatt har festeren rett til å si opp festekontrakten med omgående virkning.

8. Overdragelse av rettigheter etter avtalen

Festeren kan overdra sine rettigheter etter kontrakten. Overdragelsen er ikke gyldig før den er godkjent av Frøya Kommune. Det samme gjelder fremfeste og pantsettelse. Godkjennelse kan bare nektes når det er saklig grunn til det.

9. Opphør av festekontrakten

Når festeforholdet opphører, har festeren rett og plikt til å ta bort bygninger og andre faste installasjoner som festeren har på tomten. Bortfesteren kan likevel kreve at det foreløpig blir stående til sikkerhet for krav som bortfesteren mener å ha. Festeren plikter å fjerne løsøre og rydde opp etter seg på tomten.

Dersom fjerning av bygg mv. vil føre til at verdier går til spille i utrensmål, kan bortfesteren kreve å få overta disse etter takst såfremt dette ikke etter forholdene vil være urimelig overfor festeren.

10. Tinglysing

Denne kontrakten kan tinglyses.

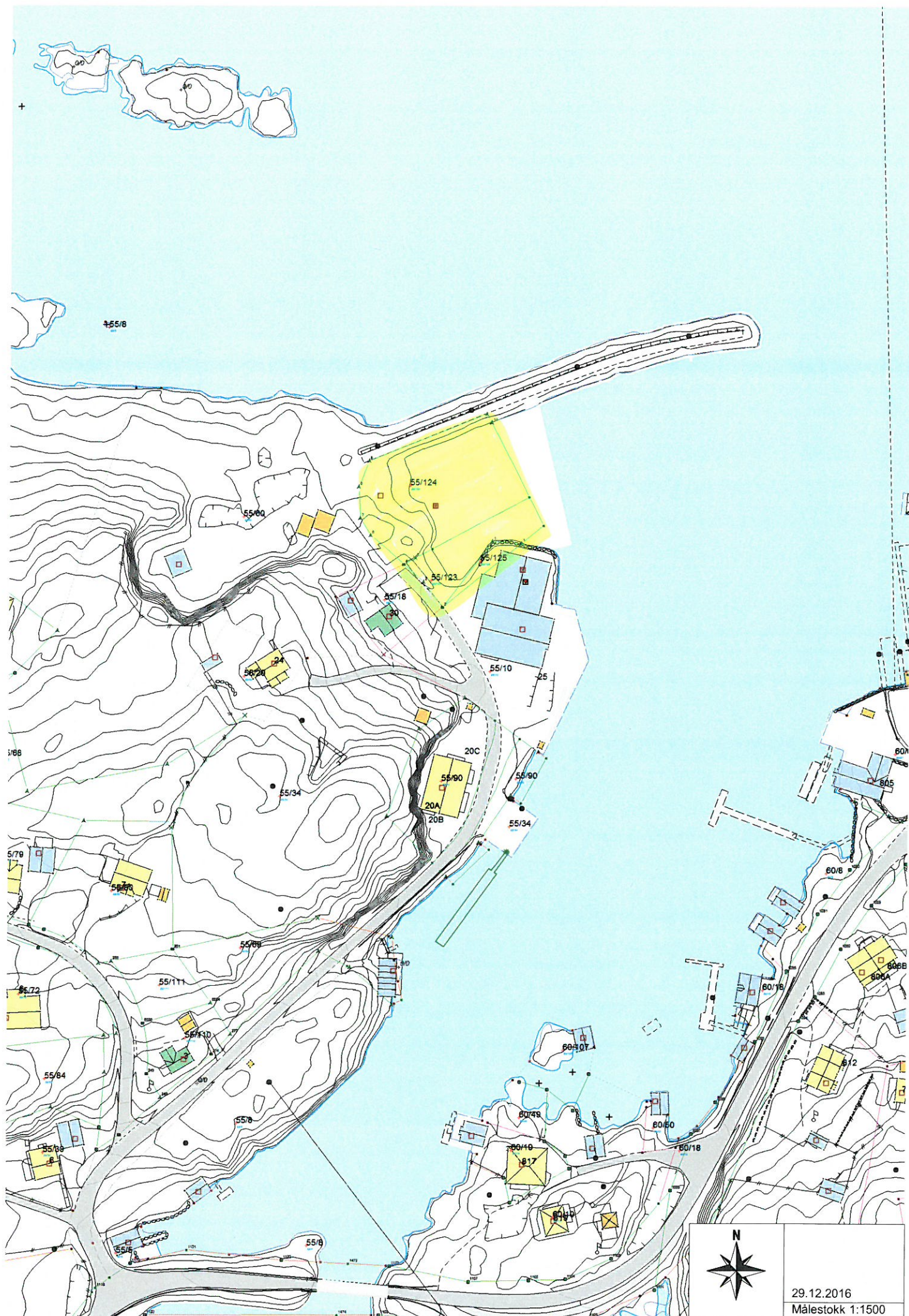
11. Avtaleeksemplarer

Denne avtalen er utstedt i 2 eksemplarer, som begge sendes til tinglysning etter underskrift.

Sistranda den20.....

.....
Fester

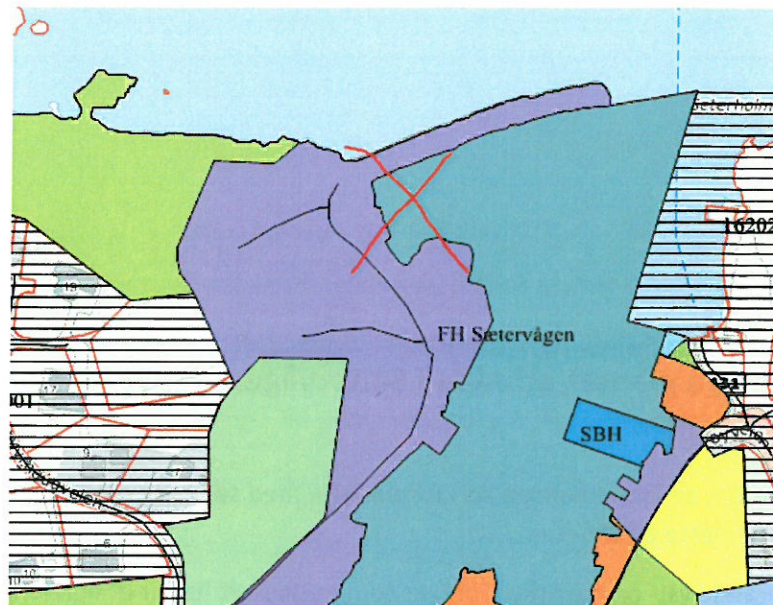
.....
Bortfester

Arealformål

Området ligger innenfor område hvor kommuneplanens arealdel er gjeldende med formål fiskerihavn.

Tiltaket er dermed i tråd med planen.

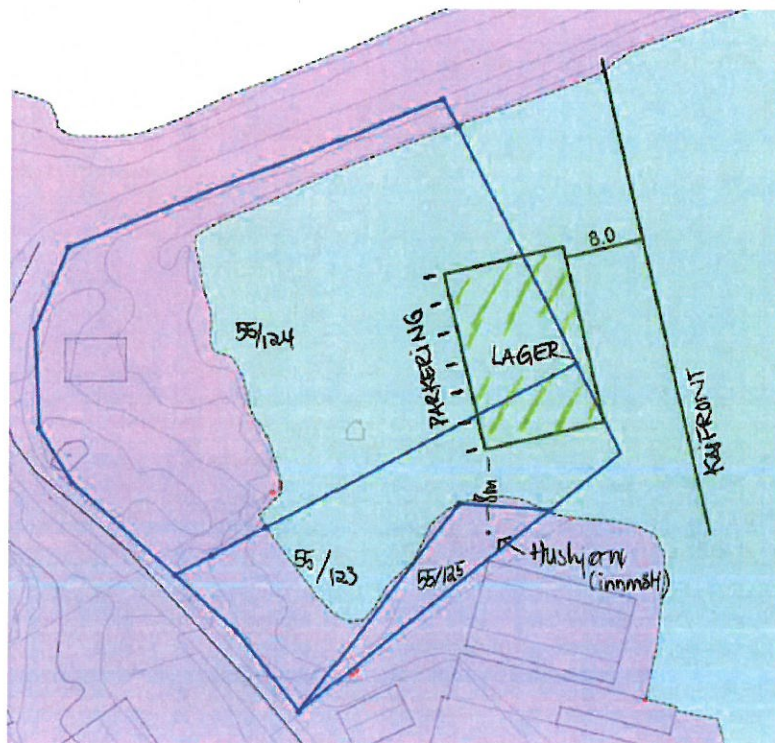

Figur 2 viser kommuneplan

Redegjørelse

Småbåtanlegget innenfor moloen ligger så nært kaia at litt store båter ikke kan legge til kai her.

Lageret ønskes derfor bygget så nært Seashell (gnr 55 bnr 10) sine bygninger som mulig, og samtidig parallelt med kaikanten.

Figur 3 viser skisse for situasjonsplan

Trond Iversen AS
Klubbaveien 7
7270 Dyrvik

10 JUN 2016

Frøya kommune
v/Formannskapet
7260 SISTRANDA

Dato, 10.06.2016

LEIE AV KOMMUNAL TOMT GNR 55, BRNR 124 I SÆTHERVÅGEN FISKERIHAVN

Undertegnede søker herved om å få leie en del av kommunens eiendom Gnr 55, Brnr 124 i Sæthervågen fiskerihavn.

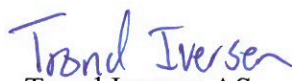
Formålet med å få til en leieavtale er at flere fiskere ønsker å sette opp en flerbrukshall på bakarealet til den nye fiskerikaia i Sæthervågen. Det er flere registrerte fiskere som er svært interessert i en slik løsning og det er planer om å stifte et eget foretak som skal stå for bygging og drift av flerbrukshallen. Området som vi ønsker en leieavtale på er også bortleieareal øremerket fiskeriformål. Kystverket har gitt sin positive tilbakemelding på at området er øremerket fiskeriformål og at det ikke skal være et tilleggsareal til bedriften Seashell AS.

Frøya kommune har forkjøpsrett ved ett eventuelt salg av andeler, så fremt det ikke er registrerte fiskere som er interesserte kjøpere.

Vi er svært takknemmelig for at Frøya kommune har lagt til rette med ny fiskerikai og flytebryggeanlegg for fiskerinæringen. Ved å etablere en fremtidig flerbrukshall der vi fiskere kan ha hvert vårt avdelte rom så blir dette en stor lettelse i vår næringsvirksomhet. Vi fiskere som får tildelte plasser ved deres flytebryggeanlegg ser også frem til at det blir en felles ordning når det gjelder søppelbehandling.

Undertegnede søker som privatperson på vegne av foretak som er under stiftelse. Bruken av nevnte grunn er klausulert til fiskerirelatert virksomhet.

Med hilsen

Trond Iversen AS
Klubbaveien 7
7270 Dyrvik

Vedlegg, - Kartutsnitt

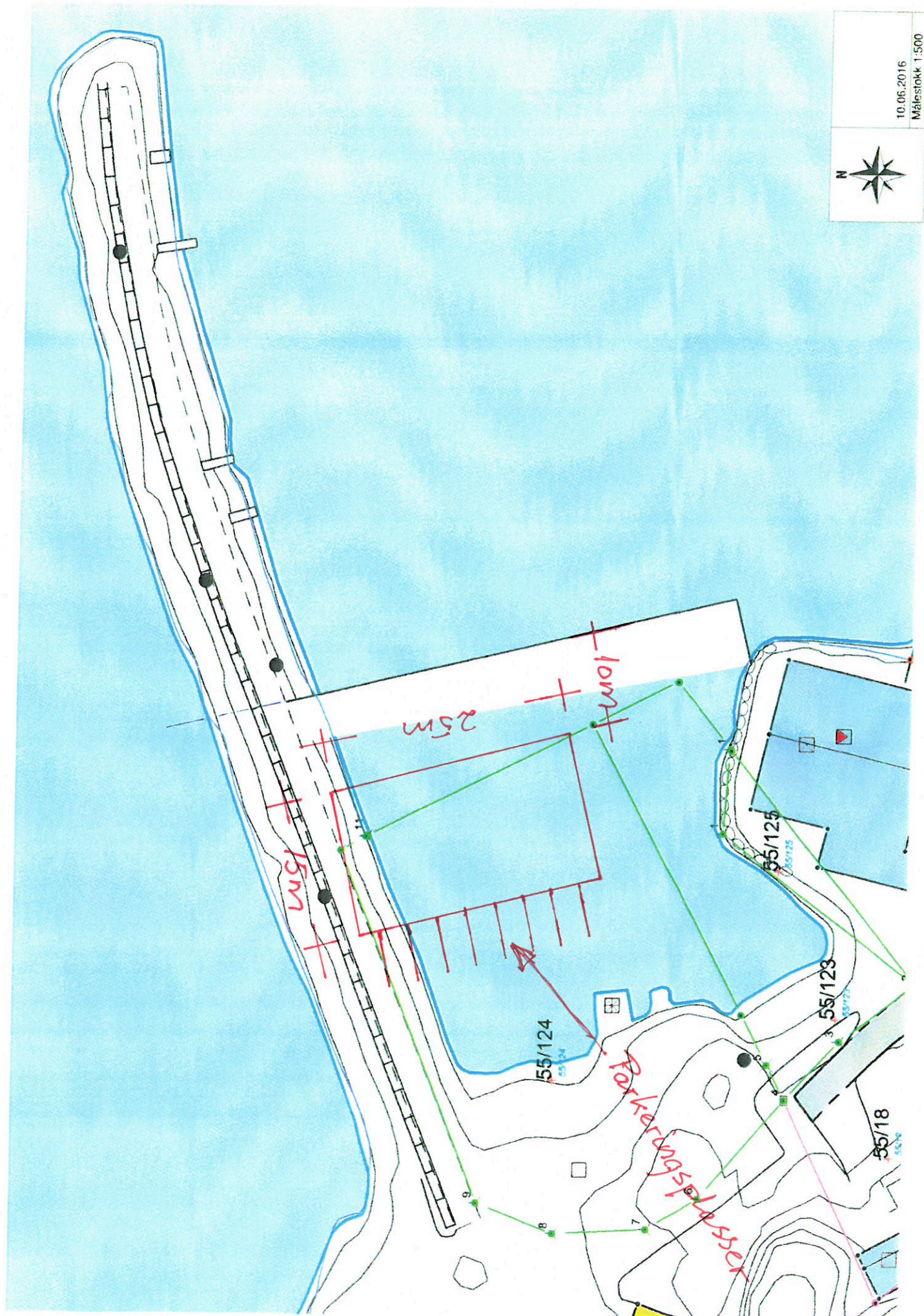

10.06.2016
Målestokk 1:80000

10.06.2016

Målestokk 1:500

Frøya og Hitra fiskarlag
postboks 36
7261 Sistranda

Kystplan
Storhaugveien 8
7240 Hitra

Dato, 20.12.2016

Søknad om tiltak - gnr 55 bnr 124 mfl i Frøya kommune

Viser til deres brev datert 08.12.2016 vedrørende ovennevnte sak.

Frøya og Hitra fiskarlag har ingen innvendinger på omsøkt tiltak. Fiskarlaget ser svært så positivt på tiltaket og håper at dette blir en realitet.

Med hilsen
Frøya og Hitra fiskarlag

Bjørn Morvik
Nestleder
Mob.tlf: 47 61 98 33
E-mail.: bmorvi@online.no

Kopi, - Fiskarlaget Midt-Norge, p.b 1225 Sluppen, 7462 Trondheim

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Kristin Strømskag
Arkivsaksnr.: 16/3593

Arkiv: 141 &13

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

OFFENTLIG ETTERSYN AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2016-2028 FOR HITRA KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Frøya kommune tar det oversendte planforslaget til kommuneplanens arealdel for Hitra kommune til orientering. Formannskapet støtter fokus på trafikksikkerheten langs fv 714, og har ut over dette ikke merknader til planforslaget.

Vedlegg:

Høringsbrev

Saksopplysninger:

Formannskapet i Hitra kommune vedtok i møte 14. 11.2016, sak 161/16 å legge forslag til kommuneplanens arealdel for Hitra kommune ut til offentlig ettersyn i medhold av plan- og bygningslovens § 11-14.

Frøya kommune mottok 09.12.2016 brev om offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel for Hitra kommune, se vedlagt høringsbrev.

Hitra kommune har med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel i sitt planforslag vektlagt:

1. Hitra skal bli mer attraktiv som bosted gjennom å:

- stimulere til boligbygging
- skape møteplasser og sentra
- støtte opp under næringsutvikling hos naboer
- arbeide for bedre kommunikasjon for pendlere
- ta godt vare på våre innbyggere

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- etablering av gang- og sykkelveier
- varierte boligstrukturer som gir rom for eneboliger og leiligheter
- styrking av arealet rundt Jøsnøya
- Utvikling av Fillan til å bli en kystlandsby med gode møteplasser
- Hvordan utvikle aksene FV714 Sandstad-Dolmøy

- tilrettelegging for boligareal nær trafikknutepunkt
- tilrettelegging for sjønære boligtomter

2. Hitra skal bli mer attraktiv for bedrifter gjennom å:

- tiltrekke kompetente arbeidstakere og bedrifter
- samarbeid over kommunegrenser
- fremme innovasjon og bedriftsnettverk
- ligge i forkant for å tilrettelegge på sjø og land for en bærekraftig utvikling

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- gode utviklingsvilkår for eksisterende og nye næringer
- fremme regionstankegangen og stå sterkere som arbeidsmarked og næringsutviklingsarena
- behov for infrastruktur
- behov for etablering av flere og nye næringsareal
- samarbeid mellom næringsliv og offentlig sektor – kan f.eks. utbygging skje gjennom privat/offentlig samarbeid?

3. Hitra skal bli mer attraktiv for besøk gjennom å:

- ha gode tilbud til egne innbyggere
- ha gode tilbud for andre i region og fylke
- legge til rette for bygging av hytter
- satse på turisme og destinasjonsutvikling
- ha fokus på å bygge et godt omdømme

Arbeidet med arealplanen har dermed hatt fokus på:

- etablere turløyper, legge til rette for friluftsliv og naturopplevelser
- etablering av flere og nye næringsareal for turisme
- behov for infrastruktur
- skape nye turistnæringsveier
- hvordan danne varierte og identitetsskapende tilbud

På bakgrunn av dette er det lagt fram ett planforslag som inkluderer:

- Forslag til planbeskrivelse
- Forslag til planbestemmelser og retningslinjer
- Forslag til konsekvensutredning med samlet vurdering av virkninger
- Forslag til arealplankart

Dokumentene i saken kan leses på Hitra kommunens nettsider:

<http://www.hitra.no/hitra2/kommuneDlanens-arealdel-2016-2028-offentlig-ettersyn/>

Vurdering:

Hitra kommune har oversendt et omfattende og gjennomarbeidet planforslag. Frøya kommune har sammenfallende interesser med Hitra kommune særlig i forhold til fokus på ivaretagelse av trafiksikkerheten langs fv 714, og støtter denne vektleggingen, jamfør s. 20 i forslag til planbeskrivelse. Rådmannen innstiller til at uttalelsen fra Frøya kommune gjenspeiler dette. Utover dette anbefales å ta planforslaget med tilhørende dokumenter til orientering, med ingen ytterligere merknader til planforslaget.

Forhold til overordna planverk:

Ikke relevant.

Økonomiske konsekvenser:

Ikke relevant.

FRØYA KOMMUNE
Postboks 152
7261 SISTRANDA

Dato
05.12.2016

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2014/2434-41 / 0095/0002

Saksbehandler
Marit Aune

Oversendelse - Offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel 2016-2028 for Hitra kommune

Formannskapet vedtok i møte 14.11.2016, sak 161/16 å legge forslag til kommuneplanens arealdel for Hitra kommune ut til offentlig ettersyn i medhold av plan- og bygningslovens § 11-14.

Dokumentene i saken kan leses på Hitra kommunens nettsider:

<http://www.hitra.no/hitra2/kommuneplanens-arealdel-2016-2028-offentlig-ettersyn/>

Dokumentene kan også leses i servicetorget på Hitra rådhus.

Merknader til planforslaget fremsettes skriftlig til Hitra kommune v/ Postmottak, Rådhusvn 1, 7240 Hitra, eller på e-post til postmottak@hitra.kommune.no.

Siste frist for uttalelse er **27. januar 2017**.

Med hilsen

Marit Aune
Kommuneplanlegger
(Elektronisk sign.)

Likelydende er sendt til:

AGDENES KOMMUNE	Rådhuset	7316	LENSVIK
ATB AS	Kongens gate 34	7012	TRONDHEIM
AURE KOMMUNE	Rådhuset	6690	AURE
BJUGN KOMMUNE	Alf Nebbs gate 2	7160	BJUGN
Brukerrådet v/Tore Knut Meland	Melandsjøveien 274	7250	Melandsjø

DEN NORSKE KIRKE	Postboks 799 Sentrum	0106	OSLO
DIREKTORATET FOR	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
MINERALFORVALTNING MED			
BERGMESTEREN FOR			
SVALBARD			
SJØMAT NORGE	Postboks 5471 Majorstua	0305	OSLO
FISKERIDIREKTORATET REGION	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
MIDT			
FRØYA KOMMUNE	Postboks 152	7261	SISTRANDA
FRØYA NÆRINGSFORUM	Postboks 27	7261	SISTRANDA
FYLKESMANNEN I SØR-	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
TRØNDELAG			
HEMNE KOMMUNE	Trondheimsveien 1	7200	KYRKSÆTERØRA
HITRA FISKARLAG		7243	KVENVÆR
FISKARLAGET MIDT-NORGE	Postboks 1263 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Hitra Idrettsråd v/ Mona Lise Øyen			
Hitra ungdomsråd v/ Frode Jektvik			
Hitra kommune v/ driftsavdelingen			
Hitra kommune v/ helse			
Hitra kommune v/ jordbrukssjef			
Hitra kommune v/ naturforvalter			
Hitra lensmannskontor			
HITRA NÆRINGSFORENING	Sentrumsgården	7240	HITRA
KRISTIANSUND OG NORDMØRE	Astrups gate 9	6509	KRISTIANSUND N
HAVN IKS			
KYSTVERKET MIDT-NORGE	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
MELDAL KOMMUNE	Kvamsveien 2	7336	MELDAL
NATURVERNFORBUNDET I SØR-	Sandgata 30	7012	TRONDHEIM
TRØNDELAG			
NORGES VASSDRAGS- OG	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
ENERGIDIREKTORAT (NVE)			
ORKDAL KOMMUNE	Postboks 83	7301	ORKANGER
RENNEBU KOMMUNE	Myrveien 1	7391	RENNEBU
RINDAL KOMMUNE	Rindalsvegen 17	6657	RINDAL
SKAUN KOMMUNE	Postboks 74	7358	BØRSA
SMØLA KOMMUNE	Postboks 34	6571	SMØLA
SNILLFJORD KOMMUNE	Krokstadøra	7257	SNILLFJORD
SNILLFJORD		7257	SNILLFJORD
NÆRINGSFORENING			
STATENS VEGVESEN	Postboks 8142 Dep	0033	OSLO
STATKRAFT AS	Postboks 200 Lilleaker	0216	OSLO
SØR-TRØNDELAG	Postboks 2350 Sluppen	7004	TRONDHEIM
FYLKESKOMMUNE			
FYLKESRÅDMANNEN			
TELENOR EIENDOM FORNEBU	Postboks 800	1331	FORNEBU
KVARTAL 1 AS			
TJELDBERGODDEN UTVIKLING	Tennhaugen	6699	KJØRSVIKBUGEN
AS			
TRONDHEIM HAVN IKS	Postboks 1234 Sluppen	7462	TRONDHEIM
TRONDHEIM KOMMUNE	Postboks 2300 Sluppen	7004	TRONDHEIM
TRØNDERENERGI AS	Postboks 9483 Sluppen	7496	TRONDHEIM
ØRLAND KOMMUNE	Postboks 401	7129	BREKSTAD
FORSVARSBYGG	Postboks 405 Sentrum	0103	OSLO
Hitra og Frøya Bondelag v/Trond			
Larsen			
Hitra Bonde og Småbrukarlag v/			
Roman Lund			

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Jan Otto Fredagsvik
Arkivsaksnr.: 17/26

Arkiv: 614 C02

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret

FROANKONSEPTET - M/VIDEREUTVIKLING AV KOMOPP-PAKKER, UTVIKLE GRUNNLAGET FOR REALISERING AV FROHEIM OG SØKNAD OM AUTORISASJON FOR NATURINFORMASJONSSENTER FOR FROAN

Innstilling til vedtak:

1. Et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde hoved-lokaliseres til BKS AS 2. byggetrinn på Sistranda og del-lokaliseres på Sørburøy gjennom Froheim – konseptet, som inngang til verneområdet. Det tas forbehold om at 2.byggetrinn ved BKS realiseres og at leiekostnader er akseptable.
2. Det bevilges inntil NOK 200.000,- for utarbeidelse av grunnlag for og søknad om støtte fra Miljøverndepartementet til autorisasjon og etablering av et Naturinformasjonssenter for Froan
3. Bevilgningen dekkes fra reserverte tilleggsbevilgninger, saldo pr 24.01.17 er 391. 853,-

Vedlegg:

1. Forvaltingsplan for Froan
2. Ramsar – forprosjekt
3. Mer om naturinformasjonssenter
4. Referat fra arbeidsmøtet. 30.11.2016

Saksopplysninger:

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning ble fredet ved kongelig resolusjon 14. desember 1979. Initiativet til naturvernet kom opprinnelig fra lokalbefolkningen for å verne Froan mot enda et militært skytefelt.

Det faglige grunnlaget for verneforslaget var registreringer av hekkende sjøfugl og ynglende sel i 1974 i regi av Miljøverndepartementet. Verneområde for Froan består av

- i) Et naturreservat og

ii) Et landskapsvern- og dyrefredningsområde som omslutter reservatet

Froan er med sine 761 km² det største og viktigste verneområdet av marin karakter i landet per i dag. Naturverdiene i Froan er i hovedsak naturbetinget (avhengig av klima, beliggenhet, naturkreftenes påvirkning og samspillet mellom arter), men også noe er kulturbetinget (avhengig av beite, slått og lyngbrenning). Bestemmelsene for området er nedfelt i «Forskrift om vern for Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning, innenfor Frøyene, Frøya kommune, Sør-Trøndelag»

Helårsbefolkningen i Froan – og da snakker vi i hovedsak om Sørburøy - utgjør i dag ca 30 personer. Med tilbakegang i fisket, som lokalt tilskrives økning i den vernede selbestanden, setter nå lokalsamfunnets sin lit til at områdets status som Ramsar-område skal gi positiv avkastning gjennom bl.a. utvikling av reiselivet i et bruk/vern perspektiv. Og videre at Salmars havmerd skal gi positiv ringvirkninger for det lille øysamfunnet.

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan har vært etterspurt og lovt helt siden fredningen trådte i kraft i 1979. I 2015 kom den. Den er utarbeidet med utgangspunkt i verneforskriften, sammen med forvaltningsmyndighetenes erfaringer og rådgivende utvalgs tilrådinger i årene etter at områdene ble fredet. Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant dyre- og planteliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap. Forvaltningsplanen ligger vedlagt.

Samtidig med fredningen ble det opprettet et råd, benevnt som det «Rådgivende utvalg for Froan». Her har ordfører i Frøya kommune hele tiden vært medlem.

Milepæler og tiltak/hendelser etter at fredningen trådte i kraft

Det har opp gjennom årene vært mye oppmerksomhet rettet mot fredningen i Froan. I 1998 oppsto et akutt problem for Salmar, som måtte legge brakk en del lokaliteter for lakseoppdrett p.g.a. ILA-utbrudd. De søkte da Fylkesmannen om å få sette ut smolt i to lokaliteter i landskapsvernområdet. Etter mye møtevirksomhet – bl.a. med miljøvernministeren og Miljø- og energikomiteen på Stortinget- fikk Salmar positivt vedtak av Fylkesmannen og dermed dispensasjon. I 2015 ble dispensasjonen permanent, ved at det ble gjort noen grep når det gjelder vernestatus for de områdene lokalitetene ligger.

Det hører med til historien at to forskere fra Norsk Bygdeforskning – Geir Frisvoll og Katrina Rønningen – i 2007 utarbeidet en forskningsrapport med tittelen «Froan-scenarier» - et tverrfaglig prosjekt som så på muligheter og begrensninger for næringsutvikling og forvaltning i verneområdet Froan. En av deres konklusjoner var at RAMSAR-statusen IKKE var et hinder for eksempelvis lakseoppdrett.

For øvrig har dette skjedd med relasjon til Froan og vernet:

- I forbindelse med bygging av nytt kulturhus og nye videregående skole (FKKS) ble prosjektet KOMOPP etablert og det ble i den forbindelse arbeidet med planer om et såkalt visningssenter for Froan. På Sørburøy var det ment å få en «satellitt» som var tilknyttet FKKS digitalt.
- Rådmannen engasjerte en person som skulle jobbe med å få fram en søknad til miljøverndepartementet om å få etablert et såkalt naturinformasjonssenter.
- Arbeidet stoppet opp da det ikke fantes midler for å forlenge engasjementet for den innleide personen.
- Så dukket det opp tanker om et samarbeid mellom Ørland kommune (Grandefjæra), Hitra kommune (Havmyran) og Frøya kommune (Froan) for å utnytte det faktum at disse områdene har såkalt RAMSAR-status (internasjonalt vern av våtmarksområder).
- Jan O Fredagsvik og Alf Albrigtsen jobbet i ei nedsatt arbeidsgruppe der alle tre kommunene deltok.
- Det ble ferdigstilt et forprosjekt og det ble utarbeidet en rapport av aug. 2012 ført i pennen av Katrina Rønningen og Geir Frisvoll fra Bygdeforskning. **Rapporten ligger vedlagt.**
- Så stoppet arbeidet opp, i hovedsak fordi Ørland kommune fikk problemer med Grandefjæra og flybasen. Ørland har imidlertid allerede et visningssenter for Grandefjæra, som en av fem såkalte autoriserte visningssentre i landet (Nasjonalparksentrene ikke medregnet.)
- Siden har Sørburøy velforening stiftet Froheim AS, og Ivar Blikø fra Sintef har jobbet fram tegninger av fysisk bygg og tatt initiativ overfor reiselivsnæringen. Han skal ved anledning presentere en sluttrapport for sitt arbeid.

- Rådmannen og Jan O Fredagsvik har hatt dialog med Alf Albrigtsen, som har gjort en del forberedende undersøkelser og fått dannet et bilde av hva som må til for å få et autorisert visningscenter. Det har vært møter med Miljødirektoratet, Fylkesmannen, Bygdeforskning, NTNU og Ørland Kultursenter (våtmarksenteret for Grandefjæra). Videre har Ivar Blikø og Lilly Gården vært delaktig i arbeidet.

Etter de innledende prosesser med forvaltningsmyndighetene i forhold til kriterier og krav for slike sentra (besøk, målgrupper, faglig samarbeid, logistikk organisasjon/økonomi, mv.), vurdering i styret for Froheim AS og utfra muligheten for å kunne utvikle et unikt senter, er det tatt utgangspunkt i et delt lokaliseringsopplegg med

- Hoved-lokalisering – i Blått Kompetansesenter (BKS) i planlagt byggetrinn to.
- Del-lokalisering på Sørburøy i Froheim - inngangen til verneområdet

Arbeidsmøte

30.11.16 ble det holdt et arbeidsmøte på Blått Kompetansesenter der følgende deltok:

Ordfører Berit Flåmo

Hjørdis Årvik, Frøya kommune

Bjørnar Johansen, Blått kompetansesenter

Lilly Gården, styreleder Froheim AS

Hans Olav Brendberg, styremedlem Froheim AS

Trude Hegstad, Blått kompetansesenter

Toril Pettersen, Frøya Næringsforum

Alf Albrigtsen, Albrigtsen Consult

Jan O Fredagsvik, Frøya kommune

Ivar Blikø, Sintef

Gøril Forbord, Trønder-Energi

Johan K Evjen, Trønder-Energi

Hensikt med møtet:

- Utvikling av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde – med hoved lokalisering på Sistranda og del lokalisering på Sørburøy .

- På grunn av endrede forutsetninger bør kan hende tidligere utarbeidede planer justeres vesentlig både hva angår tiltak av materiell og immateriell karakter, inklusiv kostnad av del-elementer (ulike elementer kan ha forskjellig finansieringsopplegg).
- Synspunkter på om Froheim – konseptet (hele/deler) skal være et reint eiendomsselskap eller kombinasjon av eier og drifter (hele eller deler).
- Avklare finansiering i første fase – justering av tidligere planer, kostnadsberegning av ulike del tiltak, prosesser, oppfølging, mv..
- Tanker om implementering av KOMOPP i senteret (hoved utstilling/formidling) på Sistranda og delaktiviteter på Sørburøy som inngang til verneområdet .
- Synspunkter på om NTNU Brohode Frøya - som har fokus på fokus marin/maritim sektor – bør utvides slik at KOMOPP og opplevelsesnæringene bli en del av Brohode Frøya? Kanskje også omfatte andre deler av kommunens virksomhetsområder.
- Foreløpige informasjon og tanker om opplegg/innretning og utfordringer med å få sertifisert og etablert et Naturinformasjons-/Vårmarksenter for Froan verneområde.

Det er laget et fylldig referat fra møtet, se vedlegg.

ØKONOMI

For å komme videre med eventuell søknad om autorisert visningssenter for Froan, må det foretas noen avklaringer. Og det må en viss økonomi på plass – på kort sikt for å finansiere selve prosessen fram mot søknaden og på lengre sikt med å finansiere fasiliteter og finne drifts- og vedlikeholdsmidler. Sistnevnte gjelder også KOMOPP-pakkene som vises i FKKS.

Som det fremgår av referatet, vil det være flere relevante samarbeidspartnere i det videre: NTNU, Sintef, Norsk Bygdeforskning, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, FKKS, Blått Kompetansesenter m.fl.

Rådmannens vurdering

Etter rådmannens vurdering bør målet med sentret være å etablere og utvikle det som et

1. Kunnskaps- og Informasjonssenter – Formidle kunnskap og gi informasjon om verneområdet relatert til Forvaltningsplanen og Froans geologi og historie i fortid, nåtid og fremtid

2. Feltstasjon for forskning
3. Opplevelsessenter – ta i bruk nye formidlingsmetoder (digitalt) og tilbud om besøk i verneområdet
4. Dokumentasjonssenter – ikke tradisjonell museumsdokumentasjon, men ulik dokumentasjon i forhold til verneområdet og oppfølging av Forvaltningsplanen, inklusiv utvikling av forskningsbasert kunnskap.

Målet bør være å utvikle et samarbeidsnettverk med kulturinstitusjoner, næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner, m.fl. – jf. strategien for utvikling av tidligere Frøya vgs.. Senteret vil også kunne være en naturlig arena for utvikling av en Kunnskapspark innenfor natur- og vernefaglige problemstillinger og for utvikling av naturbasert verdiskaping i randsone bruk/vern og utnytte synergi effekter.

I det følgende vil rådmannen vurdere ulike sider ved Froheim, eller Froheim-konseptet, som kanskje vil være arbeidstittelen framover. Hensikten med å få utviklet et mer helhetlig Froan – konsept er

- å tiltrekke seg privat og offentlig kapital og ressurser for investeringer og drift på og utenfor Froan, spesielt i forhold til etablering av materiell/immateriell infrastruktur utover selve del- senteret.
- Utvikle koblinger mellom initiativer innen turisme (bedriftsnettverket) og Naturinformasjonssenter og derigjennom skape grunnlag for samarbeid og videreutvikling gjennom medfinansiering fra nasjonale midler (Innovasjon Norge).
- Med økende havbruksaktivitet og økt naturbasert verdiskaping ytterst i kyststripen vil behov for energi være økende. Gjennom blant annet utredninger og analyser som Trønderenergi har gjort viser det seg at det er et stort potensial for miljøvennlig lokal produksjon av energi (sol, vind, bioenergi og bufferløsninger). En framskyndet realisering av slike konsepter krever at man ser helhetlig på utnyttelse av de muligheter som finnes av verdiskaping i området, samt utnytte mulighetene som ligger i visningsturer og undervisnings- og treningskonsepter.

- Gjennom utvikling av innkvarteringskonsepter / lavterskel boenheter kan man også introdusere nye lokale energiløsninger som dels kan kjøres uten å være koblet til nett, eller jobbe i samspill med en større lokal energiløsning.

Det er overordnet viktig å ha en strategisk tilnærming for fremtidig utvikling av senteret.

For å nå målet for senteret vil utfordringer og muligheter være knyttet til:

1. **Forskning, utdanning, innovasjon, formidling og utvikling (FoU)** – forvaltnings- og verdikjederelatert. Verne – og samfunnsfaglig – det er særdeles viktig å få knyttet forskning til verneområdet i forhold til bærekrafts mål (arter, fauna, økosystemet, mv.) og i et bruk/vern perspektiv (bl.a. verdikjederelatert for økonomisk verdiskapning). I dette ligger også utvikling av forskningsbasert kunnskap i forhold til mulighet for utvidet bruk av landskapsvernområdet for eks. oppdrett.
2. **Offentlige rammebetingelser** – juridiske (eks. oppfølging av Forvaltningsplan og innretning av vernebestemmelser) og økonomiske (eks. offentlig del finansiering av drift og finansiering av materiell/immateriell infrastruktur, mv.)
3. **Nærings- og bedriftsutvikling** – tiltak for enkeltbedrifter og felles tiltak, inklusiv utnyttelse og utvikling av randsoneaktiviteter og synergier – direkte og indirekte verdiskapning i et bruk/vern perspektiv

I en utviklingsprosess vil tiltak innenfor et utfordringsområde påvirke tiltak i et annet område. Kort sagt: Tiltak og prosesser må henge sammen. Disse 3 pilarene er meget viktig og avgjørende i et bruk/vern perspektiv.

Delt lokalisering

I begrunnelsen for valg av Sistranda som hoved lokalisering med Sørburøy som del lokalitet for senteret kan nevnes

- Større mulighet til å utvikle et unikt senter – bedre muligheter for utnyttelse av synergi fra andre etablerte/planlagte virksomheter.
- Enklere tilgang til ulike målgrupper som folk flest, turister, skoler, barnehager, frivillighet, næringslivet og deres besøkende, kurs- og konferansedeltakere, forskere, andre utdanningsinstitusjoner, m.fl.
- Større mulighet for egen inntjening gjennom økt interesse for og besøk av personer, bedrifter og institusjoner.
- Hoved lokalisering i forhold til transportrelatert infrastruktur og lokalisering på Sørburøy i forhold til naturlig inngang til verneområdet.

- Større mulighet for faglig samarbeid med for sentret relevante institusjoner og deres samarbeidspartnere på Sistranda.
- Bedre mulighet for å få etablert et robust og forutsigbart fremtidig opplegg – organisatorisk/økonomisk.

Utstillingen på Sistranda skal friste og være en katalysator for utvikling av Sørburøy og for inngang til Froan verneområde.

Utvikling av nødvendig materiell og immateriell infrastruktur på Sørburøy – som inngangsport til verneområdet – vil derfor være avgjørende for å kunne oppnå autorisasjon for planlagt senter. Uten noe opprustning på Sørburøy vil en ikke kunne utvikle et unikt senter.

Turisme/ Opplevelsesturisme

Reiseliv blir et viktig område for Froan-konseptet.

Det er etablert et bedriftsnettverk med tittel «Bedriftsnettverket Frøya Opplevelser». Det har vedtatt at de ønsker å støtte opp om et initiativ om naturinformasjonssenter på Frøya da de anser dette som veldig viktig for utviklingen av opplevelsesnæringen i regionen. Et naturinformasjonssenter vil kunne være en del av utviklingen av bedre infrastruktur og tilgjengelighet til de attraktive steds kvalitetene i området.

Opplevelsesturistene i området gir generelt tilbakemelding om et ønske om å tilby flere forskjellige opplevelser basert på skjærgården, men at leveransene er uforutsigbare, vanskelig å orientere seg i og av for lav kvalitet. Dette er også i tråd med en undersøkelse gjort under Matstreif 2015 der forskjellige pakketilbud ble presentert.

For lite informasjon og tilrettelegging for besøk i øyrekka bidrar til høye barrierer for kundegruppen til å benytte seg av tilbudene. Sammensatte opplevelser utarbeidet fra godt innarbeidede samarbeid i næringen i kombinasjon med bedre infrastruktur, kommunikasjonskanaler og tilgjengelig informasjon vil være en god løsning på dette problemet. Kundegruppen i opplevelsesnæringen viser interesse for opplegg som vektlegger lokalhistorie innen fiskeri, havbruk og tidlige bosetninger og andre steds kvaliteter. Slike historier ble svært godt mottatt i de produktene som allerede finnes på markedet. Det ble også høyt verdsatt at kundene fikk kurs i relevante ferdigheter som rensing av krabbe og filetering av fisk, slik aktivisering bidrar til merverdi av produktet og øker kvaliteten på

opplevelsen. Et naturinformasjonssenter kan gjøre mye for å legge til rette for slik aktivitet.

Et overordnet mål ved å etablere et naturinformasjonssenter vil etter rådmannens vurdering være å gjøre tilgjengelig:

- Fysiske stedskvaliteter som naturomgivelser i skjærgården utenfor Frøya, bygningsmiljøene på fiskeværerne i øyrekka og den rike floraen som finnes i regionen.
- Sosiale stedskvaliteter som det gode vertskap, kunnskap om lokalhistorie og lokal kultur
- Sosiokulturelle stedskvaliteter som gir mening for turisten. Opplevelsen av et autentisk kystsamfunn som eksisterer tett på naturen. Oppleve nærhet til norsk kystkultur gjennom aktiv deltakelse i forskjellige aktiviteter tilknyttet fysiske og sosiale stedskvaliteter.

Gjennom å vektlegge disse stedskvalitetene på Frøya vil etableringen av et naturinformasjonssenter bidra til å øke Frøyas attraksjonskraft innen opplevelsesturisme.

Bærekraftig reiseliv

Et naturinformasjonssenter på Frøya vil ha gode forutsetninger for sertifisering som bærekraftig reisemål.

Mye av Frøyas attraksjonskraft er tuftet på fysiske stedskvaliteter som i stor grad er basert på naturgitte ressurser og kystkultur. Dette innebærer at en satsning innen turisme må ta spesiell høyde for problemstillinger tilknyttet bærekraft.

- Miljømessig bærekraft er et naturlig og nødvendig fokus i produktutviklingen i nettverket. Viktigheten av naturgitte ressurser for destinasjonens attraksjonskraft tilsier at det må bli tatt spesielt hensyn til den lokale fauna og floraen i regionen. Opplevelsestilbudene i regionen må ta tilstrekkelig hensyn til bevaring av natur- og kulturressursene for at tilbudet skal kunne opprettholdes på lang sikt, og for å ta vare på kystsamfunnets kultur og livsgrunnlag. Etableringen av et

naturinformasjonssenter vil muliggjøre en langsiktig og helhetlig tekning rundt opplevelsestilbudene i regionen.

-
- Sosial bærekraft vil også være en viktig del av utviklingen av naturinformasjonssenteret. Senteret bør være en del av en større strategi for utviklingen av Frøya som turistdestinasjon. Det er viktig å etablere arbeidsplasser langs øyrekka utenfor Frøya. Dette har vært en sentral samfunnsmessig problemstilling i regionen de siste årene. Dersom man øker Frøya attraksjonskraft, kan dette resultere i nye arbeidsplasser og flere heltidsstillinger, som bidrar til sosial bærekraft.

Det vil også være viktig at naturinformasjonssenteret og tilhørende aktiviteter tar tilstrekkelig hensyn til den eksisterende lokalbefolkningens behov. Dette er nødvendig for at destinasjonene skal fortsette å være et attraktivt bosted for disse.

- Økonomisk bærekraft i lokalsamfunnet er et sentralt aspekt i det man ønsker å oppnå med et naturinformasjonssenter. Ved å øke destinasjonens attraksjonskraft ved å gjøre den mer tilgjengelig på markedet og vil på sikt bidra til flere etableringer i området, og således være med å skape nye arbeidsplasser.

Grønn energi og miljømessig opplegg

I sammenheng med utvikling av et unikt senter i et unikt verneområde finner miljøvennlige løsninger både for bygg og energiløsninger. Dette gjelder klimamålene og også å unngå «visuell forurensing»

- Teste ut bygningsintegrerte energiløsninger i værharde strøk
- Energi- og miljøvennlig infrastruktur som både er energiproduserende og reversible mhp naturinngrep.
- Utprøving av større konsepter for lokal energiproduksjon med tanke på framtidige behov i forbindelse med verdiskaping i området (Trønderenergi).
- vil forsøk og utvikling av ulike deler av grønn energi være interessant

- vil forsøk og utvikling av energi- og miljøvennlig infrastruktur (botilbud, turstier, mv.) være interessant

Etablering av senteret med tilgrensede infrastruktur vil ytterlig styrke kommunens innovasjon, nyskapning og omdømme.

Oppsummering

Rådmannen mener det er grunnlag for å håpe på at en bevilgning til det innledende utviklings – og grunnlagsarbeid etter hvert vil kunne

- Utløse betydelige statelige midler (sentralt) – dersom senteret oppnår autorisasjon – til del-finansiering av driften.
- Utløse betydelige statlige midler (sentralt/regionalt) til utvikling av ulik materiell og immateriell infrastruktur
- Utløse betydelige midler fra privat og halvoffentlig sektor til utvikling av deler av nødvendig infrastruktur (materielt/immaterielt), spesielt på Sørburøy, men også på hoved-lokalisering i BKS.
- Utløse utviklings – og referanseprosjekter innenfor ulike deler av grønn og fornybar energi, havtransportert søppel og olje forurensing, også med overføringsverdi utover Froan.
- Utløse midler til ulike FoU prosjekter og tiltak – direkte relatert/delvis relatert til Forvaltningsplanen - innenfor forvaltning, samfunn og til direkte økonomisk verdiskapning i en bruk/vern perspektiv. I tillegg utvikling av opplegg for FoU - piloter innenfor fornybar/grønn energi, infrastruktur som er reversibel m.v. som del av det innledende arbeidet.

Når det gjelder utgifter/finansiering av det innledende arbeidet - som har forskjellig finansieringskilde - vil dette omfatte

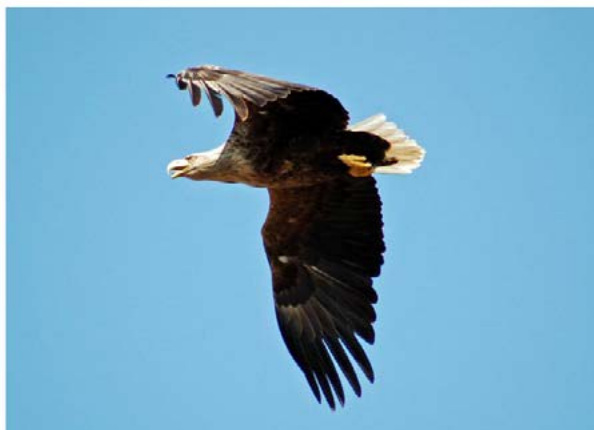
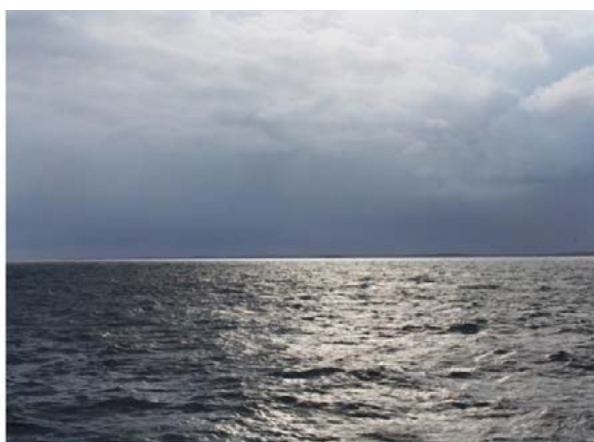
- i) Utarbeidelse av søknadsopplegget for autorisasjon av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan – verneområde med Ramsar status og nødvendig vedlegg og
- ii) Utarbeidelse av et helhetlig opplegg for Froheim – konseptet, inklusiv deler av Froheim AS, reversibel infrastruktur og fornybar/grønn energi.

Overnevnte arbeider (i) og ii)) må samordnes, koordineres og gjennomføres parallelt. I det helhetlige prosjektet vil Froheim-konseptet være særdeles viktig og nødvendig for å oppnå autorisasjon. Da dette er prosjekter som vil kreve en betydelig prosess- og ideutveksling (jf. møte 30.11-16) før utforming av selve opplegget – og at kostnadene til arbeidet foreløpig ikke er avklart – ønsker rådmannen å få avklart om det er vilje til å avsette nødvendige midler til utviklingsarbeidet, eks. inntil visse beløp.

Rådmannen innstiller i første omgang på at det bevilges inntil kr. 200.000 for å arbeide videre med søknaden for autorisasjon av et naturinformasjonssenter. Videre vil rådmannen arbeide med å finne finansiering for videre utvikling av grunnlaget for Froan-konseptet, herunder konseptbeskrivelse, modell og realiseringsgrunnlag gjennom med-finansiering fra nasjonale myndigheter og eventuelt andre kilder/institusjoner. Dette arbeidet antas å ha en kostnad på inntil 250.000 kr.

Rådmannen er kjent med at styret for «Frøya og Hitra fiskeri- og havbruksfond» har vedtatt å legge ned fondet og at gjenstående kapital – omkring kr. 500.000 – skal bevilges til Frøya kommune som bidrag til KOMOPP-prosjektet. Rådmannen anser at et eventuelt naturinformasjonssenter er en del av KOMOPP-prosjektet og at midlene fra fondet kan brukes på Froheim-prosjektet. Rådmannen vil følge opp dette overfor styret i fondet slik at midlene blir tilgjengelig så raskt som mulig.

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Miljøvernavdelingen
Mars 2015

CONVENTION ON WETLANDS
(Ramsar, Iran, 1971)

Forsidebilder

1	2
3	4

1. Revebjelle , Foto Anders Bryn
 2. Kystlandskap i Froan, Foto Ellen Arneberg
 3. Steinkobbe i Froan, Foto Anders Bryn
 4. Havørn, Foto Asgeir Lorås
- Tegninger: Trond Haugskott

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune

Nr. 1 - 2015

TITTEL Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune	DATO 10. mars 2015
FORFATTER/SAKSBEHANDLER Ellen Arneberg m fl.	ANTALL SIDER 80
ANSVARLIG SIGNATUR Stein-Arne Andreassen	OPPLAG 250
EKSTRAKT Rapporten inneholder en forvaltningsplan som skal ivareta verneformålet for verneområdene i Froan, samt sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer, sette mål og foreslå tiltak. Verneområdene i Froan består av Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning og ble fredet ved kongelig resolusjon 14. desember 1979. Froan er med sine 761 km² det største og viktigste verneområdet av marin karakter i landet pr i dag. Formålet med vernet er å ta vare på et rikt og interessant plante- og dyreliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap. Naturreservatet og landskapsvernområdet har Ramsarstatus. Forvaltningsplanen har en varighet på 10 år. Tabeller for mål og tiltak kan endres fortløpende ettersom forvaltningsutfordringene endrer seg, og kan derfor ha kortere varighet.	

STIKKORD

KEYWORDS

Froan naturreservat, landskapsvern, dyrelivsfredning Forvaltningsplan Sjøfugl Havert Steinkobbe Ramsarområde	Froan nature reserve, landscape protected area, animal protection area Management plan Sea birds Grey seal Harbor seal/Common seal Ramsar site
---	---

ISBN 978-82-7540-202-6

Historisk sagn

Innen den folkelige fortellertradisjon som lever og har levd langs kysten inntar sagn og annet tradisjonsstoff knyttet til Guri Kunna og til Ut-Frovær en sentral plass. Rikdommen i fantasiens Ut-Frovær er nærmest grenseløs; kornåkrene bølger gule så langt øyet kan se, kyrne er så feite at de glinser, og det er nok melk til en hel by bare i ett eneste kujur. Sola skinner alltid i Ut-Frovær og det er gull og grøde i ubeskrivelige mengder. I dette fantastiske riket hersker Guri Kunna, en dronning som har magiske evner og ufattelige krefter, hun kan opptre både som heks og hersker.

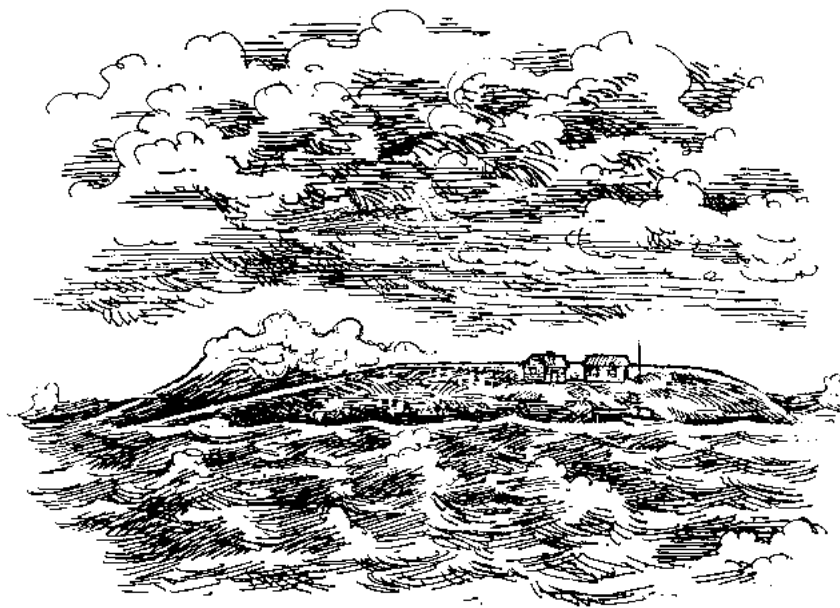
I gamle dager påsto mange fiskere å ha sett døtrene til Guri, de var vakrere enn noen kunne drømme om, og mange kunne gå i ørske i lang tid om de bare hadde fått et glimt av håret til en av disse jentene. Men dersom man kom jentene for nær ble de forvandlet til fisker og forsvant i dypet.

Guri kom en gang i klammeri med en skomakerkall på Bremneset fordi han var seindrektig med et par støvler som han skulle gjøre for henne. Hun kastet da et svært berg etter han. Heldigvis for skomakerkallen bommet

hun, men berget kalles Skomakersteinen og ligger på Bremnestuva, inne på Frøya. En gang skjøt hun med pil og bue etter en mann, og pilspissen kilte seg fast i en bergsprekk på Horsøyen.

Guri bodde ellers i Ulvstua i Halten, eller på Kunna når hun var oppe fra Ut-Frovær. Med disse stedene som utgangspunkt la hun så ut på reise langs kysten. Ofte dro hun i mørke vinternetter for å dra levra ut av torsken. På disse toktene var hun oftest ikke alene, men hadde med seg en hale av havmenn og annet skrømt. Og hun tok seg ikke fram over bølgene ved hjelp av vind og seil slik som vanlige folk, nei, hun seilte på en diger kvernstein.

En gang prøvde Guri, sammen med mannen sin, å dra Froøyene innover til Hitra. De festet et tau til øyene og rodde til Fjellværøya. Der tok de spenntak og halte og dro alt de maktet. Men tauet røk og begge falt baklengs. Mannen datt på østsida av Vingvågen og laget der et stort hull i berget. Guri Kunna ble sittende ved Børøysundet, der baken fortsatt er godt synlig i fjellet. Dette stedet kalles derfor for "Kjærringræva".

Forord

Verneområdene i Froan ble etablert ved kgl. resolusjon 14. desember 1979.

Den faglige bakgrunnen for fredningen var i første rekke beliggenhet og urørthet. I tillegg var området svært viktig både for havert og hekkende sjøfugl. Initiativet til naturvernet kom opprinnelig fra lokalbefolkningen for å verne Froan mot enda et militært skytefelt.

Da arbeidet med vern av Froan kom i gang for alvor tidlig på 1970-tallet, var sikring av havertens yngleplasser ett av de viktigste temaene. Haverten som tidligere hadde vært en viktig ressurs for kystbefolkningen, var utover i forrige århundre stadig blitt redusert i antall. Like etter 2. verdenskrig var bestanden svært lav, og i 1953 ble haverten i Sør-Trøndelag totalfredet, etter initiativ fra kunstmaleren Arnold T. Gisvold. På det tidspunktet var knapt noen andre havertlokaliteter enn Froan kjent i Norge. Bestanden har økt betydelig som følge av fredningen. Froan er fortsatt landets viktigste yngleområde for havert.

1974 gjennomførte Otto Frengen og Nils Røv den første totalregistreringen av hekkende fugler i Froan. Dette arbeidet, sammen med registreringer av sel, ble et viktig grunnlag for vern av området. Siden den gang har vi fått mer kunnskap om områdets betydning også i andre deler av året blant annet gjennom et omfattende kartleggings- og overvåkningsprosjekt som ble avsluttet i 2006. Resultatene viser at Froan har internasjonale kvaliteter til alle årstider. Froan fikk status som Ramsar-område (internasjonalt viktig våtmarksområde) i 1996.

Vi observerer i dag betydelig tilbakegang for mange sjøfuglbestander i Norge. Dette har flere årsaker, men en viktig faktor er minken som er spredt over det meste av landet. Froan og et par andre øyvær på kysten av Sør-Trøndelag er fortsatt uten mink, og det er i disse områdene vi finner den største sjøfuglproduksjonen.

Kulturlandskapet, og spesielt den truede naturtypen kystlynghei, var ikke fremhevet spesielt i forbindelse med vernet i 1979. Kunnskapen om denne naturtypen er økt betydelig i de senere år og en ser at manglende hevd og påfølgende gjengroing gjør at den er truet mange steder langs kysten. Vitenskapsmuseet og Norsk institutt for skog og landskap ved Anders Bryn har gjort et omfattende registreringsarbeid som gjør at vi i dag sitter med detaljerte kart over forekomst og status for kystlynghei i Froan. Det er også registrert mange andre naturtyper gjennom dette arbeidet.

Denne forvaltningsplanen skal være et redskap i arbeidet med å ta vare på de unike naturverdiene i Froan. Målet er å gi konkrete retningslinjer for en bruk av områdene som ikke går på bekostning av verneformålet på kort og lang sikt. Det foreslås en rekke tiltak for å beskytte naturkvalitetene mot skade og ødeleggelse. Det skisseres også et opplegg for hvordan en kan gi befolkningen og besøkende i Froan informasjon som kan være nyttig å ha med seg når en ferdes på land og til sjøs og vil unngå å forstyrre dyrelivet unødig. En skjøtselsplan for naturtyper i Froan, med særlig vekt på kystlyngheia utgis samtidig med denne forvaltningsplanen.

Det er et felles ansvar å ta vare på naturverdiene i Froan, til det beste for dem som bor der i dag og for framtidige generasjoner.

Trondheim mars 2015

Stein-Arne Andreassen
miljøverndirektør

Innhold

Historisk sagn	5
Forord	6
Innhold	7
1 Innledning	10
1.1 Formålet med forvaltningsplanen	10
1.2 Forvaltningsplanen og naturmangfoldloven	10
1.3 Verneform og avgrensing	11
1.3.1. Naturreservat	13
1.3.2. Landskapsvernområde	13
1.3.3. Dyrelivsfredningsområde	14
1.4 Froan som Ramsarområde	14
1.5 Forbehold om endring av grense	15
1.6 Marin verneplan og Froan	15
2 Områdebeskrivelse og naturkvaliteter	16
2.1 Beliggenhet	16
2.2 Klima	17
2.3 Landskap og geologi	17
2.4 Dyrelivet i Froan	17
2.4.1 Havert	17
2.4.2 Steinkobbe	18
2.4.3 Oter	19
2.4.4 Storskarv	19
2.4.5 Toppskarv	20
2.4.6 Havørn	20
2.4.7 Ærfugl	22
2.4.8 Grågås	22
2.4.9 Teist	23
2.4.10 Krykkje	23
2.5 Vegetasjon og flora	24
2.5.1 Kulturlandskap	24
2.6 Kystlandskapet i Froan	25
2.7 Marint mangfold i Froan	26
2.7.1 Skjellsand	26
2.7.2 Tareskog	26
2.7.3 Tang	27
2.7.4 Kamskjellforekomster	27
2.8 Fremmede arter	28
2.8.1 Fremmede arter – status og mål	28
2.8.2 Fremmede arter – utfordringer og tiltak	28
2.9 Mål for forvaltningen av naturkvalitetene i Froan	29
2.9.1 Mål for viktige naturkvaliteter i Froan	29
2.9.2 Mål for sel (havert og steinkobbe)	30
2.9.3 Mål for teist	30
2.9.4 Mål for storskarv	31
2.9.5 Mål for kulturlandskap og viktige naturtyper i Froan	31

3 Brukerinteresser	32
3.1 Landbruk	32
3.1.1 Status og mål.....	32
3.1.2 Landbruk - aktuelle bestemmelser	34
3.1.3 Landbruk - utfordringer og tiltak	36
3.2 Fiske	36
3.2.1 Status og mål.....	36
3.2.2 Fiske - aktuelle bestemmelser.....	37
3.2.3 Fiske – utfordringer og tiltak	38
3.3 Skjellsanking.....	40
3.3.1 Status og mål.....	40
3.3.2 Aktuelle bestemmelser.....	40
3.3.3 Utfordringer og tiltak.....	40
3.4 Oppdrettsvirksomhet.....	40
3.5 Jakt og eggsanking.....	41
3.5.1 Status og mål.....	41
3.5.2 Jakt - aktuelle bestemmelser.....	41
3.5.3 Eggsanking – aktuelle bestemmelser.....	41
3.6 Uttak av skjellsand.....	42
3.6.1 Status og mål.....	42
3.6.2 Aktuelle bestemmelser.....	42
3.6.3 Utfordringer og tiltak	42
3.7 Høsting av tang og tare	43
3.7.1 Status og mål.....	43
3.7.2 Aktuelle bestemmelser.....	43
3.8 Skytefelt	44
3.8.1 Status og mål.....	44
3.8.2 Aktuelle bestemmelser.....	46
3.8.3 Utfordringer og tiltak.....	46
3.9 Lavtflyging.....	46
3.9.1 Status og mål.....	46
3.9.2 Aktuelle bestemmelser om lavtflyging	46
3.10 Ferdsel på land og til sjøs	47
3.10.1 Status og mål.....	47
3.10.2 Ferdsel - aktuelle bestemmelser.....	47
3.10.3 Søknader om dispensasjon fra ferdselsforbud	47
3.10.4 Utfordringer og tiltak	48
3.11 Friluftsliv og turisme.....	48
3.11.1 Status og mål.....	48
3.11.2 Friluftsliv og turisme – aktuelle bestemmelser.....	48
Tilrettelegging for friluftsliv i naturreservatet	49
Telting og rasting i naturreservatet	49
Tilrettelegging for friluftsliv i landskapsvernområdet	49
Ferdsl i landskapsvernområdet	49
Ferdsl med båt i hele området.....	49
Telting og rasting i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet.....	49
Turisme – retningslinjer i Froan	50
Ørn- og selsafari	50
3.11.3 Utfordringer og tiltak	50
3.11.4 Bruk av fyrstasjonene i Froan.....	51

3.12 Bygg og anlegg	52
3.12.1 Status og mål.....	52
3.12.2 Aktuelle bestemmelser.....	53
3.12.3 Vedlikehold av bygg og anlegg.....	53
3.12.4 Restaurering av bygg og anlegg	54
3.12.5 Oppføring av nye bygninger og påbygging.....	54
3.12.6 Oppføring av bygninger og anlegg i landskapsvernområdet i forsvarsøyemed	54
3.12.7 Vedlikehold eller nybygg?	54
3.12.8 Byggetiltak i dyrelivsfredningsområdet	55
3.12.9 Utfordringer og tiltak	55
3.13 Forskning og undervisning	55
3.13.1 Status og mål.....	55
3.13.2 Aktuelle bestemmelser.....	56
3.13.3 Bruk av verneområdene i Froan i undervisningssammenheng.....	56
3.13.4 Ringmerking og instrumentering av fugl.....	57
3.13.5 Utfordringer og tiltak	57
4 Forvaltning av verneområdet	58
4.1 Skjøtsel.....	58
4.2 Informasjon og formidling	58
4.3 Annen forvaltning i området	59
4.3.1 Oljevernberedskap	59
4.3.2 Rydding av drivavfall	59
4.3.3 Tiltak	60
4.4 Kunnskapsbehov og plan for overvåkning	60
4.4.1 Dyrelivet	60
4.4.2 Kulturlandskapet i Froan	60
4.4.3 Ferdsel.....	60
4.5 Plan for naturoppsyn.....	61
5 Saksbehandling	62
5.1 Forvaltningsmyndighet	62
5.2 Rådgivende utvalg for verneområdene i Froan.....	62
5.3 Regler for saksbehandling	62
5.3.1 Naturmangfoldloven §§ 8 - 12.....	63
5.3.2 Generelle retningslinjer for saksbehandling:	63
5.3.3 Spesifiserte dispensasjonshjemler for Froan.....	63
5.3.4 Den generelle dispensasjonsbestemmelsen	63
5.3.5 Utenforliggende virksomhet	65
5.3.6 Brudd på vernebestemmelsene	65
5.3.7 Forholdet til annet regelverk.....	65
5.4 Tilskudd til tiltak i verneområdet.....	65
6 Litteratur	66
Vedlegg 1 Verneforskrift Froan:.....	67
Vedlegg 2 Notat om kulturminneverdier i Froan	71
Vedlegg 3 Overvåkningsprosjekter i Froan anno 2010.....	73
Vedlegg 4 Informasjonsplakat.....	74
Vedlegg 5 Utkast til tiltaksplan	75
Vedlegg 6 Eksisterende mandat for RU Froan.....	80

1 Innledning

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning ble fredet ved kongelig resolusjon 14. desember 1979. Initiativet til naturvernet kom opprinnelig fra lokalbefolkningen for å verne Froan mot enda et militært skytefelt. Det faglige grunnlaget for verneforslaget var registreringer av hekkende sjøfugl og ynglende sel i 1974 i regi av Miljøverndepartementet.

Froan er med sine 761 km² det største og viktigste verneområdet av marin karakter i landet per i dag.

Naturverdiene i Froan er i hovedsak naturbetinget (avhengig av klima, beliggenhet, naturkreftenes påvirkning og samspillet mellom arter), men også noe er kulturbetinget (avhengig av beite, slått og lyngbrenning).

Bestemmelsene for området er nedfelt i *Forskrift om vern for Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning, innenfor Frøøyene, Frøya kommune, Sør-Trøndelag*. Denne vil for enkelthets skyld kalles *verneforskriften* videre i forvaltningsplanen.

Verneforskriftens kapittel II lyder:

Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant dyre- og planteliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap.

Forvaltning av verneområder skal kunne gi rom for en bruk av områdene som ikke går på bekostning av verneformålet, både på kort og lang sikt, og som samtidig holder seg innenfor rammene av verneforskriften.

Forvaltningsplanen for verneområdene i Froan er utarbeidet med utgangspunkt i verneforskriften, sammen med forvaltningsmyndighetenes erfaringer og rådgivende utvalgs tilrådinger i årene etter at områdene ble fredet.

Forvaltningsplaner for verneområder med Ramsarstatus (se 1.4) Ramsarområder skal faglig godkjennes av Miljødirektoratet.

Skjøtsel skal i følge verneforskriften kap VIII skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet. Denne hjemmelen ble delegert til forvaltningsmyndigheten (Fylkesmannen) 26. august 1983.

1.1 Formålet med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanens formål er å gi retningslinjer for bevaringen av naturmiljøet i Froan, med tilhørende prosesser og mangfold av arter og vegetasjon, i tråd med verneformålet og innenfor rammene gitt i verneforskriften.

Forvaltningsplanen utdyper verneformålet og de enkelte bestemmelsene i verneforskriftene til verneområdene i Froan. Forvaltningsplanen inneholder også sammendrag av kunnskap om viktige naturverdier, samt setter opp konkrete mål for forvaltningen av disse.

1.2 Forvaltningsplanen og naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal miljørettsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12 vurderes ved utøving av all offentlig myndighet – også ved utforming av forvaltningsmål, tiltak og retningslinjer i forvaltningsplaner for verneområder.

Gjennom verneplanprosessen og gjennom diverse naturvitenskaplige undersøkelser siden den gang, er mye kunnskap om området registret og dokumentert. Denne kunnskapen er viktig, men må suppleres med til enhver tid oppdatert kunnskap fra nyere forskning, og informasjon tilgjengelig via databaser som Naturbase og Artskart. Vi har søkt å bruke den mest oppdaterte litteraturen i arbeidet med denne forvaltningsplanen. Det er henvist til denne litteraturen underveis i teksten, og den er også listet opp i kapittel 6.

Dersom det er tvil om et tiltaks negative innvirkning for verneverdiene kommer føre-var-prinsippet i NML § 9 inn. Forvaltningsmyndighetene vurderer tiltaket i forhold til risiko for skade på verneverdiene.

Vernebestemmelsene vil normalt hindre at det kan gjøres vesentlige inngrep i verneområdet. Fylkesmannen vurderer det slik at forvaltningsplanen, med de retningslinjer som er foreslått, er positiv for artene og naturtypene i Froan, jf. naturmangfoldlovens §§ 4 og 5.

Fylkesmannen mener at kjent kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i Froan er tilstrekkelig til å kunne fremme forvaltningsplanen, og anser at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er

oppfylt. Videre mener Fylkesmannen at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene og foreslåtte tiltak til å kunne si at føre-var-prinsippet ikke vil tillegges særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldlovens § 9.

Aktiviteter og virksomheter som kan tillates i områdene er beskrevet og utdypet i denne forvaltningsplanen og skal ligge innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften med tilhørende retningslinjer. I tillegg vil forvaltningsmyndigheten måtte ha en viktig oppgave i å følge med på at ikke den samlede belastningen i verneområdene blir for stor. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de foreslåtte tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Prinsippene i § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder vil være aktuelle å vurdere i forbindelse med skjøtsel og tilrettelegging i verneområdene.

Tidsramme

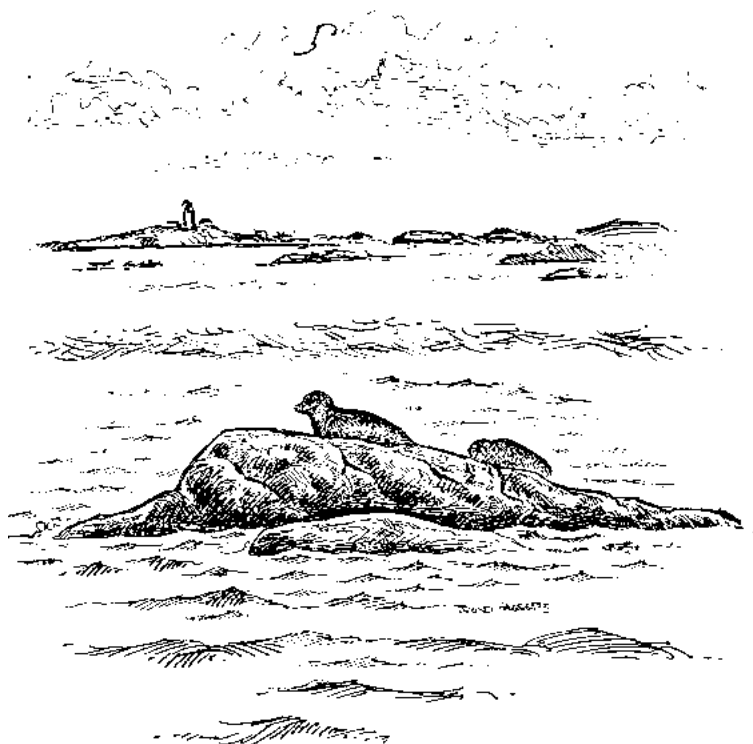
Forvaltningsplanen for verneområdene i Froan har en tidsramme på 10 år fra den er godkjent. Tabeller for mål og tiltak (se vedlegg) kan endres fortløpende ettersom forvaltningsutfordringene endrer seg, og kan derfor ha en kortere varighet.

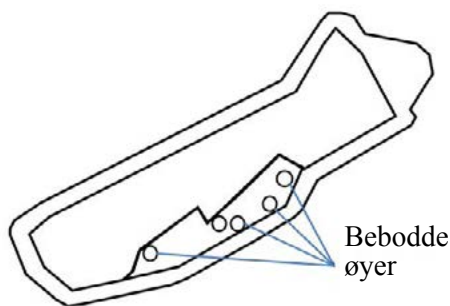
1.3 Verneform og avgrensing

Vernet i Froan ble opprettet 14. desember 1979 i henhold til naturvernloven (lov om naturvern av 19. juni 1970) og består av tre ulike verneformer: naturreservat, landskapsvern og dyrelivsfreding. Området er vernet med utgangspunkt i et sammenhengende areal med vesentlig felles verdier. De tre verneformene gjenspeiler at man i verneprosessen har gjort tilpasninger til lokale hensyn. I forvaltningssammenheng gir dette konsekvenser i form av at det blir ulike regler innad i verneområdet, alt etter hvilken verneform arealet omfattes av. Avgrensingen av de forskjellige verneformene fremgår i Figur 1, 2 og 3. Skissene i disse figurene vil brukes videre i teksten for å illustrere hvor i området en befinner seg.

I 2009 kom naturmangfoldloven (Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold) som omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger med konsekvenser for naturen. Loven erstatter naturvernloven og deler av viltloven og lakse- og innlandsfiskekloven.

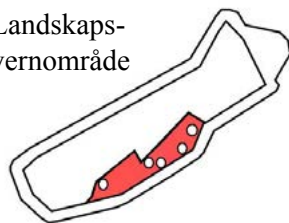
Selv om naturvernloven nå er opphevet, gjelder forskrifter som er opprettet med hjemmel i naturvernloven (jf. Overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77). Enkelte bestemmelser i naturmangfoldloven kommer imidlertid direkte til anvendelse også i eldre områder.

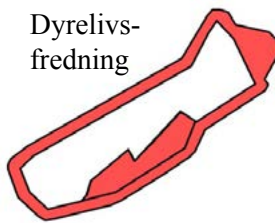

Figur 2. Skjematisk oversikt over vernegrensene i Froan.

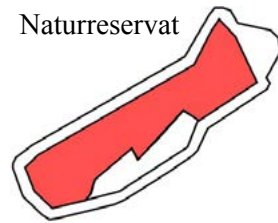
Landskaps-
vernområde

Dyrelivs-
fredning

Naturreservat

Figur 3. Skjematisk oversikt over verneformer i Froan.

1.3.1. Naturreservat

Opprettelsen av naturreservatet i Froan ble hjemlet i naturvernloven § 8:

Område som har urørt, eller tilnærmet urørt natur eller utgjør spesiell naturtype og som har særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning eller som skiller seg ut ved sin egenart, kan fredes som naturreservat.

Naturreservat er den strengeste formen for vern etter naturvernloven. Formålet er vanligvis knyttet til rent naturfaglige forhold. Alle typer inngrep kan forbys.

Naturreservatet utgjør den arealmessig største andelen av verneområdene i Froan med ca 400 km².

For naturreservatet i Froan er alle planter samt fugl, sel og oter fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse (se verneforskriftens kapittel IV). Det er ikke lov å oppføre bygninger og anlegg, og inngrep/tiltak som kan endre de naturgitte forhold er ikke tillatt.

Fra og med 1. april til og med 10. august er all ferdsel på land i naturreservatet forbudt. Fra og med 10. september til og med 15. november er all ferdsel forbudt på kasteplasser for sel.

Det er allikevel åpnet for visse aktiviteter i naturreservatet knyttet til grunneieres tilgang til tradisjonell næring og høsting. Det er også åpnet for ferdsel blant annet i forbindelse med redningsarbeid, forvaltnings- og skjøtselsarbeid og Sjøforsvarets øvingsfelt (se kapittel IV punkt 6 i verneforskriften).

1.3.2. Landskapsvernområde

Opprettelsen av landskapsvernområdet i Froan ble hjemlet i naturvernloven § 5:

For å bevare egenartet eller vakkert natur- eller kulturlandskap kan arealer legges ut som landskapsvernområde. I landskapsvernområdet må det ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfelle om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig

I 2013 ble det bestemt at naturmangfoldlovens § 36 andre ledd skal ha tilbakevirkende kraft i eksisterende landskapsvernområder. Relevant i denne sammenheng er setningene: *I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området.* Denne endringen er gjort for å sikre at formålet med vern av landskapsvernområder oppnås, dvs. at områdets særpreg og karakter bevares.

Årsaken til at det også er regulert tiltak som isolert sett ikke alltid vil kunne sies å gi en vesentlig endring av landskapets særpreg eller karakter, er at summen av flere slike tiltak, sett i sammenheng med andre tiltak, vil kunne medføre en slik vesentlig endring.

Verneformen brukes ofte for å ta vare på kulturlandskap i aktiv bruk. Bevaring av landskapsbildet og landskapsopplevelsen er en sentral målsetting ved opprettelse av landskapsvernområder.

Landskapsvernet i Froan dekker et areal på ca 80 km². Øyene Ytre Gjæsingen, medregnet Lyngøya og Valsøya, Sørburøy med Sørøyflesa, Nordøy med Gårdahausten, Risøy, Værøy, Sauøy med Store Bogøy samt Store og Lille Lyngøya er unntatt fra landskapsvernet, og har kun dyrelivsfredning.

Restriksjonsnivået i landskapsvernområdet i Froan er gjennomgående lavere enn i naturreservatet, men bestemmelsene om dyrelivsfredning (§ 14, se under) gjelder også innenfor landskapsvernområdet. Det er ikke ferdselsrestriksjoner i landskapsvernområdet.

Tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig slik som større uttak av masse, bygging av veger og oppføring av bygninger, anlegg med mer er ikke tillatt i landskapsvernområdet i Froan.

Operativ virksomhet knyttet til ambulanse, politi og brannvern er tillatt i landskapsvernområdet. Det samme gjelder offentlig oppsyn, forvaltning og skjøtsel i regi av forvaltningsmyndigheten. Oppdyrking og vanlig landbruksdrift, vedlikehold av eksisterende bygninger, havneanlegg med mer, arbeid i forbindelse med fyr- og merkevesenet er tillatt. Forvaltningsmyndigheten kan også gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og andre anlegg knyttet til fiske- og jordbruksnæring og i forsvarsøyemed.

1.3.3. Dyrelivsfredningsområde

Opprettelsen av dyrelivsfredningsområdet i Froan ble opprettet med hjemmel i naturvernlovens § 14:

Kongen kan gjøre vedtak om at dyrearter eller dyresamfunn som er sjeldne eller står i fare for å forsvinne, fredes i hele landet eller i bestemte områder. I et område som har særlig betydning som tilholdssted for en rekke arter kan pattedyr og fugler fredes. Vedtak i medhold av første og annet ledd gjelder også artenes hi, reir og egg.

Dyrelivsfredningen er ikke et arealvern, men skal beskytte pattedyr- og fuglearter mot jakt, fangst skade og unødige forstyrrelse innenfor et angitt areal.

Bestemmelsene om dyrelivsfredning i Froan gjelder innenfor yttergrensene av landskapsvernområdet (også på de bebodde øyene), i Haltenområdet og i en 2 km bred randsone omkring verneområdene og Halten. Det er ikke ferdselsrestriksjoner i området med dyrelivsfredning.

Innenfor den angitte dyrelivsfredningen er alle fuglearter samt deres reir og egg, alle selarter og oter i utgangspunktet fredet hele året mot jakt, fangst, skade og unødige forstyrrelse. Det finnes her noen unntak i verneforskriften.

Det er ikke tillatt å innføre nye dyrearter i området med dyrelivsfredning.

1.4 Froan som Ramsarområde

Konvensjonen om vern av våtmarker, Ramsar-konvensjonen, trådte i kraft 21. desember 1975 med formål å beskytte våtmarksområder generelt og særlig som leveområde for vannfugler. Etter hvert har målsetningen blitt utvidet, og omfatter i dag ivaretagelse av våtmarker både som leveområde for flora og fauna, og som viktig naturressurs for mange mennesker. Miljødirektoratet er norsk vitenskaps- og forvaltningsmyndighet for konvensjonen.

Konvensjonen har i dag tre hovedpilarer:

- å forvalte internasjonalt viktige våtmarksområder (Ramsarområder) slik at deres økologiske funksjoner ('ecological character') opprettholdes
- å sørge for fornuftig (bærekraftig) bruk ('wise use') av våtmarker generelt i forvaltning og arealplanlegging, herunder bl.a. kartlegge og gjennomføre verneplaner for våtmarker
- deltagelse i internasjonalt samarbeid om våtmarker – for eksempel bistandssamarbeid.

Froan naturreservat og landskapsvernområde fikk status som Ramsarområder i 1996. Begrunnelsen var blant annet at området:

- er et viktig referanseområde/typeområde på grunn av størrelsen, beliggenheten og de omfattende gruntvannsområdene er leveområde for sjeldne og trua arter av fugl og pattedyr
- er et viktig overvintrings-, hekke- og myteområde for en rekke sjøfuglarter
- har mer enn 1 % av den biogeografiske populasjonen for en rekke sjøfuglarter, samt selarten havert.

Siste reviderte Ramsar Information Sheet finnes på Ramsar.org.

Norge har forpliktet seg til å sikre den økologiske funksjonen til Ramsarområdene sine gjennom bærekraftig forvaltning som bygger på beste tilgjengelige kunnskap om områdenes verdier og tålegrenser. Forvaltningsplaner skal utarbeides for samtlige områder, og kontroll og overvåking skal gjennomføres inne i områdene og i tilgrensende influensarealer og buffersoner. Hvert tredje år rapporterer medlemslandene til Ramsarkonvensjonen om status for de utpekte områdene. Videre er det krav om løpende rapportering ved eventuell risiko for endringer i økologisk karakter, tilstand eller status i Ramsarområdene.

Det at et verneområde er ført på listen over viktige Ramsarområder innebærer ikke noen formelle restriksjoner utover verneforskriftens bestemmelser, men Ramsarstatusen må tas med i forvaltningsmyndighetens skjønnsutøvelse.

1.5 Forbehold om endring av grense

Det er igangsatt en prosess med sikte på en endring i vernegrensene for verneområdene i Froan. Et forslag til grenseendring var på høring sommeren 2014. Naturreservatet foreslås ikke endret. To lokaliteter for fiskeoppdrett er anbefalt grenset ut av vernet, samtidig som man foreslår å legge et nytt landskapsvern rundt Halten. Det er kun utformingen av vernekartet som foreslås endret, og ikke forskriftene for øvrig.

Det nye landskapsvernområdet vil bli behandlet på samme måte som eksisterende landskaps vern. Den eksisterende dyrelivsfredningen vil opprettholdes i områdene som eventuelt innlemmes i landskapsvernområdet.

1.6 Marin verneplan og Froan

Froan-Sularevet er valgt ut som ett av 36 kandidatområder for marint vern av Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilrådning i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk

natur langs kysten og skjærgården. Ved utvelgelsen ble særegenhet og representativt, sett i forhold til regioner og kyststrekninger, vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåkning.

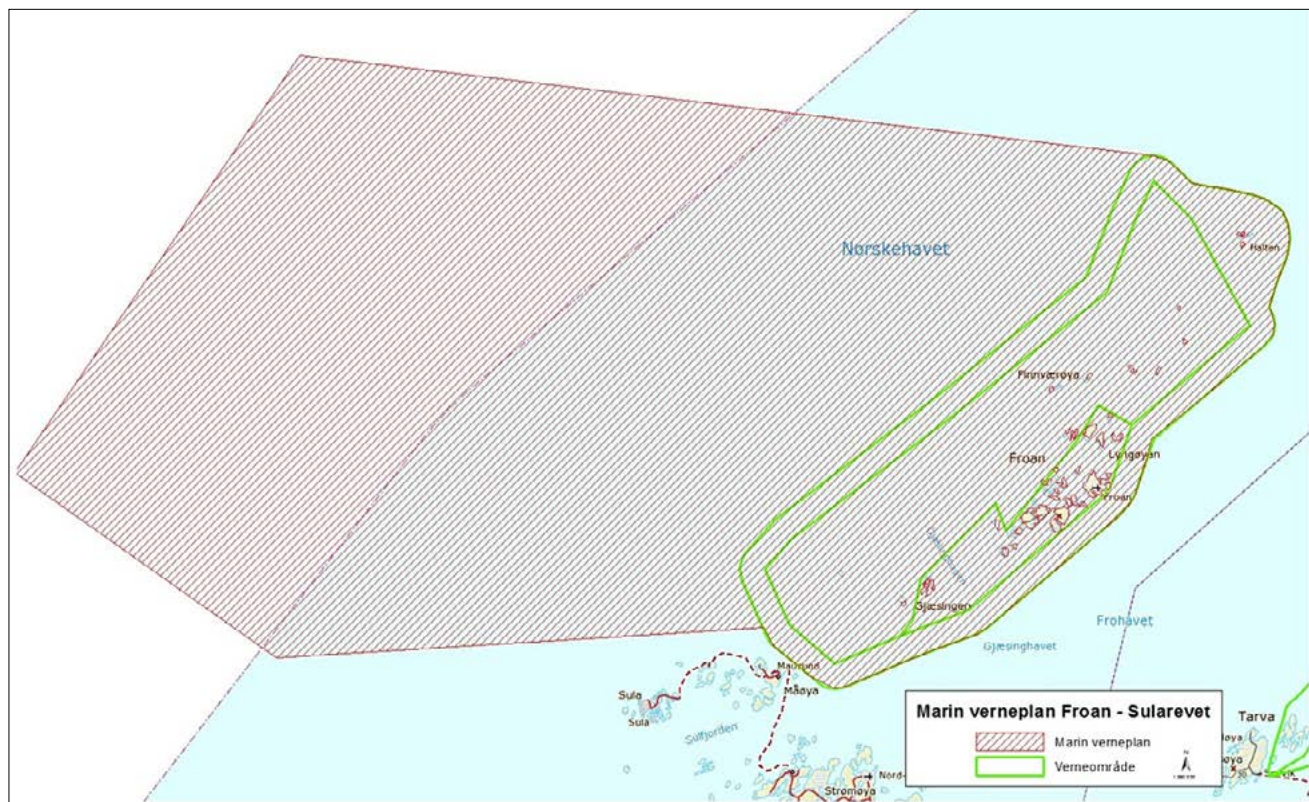
Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier:

1. Poller
 2. Strømrike lokaliteter
 3. Spesielle gruntvannsområder
 4. Fjorder
 5. Åpne kystområder
 6. Transekter kyst-, hav- og sokkelområder
- Froan ble plassert i kategori 6 – Transekter kyst-, hav- og sokkelområder.

Det foreslåtte verneområdet Froan – Sularevet strekker seg fra naturvernområdene i Froan i Sør-Trøndelag, og ut forbi kanten der hvor kontinentalsokkelen skråner ned mot de dype delene av Norskehavet.

Formålet med fredning av Froan-Sularevet vil være å ta vare på verneverdier som er representative for den indre del av midtnorsk sokkel, og ta vare på spennvidden i naturtyper og de særegne kvaliteter knyttet til Froan og korallrevet på Sularyggen. Området er viktig blant annet fordi det ikke har vært utsatt for tråling.

Pr 2014 avventer Fylkesmannen videre oppdrag om oppstart av vernet for Froan-Sularevet.

Figur 4. Foreslått marint vern ved Froan-Sularevet.

2 Områdebeskrivelse og naturkvaliteter

2.1 Beliggenhet

Froan, Frøøyene eller Froværet ligger i Frøya kommune i Sør-Trøndelag, og er en gruppe øyer i havet vel 40 kilometer vest for Fosenhalvøya. Navnet Froan kommer trolig av «fraade», som en betegnelse på havets skumming når det slår mot land.

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning strekker seg fra rett nord for Mausundvær i sørvest til og med Halten i nordøst. Området er ca 50 km langt og 10 km bredt og består totalt av ca 2.500 øyer, holmer og skjær. Området strekker seg i nord-sør retning mellom 64°13'N og 63°52'N og i øst-vest retning mellom 9°25'E og 8°38'E.

Figur 5. Froans beliggenhet (kart: Anders Bryn 2011).

2.2 Klima

Froan har kystklima med mye nedbør og høy luftfuktighet. Vintrene er milde og vanligvis frost- og snøfrie. Somrene er kalde. Regionen har over 200 døgn med nedbør, men nedbørsmengden per dag er nødvendigvis ikke så høy. Øygruppa ligger ytterst mot Norskehavet og er utsatt for stormer og høye bølger. Sterke sørvestlig vinder er vanlig.

2.3 Landskap og geologi

Berggrunnen i Froan består av granitt, dioritt og monzonitt. Disse bergartene består av mineraler som feltspat og kvarts og har lite næringsstoffer. Bergartene er tungt forvitterlige og gir et surt og grunt jordsmonn hvor bare lite kravfulle planter kan vokse. Det finnes lite jord og annet løsmateriale, og strandkanter med fin sand forekommer kun sporadisk. (Ramberg m.fl. 2006).

Det karakteristiske ved landskapet i Froan er at øygruppen består av flere hundre øyer, samt en mengde holmer og skjær. De fleste av øyene er lave og småkuperte. Det høyeste punktet i Froan ligger på øya Kunna og er 47 moh. Nakent fjell, lyngrabber og mindre myrpartier dominerer øygruppen. På enkelte øyer finnes det mange pytter og dammer, gjerne framkommet som et resultat av torvuttak til brensel. En del øyer har beiteland og noen få har litt dyrket jord.

2.4 Dyrelivet i Froan

Naturverneområdene i Froan står i en særklasse på grunn av sin beliggenhet, sin betydelige størrelse og sine naturkvaliteter. Området har i første rekke stor betydning som hekke-, myte- og overvintringsområde for en rekke sjøfuglarter og da spesielt karakterartene storskarv, toppskarv, grågås, rødnebbterne, teist, siland og ærfugl. Videre er området viktig for overvintrende lom, alkefugl og flere dykkender. Froan har også stor betydning for trekkende og rastende fugl til alle årstider.

Froan er viktig leve- og yngleområde for steinkobbe, havert og oter. Froans pattedyrfauna er et resultat av beliggenheten langt fra fastlandet. Foruten våre to kystselerarter, havert og steinkobbe, som er vanlige i området året rundt, er grønlandssæl og klappmyss registrert. Blant hvalene opptrer nise og spekkhogger hyppigst, men både vågehval, grindhval, knølhval og kvitnos forekommer også. Oteren er i dag tallrik. Vånd opptrer i perioder i stort antall. Området skiller seg fra andre kystområder ved at det ikke har mink.

Froan er både et nasjonalt og internasjonalt viktig område for sjøfugl. Artsdiversiteten er ikke spesielt høy for hekkende fuglearter, (ca. 50), men mange av artene opptrer svært tallrike. Grunnlaget for de store fugleansamlingene er primært den gode næringstilgangen i de omkringliggende gruntvannsområdene. Ellers har også øyenes isolerte beliggenhet med liten menneskelig forstyrrelse betydning her.

Froan er et viktig hekkeområde for svartbak, gråmåke, fiskemåke og sildemåke (Røv 2006). Froan har som eksempel 10 % av hekkende nordlig sildemåke, og 5 % av antatt hekkebestand av svartbak i Norge.

Totalt har hekkebestanden av måker i Froan gått tilbake med en tredjedel de siste 30 år. De artene som har gått mest tilbake er fiskemåke og sildemåke. Også gråmåke har gått noe tilbake, men ikke i samme grad som de to mindre artene. Svartbak er den eneste måkearten som ikke har gått tilbake i antall. Den har i stedet hatt en beskjeden økning, og da særlig i naturreservatet. Disse bestandsendringene sammenfaller med endringer i andre deler av landet.

Av spurvefuglene dominerer heippiplerke, skjærpiplerke og steinskvett med flere hundre par hver, men også linerle, gjerdesmett, svarttrost, stær og kråke er vanlige hekkedugler. Av andre spesielle hekkedugler kan nevnes lunde, som hekker med over 70 par i Halten.

Under er utvalgte arter av pattedyr og fugl beskrevet mer i detalj.

2.4.1 Havert

Haverten er den største av våre kystseler. Hannen kan bli over 3 m lang med en vekt på over 300 kg, mens hunnen blir opptil 2,5 meter lang og har en vekt på opptil 200 kg. Haverten varierer i farge fra brun til grå, og er lett å kjenne igjen på den lange, krumme snuten. Hannen har i tillegg flere store hudfolder på halsen.

Froan har landets største ynglebestand av havert. I forbindelse med kasteperioden (yngeperioden) fra september til november, og parringstiden umiddelbart etter er trolig nær halvparten av den norske forplantningsdyktige havertbestanden samlet i Froan.

I 1870 – 80 årene var det i yngleperioden 500-600 havert i området, men på grunn av hardt jakttrykk gikk antallet dramatisk tilbake i tiden som fulgte. Omkring 1910 anslo professor Collet antallet voksne dyr til under 200. I følge selskytter Johan Torgnesvik var stammen på ca. 100 voksne dyr i 1915-20 årene.

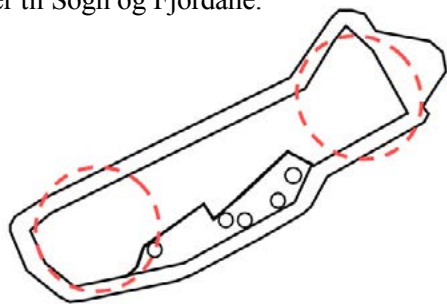

Figur 6. Havert i Froan (foto Morten Ekker).

Etter siste krig var bestanden antagelig ytterligere redusert, og andre forekomster av havert i Norge var knapt kjent på denne tiden.

De nyeste tellingene av havert tyder på at det årlig kastes (fødes) ca. 250 unger i Froan, noe som tilsvarer at en totalbestand på omtrent 1200 dyr er knyttet til Froan i yngletiden (Røv 2006).

Det er imidlertid antatt at langvarig hard beskatning av havert på Vega har hindret havertbestanden i å øke i Froan (Henriksen og Røv, 2004). På vårtellingene i 2005 ble det registrert 211 havert i Froan. Dette representerer trolig et minimum av det antallet som finnes mer eller mindre gjennom hele året i området. De store variasjonene gjennom året skyldes at sel fra omkringliggende områder kommer til Froan for å kaste. Merkeforsøk av havert viser at unger som fødes i Froan, sprer seg både nordover til Nordland og sørover til Sogn og Fjordane.

Figur 7. Kasteplassene for haverten ligger hovedsakelig i området fra Finnværet til Halten og i Grogna (innenfor de stiplede sirklene).

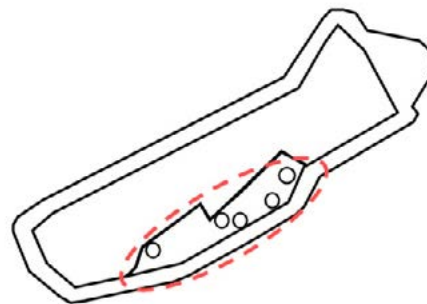
Yngleplassene for havert i Froan ligger hovedsakelig i området fra Finnværet til Halten og i Grogna. Det er sannsynlig at kastingen har lange tradisjoner på de områdene som brukes.

Havertens unger har hvit pels og ligger på skjæret i 2-4 uker etter fødselen. I disse ukene dier de mora og tredobler kroppsvekten sin. Når dieperioden er over, feller ungen den hvite fødselspelsen, og går på sjøen. I dieperioden er haverten svært sårbar for forstyrrelse.

Ungene fødes fra slutten av september og fram til et stykke ut i november på de ytterste og mest værutsatte skjærene. En regner med at dette har sammenheng med at der ute berget ungene livet for fangstmennene i tidligere tider. Selv om det nå ikke er jakt på sel i området, foretrekker fortsatt de fleste havertene de tradisjonelle kasteplassene ytterst i skjærgården. Resultatet er av og til at mange nyfødte unger blir skyllet på havet og omkommer når det er uvær.

2.4.2 Steinkobbe

Mens havertens hovedområde i Froan er i nord og i Grogna, så finner man de fleste steinkobbene i sentrale og sørlige deler av området. Steinkobben finnes i likhet med haverten i et stort antall i Froan.

Figur 8. Steinkobben finnes hovedsakelig i sentrale og sørlige deler av området.

Steinkobben er en av de minste selene i norske farvann. Hannene blir ca. 155 cm og hunnene ca. 150 cm lange. Voksne hanner veier opptil 100 kg og hunner 80 kg.

Steinkobben kaster (føder unger) siste halvdel av juni. Hunnene legger seg på land når de føder ungene. Den hvite pelsen på ungene dras av med en gang og ungene går på sjøen rett etter fødselen. Steinkobben er spesielt sårbar for forstyrrelser i kasteperioden siden den oppholder seg nærmere folk og fordi de kaster i en periode der folk ferdes ute på sjøen.

I 1992 ble bestanden av steinkobbe anslått til å være omtrent 300 dyr (Røv, 1992), mens det i midten av august i 2004 ble talt opp 622 dyr inklusive unger (Røv 2006). Dette tallet gir et minimumstall for hvor mye steinkobbe det er i området. Tellingen viser at bestanden av steinkobbe har økt betydelig siden fredningen av området og at Froan i dag er et av de viktigste områdene for arten langs norskekysten. Metodisk har det vist seg å være best å telle steinkobber under hårfellingen i august. På denne tiden ligger dyrene for det meste på land. Steinkobben er i motsetning til haverten trolig relativt stasjonær i Froan. Steinkobben opptrer også oftere i smulere farvann enn haverten.

Figur 9. Steinkobbe i fjæra ved Nordøya, Froan (foto Anders Bryn).

2.4.3 Oter

I 1974 ble det ikke observert oter i Froan da Frengen og Røv (1975) gjorde sine registreringer i området, men en fikk meldinger om at arten kunne forekomme. Da Røv gjorde nye registreringer i 2005 observerte han 12 oter (Røv 2006). Mye tyder altså på at oteren igjen er vanlig i Froan.

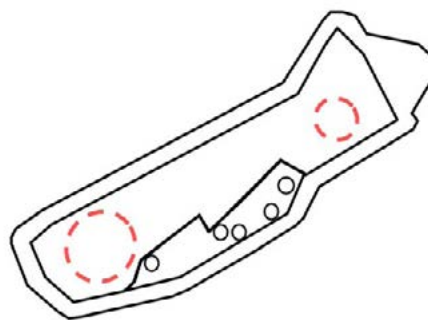
Oteren er først og fremst en fiskespiser. Oter er det eneste landpattedyret i Froan som kan være en predator på sjøfugl. Om eller i hvor stor grad oterbestanden påvirker de ulike sjøfuglartene er ikke nærmere dokumentert. En anser oteren som en naturlig del av økosystemet i Froan, og betrakter de endringene som eventuelt skjer i økosystemet når den nå er tilbake, som en naturlig forskyvning av bestandssammensetningen.

2.4.4 Storskarv

Storskarven med sine kolonier er kanskje det mest iøynefallende trekk ved Froans hekkefuglfauna. Froan er landets viktigste hekkeområde for storskarv sør for Lofoten. Dersom en ser bort fra noen mindre kolonier sørvest av Sula og Orskjæra i Møre og Romsdal, er Froan sørgrensen for hekkende storskarv her i landet.

Storskarvbestanden i Froan inngår i det nasjonale overvåkningsprogrammet for sjøfugl som startet i 1986, i regi av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA). Det blir gjennomført årlige totaltelling

og bestanden var i 2006 slik den var i 1974, da Otto Frengen og Nils Røv for første gang telte opp bestanden. Det har imidlertid vært en variasjon i antall hekkende storskarv i løpet av de 30 siste årene.

Figur 10. De største hekkeforekomstene for storskarv: Grogna i sør, Horsøyan i nord.

De største hekkeforekomstene ligger i dag innenfor naturreservatet i Grogna og ved Horsøyan. Koloniens geografiske fordeling og størrelse har variert. Ett gjennomgående trekk er at bestanden i Grogna økte framover til begynnelsen av 1990-årene til omkring 1000 par, men har så holdt seg stabil. I Froan for øvrig har bestanden variert omkring et nivå på ca. 1500 par. Årsaken til at antallet storskarv i Froan ikke har økt slik som ellers i Midt-Norge er sannsynligvis at bestanden her er bestemt av områdets bæreevne, og at den reguleres av tetthetsavhengige faktorer (Røv 1994).

Figur 11. Storskarvkoloni (foto Nils Kristian Grønvik).

Det har vært en klar tendens til at det er blitt færre, men større kolonier i Froan og at disse ligger på større og mindre værutsatte holmer enn tidligere. Dette er trolig et resultat av at tradisjonene med å ”slå skarv” har opphørt og at hekkeplassene nå er fredet. (Røv 2006)

Enhver ferdsel i nærheten av koloniene i hekketiden kan allikevel ha store negative effekter (Røv 2006).

2.4.5 Toppskarv

Toppskarv hekker i mindre antall enn storskarven i Froan, men finnes likevel i et betydelig antall kolonier mer eller mindre skjult i bergsprekker og steinurer. De fleste toppskarvkoloniene ligger i landskapsvernområdet eller på øyer med bare dyrelivsfredning. Froan er en av de viktigste hekkelokalitetene for toppskarv i Sør-Norge.

Tellinger foretatt mellom 1974 og 1986 viste at toppskarvbestanden i Froan i denne perioden holdt seg relativt stabil rundt 1000 hekkende par. Mellom 1986 og 1994 var det imidlertid en sterk nedgang i antall hekkende par både nord og sør i området. Nedgangen i nordområdene har fortsatt helt fram til i 2005. I 1994 ble det kun talt opp 326 hekkende toppskarvpar i Froan, mens dette i 2005 igjen hadde økt til ca. 500. Kunna har optimale hekkeplasser for toppskarv, med storsteinet ur og god beskyttelse både mot predasjon

og ugunstige værforhold. Området har til og med 2005 hatt den største kolonien av toppskarv i Froan, hvor antall hekkende par har variert omkring 200. De siste tellingene i 2006 viser imidlertid en kraftig nedgang også i denne kolonien, med bare 36 hekkende par.

Mangelen på trygge hekkeplasser vil kunne ha betydning for toppskarvens bestandsutvikling og produksjon, og det er viktig å unngå direkte forstyrrelse av toppskarvkoloniene. Når toppskarvkoloniene blir forstyrret slik at fuglene forlater reirene, er de utsatt for reirpredasjon fra både måker og kråkefugl. Mennekelig ferdsel kan forårsake forstyrrelse. Det er registrert at voksne toppskarv er bytte for havørn, og det forekommer også at toppskarv blir tatt av oter (Røv 2006).

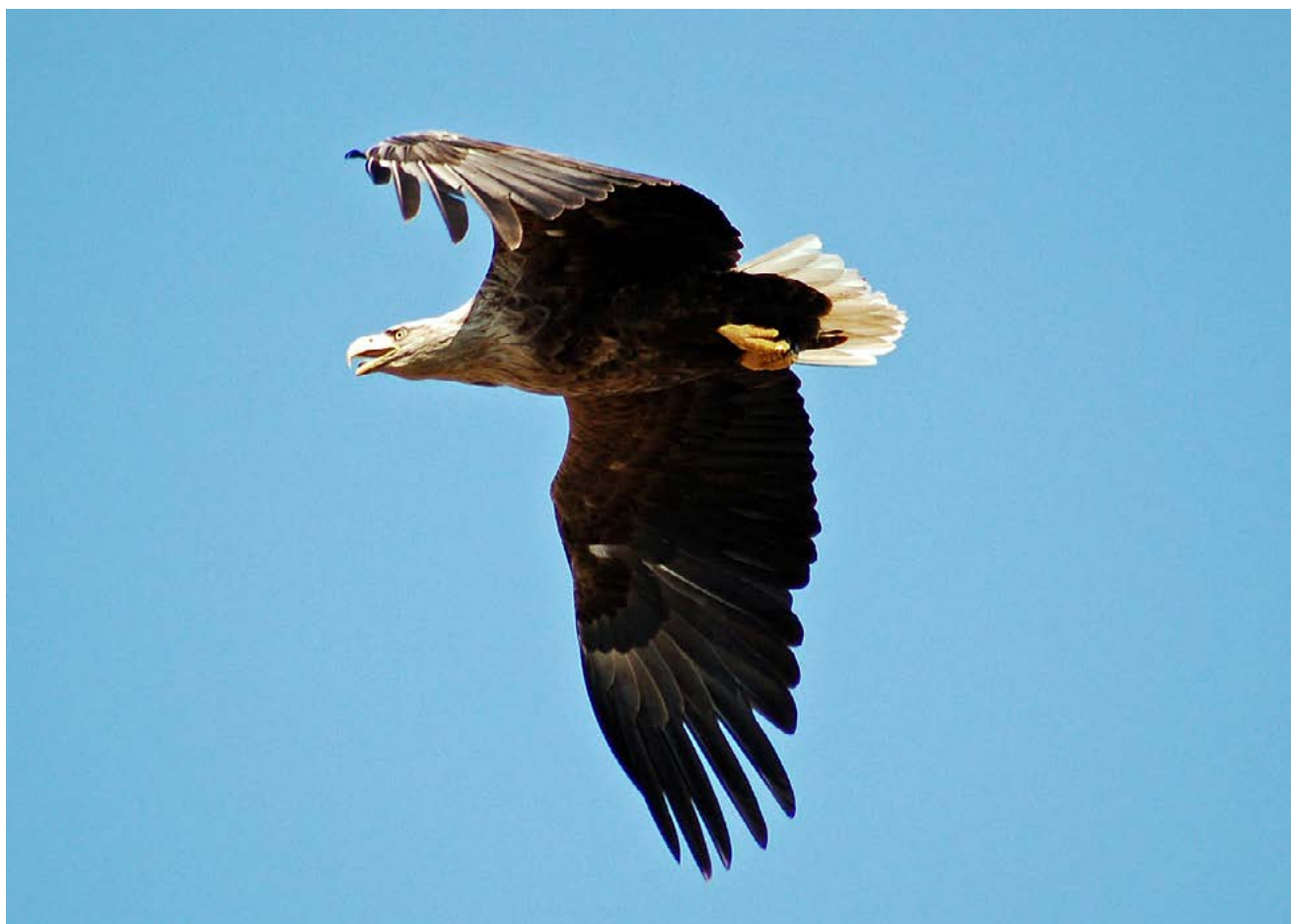
2.4.6 Havørn

Froan er et viktig område for havørna. Det ble i 2005 registrert 18 havørnpar i området, mens det i 1974-1975 ble registrert kun 2 par i hele Froan. Arten har dermed økt betydelig i Froan i likhet med resten av kysten etter at den ble fredet og fram til i dag. Byttedyrundersøkelser viser at havørna spiser en rekke av de vanligste artene i Froan. Den foretrekker i tillegg til fisk større fuglearter som ærfugl, toppskarv, store måker og grågås.

Figur 12. Toppskarv i Froan (foto ukjent).

Figur 13. Havørn i Froan (foto Asgeir Lorås).

En anser havørn som en naturlig del av økosystemet i Froan og betrakter de endringene som skjer i økosystemet når den nå er tilbake, som en naturlig forskyvning av bestandssammensetningen.

2.4.7 Ærfugl

Ærfuglen er meget vanlig i Froan. Tellingene fra 2005 tyder på at det er omtrent 2800 hekkende par i området. Likevel var den i tidligere tider betydelig mer tallrik i Froan. I begynnelsen av forrige århundre anslo professor Nordhagen bestanden til å være omtrent 5000 par (Nordhagen 1917). I de senere år tyder tellingene på en nedgang på omtrent 20 % fra 1988 og fram til 2005. Resultatene viser imidlertid at Froan er et viktig hekkeområde for ærfugl, som er en art som har vist en bekymringsfull nedgang i bestanden i Trøndelag, bl.a. i Trondheimsfjorden (Loretsen 2005). Froan er et viktig myteområde for ærfugl og det er blitt registrert hele 35.000 individer under myteperioden i juli – august. Som overvintringsområde er også Froan viktig for ærfuglen og i 2005 og 2006 ble det foretatt vintertellingene som viser at det er over 5.000 ærfugl i området om vinteren.

Nedgangen i bestanden følger nedgangen ellers i regionen, og en anser det ikke som aktuelt å sette inn noen tiltak for ærfuglen i Froan gjennom denne forvaltningsplanen.

Faktaboks: Myting

Myting el. fjærskifte (av lat. mutare, forandre, skifte) er en periodisk felling og fornying av fjær. Mange fugler feller fjær etter hekkingen, og flere arter har også en fjærfelling før paringstiden.

2.4.8 Grågås

Tidlige tellingene av grågås skilte ikke mellom hekkende og mytende gjess. Det er derfor vanskelig å sammenligne disse med nyere tellingene. Follestad anslo imidlertid i 1985 at det totale antallet hekkende grågås i Frøya kommune var 350 – 400 par. I 2005 ble det telt 897 grågås i hekkeområdene på våren. Siden noen fugler allerede lå på reir på denne tiden er dette klare minimumstall. De fleste av disse var nok hekkende fugler, og man må kunne anta at et minimumsantall for hekkende grågås i Froan i 2005 var på 500 par (Røv 2006).

Økningen i grågåsantallet følger samme mønster som ellers i landet. Årsaken til økningen er sannsynligvis en kombinasjon av endringer i forvaltningen av arten og leveområdene samt at landbruket har endret driftsform både her i Norge og i andre land.

Figur 14. Rugende ærfugl på Halten (foto Asgeir Lorås).

De aller fleste av gjessene som går til hekking i Froan befinner seg i områdene knyttet til de større øyene og holmene utenfor naturreservatet og da i all hovedsak i landskapsvernområdet eller de bebodde øyene. Froan er et svært viktig myteområde for grågåsa, og på det meste (i 1986) ble det registrert omkring 5000 mytende grågjess i Froan. Fra 1997 og fram til 2005 har antallet mytende grågjess vært noenlunde stabilt i underkant av 2000 individer. En av grunnene til at grågåsa nå i mindre grad enn tidligere bruker Froan som myteområde kan være den store havørnbestanden i området. Grågåsa er sårbar i myteperioden og stadig jaktende havørn kan forstyrre grågåsa når den går i land på holmene for å beite. Det er også vist at mytende gjess lett blir forstyrret av enhver form for menneskelig aktivitet. Derfor foretrekker gåsa de minst trafikkerte delene av naturreservatet i myteperioden (Røv 2006).

I dag fungerer Froan som et friområde for grågås. Når jakta starter 1. august (tidligjakt på grågås fra lokal forvaltningsplan) i områder rundt Froan, trekker det en god del gås ut til Froan, siden det i dette området ikke løsnas skudd på grunn av jaktforbudet.

2.4.9 Teist

Froan er det viktigste hekkeområdet for teist i Sør-Norge, trolig også i landet, kanskje med så mye som 10 % av totalbestanden (Røv 2006). En viktig grunn til den store bestanden i Froan er at det ikke finnes villmink i området.

Teisten hekker i steinurer og bergsprekker der den kan finne trygg reirplassering, og i Froan er områdene ved Kunna/Kalvene og Halten de viktigste hekkeplassene. Særlig iøynefallende er en stor koloni i moloen på Halten. Teisten er vanskelig å telle. Den telles på hekkeplassen, men siden den hekker i jordhuler vil en vanskelig kunne telle alle de hekkende individene. Den beste teistellingen ble gjort i Froan av Lorentsen og Larssen i 1988 og viste at det da var minimum 6000 individer i Froan.

En har registrert en nedgang i teistpopulasjonen på Halten mellom 1988 og 2005 (Røv 2006). Ellers i Europa anses bestanden av teist for å være stabil. Det har vært diskutert om oterbestanden kan ha gitt en nedgang i antallet teist lokalt i Froan. Oteren er i første rekke en fiskespise og det er derfor lite sannsynlig at oteren spiller en rolle her (Røv 2010 pers med). Dersom det skulle være tilfelle regner en med at teistbestanden igjen vil stabilisere seg.

Forskerne (Røv og Lorentsen pers med 2010) mener imidlertid det er svært viktig at området holdes minkfritt også i fremtiden. Teisten er også sårbar for

Figur 15. Teist i Halten (foto Nils Kristian Grønvik).

taretråling fordi den finner maten sin i tareskogen lokalt. Videre er teisten svært sårbar for oljesøl.

2.4.10 Krykkje

Ved Halten fyr ligger den eneste krykkjekolonien i Sør-Trøndelag. Kolonien etablerte seg i Halten så tidlig som i 1920-årene. I 1963 var det 725 hekkende krykkjepar i Halten, mens det i toppåret 1974 var ca. 1700 krykkjepar i Halten. Ved siden av kolonien på Halten har det også hekket krykkje på Horsøyene og Gimsan.

I 2005 ble det talt opp 197 voksne krykkjer i kolonien på Halten, noe som tilsier at minimum 100 par er knyttet til kolonien. En slik nedgang som vist i Halten er også gjeldende for resten av norskekysten og i Midt-Norge har nedgangen siden 1970-tallet og fram til i dag vært på 75 % - 85 %.

Figur 16. Krykkje i Halten (foto Stein Arne Andreassen).

2.5 Vegetasjon og flora

Vegetasjonen i Froan reflekterer i stor grad havpåvirkningen og klimaet, med mange salttålede strandplanter i strandsonen og en utpreget vestlig flora tilpasset milde vintre og kalde fuktige somre (Bryn 2008).

I tillegg til havpåvirkning og klima, er det geologi, mennesker, fuglelivet og det faktum at Froan utgjør en øygruppe, som har vært med på å forme vegetasjonen slik en ser den i dag.

Geologien i Froan består av harde bergarter som forvitrer langsomt. Disse gir et surt og tynt jordsmonn. Jordsmonnet gir derfor ikke grobunn for en rik og sjelden flora, men er godt egnet for røsslyng og andre arter karakteristiske for kystlynghei.

I 2008 foretok Norsk Institutt for skog og landskap en vegetasjonskartlegging i Froan. Denne kartleggingen viser at store deler av landskapet i Froan kan karakteriseres som atlantisk kystlynghei som i dag begynner å bli en sjelden naturtype. Kartleggingen viser at deler av kystlyngheiene samt mindre områder med tidligere slåttemark er i ferd med å gro igjen.

Deler av vegetasjonen i Froan er strukturert av naturlige prosesser som bølger, sjøsprøyt og sterk vind. Bart fjell finner man i utsatte lavereliggende områder. Fukthei utgjør også store arealer, mens grasmyr og fukt- og strandeng utgjør mindre arealer.

Floraen på land er dominert av strandplanter, lyngheiplanter og vanlige kulturspredte "ugrasplanter". Typiske kystnære planter, for eksempel revebjelle og bjønnekam er godt representert. Det er registrert ca. 270 karplantearter og ca. 175 arter av mose i området.

Variasjonen i floraen i Froan er beskjedent, men på øya Kunna kan man finne et noe mer variert planteliv. Kunna har mange bergkløfter som gir vekstvilkår for store bregner og ulike skyggeplanter, bl.a. skogsarter som gauksyre, smørtelg og trollurt. Det er sparsomt med trær og busker i Froan, men på noen steder på Kunna finnes det mindre holt med rogn, bjørk og vier samt innslag av osp og rognasal. Einer finnes i hele området nord til Halten. Det finnes også noen mindre tresettinger på Sauøya og Sørburøya.

Siden Nordhagens undersøkelser fra 1914-1915 (Nordhagen 1917) har det skjedd tydelige endringer i vegetasjonen. Blant annet har det skjedd en viss gjengroing av åpne vannspeil samt framgang av skog og kratt. Sistnevnte har trolig sammenheng med at lyngbrenning, som tidligere var vanlig, til dels har opphørt samt at beitetrykket fra husdyr er redusert.

For en mer detaljert beskrivelse av vegetasjonen i Froan vises det til skjøtelsesplanen (Bryn 2012)

2.5.1 Kulturlandskap

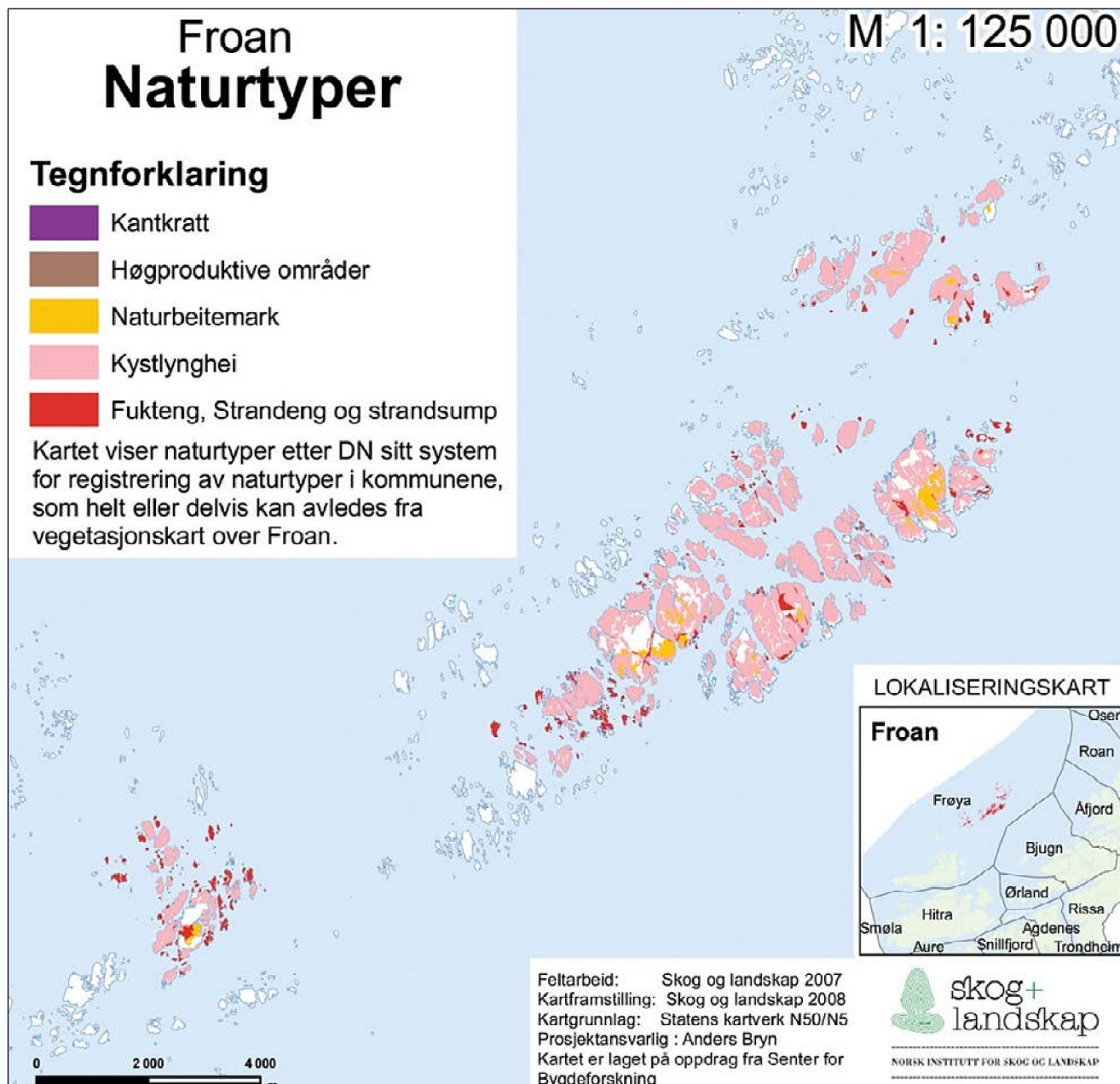
Kystlynghei utgjør hoveddelen av kystlandskapet landdel i Froan og inneholder en viktig del av områdets biologiske mangfold. Den atlantiske kystlyngheia var tidligere den mest utbredte naturtypen på kysten i Norge og Vest-Europa.

Med kystlynghei menes treløse, svi- og beiteskapte heisamfunn langs kysten. Dette er en kulturbetinget vegetasjonstype formet ved beite, slått og brenning gjennom tusenvis av år. Når denne bruken opphører, gror områdene igjen, og kystlynghei er i dag en truet naturtype både nasjonalt og internasjonalt (se Norsk rødliste for naturtyper 2011). I Norge det også besluttet å lage en egen handlingsplan for kystlynghei. Figur 18 viser kart over kystlynghei i deler av Froan samt et utvalg av andre kartlagte naturtyper (Bryn 2008).

Dette registreringsarbeidet er supplert i forbindelse med arbeidet med skjøtelsesplanen for Froan i 2011.

Kunnskapen om kystlynghei som et viktig og truet kulturlandskap har økt betydelig de senere år. Bevaringen av kystlyngheier er direkte avhengig av at det enten drives tradisjonelt jordbruk med beitedyr (spesielt utgangersau) og periodisk brenning av lyngområdene, eller at en går inn med aktiv skjøtsel for å etterligne denne driftsformen.

Figur 17. Revebjelle på Bogøya, Froan (foto Anders Bryn).

Figur 18. Naturtyper i Froan (Bryn 2008).

Faktaboks: Gjengroing

Gjengroing skjer når åpent jordbrukslandskap gror igjen med busker, kratt og skog og er en helt naturlig biologisk prosess. Slik gjengroing skjer overalt hvor trær og busker kan vokse, og ikke blir hindret ved jordbearbeiding, slått eller ved dyr som beiter i tilstrekkelig grad. Gjengroingen skjer på arealer som tidligere var innmark med åker og eng, så vel som tidligere beiteområder i utmarka, i skogen og på fjellet.

2.6 Kystlandskapet i Froan

Ca. 97 % av arealet innenfor verneområdene i Froan er hav og gruntvannsområder, mens ca. 3 % er holmer skjær og noen større øyer. Til sammen utgjør vann og land et variert og egenarter kystlandskap.

Landskapet er preget av store sjøarealer og himmelflater som endrer seg med vær og vind. I sterk vind vil holmer og skjær nesten forsvinne, mens bølger og vann som kastes langt opp i luften, ses over alt. På stille dager er øyer og holmer med og uten bebyggelse, og den lave vegetasjonen ispedd åpent fjell mer framtrædende i landskapet.

Figur 19. Kystlandskapet i Froan (foto Ellen Arneberg).

2.7 Marint mangfold i Froan

I Froan finnes det et rikt marint arts mangfold. De senere årene er dette mangfoldet bedre kjent gjennom forskjellige kartlegginger av blant annet skjellsandforekomster, tareskoger og kamskjellforekomster.

I naturreservatet er alt under havoverflaten omfattet av vernet. I landskapsvernområdet er de marine verdiene ikke en del av verneformålet, og i dyrelivsfredningsområdet er livsmiljøet, herunder de marine verdiene, ikke vernet.

2.7.1 Skjellsand

Skjellsand er delvis nedbrutte kalkskall fra skjell og andre marine organismer. Skjellsand fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Større krepsdyr benytter skjellsandbankene til parringsplasser og ved skallskifte, i tillegg til at de finner matgrunnlag her. Skjellsand regnes som en ikke fornybar ressurs innenfor overskuelige tidsrammer (DN- håndbok 19).

I Froan er det registrert over 200 viktige og svært viktige forekomster med skjellsand under havoverflaten.

2.7.2 Tareskog

I Norge brukes begrepet "tareskog" om sammenhengende områder bevokst med stortare (*Laminaria hyperborea*). Stortareskog finnes

på hardbunnsområder under lavvannsgrensen. Stortareskog er knyttet til områder med stor bølgepåvirkning eller sterk strøm, og kan her dominere fra lavvannsmerket og ned til 20-25 m dyp.

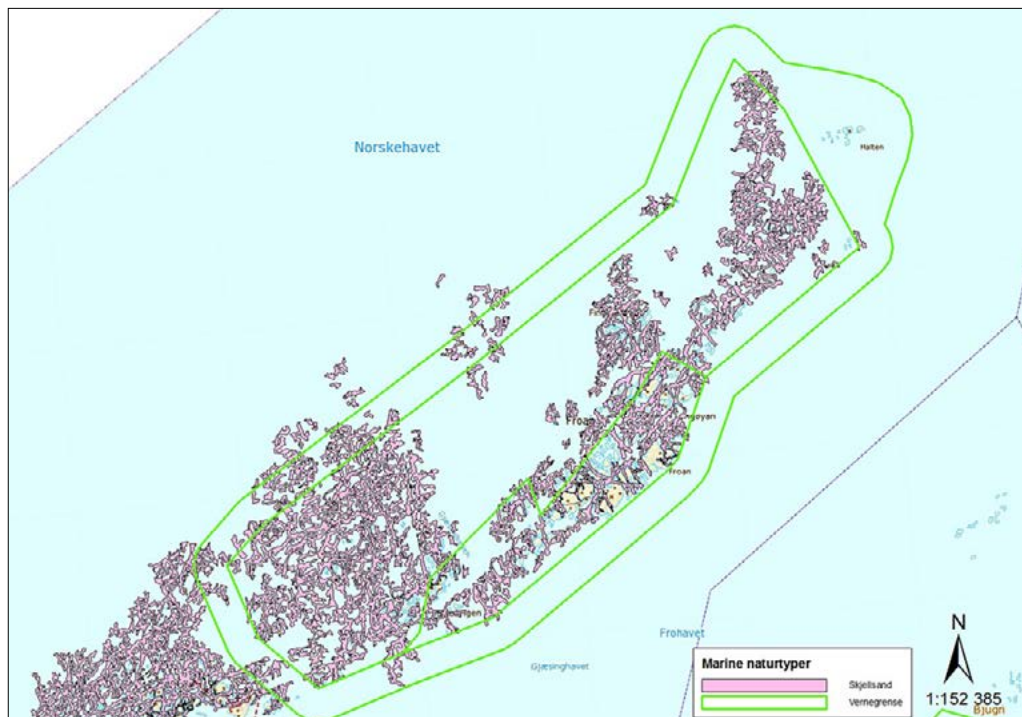
Stortareplantenes stive, opprette stilk kan bli opptil 3 meter høye og danner et tredimensjonalt habitat som er rikt på andre alger og dyr. På optimale lokaliteter utkonkurrerer stortaren de andre tareartene gjennom å vokse seg høy og skygge for annen vegetasjon.

Taren er inndelt i tre deler; blad, stilk og festeorgan. Bladet er ettårig, mens stilken og festeorganet er flerårige. Taren tar opp næringsstoffer gjennom bladets overflate og ikke gjennom røtter.

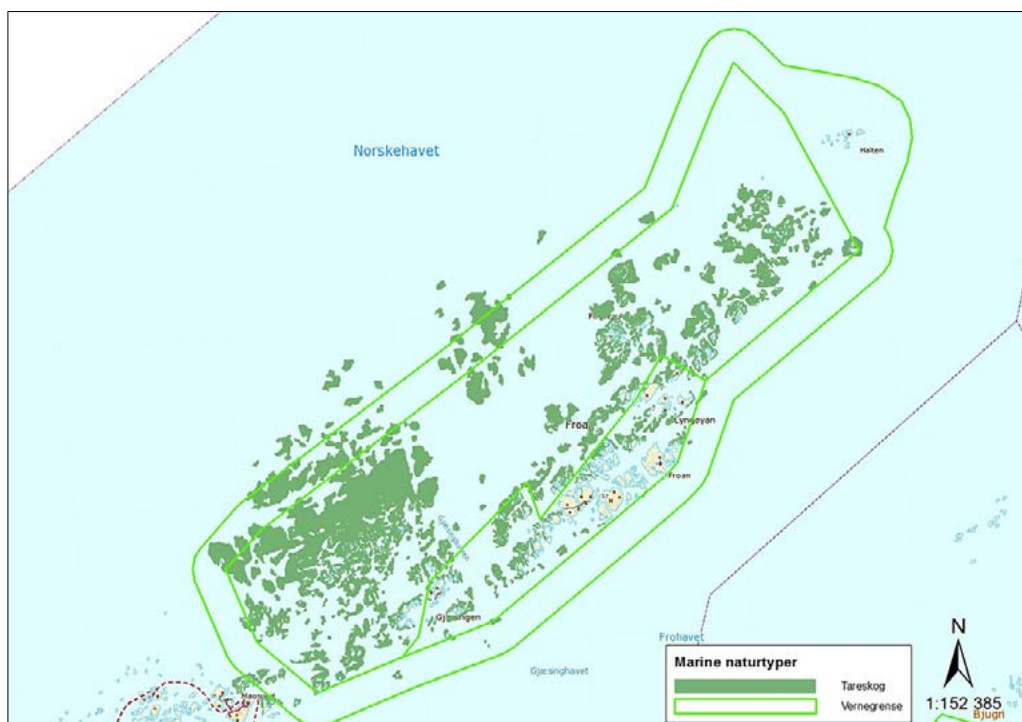
Tareskogen har en grunnleggende betydning for plante- og dyresamfunnet der den vokser. Eksempel på arter i tareskogen er tanglus, tanglopper, andre krepsdyr, børstemark, snegl, nakensnegl, muslinger, mosdyr og svamper. Det er et yngle- og oppvekstområde, gjemmested og beiteplass for fisk, krabbe og hummer. Tareskogen brukes som næringsøkområde av flere sjøfuglarter, for eksempel ærfugl og skarv.

I Froan er det registrert over 200 viktige og svært viktige forekomster av naturtypen "større tareskogforekomster" (Naturbasen 2012).

Figur 20. Skjellsandforekomster i Froan. (Naturbasen 2012).

Figur 21. Viktige tareskogforekomster i Froan. (Naturbasen 2012).

2.7.3 Tang

Tang forekommer grunnere enn tare. Tang er et dominerende element i det krevende og spesielle miljøet i tidevannssonen, og utgjør viktige næringsområder for sjøfugl. Produksjonen av tang bidrar også med organisk tilførsel til både gruntvannsområdene og de dypere partiene utenfor.

2.7.4 Kamskjellforekomster

Stort kamskjell (*Pecten maximus*) er i Norge utbredt fra svenskegrensen i sør til og med Nordland i nord. De norske forekomstene utgjør den nordligste utbredelsen av arten. Kamskjell finnes så langt

sør som til Marokko. De største forekomstene her til lands finnes i Nordland nord til polarsirkelen, i Trøndelagsfylkene og på Vestlandet.

Stort kamskjell kan leve i forskjellige sedimenttyper, men opptrer typisk i strømrrike områder og gjerne på skjellsand. Det er ikke gjort systematiske undersøkelser i verneområdene i Froan. Men NGU gjorde i mars 2009 undersøkelser i deler av området. De dokumenterte at det finnes rike skjellforekomster rundt Sauøya og Finnværet i Froan. Bunnen består i all hovedsak av skjellsand, og er godt egnet som substrat for kamskjell (Olsen 2009).

2.8 Fremmede arter

2.8.1 Fremmede arter – status og mål

Fremmede arter er arter som er spredt ved hjelp av menneskelig aktivitet til områder der de ikke hører naturlig hjemme. Noen av dem er en trussel mot det biologiske mangfoldet i Norge.

Fremmede arter kan ha sin opprinnelse innenfor eller utenfor Norges grenser. Fra sine naturlige leveområder sprer de seg ved hjelp av menneskelig aktivitet, til områder de ikke ville klart å nå på egen hånd.

Fremmede arter er ikke alltid skadelige. Ofte kan de leve side om side med naturlige hjemmehørende arter uten noen synlig negativ effekt. Noen av nykommerne utgjør imidlertid en trussel, først og fremst ved at de fortrenger stedlige arter og forstyrrer lokale økosystemer. Artsdatabankens Svarteliste legges til grunn for arbeidet med fremmede arter: Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012 (Gederaas, L, Moen T.L, Skjelseth, S & Larsen L.-K (red). Artsdatabanken, Trondheim). Fremmede arter kan endre norsk natur, og kan virke negativt inn på næringer og samfunnets bruk av naturen.

Det er ikke registrert mange fremmede arter i Froan. Det er innplantet noe gran, sitkagran og bergfuru, hovedsakelig på Skjellholmen ved Prestøya og på Sauøya. Kanadagås opptrer foreløpig ikke i noe stort antall i Froan og det ble registrert 61 ikkehekkende fugler under tellinger sommeren 2005. Det er også registrert pinnsvin og brunrotte i Froan. Begge disse er innført av mennesker.

Per i dag finnes det ikke mink innenfor verneområdene i Froan, men det er mink i Sula-Mausundområdet. Minken er således ikke langt unna, og kan sannsynligvis klare å komme seg ut til Froan. Forekomst av mink i Froan vil være svært uheldig for fuglelivet i Froan.

Mål for fremmede arter:

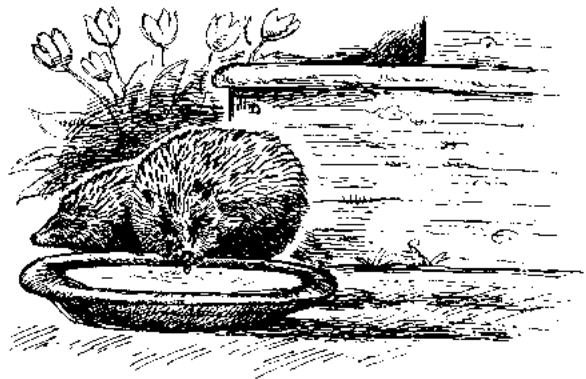
- Fremmede arter skal ikke forekomme i naturreservatet i Froan. Fremmede arter skal ikke utgjøre en risiko for landskapets art og karakter i landskapsvernområdet.
- Området skal holdes minkfritt.

2.8.2 Fremmede arter – utfordringer og tiltak

Per i dag er det ikke kjent at fremmede arter er noe vesentlig problem for verneverdiene i Froan. Det er imidlertid viktig at en jevnlig sjekker at det ikke foregår uheldig spredning eller innføring av slike arter.

Tiltak:

- Fremmede arter som har stort spredningspotensiale eller som direkte truer verneformålet skal fjernes i hele verneområdet.
- Fremmede arter i verneområdene i Froan skal kartlegges og det skal lages en plan for fjerning av slike.
- Mink må holdes unna verneområdene i Froan. Dersom den allikevel klarer å innta området må den bekjempes umiddelbart.
- Det skal lages et opplegg for rapportering av eventuelle minkforekomster i hele området slik at tiltak for fjerning kan settes i verk så raskt som mulig.
- Forekomster av mink på naboøyer til verneområdene i Froan skal registreres, og bør om mulig begrenses, som et forebyggende tiltak.

2.9 Mål for forvaltningen av naturkvalitetene i Froan

Under er det foreslått mål for forvaltningen av naturkvalitetene i Froan.

Mål for naturkvalitetene i Froan:

Hovedmålet for forvaltningen av verneverdiene i Froan er å la de naturlige svingningene i kystøkosystemet skje fritt, samtidig som negative påvirkningsfaktorer holdes på et minimum. Målet er å ha et økosystem i naturlig utvikling.

Froan er av spesiell betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet i kystsonen. Viktige kvaliteter i denne sammenheng er:

- Områdets størrelse
- Fravær av mink og tilstedeværelse av oter og havørn
- Områdets relativt uberørte tilstand
- Funksjonsområde gjennom hele året for vannfugl og havørn
- Kjerneområde for ynglende steinkobbe og havert
- Et verdifullt kulturlandskap og kystlandskap

Artene i Froan inngår i et økosystem som i hovedregelen skal få utvikle seg uforstyrret. Et unntak fra dette er en del naturtyper i kulturlandskapet som er avhengig av hevd.

Mange av de fugle- og dyreartene som gjør Froan verneverdig vil imidlertid kunne påvirkes av faktorer som ikke forvaltes innenfor avgrensingen av verneområdene eller med hjemmel i verneforskriften. Fugl og pattedyr i verneområdet er avhengige av fiskebestandene i havområdene rundt, som igjen er avhengig av forvaltningen av fiskeinteressene og havbrukene.

Selbestandene, og særlig haverten, vil være avhengige av hvordan forvaltningen av artene skjer utenfor området og hvilke bestandsmål som settes for dem i regionen. Utenfor Froan er det fiskerimyndighetene som bestemmer forvaltningen av selbestandene i Norge.

Forsøpling og eventuelle oljeutslipp er også ytre trusler som virker inn på økosystemet i Froan og gjør hekkeplasser, yngleplasser og naturtyper mindre attraktive for dyr og planter. Den beste løsningen hadde vært at disse typene forurensing opphørte helt, men en må per i dag bote på skadene ved opprydding og å ha god beredskap i tilfelle utslipp.

En introduksjon av mink vil være svært ødeleggende for økosystemet i Froan, og er en type trussel en må prioritere å sikre seg mot.

På vernetidspunktet i 1979 var bestanden av havørn og oter lavere enn den er i dag på grunn av at de da ble sett på som skadedyr, og en hadde et målrettet uttak av sånne arter. Etter at havørn og oter ble fredet i henholdsvis 1968 og 1982 har antallet økt, noe som igjen kan ha gitt nedgang i bestandene av andre naturlig forekommende arter. Mest sannsynlig vil dyre- og fuglebestandene stabilisere seg på et annet nivå når oter og ørn igjen har etablert seg i området. De naturlig forekommende rovdyrene er en viktig del av økosystemet i Froan.

Tiltak:

Alle tiltakene som foreslås i denne planen skal være rettet inn mot å nå hovedmålet med forvaltningen av naturverdiene i Froan. Se tiltaksplanen i vedlegg 5.

2.9.1 Mål for viktige naturkvaliteter i Froan

For å bryte det overordnede målet med naturlig utvikling i et kystøkosystem opp i noen konkrete delmål, har en valgt ut 5 naturkvaliteter:

- Sel
- Storskarv
- Teist
- Kulturlandskap og naturtyper

Under er det foreslått egne mål hvor hver av disse naturkvalitetene. Konkretisering av bevaringsmål og overvåking vil gjøres etter hvert som fagsystemet til Miljødirektoratet utvikles.

2.9.2 Mål for sel (havert og steinkobbe)

Leveområdene for sel skal opprettholdes i god stand.

De to viktigste selartene i Froan har til dels forskjellig adferd og funksjonsområder innenfor verneområdene. Felles for dem er imidlertid at de trenger ro i yngletiden, og en vurderer det som riktig å sette bevaringsmål der en søker å sikre gode forhold på selenes yngleplasser.

Viktige punkter i verneforskriften knyttet til forvaltningen av sel:

For hele området gjelder: Alle selarter er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene for regulering av arter som kan forstyrre den naturlige balansen i området, herunder kontrollert desimering av sel. Se kapittel 3 for videre diskusjon av dette punktet.

I naturreservatet gjelder i tillegg: I tidsrommet f.o.m. 1. april tom 10. august er all ferdsel på land forbudt. I tidsrommet f.o.m 10. september t.o.m. 15. november er all ferdsel forbudt på kasteplasser for sel.

Ferdselsforbudet i naturreservatet gjelder ikke for en del beskrevne aktiviteter i forskriftens kap. IV pkt 6. Fylkesmannen vil likevel henstille til at ferdsel i nærheten av kasteplassene unngås også der ferdsel er tillatt.

I naturreservatet vil ilandstigningsforbud bli overholdt strengt, og Fylkesmannen vil føre en streng praksis ved dispensasjonssøknader.

Tiltak:

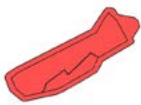
- Menneskelig forstyrrelse og forurensning skal begrenses til et minimum på kasteplasser for havert og steinkobbe.
- Det skal produseres et sårbarhetskart for Froan der kasteplasser og varsomhetssoner rundt kasteplassene er inntegnet.
- Det skal utarbeides et opplegg for kanalisering av ferdsel vekk fra kasteplasser for sel.
- Søppelaksjoner og oljerydding på kasteplassene til sel skal prioriteres.

2.9.3 Mål for teist

Antall hekkende teist skal ikke ha lokal nedgang i Froan.

Bakgrunnen for at det er laget et eget mål for teist i denne forvaltningsplanen er at den har en bestand som er knyttet til verneområdene i Froan hele året, samt at en regner med at endringer i denne bestanden vil kunne gi informasjon om eventuelle endringer i økosystemet.

Viktige punkter i verneforskriften knyttet til forvaltningen av teist:

For hele området gjelder: Alle fuglearter herunder deres reir og egg er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

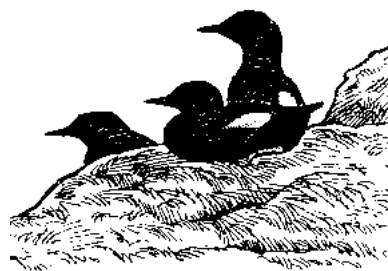

I naturreservatet gjelder i tillegg: I tidsrommet f.o.m. 1. april tom 10. august er all ferdsel på land forbudt.

Ferdselsforbudet i naturreservatet gjelder ikke for en del beskrevne aktiviteter i verneforskriftens kap IV pkt 6.

Tiltak:

- Menneskelig forstyrrelse i verneområdene skal holdes på et minimum
- Introduksjon av mink skal forebygges
- Taretråling må begrenses.
- Bestanden av teist må overvåkes men hensyn til årsaker til svingninger i antallet. Trusler må identifiseres.
- Forebyggende tiltak mot mink må igangsettes.
- Sårbarhetskart skal produseres der hekkeplasser for teist er avmerket.
- Forvaltningsmyndigheten skal samarbeide med andre myndigheter for å unngå at det åpnes for taretråling i naturvernområdene i Froan.

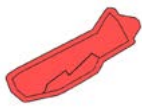

2.9.4 Mål for storskarv

Hekkesuksessen til storskarv lokalt i Froan skal ikke forringes.

Froan er et viktig hekke- og overvintringsområde for storskarv, og de karakteristiske storskarvkoloniene gjør den til den mest iøynefallende fuglearten i Froan. Bestanden antas å være bestemt av områdets bæreevne (mattilgang og tilgang til hekkeplasser) og at den reguleres av tetthetsavhengige faktorer (Røv 1994). Den henter føde i gruntvannsområdene rundt øyene, og er sånn sett en viktig indikator på tilstanden til økosystemet.

Viktige punkter i verneforskriften knyttet til forvaltningen av skarv:

For hele området gjelder: Alle fuglearter herunder deres reir og egg er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

I dyrelivsfredningsområdet er verneforskriftens bestemmelser ikke til hinder for at ”fastboende grunneiere til øybefolkningens eget bruk” kan skyte eller fange skarv i tiden f.o.m 1.10 t.o.m. 1.2 dersom bestanden etter forvaltningsmyndighetens vurdering kan tåle slik belastning. Se kap VI pkt 2 og strekpunkt 2. Da skarv bare kan tas ut etter at forvaltningsmyndighetens har vurdert uttaket opp mot bestandens tåleevne, må en ta kontakt med forvaltningsmyndigheten ved ønske om uttak av skarv. Se under kapittel om jakt.

I naturreservatet gjelder i tillegg: I tidsrommet f.o.m. 1. april tom 10. august er all ferdsel på land forbudt.

Ferdselsforbudet i naturreservatet gjelder ikke for en del beskrevne aktiviteter i kap IV pkt 6.

Tiltak:

- Overvåke bestanden av storskarv. Trusler må identifiseres.
- Informasjon til folk som ferdes med båt i naturreservatet i ferdselsforbudtiden må være lett tilgjengelig.

2.9.5 Mål for kulturlandskap og viktige naturtyper i Froan

Kulturlandskapet og andre viktige naturtyper i Froan skal bevares på en tilfredsstillende måte.

Kystlynghei er en viktig faktor i det egenartede kystlandskapet i Froan. Over halvparten av landarealet i Froan er dekket av den etter hvert sjeldne og trua naturtypen kystlynghei (Norsk rødliste 2011), som er en menneskeskapt naturtype. De viktigste arealene med kystlynghei ligger innenfor den ytre avgrensingen av landskapsvernområdet i Froan, også på de øyene som kun har dyrelivsfredning.

Sortering og prioritering av områder med kulturlandskap – hovedlinjer i videre forvaltning

Arealene med kystlynghei er til dels i en gjengroingsfase, og trenger beitende sau for å holdes i hevd. Det er ikke realistisk at all kystlynghei i Froan vil kunne holdes i hevd i fremtiden. Vi mener derfor det er nødvendig å sortere arealene og prioritere noen arealer framfor andre.

Vi anbefaler i denne forvaltningsplanen at skjøtselen og videre oppfølging av kystlyngheia konsentreres innenfor den ytre avgrensingen av landskapsvernområdet og ikke i naturreservatet. I naturreservatet er det ønskelig å holde menneskelig forstyrrelse på et minimum. Beiting er ikke forbudt i naturreservatet, men forvaltningsmyndigheten vil i samsvar med skjøtselsplanen prioritere tiltak knyttet til kulturlandskapet i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen. Den beiting som foregår i naturreservatet i dag kan således fortsette uhindret.

På øyene der det kun er dyrelivsfredning har ikke forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gå inn med skjøtsel av kulturlandskapet uten samtykke fra grunneier. Dette fordi livsmiljøet til dyre- og fugleartene som lever der ikke er vernet, og ikke er en del av verneformålet. Samtidig er det i på disse øyene at de mest verdifulle arealene med kystlynghei finnes. Det er et mål å ha en god dialog med grunneiere og rettighetshavere med tanke på å få til avtaler om ivaretagelse av kulturlandskapet. Grunneiere og rettighetshavere oppfordres til å følge de retningslinjer som skisseres i en skjøtselsplan for området.

Tiltak:

Tiltak for bevaring av kulturlandskapet beskrives i skjøtselsplanen.

3 Brukerinteresser

Landarealet i verneområdene i Froan er i all hovedsak i privat eie. Noen mindre eiendommer rundt offentlige anlegg og interesser, slik som kommunale tjenester og anlegg i forbindelse med kystverkets installasjoner, er i offentlig eie.

Bebyggelsen i Froan finner vi hovedsakelig innenfor den ytre avgrensingen av landskapsvernområdet, men tyngden er på de større øyene som kun er berørt av dyrelivsfredning.

Befolkningsutviklingen i Froan har i de siste årene vært negativ. Det er imidlertid et ønske fra Frøya kommune om å opprettholde bosettingen i Froan (Kommunedelplanen for Frøya kommune, vedtatt i 2010).

Landområdene i Froan, da spesielt i dyrelivsfredningsområdet og i landskapsvernområdet, er preget av menneskelig bruk. Med tiden har denne bruken bidratt til å skape det varierte og egenartete kystlandskapet vi kjenner i dag. Fra foredraget til kongelig resolusjon fremheves også disse kvalitetene; ”...av stor interesse i nasjonal sammenheng å bevare de natur- og kulturhistoriske verdier som deler av dette

varierte og karakteristiske midtnorske kystlandskapet representerer. Disse kvalitetene er særlig knyttet til områdene rundt de bebodde øyene sørøst og nordøst i det aktuelle området. Her vil en kombinasjon av landskapsvern og dyrelivsfredning kunne gi landskap og fauna tilstrekkelig beskyttelse”.

Brukerinteressene i Froan knytter seg i dag til landbruk, fiske, friluftsliv, forskning, turisme og sjøforsvarets virksomhet. Det er også stor interesse for å drive havbruk/fiskeoppdrett i landskapsvernområdet.

3.1 Landbruk

3.1.1 Status og mål

Landbruksnæringen har preget både landskapet og kulturen i Froan helt frem til i dag. Det er sannsynlig at de første faste bosetterne på slutten av 1700- tallet hadde husdyr med seg til Froan, og antallet dyr økte trolig i takt med befolkningsutviklingen. Det er også diskutert om de store øyene ble brukt til utmarksbeite for sau av fastboende fiskere på Fosen, Hitra og Frøya før bosettinga i Froan tok til, men dette er ikke nærmere dokumentert.

Figur 22. Villsau (foto Asgeir Lorås).

Froan har 115 da med fulldyrket areal, ca. 50 da med overflatedyrket areal og 280 da med innmarksbeite. Den dominerende bruken av området i landbrukssammenheng er utmarksbeite. I 2014 var det to beitebrukere med dyr i Froan som til sammen hadde i underkant av 700 sau på beite.

Vegetasjonen i Froan bærer preg av langvarig utnyttelse. Store områder har velutvikla lynghei eller grasdekke, skapt gjennom kontinuerlig lyngbrenning, husdyrbeiting, slått og drenering. I tillegg er det gjennom tidene tatt ut mye torv i Froan, noe som også synes godt i terrenget, gjerne som mindre dammer eller felt med manglende torv.

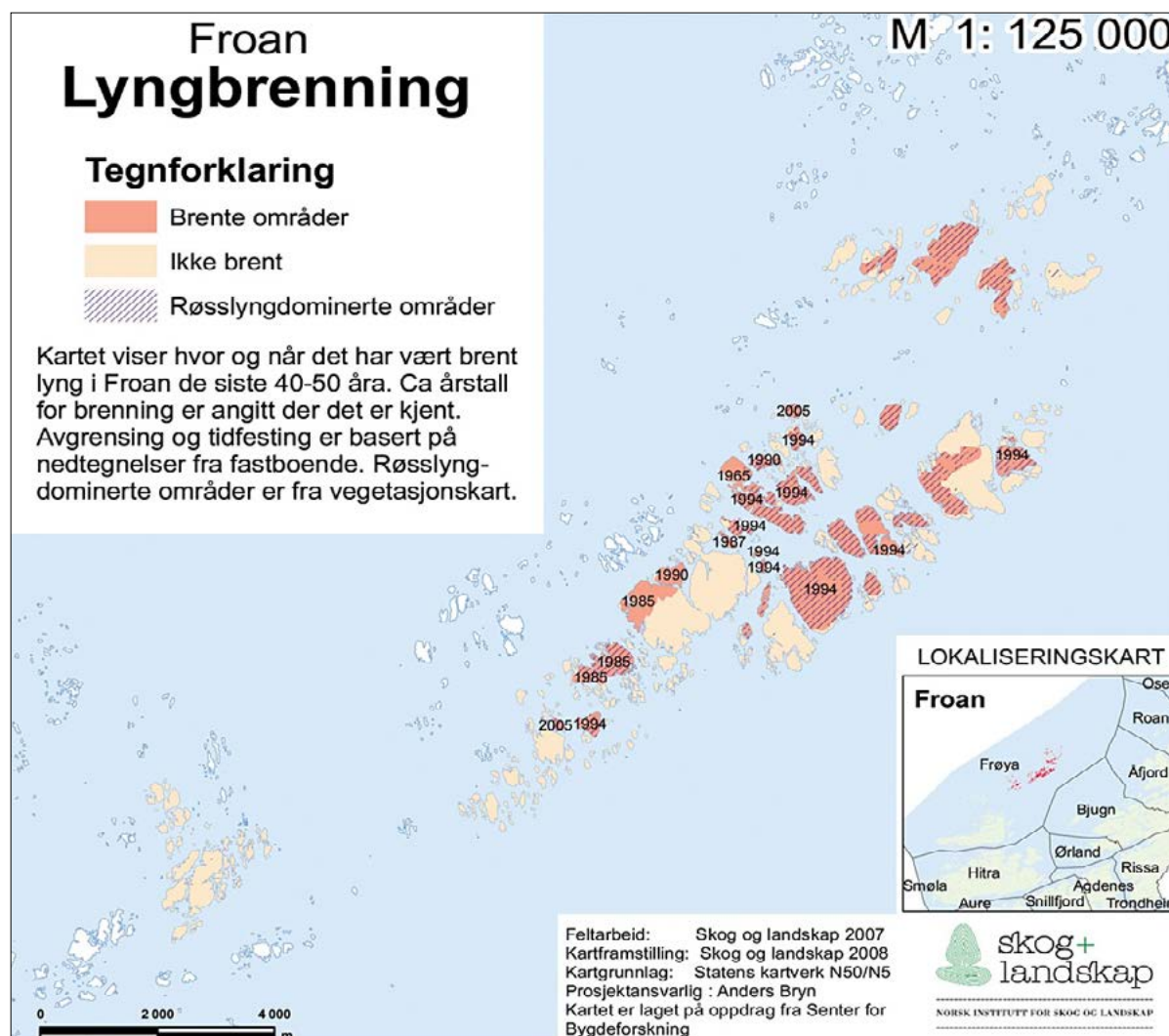
Lyngbrenning og lyngslått har vært brukt for å opprettholde gode vinterbeiter. Det antas at lyngbrenning startet da det kom husdyr til Froan, altså på 1700- tallet, uten at dette er datert med pollenanalyser (Bryn 2008). Tradisjonelt har brenningen i Froan foregått på etterm vinteren.

Tidsintervallet for brenningen er ikke nærmere dokumentert for Froan, men generelt i Norge ble det brent med 25-40 års mellomrom. I rapporten til Skog og landskap (Bryn 2008) er det et kart over øyer som har blitt brent de siste 40-50 årene, se figur 23.

Mål for landbruket

- I områder som tradisjonelt er brukt til beite, og da særlig i viktige områder med kystlynghei, er det et mål å opprettholde beite.
- Forvaltningsmyndigheten prioriterer i første rekke å støtte opp om en videreføring av beite i landskapsvern- og dyrelivs-fredningsområdet, og her må det jobbes aktivt med å opprettholde bruken av beitedyr på naturtyper som er avhengige av beite.

Figur 23 Områder i Froan landskapsvern- og dyrelivsfredningsområder hvor lyng er brent de siste 40- 50 årene basert på opplysninger fra lokalbefolkningen (Skog og landskap 2008).

3.1.2 Landbruk - aktuelle bestemmelser

Beiting i naturreservatet

Bestemmelsene i verneforskriften er ikke til hinder for beiting. (kap. IV, punkt 6, strekpunkt 2 i verneforskriften). Utover det er all vegetasjonen fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, og nye plantearter må ikke innføres (verneforskriftens kap. IV, punkt 1).

Det er ikke forbud mot beite i naturreservatet, men Fylkesmannen anbefaler at tilgjengelig beiteareal i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen benyttes før en tar i bruk areal i naturreservatet. Se skjøtelsesplanen. Dette for å redusere ferdsel og forstyrrelse i naturreservatet. Lyngbrenning og rydding av vegetasjon må omsøkes (§ 48) dersom det ikke er i regi av forvaltningsmyndigheten.

Ferdsel i forbindelse med beite i naturreservatet

Ferdselsforbudet i naturreservatet (verneforskriftens kap. IV, pkt 4), er ikke til hinder for ferdsel i forbindelse med utøvelse av jordbruk, herunder tilsyn med beitedyr (verneforskriftens kap. IV, pkt 6, strekpunkt 5).

All ferdsel innenfor naturreservatet skal skje hensynsfullt ovenfor dyrelivet. Det er krav om et visst tilsyn med dyr på beite, uavhengig av vern. Forvaltningsmyndigheten vil oppfordre til at pålagt tilsyn med beitedyr planlegges nøye for å unngå unødige forstyrrelser i periodene med ferdselsforbud (f.o.m. 1. april t.o.m. 10. august). Det samme gjelder i tidsrommet f.o.m 10. september t.o.m. 15. november ved og i nærheten av kaste plassene for sel.

Oppsetting av leskur, sankekve og gjerding i forbindelse med beite i naturreservatet:

Inngrep eller annen virksomhet som vil endre de naturgitte forhold er ikke tillatt i naturreservatet. Dette gjelder for eksempel gjødsling, oppføring av bygninger, drenering og henlegging av avfall, (verneforskriftens kap. IV, punkt 3.)

Å sette opp gjerder i naturreservatet er ikke tillatt. Et gjerde kan utgjøre en trussel spesielt for sjøfugl i området, og med bakgrunn i verneformålet er det derfor ikke ønskelig med slike innretninger i naturreservatet. Eventuelle søknader må behandles etter § 48 i naturmangfoldloven

Å sette opp et sankekve, både permanente og midlertidige, er forbudt i naturreservatet. I tilfeller det er behov for sankekve må en søke om dispensasjon fra forskriftens kapittel IV punkt 3. Søknaden må behandles etter § 48 i naturmangfoldloven. Kveets utforming (om det er skånsomt og ikke setter varige spor i terrenget, at det er lett å ta ned igjen etter bruk), samt en redegjørelse for behovet vil være viktig vurderingskriterier.

I forbindelse med beite av utegangersau er det krav om at terreng og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, jf. § 18 i forskrift om velferd for småfe. Både vegetasjon og naturlige terrengformasjoner kan i denne sammenheng gi tilstrekkelig ly. Mattilsynet gjør en vurdering av hver enkelt lokalitet når de får inn søknader om beitetillatelse. Dersom det ikke er tilstrekkelig med naturlig le gir ikke Mattilsynet beitetillatelse.

I de tilfellene det ikke er tilstrekkelig med naturlig le kan det være ønskelig å sette opp et leskur. Eventuelle søknader må behandles etter § 48 i naturmangfoldloven. Hver søknad vil vurderes konkret. En søknad om oppsetting av leskur i naturreservatet bør inneholde opplysninger om behovet for et leskur samt gi opplysninger om mulig plassering og utforming. Det vil bli lagt vekt på om det finnes annet tilgjengelig beiteland. Dersom dette finnes vil det som hovedregel ikke gi dispensasjon. Se kapittel 5 og bruken av den generelle dispensasjonshjemmelen (§48).

Såing og tilleggsforing i naturreservatet

Såing av beiteplanter og tilleggsforing i naturreservatet er ikke tillatt. Eventuelle søknader som slike tiltak må vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

Generelt om landbruk i landskapsvernområdet:

Inngrep eller annen virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig er forbudt (verneforskriften kap. V, punkt 1.)

Oppdyrking og vanlig jordbruksdrift er tillatt, (verneforskriftens kap. V, punkt 3, strekpunkt 2)

Store deler av Froan landskapsvernområde er å anse som et kulturpåvirket landskap (Skog og landskap 2008). I disse områdene er det ønskelig å opprettholde vanlig jordbruksdrift. Unntaket kan være områder med spesielle biologiske verdier for eksempel spesielle plantearter og naturtyper, eller vegetasjon som fungerer som ly for hekkende fugler, som kan påvirkes negativt av tiltak som beite, lyngbrenning, gjødsling eller oppdyrking.

Verneforskriften er ikke til hinder for utøvelse av vanlig jordbruksdrift i landskapsvernområdet. Med dette menes jordbruk tilsvarende den driften som har vært vanlig opp mot vernetidspunktet på eksisterende og tidligere utnyttede landbruksarealer. Dette omfatter pløying, gjødsling, såing med arter og sorter vanlig i jordbruket og mindre arbeider med grøfting og lignende på innmarka nødvendig for eksisterende drift. Planting av skog er et eksempel på aktivitet som kan endre landskapets karakter, og som ikke er tillatt uten en dispensasjon fra verneforskriften.

Utgangspunktet er at man ønsker å stimulere til en drift som ikke endrer landskapets karakter nevneverdig. Dette for å opprettholde kulturlandskapet og det biologiske mangfoldet som har tilpasset seg gjennom lang tids bruk.

Nye driftsformer som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig skal godkjennes av forvaltningsmyndigheten for å sikre at disse ikke kommer i konflikt med verneformålet.

I landskapsvernområdet er det ikke søknadspliktig å gjenoppta slått og beite i områder med kystlynghei så lenge dette ikke er i konflikt med verneformålet.

Verneforskriften er ikke til hinder for oppdyrking av arealer i landskapsvernområdet dersom dette ikke innebærer en vesentlig endring av landskapets karakter.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger, i tilknytning til fiske- og jordbruksnæringen, og i forsvarsøyemed (verneforskriftens kap V, pkt 4).

Grøfting og drenering regnes her som anlegg.

Tillatelse til grøfting og drenering av områder kan gis dersom det er knyttet til oppdyrking av arealer i jordbrukssammenheng. Dette må omsøkes på samme måte som andre tiltak.

Øvrig grøfting og drenering er ikke tillatt i landskapsvernområdet, siden dette kan endre landskapets art og karakter vesentlig, og det kan utgjøre en trussel for trua og sårbare naturtyper som strandeng og kystlynghei.

Eksempler på tiltak som ikke er søknadspliktig etter verneforskriften i landskapsvernområdet:

- Beite og stell av arealer som fremdeles bærer preg av tidligere beitebruk
- Vedlikehold av gjerder, grøfter og kanaler.
- Inngjerding av buskap på innmark.
- Rydding av områder som er under gjengroing, som et ledd i restaurering av lynghei. Dette bør skje i tråd med prinsipper nedfelt i skjøtelsesplanen.
- Oppsetting av midlertidige sanketrøer i utmark som tas bort etter hver bruk.
- Normal bruk av eksempelvis kunstgjødsel på områder som tradisjonelt har vært gjødslet er tillatt så lenge det ikke kommer i konflikt med verneformålet.

Eksempler på tiltak som er søknadspliktig i henhold til verneforskriften i landskapsvernområdet:

- etablering av nye grøfter/dreneringsledninger
- planering
- oppfylling av terrenget
- masseutskifting
- bruk av driftsmetoder eller husdyrarter som ikke kan defineres som vanlig jordbruksdrift (må vurderes i det konkrete tilfellet)
- gjerding i utmark
- sette opp nye bygninger

Bygninger og anlegg knyttet til landbruk i landskapsvernområdet

Vedlikehold av eksisterende bygninger er tillatt (verneforskriften kap. V, punkt 3, 3. strekpunkt.)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger, i tilknytning til jordbruksnæringen (verneforskriften kap. V, punkt 4).

Det kan gis tillatelse til oppføring og påbygging av nødvendige driftsbygninger for å kunne utføre landbruksdrift. En søknad om oppføring eller påbygging av bygninger og anlegg må inneholde dokumentasjon av behovet for bygningen/anlegget, opplysninger om plassering, utforming og innredning (gjelder bygninger).

Det kan også etter søknad gis tillatelse til å sette opp leskur i forbindelse med beite i landskapsvernområdet.

Generelt for bygg og andre tekniske inngrep i landskapsvernområdet, se kap.3.12.

Gjerding i landskapsvernområdet i forbindelse med landbruk:

Gjerder regnes som anlegg og reguleres etter kap. V pkt. 1 og 4 i verneforskriften. Krav om tillatelse er satt for at forvaltningsmyndigheten kan sikre at plassering og utforming og det totale omfanget ikke er i strid med verneformålet. Tillatelse vil normalt bli gitt når det foreligger et dokumentert behov. En søknad om oppsetting av gjerde må dokumentere behovet, samt gi opplysninger om utforming og plassering.

Landbruk i dyrelivsfredningsområdet

Det er ingen bestemmelser i verneforskriften som direkte regulerer landbruksinteressene i dyrelivsfredningsområdet. Det er imidlertid viktig at landbruksaktivitet ikke er til unødig skade og forstyrrelse for dyrelivet i området.

3.1.3 Landbruk - utfordringer og tiltak

Landbruket er i stadig utvikling, og det er viktig at landbruket i Froan får utvikle seg i tiden. I enkelte tilfeller vil ikke nye driftsformer være forenlige med å holde i hevd naturverdiene som er skapt gjennom tradisjonelt landbruk. I slike tilfeller må landbruksnæringen og forvaltningen ha en dialog om hvordan dette kan løses.

En annen utfordring er å sikre tilgangen til nok beitedyr også i fremtiden for å holde det verdifulle kulturlandskap i hevd.

I Froan meldes det om betydelige beiteskader fra grågås. Grågåsa beiter ned gressområder som er viktige sommerbeiter for landbruket, og områder som er aktuelle for slått til vinterfor.

Tiltak:

- Forvaltningsmyndigheten vil prioritere tiltak som kan fremme bevaring av kulturlandskapet i Froan, men da primært i landskapsvernområdet. Forvaltningsmyndigheten skal følge med på utviklingen i beiteområdene i landskapsvernområdet og naturreservatet. Beitetrykket må vurderes i forhold til plantelivet og dyrelivet. Blir det aktuelt med særskilte skjøtselstiltak skal det skje i samråd med beitenæringen.
- Forvaltningsmyndigheten skal, på initiativ fra lokale aktører, være en aktiv part i diskusjonen om eventuelle forebyggende tiltak mot gåseskader på beiteområdene i Froan.
- Forvaltningsmyndigheten vil være behjelpelig med å få til dialog mellom grunneiere og husdyrholdere for å sikre adgang til beite i viktige områder for kulturlandskapet.

3.2 Fiske

Dette kapittelet dekker tradisjonelt fiske.

3.2.1 Status og mål

Froan og Frohavet har vært og er viktig for lokale fiskere, både de som er bosatt i Froan og de som bor i fiskeværene Sula og Mausund. Det fiskes med garn, line og jukse. Krabbefangst er også vanlig og regnes her inn under fiske.

Mål for fiske:

- Næringsfiske i Froan skal få utvikle seg innenfor de rammene verneforskriften for gir.
- En skal søke å finne en riktig balanse mellom fiskeressurser og mattilgang for dyr og fugl i verneområdene.

Figur 24. Fiskemottaket på Sørburøy (Foto Asgeir Lorås).

3.2.2 Fiske - aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

Fiske er i utgangspunktet tillatt i naturreservatet. Verneforskriften kap. IV punkt 6, 2. strekpunkt.

Verneforskriften er heller ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg og installasjoner, se kap IV punkt 6, 1. strekpunkt.

I naturreservatet er det ferdselsforbud på land deler av året, men ferdsel i forbindelse med utøvelse av fiske er unntatt dette forbudet.

Bygninger og anlegg i naturreservatet i tilknytning til fiske

Det er tillatt å vedlikeholde eksisterende anlegg, dersom en ikke endrer funksjon eller størrelse på anlegget. Å gjøre større endringer på eksisterende anlegg og sette opp nye anlegg er ikke tillatt.

Generelt for bygg og andre tekniske inngrep i naturreservatet, se kap.3.12 i forvaltningsplanen.

Ferdsel i forbindelse med fiske i naturreservatet

Verneforskriften er ikke til hinder for ferdsel på land i naturreservatet i tilknytning til tradisjonelt næringsfiske.

Det er ikke tillatt å gå i land under ferdselsforbudstiden i forbindelse med fritidsfiske.

Landskapsvernområdet

I landskapsvernområdet kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg i tilknytning til fiskerieringen, jf kap. V punkt 4.

Forskriften for landskapsvernområdet regulerer ikke næringen ytterligere, men det skal vises aktsomhet overfor fugle- og dyrelivet i hele området.

Fiske i landskapsvernområdet

Ingen former for fiske reguleres av verneforskriften i landskapsvernområdet, verken fritidsfiske eller næringsfiske.

Nødvendige driftsbygninger i forbindelse med fiske i landskapsvernområdet

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av nødvendige driftsbygninger i landskapsvernområdet for behov knyttet til tradisjonelt næringsfiske. Eksempelvis kan dette være bygninger for lagring av fiskeutstyr. Det er en målsetting å opprettholde den tradisjonelle utnyttelse av området.

En søknad om oppføring av driftsbygning i forbindelse med fiskeriering må inneholde dokumentasjon av det konkrete behovet, informasjon om plassering, utforming og innredning.

Generelt for bygg og andre tekniske inngrep i landskapsvernområdet, se kap.3.12.

Dyrelivsfredningsområdet

I områdene med kun dyrelivsfredning regulerer ikke verneforskriften forhold som påvirker fiskerieringen direkte.

3.2.3 Fiske – utfordringer og tiltak

Lokalt mener man at fiskebestanden i Froan er gått ned på grunn av økt bestand av sel, samt at fisken har mye kveis på grunn av høy selbestand. Det er ulike oppfatninger i fagmiljøene om årsakssammenhengene her.

I Miljøverndepartementets tilrådning til i forbindelse med vernet i 1979 ble følgende vurdering gitt (fra foredraget til Kongelig resolusjon):

Miljøverndepartementet mener at en forsvarlig forvaltning av selbestanden langs norskekysten forutsetter at viktige yngleområder sikres og at bestandsutviklingen i disse holdes under oppsyn og kontroll. Etablering av en bestandsstørrelse som sikrer artenes foryngelse og samtidig begrenser mulighetene for skader på fisk og fiskerredskaper til et rimelig nivå, er avhengig av forskning og registrering med sikte på klarlegging av bestandsstørrelser og årsakssammenhenger.

De bestemmelser som det legges opp til i denne saken gir etter departementets mening et riktig og nødvendig grunnlag og muligheter for de to berørte departementer til å finne fram til en ønsket balanse mellom produksjonsrate og høsting av den naturressurs som selstammene ved Froøyene representerer. Disse forhold vil kunne belyses og avklares nærmere bl.a. gjennom det utvalg som skal oppnevnes i forbindelse med forvaltningen av verneområdene.

Det var denne vurderingen som lå til grunn for punkt VII første strekpunkt i verneforskriften. En naturlig balanse i denne sammenheng er altså en balanse mellom bruk og vern av fisk og arter som spiser fisken.

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i pkt. IV, V og VI for regulering av bestanden av arter som kan forstyrre den naturlige balansen i området, herunder kontrollert desimering av sel. (Verneforskriftens kapittel VII)

En reduksjon av selbestanden for å få bukt med kveisproblematikken i Froan vil av forskjellige grunner være problematisk for den økologiske balansen i Froan, men en velger å differensiere noe mellom de ulike selartene med bakgrunn i ulik bruk av området og sårbarhet.

Havert er i Froan hovedsakelig i yngletiden og parringstiden (september til november). I denne perioden spiser den lite. Dersom dette sesongbestemte selantallet skal reduseres i Froan, må det gjøres dramatiske endringer i havertbestanden generelt. Dette er ikke forsvarlig. Jakt i på havert i Froan i ordinær jakttid vil kun redusere den lille lokale bestanden og ikke ha særlig innvirkning på de store mengdene med sel som kommer til Froan for å yngle og pare seg.

Uttak i av havert i yngle- eller parringstiden er ikke aktuelt. Søknader om uttak av havert vil derfor bli avslått.

Steinkobben opptrer i en mer lokal bestand, og er i Froan gjennom hele året. Et kontrollert uttak av denne arten som et forvaltningstiltak er derfor mindre problematisk enn for haverten, da uttaket kan skje i ordinær jakttid. Dersom det kommer søknader med godt dokumenterte begrunnelser for et uttak av steinkobbe, kan forvaltningsmyndigheten vurdere å gi slik tillatelse innenfor landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen. En søknad om uttak av steinkobbe må være konkret og synliggjøre et godt opplegg for uttaket. Tillatelse vil normalt ikke gis i naturreservatet. Enhver søknad må vurderes konkret.

Eventuelle søknader vil vurderes etter forskriftens kap VII første strekpunkt og prinsippene i naturmangfoldloven § 8-12. Den totale belastningen av slikt uttak er sentral å vurdere.

Faktaboks: Kvotejakt på sel

Bestanden av steinkobbe og havert forvaltes med kvotejakt i Norge. Bestanden av sel i Froan vil derfor til en viss grad forvaltes av jegere utenfor verneområdet. Jakttid for steinkobbe i Norge er fra 2. januar – 30. april og fra 1. august – 30. september, og for havert er fra 2. januar – 30. september. Årlig kvote settes av Fiskeridirektoratet.

Et eventuelt uttak av steinkobbe i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet må evalueres opp mot om ønsket effekt oppnås. Denne evaluering kan gjøres i samråd med Rådgivende utvalg for Froan.

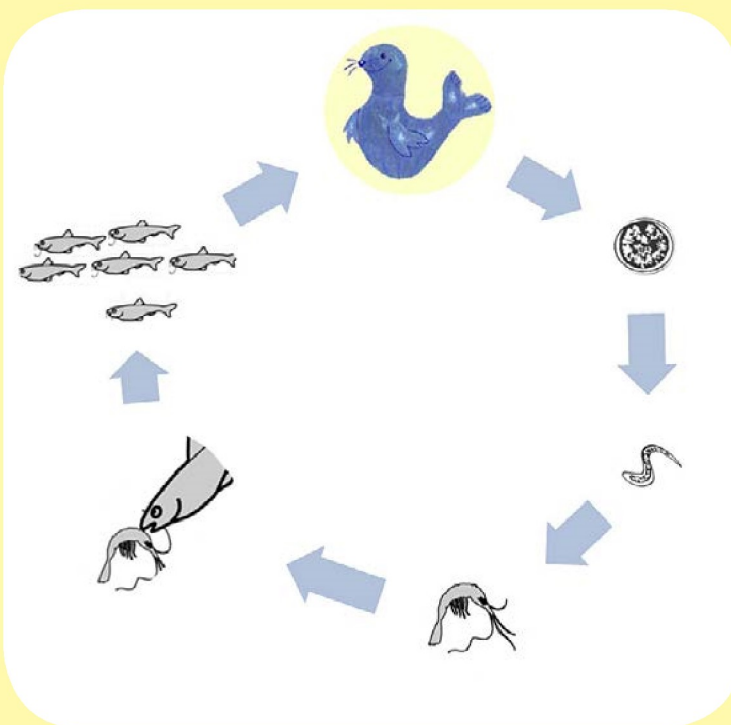
Tiltak:

Det foreslås ingen konkrete tiltak

Faktaboks: Kveis

Ordet kveis brukes ofte om småmark. Kveis i fisk er rundormer (Nematoder). Leverkveis (*Anisakis*) og torskekveis (*Pseudoterranova*) regnes som problemarter i matfisk.

Torskekveisen er uønsket i matfisk-sammenheng fordi den setter seg i fiskekjøttet. Kveisen, som er en parasitt, kommer inn i selen når denne spiser kveisinfisert fisk. Torskekveisen blir kjønnsmoden og produserer egg i magesekken hos sel. Eggene kommer ut i vannmassene gjennom selens avføring. Eggene blir til larver (larvestadie 1) som blir spist av små bunnlevende krepsdyr. I krepsdyrene modnes larven til larvestadie 2, som er kveisen en finner i fiskekjøttet. Krepsdyrene er igjen mat for fisken som selen spiser, og vi fisker.

Siden torskekveisen er avhengig av sel som vert for å fullføre sin livssyklus, har tilstedeværelsen av sel betydning for kveis i fisk. I Stortilnngsmelding 27 (2003-2004) står det at «...med sel tilstede har det vist seg at mengden av torskekveis er lite avhengig av selbestandens størrelser». Det blir mer torskekveis når selen spiser fisk som beiter på bunnen, enn når den spiser fisk i de frie vannmassene. Økningen i kveis skyldes i følge stortingsmeldingen at bestanden av sild har gått ned og selen har mer bunnfisk på matseddelen. En annen faktor av betydning er sjøtemperaturen. Økt sjøtemperatur gir økt klekking av egg og sannsynligvis dermed økt forekomst av kveis. Sjøfugl, for eksempel storskarv, er vertskap for kveis i larvestadiet, dvs det samme stadiet som hos fisken. En økt sjøfuglbestand skal derfor i teorien ikke medføre økt mengde kveis i fisk siden selen ikke spiser sjøfugl.

3.3 Skjellsanking

3.3.1 Status og mål

Froan er et område med rike forekomster av mange skjellarter. Skjellressursene ble tidligere ikke utnyttet, men i de siste 20 årene har kommersielle interesser høstet av skjellressursene i Froan. I Norge foregår all kamskjellfangst ved dykking.

I juni 2010 gjennomførte Havforskningsinstituttet undersøkelser av kamskjellforekomstene i Froan. Resultater av alderssammensetningen var i samsvar med tidligere undersøkelser, og tyder på at reproduksjonsevne og rekruttering i bestanden som høstes er god og varierer lite mellom år.

Mål for skjellsanking:

Det må være en god dialog mellom næringen og forvaltningen for å sikre at høsting av skjell ikke forringer verneverdiene.

3.3.2 Aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

Naturlige skjellforekomster er en viktig del av dietten til fugler som oppholder seg i Froan vår og høst. Skjellsanking er ikke en tradisjonell bruksform og defineres ikke inn under begrepet "fiske". Skjellsanking som på noe vis skader fugl og sel unødig er forbudt. Dette gjelder også dersom skjellsanking skader artenes næringstilgang.

Landskapsvernområdet

Verneforskriften er ikke til hinder for sanking av skjell i landskapsvernområdet.

Sanking av skjell og muslinger som næring var trolig ikke aktuelt i området på vernetidspunktet. Den spesifiserte dispensasjonshjemmelen i verneforskriften kap V pkt. 4 åpner derfor ikke for å gi tillatelse til å sette opp bygninger og andre tekniske installasjoner i landskapsvernområdet i forbindelse med kommersiell sanking av skjell og muslinger.

3.3.3 Utfordringer og tiltak

Forvaltningsmyndigheten kjenner per i dag for lite til aktiviteten av skjellsanking i Froan.

Tiltak:

Forvaltningsmyndigheten ønsker å kartlegge hvor skjellsanking foregår i verneområdene i Froan.

3.4 Oppdrettsvirksomhet

Oppdrettsvirksomhet og forholdet til verneforskriftene for verneområdene i Froan har vært gjenstand for grundig vurdering både hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) og Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet).

Naturreservatet

I naturreservatet er det forbud mot oppdrettsvirksomhet og annen form for endring av det naturlige systemet ut over de unntak som forskriften nevner.

Landskapsvernområdet

I landskapsvernområdet er det forbud mot oppdrettsvirksomhet.

Det vises her til Miljøverndepartementets vedtak 28.09.2012 der det framgår at det ikke finnes hjemmel hverken i verneforskriften eller i naturmangfoldloven til å tillate fiskeoppdrett i Froan landskapsvernområde.

Dyrelivsfredningsområdet

I dyrelivsfredningsområder er det tillatt å drive med oppdrett såfremt det ikke forstyrrer dyre- og fuglelivet unødig.

3.5 Jakt og eggsanking

3.5.1 Status og mål

Per i dag foregår det ikke jakt i Froan. Det foregår noe sanking av egg fra gråmåke og svartbak.

Mål for jakt og eggsanking:

- Jaktforbudet skal overholdes i hele verneområdet, og lovlig jakt på skarv skal alltid veies opp mot bestandens tåleevne.
- Sanking av egg skal skje i henhold til verneforskriften

3.5.2 Jakt - aktuelle bestemmelser

For hele området gjelder at alle fuglearter herunder deres reir og egg, alle selarter og oter er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (verneforskriftens kap IV, punkt 2 og kap. VI punkt 1)

Det finnes per i dag ikke annet jaktbart vilt i Froan enn fugl og sel. I praksis er jakt i Froan derfor ikke tillatt.

En skiller i denne planen mellom ordinær jakt, og uttak av arter i forvaltningssammenheng. Uttak av fremmede arter som et forvaltningstiltak regnes heller ikke som jakt. Slike uttak skal bare skje på initiativ fra forvaltningsmyndigheten eller i samråd med denne.

Naturreservatet

I naturreservatet åpnes det ikke for jakt på fugl, sel og oter.

Dyrelivsfredningsområdet og landskapsvernområdet

I dyrelivsfredningsområdet er bestemmelsene ikke til hinder for at fastboende grunneiere, til øybefolkningens eget bruk, kan skyte eller fange skarv i tiden f.o.m 1.10 t.o.m. 1.2 dersom bestanden etter forvaltningsmyndighetens vurdering kan tåle slik belastning.

Bestemmelsene om dyrelivsfredning gjelder også i landskapsvernområdet.

Da skarv bare kan tas ut etter at forvaltningsmyndighetens har vurdert belastningen opp mot bestandens tåleevne, må en ta kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av jakt og fangst av skarv. Forvaltningsmyndigheten skal vurdere om bestanden kan tåle slik belastning før jakt kan skje.

Med fastboende grunneiere menes folk som er registrert bosatt i Froan i folkeregisteret. Fastboende som ønsker å jakte skarv må før uttak vurdere hvor mye skarv det er ønske om å ta ut og hvor en ønsker å ta den ut og melde dette inn for forvaltningsmyndigheten.

I og med at en har laget et eget mål for storskarv i denne planen blir det ekstra viktig å følge med på eventuelle uttak av arten. En kan per i dag ikke påregne at samtykke til slik jakt blir gitt.

3.5.3 Eggsanking – aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

I naturreservatet er all eggsanking forbudt.

Dyrelivsfredningsområdet og landskapsvernområdet

Alle fuglearter, herunder deres reir og egg er fredet hele året mot jakt, fangst, skade og unødig forstyrrelse, jf. verneforskriften. Det er imidlertid åpnet for eggsanking knyttet til egen eiendom.

Fastboende grunneiere, til øybefolkningens eget bruk, kan samle egg fra gråmåke og svartbak på egen eiendom, jf verneforskriftens kap. VI pkt 2, 2. strekpunkt.

Grunneier må være fastboende i Froan for å kunne sanke egg på egen eiendom. Med fastboende grunneiere menes grunneiere som er registrert bosatt i Froan i folkeregisteret.

Eggsanking til kommersielle formål er forbudt, men grunneier kan etter verneforskriften gi/selge egg til naboer.

Tiltak:

Det foreslås ingen spesielle tiltak.

3.6 Uttak av skjellsand

3.6.1 Status og mål

Skjellsandressursene i Froan ble kartlagt i forbindelse med et nasjonalt program for kartlegging av marint biologisk mangfold. Prosjektet ble ledet av NIVA og oppdragsgiverne var blant annet Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) og Fiskeridirektoratet. Denne informasjonen er lagt inn i Naturbasen til Miljødirektoratet. Se kapittel 2 for mer informasjon om skjellsandressursene i Froan.

Tidligere har skjellsandressursene hovedsakelig blitt kartlagt som en næringsressurs, det er først i nyere tid en har kartlagt disse forekomstene for å få oversikt over naturtypen. Vi vet lite om skjellsandens økologiske funksjon, derfor vet vi også lite om konsekvensen av å forbruke av denne ressursen. Forbruk av en ikke-fornybar ressurs uten å kjenne til ressursens omfang, eller de konsekvenser uttak av masse vil kunne ha på marine økosystemer, samsvarer ikke med nasjonale mål om en forsvarlig ressursutnytting og føre-var-prinsippet.

Fra gammelt ble det tatt ut skjellsand for å gruse vegene i Froan, noe som ikke gjøres i så stor grad lenger.

Mål for skjellsanduttak:

- Uttak av skjellsand skal ikke forekomme i naturreservatet.
- I landskapsvernområdet bør uttak av skjellsand begrenses til et minimum.
- Uttak av skjellsand over flomålet (midlere høyvannstand) skal ikke forekomme.

3.6.2 Aktuelle bestemmelser

Uttak av skjellsand i Norge generelt blir regulert gjennom kontinentalsokkelloven. Fylkeskommunen er konsesjonsmyndighet etter denne loven. Dette gjelder kommersielle uttak i områder som ikke er undergitt privat eiendomsrett. I områder undergitt privat eiendomsrett regulerer uttak av skjellsand gjennom plan- og bygningsloven. Kommunen er myndighet etter denne loven.

Naturreservatet

Uttak av skjellsand i naturreservatet reguleres av vernebestemmelsenes kap. IV pkt. 3. Det heter at ”Inngrep eller annen virksomhet som kan endre naturgitte forhold, så som oppfylling, uttak av masse...er ikke tillatt.”

I naturreservatet i Froan er det forbudt å ta ut skjellsand. En kan ikke påregne å få dispensasjon til uttak av skjellsand verken på land eller i sjøen i naturreservatet.

Landskapsvernområdet

”Inngrep eller annen virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder større uttak eller utfylling av masse, bygging av veger, oppføring av bygninger, anlegg m.v. er ikke tillatt”, jf kap. V pkt. 1.

Det finnes lite skjellsand på land i landskapsvernområdet i Froan. Uttak av skjellsand på land (over midlere høyvannstand) skal ikke forekomme i landskapsvernområdet.

Et større skjellsanduttak i flomålet vil kunne endre landskapets art eller karakter. Mindre skjellsanduttak til privat bruk er ikke søknadspliktig etter verneforskrifter i landskapsvernområdene. Med mindre uttak menes her at grunneiere kan ta ut inntil 1 m³ skjellsand pr år. Skjellsand i flomålet har lav fornyelsesrate, men et uttak på inntil 1 m³ antas ikke å føre til vesentlig skade på verneformålet.

Større uttak av skjellsand på land og under havoverflaten er forbudt.

Dyrelivsfredningsområdet

Verneforskriften regulerer ikke skjellsanduttak i områder kun berørt av dyrelivsfredning.

3.6.3 Utfordringer og tiltak

Kunnskapsmangelen er en utfordring når det gjelder forvaltning av skjellsand. I fremtiden bør det være et mål å få ytterligere kunnskap om betydningen av denne naturtypen. Dette er noe som må løses på nasjonalt nivå.

Tiltak:

Det foreslås ingen spesielle tiltak

3.7 Høsting av tang og tare

3.7.1 Status og mål

Froan har store områder med stortareskogbunn, se kapittel 2. Tareskogen har stor betydning som oppvekstområde for fiskeyngel, som igjen er næringskilde for mange sjøfuglarter.

Deler av landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen er åpnet for taretråling gjennom forskrift om regulering av høsting av tare, Sør-Trøndelag av 1.10.2014.

I forbindelse med arbeidet med utforming av Marin Verneplan for norskekysten 30. juni 2004 kom Rådgivende utvalg for Marin Verneplan, med endelig tilrådning og forslag til referanseområder (se tidligere omtale). I denne tilrådningen er det foreslått sju områder som skal representere taretrålefrie områder langs norskekysten. Ett av disse er Froan. Dette har Fiskeridirektoratet valgt å se bort fra i den nye høstingsforskriften for tare i Sør-Trøndelag. Det er usikkert om området kan brukes som referanseområde med denne åpningen.

Mål for høsting av tang og tare:

- Froan naturreservat skal være et referanseområde for taretrålingsfrie områder også i fremtiden.
- Tang kan høstes på tradisjonelt vis innenfor hele verneområdet.
- Eventuelle søknader om å tillate ny teknologi til høsting av mikro- og makroalger skal behandles etter prinsippene i NML og ses i lys av intensjonen på vernetidspunktet.

3.7.2 Aktuelle bestemmelser

Det utvikles stadig ny teknologi for mer effektiv høsting av naturressurser, dette gjelder også høsting av tang og tare. I enkelte tilfeller kan det være en utfordring å vurdere hvilken konsekvens nye høstingsmetoder har på naturmiljøet.

Naturreservatet

Vegetasjonen er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. (verneforskriftens kap. IV punkt 1.) Virksomhet som kan endre de naturgitte forhold er ikke tillatt (verneforskriftens kap. VI punkt 3).

Tang og tareskjæring er unntatt denne bestemmelsen (verneforskriftens kap. IV punkt 6, 2. strekpunkt).

Ferdsel i naturreservatet i forbindelse med tang- og tareskjæring er tillatt. (verneforskriftens kap. IV punkt 6, 5. strekpunkt).

I naturreservatet åpner verneforskriften for skjæring av tang og tare. Dette vil fortsatt være tillatt.

Taretråling anses som en virksomhet som kan endre de naturgitte forholdene i naturreservatet og er dermed ikke tillatt. En såpass industriell høsting har ikke vært gjort tradisjonelt og vil være i strid vernebestemmelsene som i naturreservatet også gjelder sjøbunnen.

Tang- og tarehøsting i stor skala kan være med på å forringe verneverdiene i dette spesielle gruntvannsområdet. Skånsom tang- og tareskjæring på enkelte lokaliteter kan være mindre problematisk. Ferdsel i ferdselsforbudstiden er tillatt i tilknytning til slik tareskjæring.

Landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet

I landskapsvernområdet om områdene med dyrelivsfredning er ikke høsting av tang og tare i strid med verneforskriften. Deler av landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen er åpnet for taretråling gjennom forskrift om regulering av høsting av tare, Sør-Trøndelag av 1.10.2014.

Det henstilles om at eventuell høsting skjer i dialog med forvaltningsmyndigheten.

Tiltak:

Forvaltningsmyndigheten vil arbeide for at verneområdene i Froan ved neste revisjon av høstingsforskriften igjen blir taretrålingsfrie.

3.8 Skytefelt

3.8.1 Status og mål

Sjøforsvarets skytefelt Burøyfeltet T1 (vest for Sørburøy) ligger innenfor grensene til naturreservatet og landskapsvernområdet i Froan, se figur 24. Skytefeltet er det eneste bombarderingsfeltet Sjøforsvaret har i Norge. Feltet er i aktiv bruk og regnes som viktig for Sjøforsvaret og de allierte fartøyene som benytter feltet. Det eksisterer kun ett tilsvarende skytefelt i Nord- Europa.

Øvingsperioden i skytefeltet strekker seg fra 1. august til 1. april. Sjøforsvaret har øvelser fra 5 - 10 ganger i året i feltet.

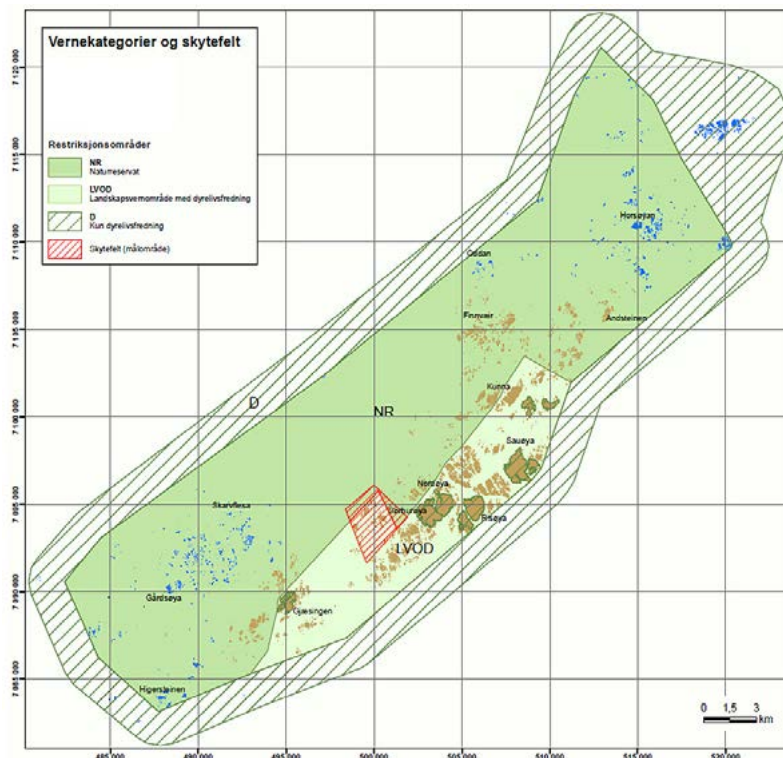
Selve skytefeltet T1 er 7,85 km², og nedslagsfeltet for skytingen skal være innenfor avgrensingen. Skyteretningen for feltet er mot nord nordvest, og skytende fartøy skal være innenfor det som er merket "T1 Frohavet fareområde" i figur 25. Typisk skyteavstand vil være ca. 12 km. Fartøyene seiler da gjerne fram og tilbake på en linje.

Det skal i hovedsak skytes i sjø. Nedslaget blir observert fra en bunker på Arøya. I enkelte tilfeller kan også øyer og holmer treffes, noe som gjør at det kan være fare for blindgjengere på øyer og holmer i skytefeltet.

Sjøforsvaret er ikke pålagt noen ekstra rutiner eller oppgaver som en følge av at de opererer i et vernet område, men de rydder området etter øvelse. I forkant av øvelser varsler Sjøforsvaret grunneierne om den aktiviteten som skal være i området. Er det større øvelser, går de ut i media og informerer om dette.

Øverst: Figur 25 Skytefelt T1. – og vernegrensene (kart Bryn 2012).

Nederst: Figur 26 fra NOU 2004:7 Forsvarets skyte- og øvingsfelt

T1 Frohavet målområde og fareområde

Hovedbruker
Sjøforsvaret

Koordinater/beliggenhet

Målområde: N 63°59'30" Ø 09°00'00"

N 63°58'30" Ø 09°02'20"

N 63°57'05" Ø 08°58'90"

N 63°58'45" Ø 08°58'00"

Fareområde felt T-1: N 64°01'00" Ø 08°53'00"

N 64°02'00" Ø 09°03'00"

N 63°58'00" Ø 09°05'00"

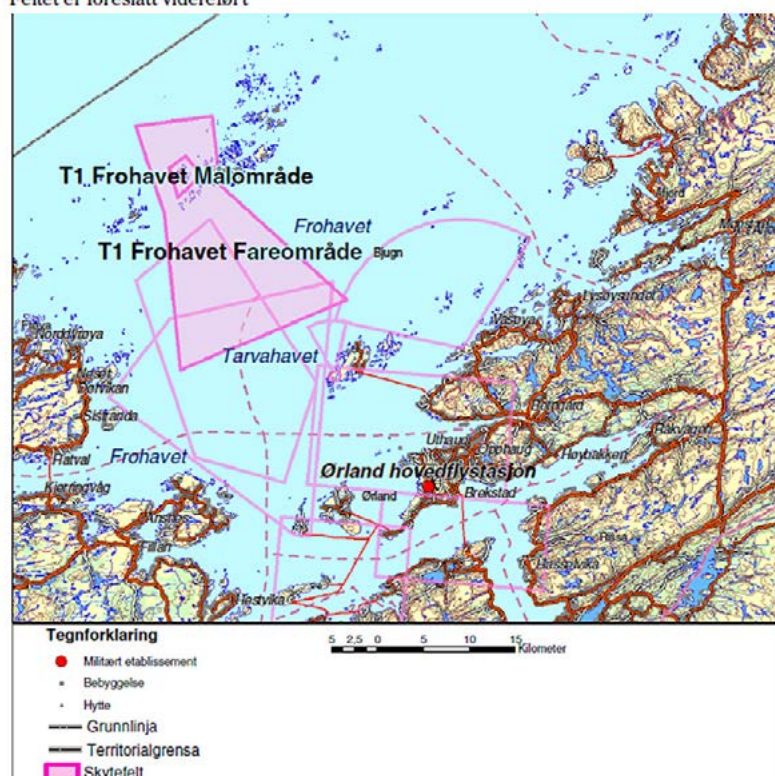
N 63°52'00" Ø 09°23'00"

N 63°47'00" Ø 09°02'00"

N 63°56'00" Ø 08°58'00"

Status ihht helhetsplan

Feltet er foreslått videreført

Sjøforsvarets «Instruks for skyting med kanon» sier at feltet kan brukes i periodene 1. januar - 1. april og 1. august - 31. desember. I perioden 1. september - 20. oktober skal ikke feltet brukes før kl. 11.00 på grunn av krabbefisket.

Ny kampflybase på Ørlandet vil i følge Sjøforsvaret ikke gi økt behov for øvelser.

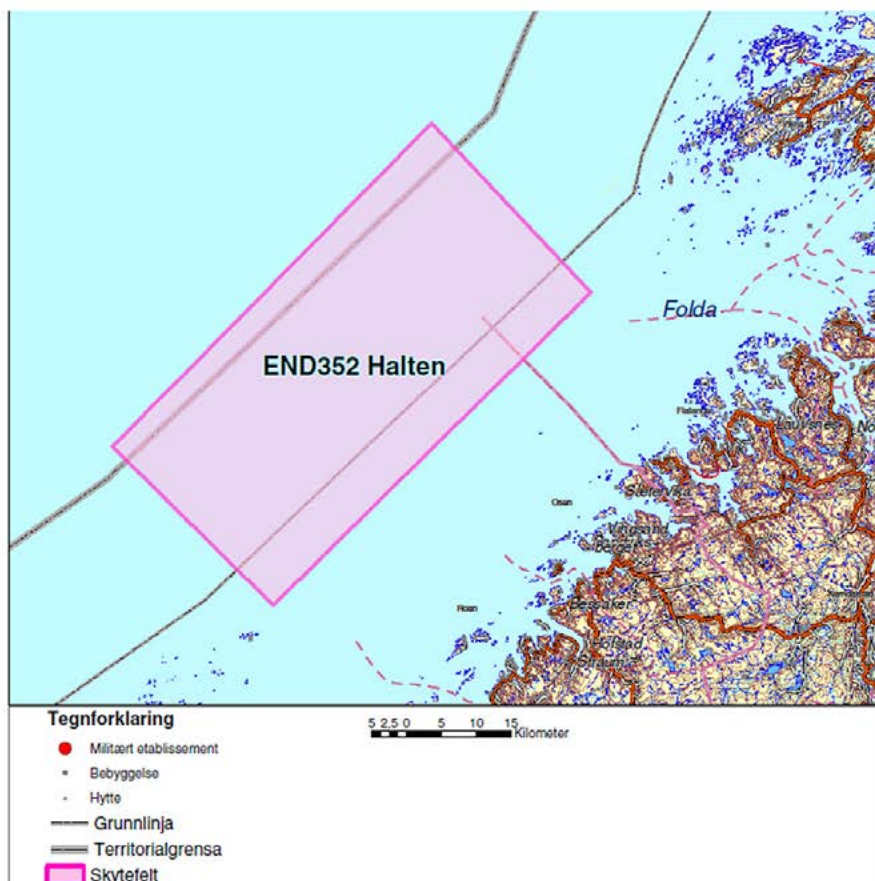
Sjøforsvaret og Luftforsvaret har et luft til luft skytefelt/sikkerhetssone nord for Halten, nord for verneområdet. Forsvaret har planer om å utvide dette sørvestover, men per mars 2015 er dette ikke forelagt forvaltningsmyndighet til behandling. Økt aktivitet i eksisterende felt END 352 Halten i forbindelse med nye kampfly på Ørland kampflybase vil gi økt belastning på verneområdet. Særlig i kastetiden for havert mellom september og november er det svært uheldig med kampfly i dette området.

END 352 Halten

Hovedbruker
Sjøforsvaret og Luftforsvaret

Koordinater/beliggenhet
N 64°51'00" Ø 09°48'54"
N 64°39'00" Ø 10°19'54"
N 64°13'00" Ø 09°27'54"
N 64°24'00" Ø 08°56'54"

Status ihht helhetsplan
Feltet er foreslått videreført

END 352 Halten

3.8.2 Aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

Militære øvelser kan bare foregå i forbindelse med Sjøforsvarets virksomhet i øvelsesfeltet Burøy-Frohavet (verneforskriftens kap. IV pkt 5). I den forbindelse er Sjøforsvaret ikke berørt av ferdselsrestriksjonene i området (verneforskriftens kap IV, pkt 6, 3. strekpunkt).

Henlegging av avfall er forbudt, jf kap IV, pkt 3.

Gjennomføring av militære øvelser i naturreservatet

Det er kun Sjøforsvaret som har direkte hjemmel til å gjennomføre militære øvelser i naturreservatet, øvrige deler av Forsvaret må ha dispensasjon fra verneforskriften.

Militære øvelser kan være en trussel mot dyrelivet i området. Tiltak direkte hjemlet i verneforskriften skal i størst mulig grad ta hensyn til verneformålet.

Opprydding etter øvelser

Det er viktig at området ryddes for eksplosiver og annet avfall etter øvelsen. Dette gjelder også i landskapsvernområdet.

Dyrelivsfredningsområdet

Dagens militære aktivitet er en forstyrrelse av dyre- og fuglelivet. Hvorvidt den er unødig bør vurderes grundig av Sjøforsvaret i forkant av øvelsene.

Det er viktig at den militære aktiviteten ikke direkte truer hekkende fugl og kastende sel. Det henstilles derfor om at det vises aktsomhet i hekkesesongen og i perioder hvor sel kaster. Øvelser bør planlegges ut i fra disse hensynene.

3.8.3 Utfordringer og tiltak

Lyngbrenning og beite anbefales ikke i skytefeltet T1 på grunn av ikkeregistrerte blindgjengere og detoneringsfare, samt at beitedyr vil måtte flyttes ut av området ved øvelser.

At Sjøforsvaret bruker området helt fram til 1. april på våren kan være uheldig i forhold til en del "tidlighekkere" slik som for eksempel storskarv og havørn. Det vil være gunstig om Sjøforsvaret kan korte inn sin øvingsperiode fra 8 måneder til 7 måneder, altså til 1. mars. Sjøforsvaret mener selv at en tidligere sluttdato på våren vil få store konsekvenser for feltets verdi. Tradisjonelt har det vært NATO- aktivitet i Norge hvert år i mars måned, og det er viktig at NATO fartøyene får muligheten til å bombardere. Tidligste sluttdato Sjøforsvaret ser som realistisk er 20. mars.

Hvordan faunaen og ulike habitater påvirkes av Sjøforsvarets øvingsvirksomhet er ikke godt nok kartlagt, noe det bør jobbes for å få bedre oversikt over.

Tiltak:

- Sjøforsvaret må søke å avslutte øvelsene sine 20. mars slik at konflikt med hekkende fugl minimeres.
- Effekten skytefeltet har på verneformålet bør klarlegges bedre.

3.9 Lavtflyging

3.9.1 Status og mål

Lavtflyging i sårbare områder er forstyrrende for fugle- og dyrelivet, og bør spesielt unngås i tider hvor de enkelte dyrearter har spesielt behov for ro, for eksempel i kaste- og yngletiden samt hekkesesongen for sjøfugl.

Omfanget av lavtflyging er ikke kjent. Luftforsvaret flyr til tider over Froan, og i den forbindelse kan det foregå noe lavtflyging. Det har også foregått lavtflyging med helikopter i regi av Kystverket i forbindelse med inspeksjon langs kysten.

Mål for lavtflyging:

Lavtflyging over verneområdene i Froan bør holdes på et minimum

3.9.2 Aktuelle bestemmelser om lavtflyging

Mange verneforskrifter har forbud mot lavtflyging, men et sånt forbud finnes ikke i verneforskriften for naturområdene i Froan. Her gjelder kun generelt at "alle fuglearter, herunder deres reir og egg, alle selarter og oter er fredet hele året mot blant annet skade og unødige forstyrrelser (verneforskriften kap VI pkt 1)."

Det er viktig at det utvises høy grad av aktsomhet til dyrelivet dersom flyging over området må foregå i de mest sårbare periodene, dette er hovedsakelig tidene med ferdselsforbud i området, jf. verneforskrift. Det er en fordel om flyging gjennomføres i størst mulig grad over åpen sjø.

Siden verneforskriften ikke regulerer denne type aktivitet direkte i noen av verneområdene i Froan, er det avgjørende å ha god dialog med de aktuelle aktørene for å unngå unødig forstyrrelse på dyrelivet i sårbare perioder.

Tiltak:

Det skal tas initiativ til en dialog med forsvaret og andre slik at de i størst mulig grad unngår å fly lavt over Froan.

3.10 Ferdsel på land og til sjøs

3.10.1 Status og mål

Mange av de artene som benytter Froan som levehekke- og yngleområde er sårbare for forstyrrelser, derfor er det nødvendig å begrense den menneskelige ferdselen i området. Siden det på vernetidspunktet var forholdene ved hekkeområdene og kasteplassene som det var mest fokus på, ble det satt et forbud i naturreservatet mot å gå i land i perioden fra 1. april til 10. august, samt på kasteplasser for sel fra 10. september til 15. november. I senere tid er det dokumentert at Froan også har store kvaliteter både som vinterområde for en rekke fuglearter, og som et viktig område i trekketidene høst og vår. I tillegg er området særlig viktig som fjærfellingsområde (myteområde) for bl.a. grågås, ærfugl og silender fra juli til september.

I kapitlene som beskriver de ulike brukerinteressene, er bestemmelser om ferdselsrestriksjoner også diskutert nærmere.

Mål for ferdsel:

- Menneskelig ferdselen skal ikke være forstyrrende på naturkvalitetene i verneområdene
- Tilstrekkelig informasjon skal være tilgjengelig for besøkende og publikum slik at de kan ta hensyn til verneverdiene til lands og til vanns.

3.10.2 Ferdsel - aktuelle bestemmelser

Ferdsel til sjøs

Det er ingen restriksjoner på ferdsel til sjøs i verneområdene i Froan. Denne type ferdsel kan ha negative konsekvenser for fugle- og dyrelivet og særlig i yngleperiodene. En henstiller derfor folk om å holde seg i god avstand til hekkekolonier og kasteplasser i yngleperiodene.

Ferdsel på land

Naturreservatet

I tidsrommet f.o.m 1. april til 10. august er all ferdsel på land forbudt,
I tidsrommet f.o.m 10. september til 15. november er all ferdsel forbudt på kasteplasser for sel, jf kap. IV pkt. 4.

Ferdselsrestriksjonene er ikke til hinder for følgende;

- Ferdsel i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsel- og forvaltningsøyemed.
- Ferdsel i forbindelse med forsvarets virksomhet i øvelsesfeltet Burøy-Frohavet.
- Ferdsel i forbindelse med utøvelse av tradisjonelle næringer som fiske, jordbruk, tang- og tareskjæring, grunneieres høsting av ville bær og tilsyn med beitedyr.
- Ferdsel i forbindelse med ”fyr- og merkevesenets” virksomhet (Kystverket).

Det er viktig å merke seg at det er forbud mot ferdsel i Froan naturreservat i den angitte ferdselsforbudstiden og det skal kun være i særlige tilfeller at det gis dispensasjon fra dette forbudet. De grupper som kan få lov til å bruke landområdene i denne tiden går frem av verneforskriften (se over).

Hele området

All ferdsel bør skje varsomt med hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

3.10.3 Søknader om dispensasjon fra ferdselsforbud

Forvaltningsmyndigheten registrerer at det er flere brukerinteresser som ønsker å ferdes i naturreservatet i forbudstiden. Denne type ferdsel er ikke hjemlet i forskriften, og forvaltningsmyndigheten vil måtte vurdere slike søknader etter § 48 i naturmangfoldloven (se også Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratets veileder M106 -2014).

Generelt må enhver søknad om fritak fra ferdselsforbudet begrunne hvorfor aktiviteten ikke like gjerne kan foregå utenom restriksjonssperioden, videre må søker oppgi gode grunner til hvorfor aktiviteten ikke kan skje utenfor grensene av naturreservatet eller kasteplasser for sel. Søker må også oppgi hvordan ferdselen skal utføres og hvilke hensyn som kan tas.

3.10.4 Utfordringer og tiltak

Ferdselsrestriksjoner har skapt utfordringer for enkelte brukerinteresser som ønsker å bruke landområdene i naturreservatet også i ferdselsforbudstiden, for eksempel til forskning og friluftsliv.

Tiltak:

- Det må gjøres en gjennomgang av informasjonen knyttet til ferdselsrestriksjonene i området. Sårbarhetskart bør lages.
- Informasjon om sårbare områder gjennom sesongen bør gjøres tilgjengelig for folk som ferdes til sjøs.
- Oppsynet/naturformidling bør styrkes og være tilgjengelig for folk som ønsker å bruke områdene på en hensynsfull måte.

Mål for friluftsliv og turisme:

- Forvaltningsmyndigheten skal jobbe for å tilpasse naturbasert reiseliv i Froan innenfor rammene av verneforskriften og "Fjellteksten".
- Initiativ som bidrar til utvikling av kvalitetsturisme, med respekt for det naturlige, økonomiske, sosiale og kulturelle miljøet, bør oppmuntres og støttes.
- I utviklingen av reiselivet skal det tas hensyn til dyre- og plantelivet i området, og i utøvelse av reiselivsaktiviteter i området skal det spesielt vises hensyn til leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr.
- Hensynsfull ferdsel skal være et mål for friluftslivet i hele området.
- Enkel tilrettelegging for det naturvennlige og enkle friluftslivet kan være aktuelle tiltak i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet. Det skal legges særlig vekt på hensynet til sårbar vegetasjon og sårbart dyreliv ved tilrettelegging for friluftsliv og ferdsel.

3.11 Friluftsliv og turisme

3.11.1 Status og mål

Miljøtilpasset turisme i tilknytning til større verneområder er et nytt nasjonalt satsningsområde, som forvaltningen av verneområdene er bedt om å tilpasse innen rammene av den enkelte vernebestemmelse. Målet er å øke forståelsen for vernet spesielt, og bevaring av natur generelt, noe som også kan bidra til å sikre verneformålet.

I St. prp. nr. 65 (2002-2003) sies det i den såkalte "Fjellteksten" blant annet at: "Initiativ som bidrar til utvikling av kvalitetsturisme, med respekt for det naturlige, økonomiske, sosiale og kulturelle miljøet, bør dyrkes fram og støttes." Det presiseres at det skal skje innenfor rammene av verneforskriften.

Reiseliv som næring er lite utviklet i Froan. Innenfor naturreservatet er det noe sjøbasert safarivirksomhet på sjøfugl og sel. I landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet er det en del overnattingsplasser, da spesielt i Halten. Der er destinasjonsselskaper som jobber med markedsføring av Froan, i tillegg til den enkelte bedriften.

Det er lite tilrettelagt for friluftsliv i området, dette gjelder både stier, telt- og rasteplasser.

3.11.2 Friluftsliv og turisme – aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

I hele naturreservatet gjelder ferdselsrestriksjonene i perioder av året, se kap. 3.8. for mer informasjon.

Oppføring av bygninger, anlegg og andre innretninger er ikke tillatt, jf kap. IV pkt 3.

Dersom området skal benyttes i reiselivssammenheng må dette ikke være i konflikt med verneformålet.

Tilrettelegging for friluftsliv i naturreservatet

Alle former for tekniske installasjoner og tilrettelegging for friluftsliv er i utgangspunktet forbudt. Eventuelle dispensasjoner må behandles etter § 48. Hensiktsmessigheten av å plassere slike installasjoner innenfor naturreservatet vil vurderes opp mot alternative plasseringer utenfor ved behandlingen av slike søknader. Forbudet mot ferdsel i perioder er et viktig argument mot slike dispensasjoner.

Faktaboks: Telting og rasting i utmark

Plass til rasting, solbad, overnatting eller liknende må ikke tas i innmark uten eierens eller brukerens samtykke.

I utmark må plass som nevnt i foregående ledd ikke tas til utilbørlig fortrengsel eller ulempe for andre. Rasting eller telting må ikke skje når det kan medføre nevneverdig skade på ungskog, eller skogforyngelsesfelt. Telt må ikke settes opp så nær bebodd hus (hytte) at det forstyrrer beboernes fred og i hvert fall ikke nærmere enn 150 meter. Reglene om avstand fra bebyggelse gjelder likevel ikke på område som særskilt er innredet for telting. Departementet kan gi forskrift om å tillate telting nærmere enn 150 meter fra bebodd hus (hytte) i kystnære områder.

Telting eller annet opphold er ikke tillatt i mer enn 2 døgn om gangen uten eierens eller brukerens samtykke. Samtykke til lengre opphold trengs likevel ikke på høgfjellet eller på område fjernt fra bebyggelse, medmindre det må regnes med at oppholdet kan medføre nevneverdig skade eller ulempe.

(fra friluftsløven § 9, revidert januar 2012)

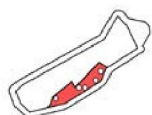
Ferdsl i naturreservatet i forbindelse med friluftsliv og turisme

Man kan fritt gå i land i naturreservatet i perioder uten ferdslsforbud. Dispensasjon fra ferdslsforbudet i forbindelse med friluftsliv og turisme må vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven.

Det er tidligere gitt dispensasjoner til ilandstigning på Vingleia fyr og Finnværet fyr, og i forbindelse med forskning og overvåking. Søker må oppgi formål og sannsynliggjøre at ferdslen er nødvendig, vil være begrenset i tid og rom, ikke være til skade for naturverdiene eller evr ha stor samfunnsnytte.

Telting og rasting i naturreservatet

I perioder med ferdslsforbud i naturreservatet er telting og rasting på land ikke tillatt. I perioder uten ferdslsforbud er telting og rasting tillatt innenfor rammene av friluftsløven.

Landskapsvernområdet

Inngrep eller annen virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder større uttak eller utfylling av masse, bygging av veger, oppføring av bygninger, anlegg m.v. er ikke tillatt. Henlegging av avfall er forbudt. Jf. kap V pkt 1.

Tilrettelegging for friluftsliv i landskapsvernområdet

Mindre tilretteleggingstiltak som ikke endrer landskapets art eller karakter vesentlig er normalt kurante, men skal forelegges forvaltningsmyndigheten før igangsetting. Dette for å kunne ha en dialog om tiltakets omfang og formål, og om tiltaket krever søknad om dispensasjon fra verneforskriften til å kunne gjennomføres. Større tiltak er ikke tillatt.

Ferdsl i landskapsvernområdet

Det er ingen ferdslsrestriksjoner i landskapsvernområdet.

Hele området

Generelt skal det ikke foregå aktivitet som kan forstyrre dyrelivet unødig i området.

Allmennhetens adgang til å bedrive enkelt friluftsliv etter friluftsløven er ikke ment å skulle få begrensinger etter verneforskriften. I samsvar med norsk friluftstradisjon er det fri ferdsl i området jf. friluftsløven, men i verneforskriften er ferdsl regulert i hele eller deler av naturreservatet i perioder av året, dette på grunn av hensyn til hekkende fugl og kasteplasser for sel. En oppfordrer alle til å ta hensyn til verneverdiene i området i friluftsliv- og turismesammenheng.

Ferdsl med båt i hele området

Ferdsl med og båt og havkajak er tillatt i hele naturvernområdet hele året. I dyrelivsfredningsområdet er det tilrettelagt med gjestebåthavner.

Ferdslen skal foregå på en måte som ikke gir skade eller unødig forstyrrelse av fugle- og dyrelivet i verneområdene.

Telting og rasting i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet

Verneforskriften setter ingen restriksjoner mot telting og rasting i landskapsvernområdet eller dyrelivsfredningsområdet. Områdene som egner seg godt til slik type aktivitet er de bebodde øyene i Froan. Det er viktig at all telting og rasting skjer i henhold til friluftsløvens bestemmelser.

Turisme – retningslinjer i Froan

Reiselivsbedrifter som bruker Froan i turistsammenheng bør sette seg grundig inn i bestemmelsene for verneområdene. Videre skal det vises hensyn til dyre- og fugleliv spesielt i sårbare perioder på året.

Av hensyn til naturverdiene, vil det generelt ikke gis dispensasjon til ferdsel på land i naturreservatet i ferdselsforbudtiden. Reiselivsbedrifter som bruker verneområdene i Froan i sine produkter bør ha et bevisst forhold til vernekvitetene i området:

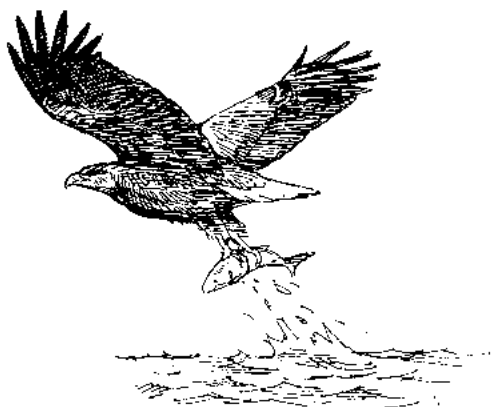
- Bedriften bør basere seg på natur- og kulturbasert turisme.
- Bedriften bør stille spesielt høye krav til vertskap og guider. Formidling og læring bør være en sentral del av produktet.
- Bedriften bør bidra aktivt til natur- og kulturvern, ha god kjennskap til egen miljøpåvirkning og alltid utøve en føre-var-holdning.
- Bedriften bør kunne bidra positivt i lokalsamfunnet og utøve et generelt samfunnsansvar.
- Bedriften bør gi gjestene gode opplevelser og skape møteplasser som gir medarbeidere og gjester innsikt i lokalkultur, -samfunn og miljø.

For øvrig vises det til bestemmelser i friluftsløven.

Ørn- og selsafari

Aktivitetsturisme som ørn- og selsafari må foregå på en ytterst skånsom måte i verneområdene i Froan. Ferdsel til vanns reguleres ikke med verneforskriften, men all unødige forstyrrelse av dyrelivet er forbudt i hele naturvernområdet Froan. Derfor henstiller forvaltningsmyndigheten at safari med hensikt å oppsøke dyr i området foregår på følgende premisser:

- Unngå forstyrrende aktivitet i hekkeperiodene for sjøfugl og på kasteplasser til sel.
- Hold god avstand til hekke- og kasteplasser.
- Senk farten på båten i god tid før du nærmer deg aktuell lokalitet.

3.11.3 utfordringer og tiltak

Hovedutfordringen med å utvikle reiseliv i et område som Froan, er at det må gjøres på en slik måte at det ikke kommer i konflikt med verneformålet. Samtidig bør det skje på lokalsamfunnet sine premisser.

Et reiselivstilbud som i utgangspunktet ikke har innvirkning på verneverdiene kan over tid allikevel være en belastning. Dette gjelder for eksempel dyresafari (sel og sjøfugl) og andre aktiviteter der man kommer nært på dyr eller ferdes på konsentrerte områder på land. Generelt må forstyrrelse av vilt antas å være den potensielt største negative virkningen av et økt omfang av organisert reiseliv

Tiltak:

- Det skal sammen med kommunen og lokale reiselivsaktører gjøres en gjennomgang av hvilken tilrettelegging som er ønskelig i Froan. Da knyttet til et enkelt reiseliv basert på naturopplevelser. Dette må gjøres i tråd med retningslinjer i forvaltningsplanen.
- Forvaltningsmyndigheten skal jobbe for tiltak som kan bidra til at besøkende kan oppleve dyrelivet i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet uten å forstyrre unødige.
- Sammen med kommune og lokale reiselivsaktører skal det utvikles informasjon til alle grupper om vernekviteter i området, for å oppnå forståelse for naturvennlig friluftsliv. Det bør utvikles informasjon om områdets geografi og naturverdier samt informasjon om naturvernområdene og restriksjoner i disse. Det kan være aktuelt å utarbeide et ferdselskart med god natur- og kulturminneinformasjon. I dette kartet legges det inn turforslag med info om de ulike stedene en kommer.
- Det er viktig at det finnes informasjons-brosjyrer for verneområdet i Froan som er lett tilgjengelig lokalt og på nettet.
- Forvaltningsmyndigheten skal følge utviklingen av ferdsel (form og omfang) nøye, samt registrere effekten av områdets bruk i forhold til slitasje og sårbare arters utvikling.

3.11.4 Bruk av fyrstasjonene i Froan

I naturreservatet i Froan er det to fyr, Vingleia og Finnværet. I dyrelivsfredningsområdet ligger Halten fyr, som er et mye brukt utfartssted om sommeren.

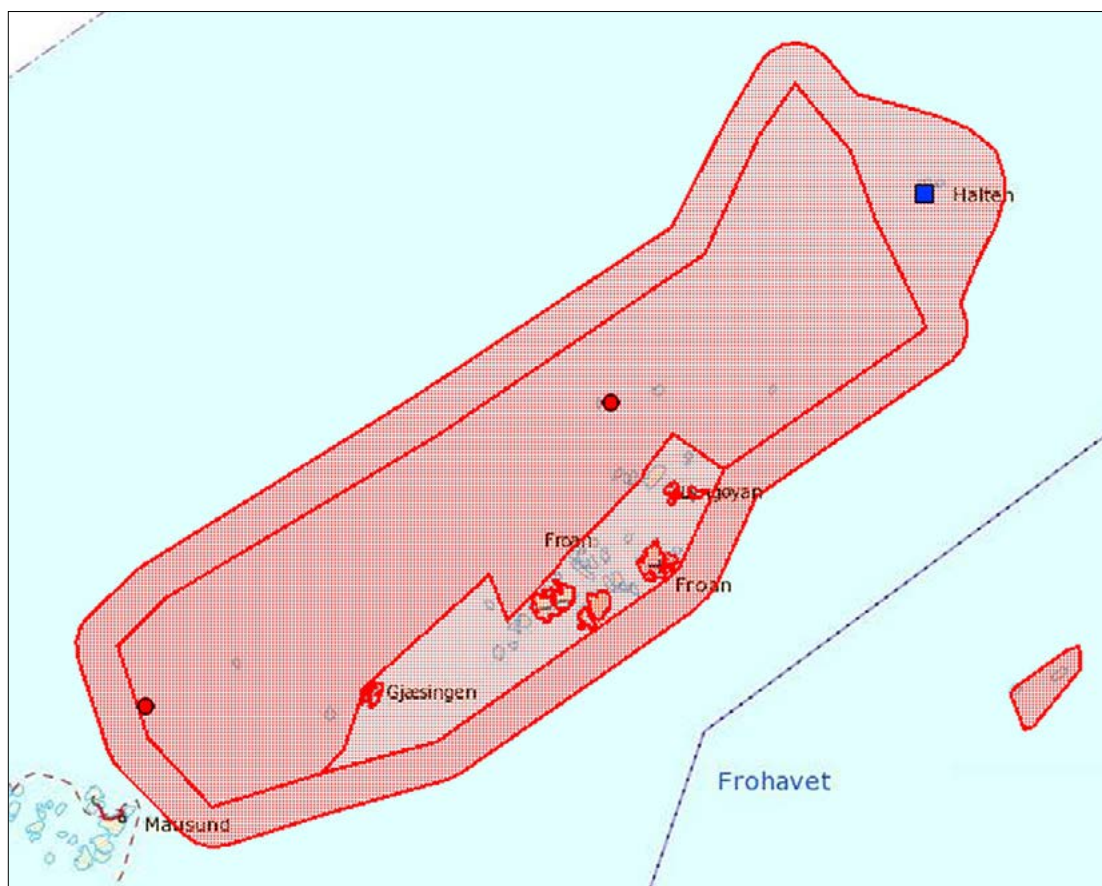
Det er ønskelig at fyrene tas vare på også etter at den tradisjonelle driften er opphørt, derfor har Kystverket inngått avtale med lag og foreninger om drift av nedlagte fyr langs kysten. Dette er aktuelt for Vingleia fyr, Finnværet fyr og Halten fyr (ble avbemannet i 2005).

Fyrene er viktige besøkssteder i naturreservatet i Froan, og vil kunne være viktige punkt for å nå reisende i Froan med informasjon om naturkvaliteter og regelverk i området.

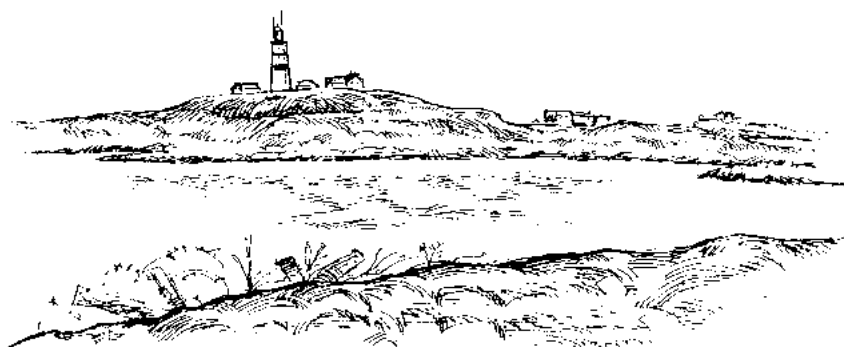
Dersom det er ønskelig med ilandstigning på Vingleia og Finnværet i ferdselsforbudstiden i naturreservatet, må det søkes om dispensasjon til dette. En slik søknad vil vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven.

Flerårige dispensasjoner er gitt til organisasjoner/stiftelser som jobber for bevaring av fyrene. Det er da satt vilkår om hensynsfull ferdsel langs stier og veier, og krav om årlige rapporter på virksomheten og behovet for ilandstigning.

Det er ingen restriksjoner for ilandstigning i dyrelivsfredningsområdet gjennom året og således er verneforskriften ikke til hinder for bruk og aktivitet knyttet til Halten fyr.

Figur 27. Fyr i Froan. Vingleia nede til venstre, Finnværet i midten og Halten øverst. (Kilde: Kystverket 2011).

Figur 28. Sauøya (foto Nils Kristian Grønvik).

3.12 Bygg og anlegg

3.12.1 Status og mål

Froan med Halten utgjør et unikt kystkulturlandskap i vår region. Bebyggelsen i Froan omfatter både fiskevær og spredt bebyggelse på enkeltøyer. Kombinasjonsbruk med jordbruk og fiske har vært nødvendig for de fastboende i Froan, og gårdene har tradisjonelt vært små og bygningene relativt beskjedne. Likevel er det stor variasjon i området, fra de lavmælte rorbuene på Halten, til den mer villapregede bebyggelsen på Sørburøy, som fremdeles har fast bosetting. Tilknytningen til fisket gjør at det finnes mange naust, brygger og rorbuer, hvor fiskerne hadde periodevis tilhold. Fyr, kystmerker, kaier, industribygg, fiskemottak, moloer, fundamenter og tufter er også en del av denne kystkulturen.

Naturresevatet

I naturresevatet er det lite tekniske installasjoner. Det som finnes er i all hovedsak knyttet til de gamle fyrene Vingleia og Finnværet som Kystverket eier.

På Valøya hvor Finnværet fyr ligger, er det i tillegg ei gammel hytte som ble brukt i forbindelse med laksefiske i området.

Landskapsvernområdet

I landskapsvernområdet er det i dag hovedsakelig eldre bygninger fra tidligere bosetting og som i dag brukes som fritidsbebyggelse. I tillegg har

Sjøforsvaret enkelte installasjoner i forbindelse med sin skytefeltsvirksomhet i området. På Arøya har de en bunker og ei brygge.

Øyer som har bebyggelse i dag er Kunna og Nordbuan. Disse har også brygge for ilandstigning.

Dyrelivsfredningsområdet

Da vernet ble etablert ble de øyene som på det tidspunktet hadde fast bosetting unntatt landskapsvern, og ble kun berørt av dyrelivsfredningen. Med unntak av det generelle hensynet til dyrelivet, er aktiviteten på disse øyene i liten grad er berørt av bestemmelsene i verneforskriften.

Dette gjelder øyene Gjæsingen, Vardøy, Sørburøy, Nordøya, Risøya, Sauøya, Halten og Lyngøyan.

Mål for bygg og anlegg:

- Det varierte og egenartede kystlandskapet i Froan landskapsvernområde skal ikke forringes på grunn av tekniske inngrep.
- Forvaltningen av området skal bidra til at bygninger med kulturhistorisk verdi kan ivaretas gjennom bruk.
- Det skal ikke bygges nye bygninger i naturresevatet.
- I områder med dyrelivsfredning, må ikke nye tiltak komme i konflikt vernebestemmelsene.

3.12.2 Aktuelle bestemmelser

Naturreservatet

Oppføring av bygninger, anlegg og andre innretninger, herunder framføring av luftledninger, er ikke tillatt. Inngrep eller annen virksomhet som kan endre de naturgitte forhold, så som oppfylling, uttak av masse, drenering, bruk av kjemiske bekjempningsmidler, gjødsling, henlegging av avfall eller utslipp av konsentrerte forurensningstilførsler er ikke tillatt (se kap. IV pkt 3 i verneforskriften).

Bestemmelsen i pkt 3 er ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og installasjoner (se kap. IV pkt 6 i verneforskriften)

Naturreservatet skal sikres mot små og store inngrep som med tiden kan endre de naturgitte forhold.

Vedlikehold er tillatt, se presisering av denne bestemmelsen senere i kapitlet.

Landskapsvernområdet

Tiltak som alene eller sammen med andre kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig er ikke tillatt. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området.

Inngrep eller annen virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder større uttak eller utfylling av masse, bygging av veger, oppføring av bygninger, anlegg m.v. er ikke tillatt, jf kap. V pkt. 1 i verneforskriften.

Bestemmelsene er ikke til hinder for (se kap. V pkt. 3 i verneforskriften)

- Oppdyrking og vanlig jordbruksdrift
- Vedlikehold av eksisterende bygninger, havneanlegg m.v.
- Arbeid i forbindelse med fyr- og merkevesenet virksomhet.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger, i tilknytning til fiske- og jordbruksnæringen, og i forsvarssøyemed, se kap V pkt 4 i verneforskriften.

Mange små inngrep kan endre landskapets art og karakter like mye som et stort, derfor er også landskapsvernområdet vernet mot nye tekniske inngrep. Det er lite tekniske inngrep i landskapsvernområdet i dag. Eventuelle søknader om dispensasjon fra verneforskriften vil bli vurdert konkret i hvert enkelt tilfelle.

Vedlikehold av bygg og anlegg er tillatt. Eksisterende, lovlig oppførte tiltak og innretninger, som for eksempel båtfester og brygger, kan fortsatt ha normal bruk og vanlig vedlikehold.

Vegbygging er ikke tillatt i landskapsvernområdet. Eksisterende veger/stier kan vedlikeholdes. Vedlikehold av eksisterende veier må skje på en slik måte at vegen ikke endrer karakter. Man tenker her på et arbeid som skal holde veien ved like med tilsvarende standard som på vernetidspunktet. Det vil normalt være tillatt med nødvendig grusing og grøfting langs veier, men ikke endring til annet dekke som for eksempel asfalt. Når det gjelder grusing tenker man dessuten i denne sammenheng kun på en fornying av bærelag/slitelag der dette finnes fra før.

Dersom man ønsker å legge grusdekke på en gressgrodd vei, vil dette gå utover vedlikeholdsbegrepet, slik det er ment i forskriften. Å rette ut en sving eller legge en veg/kjørespor i endret trase, er ikke tillatt uten etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. Det samme gjelder dersom man ønsker å utvide vegen i bredden.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger, i tilknytning til fiske- og jordbruksnæringen, og i forsvarssøyemed.

Landskapsvernområdet og naturreservatet

3.12.3 Vedlikehold av bygg og anlegg

Vedlikehold av eksisterende bygg og anlegg er tillatt både i naturreservatet og landskapsvernområdet.

Vedlikehold av bygninger i landskapsvernområdet skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og være tilpasset landskapet. Hensynet til landskap skal være tungtveiende ved bygningsmessige endringer. Fargebruk som medfører at bygninger unødig stikker seg frem skal unngås. Materialbruk og bygningsmessige arbeider skal være av en slik karakter at bebyggelsen fremstår harmonisk og godt tilpasset omkringliggende miljø.

Tillatt vedlikehold på bygg og anlegg er alt av innvendig vedlikehold, og utvendig vedlikehold som består i utskifting av materialer og/eller komponenter, som for eksempel dører eller vinduer av lignende utførelse og dimensjon. Utskifting av kledningsbord eller taktekkingsmateriale med nye av lignende type er også vedlikehold etter dette punktet. Bedre isolering faller innenfor definisjonen av vedlikehold.

Vedlikehold omfatter ikke fasadeendringer, utvendige ombygginger eller utvidelse av bygninger. Dette krever tillatelse, se nedenfor.

3.12.4 Restaurering av bygg og anlegg

Restaurering er søknadspliktig dersom det går ut over vedlikeholdsbegrepet, dette gjelder både i landskapsvernområdet og i naturreservatet.

Restaurering, dvs. tilbakeføring til opprinnelig, dokumentert utførelse av eksisterende bygg og anlegg, bør tillates om ikke sterke hensyn til verneverdiene eller kulturfaglige hensyn sier noe annet.

Søknader om restaurering av bygg utover kapittel V pkt 4 behandles etter naturmangfoldloven § 48. Søknader i naturreservatet behandles strengere enn i landskapsvernområdet.

3.12.5 Oppføring av nye bygninger og påbygging

Oppsetting av nye bygg er ikke tillatt i landskapsvernområdet eller i naturreservatet.

I landskapsvernområdene kan oppføring av nødvendige nybygg eller påbygginger knyttet til fiske- og jordbruksnæring og i forsvarsøyemed tillates etter søknad. Slike søknader må være knyttet til et reelt behov som ikke kan dekkes opp med eksisterende anlegg. Den samlede belastningen for området, samt hvilken påvirkning det påfører kystlandskapet, vil bli ilagt vekt i vurderingen av slike søknader.

Nybygg vil normalt være aktuelt i tilfeller der dette er gunstigere enn utvidelse av eksisterende hus. Dette av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet i landskapsvernområdet.

Det vil normalt ikke gis tillatelse til oppføring av nye bygninger i naturreservatet.

3.12.6 Oppføring av bygninger og anlegg i landskapsvernområdet i forsvarsøyemed

Tillatelser til eventuelle oppføring og påbygging av bygninger og anlegg i forsvarsøyemed kan gis etter søknad (verneforskriftens kap. V, pkt 4). En

eventuell søknad bør dokumentere behovet for bygningen/anlegget, oppgi ønsket plassering og utforming. Søknaden bør også inneholde vurdering av konsekvenser for verneformålet og en begrunnelse av hvorfor bygningen ikke kan plasseres utenfor landskapsvernområdet.

3.12.7 Vedlikehold eller nybygg?

Noen vurderinger av skillet mellom vedlikehold og nybygg/påbygging:

- Vedlikehold som endrer bygningens karakter skal vurderes som ombygging. Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate.
- Når bærende konstruksjoner skiftes ut og når bygningen fremstår som i det vesentlige fornyet jf. plan- og bygningsloven § 20-1b, er det ikke lenger snakk om vedlikehold, men om ombygging. Endring av takvinkel eller høyder betraktes også som ombygging og krever tillatelse
- Ombygging gjelder tiltak som innebærer bruk av andre materialer og/eller dimensjoner for ytterpanel, dører og vinduer, pipeløp og taktekking.
- Innvendig ombygging som ikke endrer bruken av bygningen er tillatt.
- Arbeider som gjøres med sikte på å endre bruken av en bygning i landskapsvernområdet, da fra bygninger som opprinnelig ble brukt i fiske- og jordbruksnæring eller forsvarsøyemed til noe annet, er ikke tillatt.

Viktige vurderinger ved nybygg/påbygging i landskapsvernområdet (kap V pkt 4):

- Hensynet til landskap skal være tungtveiende ved bygningsmessige endringer. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, for eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.
- Utbedring av eksisterende hus bør prioriteres dersom det er teknisk mulig. En bør vurdere om det er andre hus som er ute av bruk som kan dekke behovet for tilbygg framfor å oppføre nye hus.
- Tilbygg bør underordne seg eksisterende hus, enten ved å videreføre uttrykket eller gjennom å markere at det er nytt.

Søknader om påbygg/ombygging av bygninger og anlegg med kulturhistorisk verdi skal til uttalelse hos kulturvernmyndighetene (Sør-Trøndelag fylkeskommune). Se vedlegg 2 for mer informasjon om behandling av søknader etter kulturminneloven.

Dyrelivsfredningsområdet

3.12.8 Byggetiltak i dyrelivsfredningsområdet

Verneforskriften regulerer ikke spesifikt byggetiltak innenfor områder med kun dyrelivsfredning, der er det plan- og bygningsloven som regulerer byggetiltakene. Dersom det er tiltak som kan berøre dyrelivet, for eksempel byggetiltak eller andre tekniske inngrep på viktige hekke- og yngleplasser i området, ønsker forvaltningsmyndigheten disse sakene til uttalelse.

Generelt skal ikke tiltak i verneområdene skade eller påføre dyrelivet unødige forstyrrelser. Det skal vises hensyn til dyrelivet ved gjennomføring av tekniske inngrep.

3.12.9 Utfordringer og tiltak

Forvaltningsmyndigheten ser klare utfordringer i å ta vare på det helhetlige kystlandskapet i Froan. Det er i dag manglende oversikt over omfanget av kulturminnekvitetene i Froan. Spesielt gjelder dette de større øyene omkring Sauøya, hvor det er behov for en kartlegging av hvilke kulturhistoriske kvaliteter som finnes. Et slikt kartleggingsarbeid bør gjennomføres som grunnlag for den videre forvaltningen av kulturminnene på øyene. Sør-Trøndelag fylkeskommune er ansvarlig for registrering, informasjon og skjøtsel av kulturminner (ved tiltak som ikke er i strid med verneforskriften).

Tiltak:

- All eksisterende bebyggelse samt øvrige tekniske installasjoner i landskapsvernområdet og naturreservatet må dokumenteres med bilder.
- Det må gjennomføres systematiske registreringer av automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner (inkl. både nyregistreringer og kjente registrerte lokaliteter). Dette må skje i regi av Sør-Trøndelag Fylkeskommune som kulturminnemyndighet.
- Det er viktig å informere om verdifulle kulturminner/kulturmiljøer i verneområdene i Froan både til besøkende og lokalbefolkningen. Dette må skje i samarbeid med Sør-Trøndelag Fylkeskommune.
- Videre bør det informeres om SMIL og andre tilskuddsordninger fra sentrale, regionale og lokale myndigheter, som grunneiere og andre kan benytte seg av for å ivareta gamle bygningsmiljø, samt viktige kulturlandskap og kulturmiljø.

3.13 Forskning og undervisning

3.13.1 Status og mål

En god forvaltning av verneverdiene i Froan er avhengig av god og oppdatert kunnskap om området. Verneverdiene, beliggenheten og graden av urørthet gjør også at verneområdene i Froan er svært attraktive i forskningssammenheng. Det er gjennomført mye forskning i området og denne forskningen vil ligge som en "kunnskapsbase" i forvaltningen av Froan.

Den første systematiske registreringen av sjøfugl og sjøpattedyr i området ble gjort i 1974 av Frengen og Røv (1975) etter oppdrag fra Miljøverndepartementet. Resultatet fra disse undersøkelsene utgjorde det faglige grunnlaget for fredning i 1979. Gjennom åra som har gått er det gjort en rekke undersøkelser av sjøfugl og kystsel i Froan. Resultatene av disse fram til 1998 er sammenfattet i en egen fagrapport (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1998).

I forslag til marin verneplan fra 30. juni 2004 foreslås Froan som et referanseområde. Dette kan være viktig både i forhold til både overvåkning og forskning.

Det har foregått ringmerking av fugl i Froan over lang tid. Ringmerking vil ikke alltid være knyttet til forskning eller relevant for verneområdeforvaltningen. Sør-Trøndelag ringmerkingsgruppe har i flere år fått tillatelse til ringmerking av fugl både på Halten, Sauøya og Sørburøya. I tillegg har NINA gjort ringmerking av krykkje gjennom prosjektet SEAPOP i Gimsan og Halten.

Mål for forskning og undervisning:

- Forskning og undervisning kan gjennomføres så lenge aktiviteten ikke er i strid med verneforskriften.
- Forskning i Froan skal bidra til å sikre en god og kunnskapsbasert forvaltning av verneområdet.
- Forskningskunnskapen skal gjøres tilgjengelig og operativ for forvaltningen og andre som er interesserte i Froan som natur- og kulturområde.
- Froan skal være et godt forvaltet referanseområde som skal være tilgjengelig for relevant forskning knyttet til tilstanden her sammenlignet med tilsvarende kystøkosystemer.

3.13.2 Aktuelle bestemmelser

De generelle vernebestemmelsene for landskap, plante- og dyreliv, ferdsel og forurensing gjelder for alle former for forskning og undervisning i verneområdene.

I verneforskrift kapittel IX står følgende; ”Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser eller arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfeller når det ikke strider mot formålet med fredningen og vernet”.

Denne bestemmelsen er opphevet og erstattet med § 48 i naturmangfoldloven. Her fremheves ikke vitenskapelige undersøkelser på samme måte. I det nye lovverket er forskning i stor grad sidestilt med andre aktiviteter i verneområdet.

I naturreservatet og landskapsvernområdet må forsknings- og undervisningsprosjekter (inkl. ringmerking/instrumentering) som krever faste installasjoner eller som på annen måte er i strid med verneforskriften, ha dispensasjon. Det gjelder også dispensasjon fra ferdselsforbudet i naturreservatet. Søknader om aktiviteter knyttet til slike prosjekter i naturvernområdene i Froan behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Bestemmelsene gjelder i all hovedsak for alle tre verneformene, men det vil bli praktisert strengt i naturreservatet.

3.13.3 Bruk av verneområdene i Froan i undervisningssammenheng

Undervisning bør begrenses til et minimum i naturreservatet, og det bør vurderes om slik aktivitet kan kanaliseres til andre områder.

I hvert enkelt tilfelle bør også tidspunktet for undervisningsopplegget vurderes, siden det er enkelte perioder naturmiljøet er mer sårbar enn i andre. Dispensasjon fra ferdselsforbud i naturreservatet i undervisningssammenheng vil bli vurdert opp mot truslene tiltaket utgjør for naturverdiene.

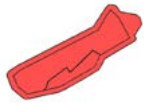
Froan har et helt unikt kystkulturlandskap, og dette bør også kunne formidles i en undervisningssammenheng. Kystkulturen kan i stor grad oppleves i de bebodde områdene av Froan som kun er berørt av dyrelivsfredning, men også i landskapsvernområdet. Verneforskriften er ikke til hinder for slik aktivitet, men det må vises hensyn til naturmiljøet.

Retningslinjer ved bruk av § 48 til dispensasjon til forskning og undervisning.

Ved vurdering av søknader om dispensasjon fra verneforskriften for forskning i verneområdet, bør følgende legges til grunn:

- Forskning i Froan som er dispensasjonsavhengig bør være stedsbegrenset. Dersom forskningen eller undervisningen kan gjennomføres hensiktsmessig utenfor verneområdet, bør det normalt ikke gis tillatelse til slik aktivitet.
- Forskning som ikke er relevant for vernet, verneformålet eller forvaltningsmyndighetens kunnskapsbehov, bør legges utenfor verneområdet. Fagområder med spesiell betydning/relevans for å oppnå en kunnskapsbasert forvaltning prioriteres.
- Dersom forskningen kan komme i konflikt med verneformålet, skal det normalt ikke gis tillatelse til slik aktivitet.
- Eventuell forskning bør vurderes opp mot omfanget av inngrep og forstyrrelser, jf. naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning. Spesielt strengt vil dette vurderes i naturreservatet. Forskningsaktivitet skal så langt råd samordnes.
- Innsamling av belegg av planter eller avlaving av dyr kan unntaksvis tillates dersom det er en videreføring av tidligere godkjente forskningsprosjekt eller det har stor betydning for forvaltningen av verneområdet.
- Som vilkår bør det settes at data som er samlet inn fra verneområdet skal oversendes forvaltningsmyndigheten i systematisert og digital form. Eventuelle publikasjoner skal også oversendes i trykt og digital form.
- Prosjektene bør gjøres kjent for befolkningen i Froan
- Forskningen bør være i regi av en forsknings- eller utdanningsinstitusjon.
- Også her skal prinsippene i naturmangfoldloven vurderes i hvert enkelt tilfelle.

3.13.4 Ringmerking og instrumentering av fugl

Hele området

Alle fuglearter, herunder deres reir og egg, alle selarter og oter er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf kap IV pkt.2 og kap. VI pkt 1 i verneforskriften.

Ringmerking og også instrumentering (radiomerking, lysloggere) er viktige verktøy for å få bedre kunnskap om trekkende fugl. For ringmerking/instrumentering av fugl innenfor verneområdene i Froan kreves det dispensasjon fra bestemmelsen om at alle fuglearter er fredet mot jakt, fangst og unødig forstyrrelse. Søknader om ringmerking/instrumentering bør ha en prosjektskisse som beskriver behovet for inngrepet og relevans for verneforvaltningen eller forskning.

Naturreservatet

Omfanget av denne aktiviteten innenfor naturreservatet bør begrenses til et minimum.

Dyrelivsfredningsområdet

I områder med dyrelivsfredning er ringmerking/instrumentering av fugl søknadspliktig. En søknad må vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven.

Det må foreligge tillatelse fra grunneier for å kunne gjennomføre ringmerking og instrumentering.

Det er viktig at artsobservasjonene gjøres tilgjengelige for forvaltningsmyndigheten og andre interesserte. Dersom dataene ikke blir publisert gjennom et forskningsprosjekt, bør dataene legges inn i Artsdatabanken sine databaser for artsobservasjoner. Forvaltningsmyndigheten må i hver enkelt sak vurdere om det er hensiktsmessig å sette vilkår om at dataene skal gjøres tilgjengelige og legges inn årlig i Artsdatabankens Artsobservasjon eller andre baser.

3.13.5 utfordringer og tiltak

Tiltak:

- Forvaltningsmyndigheten bør lage en til en hver tid oppdatert oversikt over forskning- og undervisningsprosjekter som foregår i Froan
- Forvaltningsmyndigheten bør følge opp både forsknings- og undervisningsprosjekter som pågår i Froan.

4 Forvaltning av verneområdet

4.1 Skjøtsel

I verneforskriften kapittel VIII, heter det at skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet. Ved kgl.res av 26.08.1983 ble de punkter i vernebestemmelsene som tilla Miljøverndepartementet myndighet til å godkjenne skjøtelsplaner delegert til Fylkesmannen.

I forvaltningsplanen brukes skjøtsel om nødvendige tiltak for å nå bevaringsmålene. Skjøtsel initieres av forvaltningsmyndigheten, men kan gjennomføres av andre. Skjøtselstiltak kan for eksempel være:

- slått
- gras- og lyngbrenning
- rydding
- restaurering
- kanalisering av ferdsl

Naturmangfoldloven § 47 regulerer hvilke skjøtels-tiltak forvaltningsmyndigheten kan utføre uten samtykke fra grunneier, og uten dispensasjon fra verneforskriften. Bestemmelsen fastslår at grunneier så vidt mulig skal varsles på forhånd når skjøtselstiltak iverksettes (se naturmangfoldloven § 47 tredje ledd). Hvis grunneier eller rettighetshaver ikke har tinglyst sin rett eller har ukjent adresse slik at forvaltningsmyndighetene ikke har mulighet til å varsle, foreligger det ingen varslingsplikt. Det samme gjelder hvis tiltaket haster.

De økonomiske fordelene som følger av skjøtels-tiltaket skal tilfalle grunneier (se naturmangfoldloven § 47 fjerde ledd).

Naturmangfoldloven § 47 gir forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, hjemmel til å foreta en del tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsl, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag. Ikke alle tiltak for å oppnå ønsket natur- eller kulturtilstand er imidlertid tillatt etter naturmangfoldloven § 47. Skjøtselhjemmelen omfatter ikke høsting av naturlige ressurser og tiltak som medfører vesentlig endring av naturtilstanden da vernearbeidet tok til. Beiting inngår heller ikke i denne skjøtselshjemmelen.

For tiltak som ikke omfattes av skjøtselhjemmelen i naturmangfoldloven § 47, kreves tillatelse fra grunneier. Oppnås ikke slik avtale må man gå veien om ekspropriasjon).

Forvaltningsmyndigheten skal i henhold til naturmangfoldloven § 47, "så vidt mulig" inngå avtale med grunneier/rettighetshaver. Med dette menes at grunneier må inneha kompetanse til å utføre skjøtselen, ha mulighet til å gjennomføre skjøtselstiltaket og at det er avsatt budsjettmidler til tiltaket.

Forvaltningsmyndighetene kan altså ikke pålegge grunneier å foreta skjøtselstiltak selv, men kan inngå avtale med andre om å utføre skjøtselstiltaket hvis grunneier selv ikke ønsker eller har mulighet til å utføre det.

Utgifter til skjøtsel dekkes av forvaltningsmyndigheten når dette på forhånd er avtalt. Midler til skjøtsel i verneområder legges inn i miljøforvaltningens årlige budsjetter, og må meldes inn til forvaltningsmyndigheten innen 15. november året før (Forvaltningsmyndigheten samler opp slike innspill til bestillingsdialogen med Statens naturoppsyn om tiltak i verneområder).

4.2 Informasjon og formidling

Hovedhensikten med informasjon i og rundt verneområdene er å veilede slik at folk får økt kunnskap og forståelse for verneverdiene i området. Gjennom god og målrettet informasjon vil man sikre at de som ferdes i verneområdene på best mulig måte kan rette seg etter de krav som gjelder, og tar de hensyn som trengs.

Mål for informasjon og formidling:

- God informasjon er avgjørende for en god forvaltning i Froan.
- En skal søke å ha god og oppdatert informasjon om ulike forhold i naturvernområdene i Froan til en hver tid.
- Eksisterende informasjon om naturvernområdene i Froan skal være lett tilgjengelig og forståelig for lokalbefolkning og besøkende

I verneområdene i Froan, er det satt opp informasjonsskilt på lett synlige plasser hvor det er erfaring for at folk ferdes. Det er større informasjonstavler på alle kaiene i området (Gjesingen, Sørburøy, Sauøy, Lyngøy, Kunna, Finnværet Fyr, Halten), og det er utplassert infotavle på Siholmen på Fast-Frøya. For å markere vernegrensen er det satt opp små standardiserte skilt på viktige passeringspunkter for grense.

Våren 2006 ble det utarbeidet en ny informasjonsbrosjyre for verneområdene i Froan.

Gjennom forvaltningsplanprosessen er det kommet fram at kunnskapen lokalt om vernebestemmelsene i området ikke er god nok. Det er også et stort behov for ytterligere informasjon om området til tilreisende.

Plan for formidling:

I tabellen over tiltak (vedlegg 5) er alle de aktuelle formidlingstiltakene for Froan samlet. Prioriteringer vil gjøres i samarbeid med SNO og rådgivende utvalg for Froan.

4.3 Annen forvaltning i området

4.3.1 Oljevernberedskap

Oljevernberedskapen i Norge ivaretas av privat, kommunal og statlig beredskapsapparat. Den statlige beredskapen er en tilleggsbeskyttelse som er rettet inn mot fare for, eller bekjempelse av, større tilfeller av skipsforurensninger eller forurensning fra ukjente kilder. Kystverket har ansvaret for drift og utvikling av statens beredskap mot akutt forurensning.

Ansvarlig forurensner har aksjonsplikt (hindre forurensning/avverge skade) og varslingsplikt. Kommunen har aksjonsplikt (subsidiær i forhold til ansvarlig forurensers aksjonsplikt) ved akutte hendelser. Aksjonsplikten gjelder kommunen hvor hendelsen inntreffer, eller der virkningen av hendelsen viser seg, eller der det kan treffes tiltak for å finne videre forurensning. Kystverket skal sørge for beredskap mot større tilfeller av fare for akutt forurensning, eller akutt forurensning som ikke er dekket av den kommunal eller private beredskapen.

Dersom et akutt utslipp bekjempes av ansvarlig forurensner eller kommunal beredskap, vil Kystverket innta en tilsynsfunksjon. Kystverket skal kunne overta en aksjon helt eller delvis dersom den private eller kommunale beredskapen ikke strekker til. I slike tilfeller vil den private, kommunale og statlige beredskapen sammen bekjempe utslippet, under ledelse av Kystverket. Kystverket har samarbeidsavtaler om bistand fra andre myndigheter og organisasjoner ved uønskede hendelser.

Dersom en ulykke inntreffer og olje spres i verneområdene i Froan vil dette ha store konsekvenser for naturkvalitetene i området. Det er viktig at innsatsen i et slikt tilfelle settes inn på rett sted så raskt som mulig for å minimere skaden.

Faktaboks: Oljevernberedskap

Kystverkets beredskapsavdeling har døgnvakttelefon 33 03 48 00 for mottak og behandling av meldinger om fare for akutt forurensning eller inntruffet akutt forurensning av olje og kjemikalier. Akutte utslipp skal varsles til 110.

Tiltak:

- Områder som trenger særskilt beskyttelse til ulike tider av året må identifiseres. Kontaktmøter med Kystverket skal gjennomføres.
- Forvaltningsmyndigheten må lage og vedlikeholde sårbarhetskart for verneområdene i Froan.
- Sårbarhetskartet skal være tilgjengelig for kommunen og Kystverkets beredskapsavdeling til bruk ved akutt oljeforurensning.

4.3.2 Rydding av drivavfall

Det samler seg årlig store mengder drivavfall i fjærområdene i hele verneområdet i Froan. Det vil kreve store ressurser å rydde alt dette til enhver tid.

Rydding av drivavfall i Froan er viktig. Det vil være viktig å prioritere hvilke områder som skal ryddes, da det ikke er mulig å få ryddet alt hvert år.

Slik forvaltningsmyndigheten vurderer behovet vil det være viktig å rydde drivavfall i de viktigste leveområdene for fugl og sel. Selve ryddingen må løses på en slik måte at den ikke forstyrrer områdene unødig.

I tillegg kan det være viktige områder for reiselivet som bør prioriteres for rydding. Dette gjelder spesielt Vingleia, Finnværet, Halten.

Tiltak:

Forvaltningsmyndigheten bør i samarbeid med grunneier, Frøya kommune og Statens naturoppsyn utarbeide en prioriteringsliste over hvilke områder som skal ryddes for søppel og drivavfall og hvordan dette skal løses i praksis.

4.3.3 Tiltak

I tabellen i vedlegg 5 er aktuelle tiltak samlet, både de som er viktige for å nå mål knyttet til naturkvaliteter eller brukerinteresser og de som er av mer generell karakter. Det er forvaltningsmyndigheten som i stor grad har ansvaret for disse tiltakene, i samarbeid med andre aktører.

4.4 Kunnskapsbehov og plan for overvåkning

Forvaltningsmyndigheten ser behov for overvåkning og oppfølgende undersøkelser på en rekke områder i Froan. Det foregår mye overvåkning i Froan allerede, og i tilknytning til arbeid med bevaringsmål i denne planen kan det bli foreslått overvåking knyttet til arbeidet med å nå målene. Flere av disse forslagene har som hensikt å skaffe bedre informasjon og kunnskap om dagens status, andre har som hensikt å følge utviklingen over tid.

Det pågår i dag et arbeid i regi av Miljødirektoratet for å standardisere bevaringsmålene og tilknyttet tilstandsovervåkning. På sikt ser man for seg at overvåkningsdata legges inn i en egen database og slik gjøres tilgjengelige for forvaltningen og interesserte.

4.4.1 Dyrelivet

Overvåkning i forbindelse med oppsatte mål i kapittel 2 skal prioriteres.

Det er flere arter som overvåkes i dag i regi av ulike institusjoner, både Havforskningsinstituttet og Norsk institutt for naturforskning er sentrale aktører. Noen av prosjektene er gjengitt i vedlegg 3. Det er viktig at overvåkning på sjøpattedyr og sjøfugl har høy prioritet også i fremtiden.

Fylkesmannen i Sør- Trøndelag gjør systematiske tellinger i flere sjøfuglreservater. Dette arbeidet må videreføres.

4.4.2 Kulturlandskapet i Froan

I forbindelse med arbeidet med skjøtselsplanen for Froan gjøres det opp en status for verdiene i kulturlandskapet. Det vil være behov for å oppdatere denne statusen regelmessig for å kunne si noe om utviklingen.

4.4.3 Ferdsel

Forvaltningsmyndigheten har som målsetting at ferdselen i sårbare områder registreres systematisk.

Det er viktig å få en registrering av bruken av skytefeltet og hvilke konsekvenser det har for på naturkvalitetene. Dette for å kunne drøfte med forsvaret om aktiviteten i feltet bedre kan tilpasses naturverdiene i området.

4.5 Plan for naturoppsyn

Statens Naturoppsyn (SNO), ved lokalkontoret på Fosen har ansvaret for oppsynet av verneområdene i Froan. SNO Fosen driver oppsynet i samarbeid med Indre kystvakt, Kystverket og personer fra lokalbefolkningen i Froan.

Det er viktig å peke på at det er et klart skille mellom forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten er de som gir eventuelle dispensasjoner eller avslag, mens oppsynet utfører oppdrag på vegne av forvaltningsmyndigheten enten det er i form av kontroll, informasjon, skjøtsel, kartlegging eller registrering.

Det vil også i fremtiden vil være viktig med tilstedeværelse av oppsyn i verneområdet. Statens naturoppsyn vil ofte være den som står for nødvendige registrering av aktivitet og overvåkning av flora og fauna.

SNO er også en viktig aktør for forvaltningsmyndigheten i forbindelse med organisering og utføring av skjøtsel- og tilretteleggingstiltak.

Forvaltningsmyndigheten vil årlig fremme behov for oppsyn, skjøtsel- og tilretteleggingsarbeid og overvåkning/registreringer i verneområdet. Behovene skal være knyttet opp til den til enhver tid gjeldende tiltakstabellen, se vedlegg 5. Forvaltningsmyndigheten vil i disse møtene gjennomgå bevaringsmålene som er satt for verneområdet og gi en vurdering av tilstand.

Figur 29. Kystvakta i Froan (Foto Nils Kristian Grønvik).

5 Saksbehandling

5.1 Forvaltningsmyndighet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er forvaltningsmyndighet for verneområdene i Froan. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet, og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

5.2 Rådgivende utvalg for verneområdene i Froan

I miljøverndepartementets foredrag til kongelig resolusjon foreslås det å opprette et rådgivende utvalg for verneområdene i Froan (RU Froan).

I verneforskriftens kap. X, 2. ledd, står følgende om rådgivende utvalg; ”Til å bistå fylkesmannen med forvaltningen oppnevnes et rådgivende utvalg med representanter fra kommunen, grunneierne, Universitetet i Trondheim, fiskerimyndigheten og forvaltningsmyndigheten.”

Rådgivende Utvalget Froan (RU- Froan) har eksistert helt siden vernet ble opprettet, men har ikke vært benyttet aktivt i forvaltningen gjennom hele perioden. Et nytt utvalg ble konstituert i desember 2011 og nyoppnevnes i etterkant av neste kommunevalg i 2015. Utvalgets mandat vil revideres i løpet av perioden. Eksisterende mandat ligger i vedlegg 8.

Medlemmene i RU blir valgt for en 4 års periode. Medlemmene er valgt inn som representanter for sine institusjoner/interessegrupper. I 2012 er følgende institusjoner/interessegrupper representert i RU-Froan:

- Fylkesmannen i Sør- Trøndelag
- Fiskeridirektoratet region Trøndelag
- NTNU v/ Vitenskapsmuseet
- Grunneierne i Froan
- Frøya kommune

Det er også oppnevnt et varamedlem for hvert av medlemmene. Utvalget skal settes sammen slik at det tilfredsstiller de kravene som likestillingsloven setter til statlige utvalg.

5.3 Regler for saksbehandling

Forvaltningsmyndigheten kan gi unntak fra vernebestemmelsene etter skriftlig søknad. Forvaltningsmyndigheten foretar en selvstendig vurdering, men vil konferere med landbruks- eller kulturminneforvaltningen ved behov. Rådgivende utvalg for Froan er også aktuelle å konferere i prinsipielle saker.

Det følger av alminnelig forvaltningsmessige regler at forvaltningsmyndigheten kan stille vilkår i en tillatelse for å ivareta verneformålet. Noen vilkår står direkte beskrevet i verneforskrift og/eller forvaltningsplan. Forvaltningsmyndigheten må uansett alltid vurdere om det skal settes vilkår for å ivareta verneformålet/verneverdiene. Vilkår vil kunne omfatte at det skal tas spesielle hensyn til verneformål/verneverdiene, at det i forkant av tiltaket /aktiviteten meldes til Statens naturoppsyn, og rapporteringsplikt etter avsluttet tiltak/aktivitet (fotodokumentasjon, kjørebok med mer).

Det bør vurderes om det i enkelte saker skal sendes kopi til grunneier og relevante organisasjoner. Dette bl.a. fordi organisasjoner kan ha klagerett på vedtak etter forvaltningsloven § 28 første ledd dersom de har rettslig klageinteresse.

Miljødirektoratet er klageinstans for alle vedtak hjemlet i verneforskriften. Klage på enkeltvedtak sendes forvaltningsmyndigheten, og klagefristen er tre uker etter at brevet er mottatt. Klagen skal vise til vedtaket det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes. Forvaltningsmyndigheten vurderer om vedtaket opprettholdes, og eventuell oversendelse til Miljødirektoratet for videre klagebehandling og endelig vedtak.

Det kan gis flerårige tillatelser for aktiviteter som gjentas regelmessig. Det kan settes vilkår for slike aktiviteter. Det vil normalt ikke bli gitt tillatelser for mer enn 3-5 år.

Vanlige saksbehandlingsregler skal følges jf. forvaltningsloven og naturmangfoldloven. Det følger av naturmangfoldloven § 7 at bestemmelsene i §§8-12 skal vektlegges som retningslinjer i alle beslutninger som berører naturen.

Dette er nærmere omtalt i Miljødirektoratets veileder M106 2014 Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter.

5.3.1 Naturmangfoldloven §§ 8 - 12

I naturmangfoldloven kap. 2 er det fastsatt prinsipper for offentlig beslutningstaking som myndighetene skal legge til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jf. § 7. Disse prinsippene omtales i loven som:

- kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- føre-var-prinsippet (§ 9)
- økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser.

Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen i dispensasjonssaker i verneområder, både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48 (se under). Det skal fremgå av vedtakene hvordan prinsippene har vært anvendt i den konkrete sak, og hvilken vekt de er tillagt.

De må også gå klart frem av vedtaket at vilkårene for å gi dispensasjon er til stede. Vurderingen av miljørettprinsippene er en del av vurderingen av om vilkårene i den aktuelle dispensasjonsbestemmelsen er oppfylt. Dersom vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon og eventuelt omfang av en dispensasjon.

5.3.2 Generelle retningslinjer for saksbehandling:

- Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten.
- Større saker, og saker av prinsipiell viktighet, bør oversendes fra forvaltningsmyndigheten til Rådgivende utvalg for Froan for vurdering. Hvilke saker dette angår vurderes av forvaltningsmyndigheten. Det rådgivende utvalget kan på eget initiativ ta opp saker til vurdering.
- Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes først etter verneforskriften, før den eventuelt vurderes etter andre særlover. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av andre særlover.
- I all saksbehandling skal det gjøres en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og formålet med vernet.
- Sør-Trøndelag fylkeskommune skal få alle saker som berører kulturminner til uttalelse før vedtak fattes.
- Følgende skal ha kopi av alle vedtak:

Miljødirektoratet, Frøya kommune og Statens naturoppsyn. Fylkeskommunen skal ha kopi av vedtak som berører kulturminner.

- Fra 1. april 2014 skal alle enkeltvedtak etter naturmangfoldloven også legges i Miljøvedtaksregisteret (<http://www.miljovedtak.no/>).

5.3.3 Spesifiserte dispensasjonshjemler for Froan

Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter angir konkrete aktiviteter eller tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til. Slike bestemmelser er ofte uttrykk for konkrete avveininger av bruker- eller eierinteresser i verneområdet i forbindelse med opprettelsen av vernet. De spesifiserte dispensasjonshjemlene i verneforskriften for Froan finnes i:

Kapittel V pkt 4

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger i tilknytning til fiske- og jordbruksnæringen, og i forsvarsøyemed.

Kap VII

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i pkt IV, V og VI for

- *regulering av bestanden av arter som kan forstyrre den naturlige balansen i området, herunder kontrollert desimering av sel.*

Disse spesifiserte dispensasjonshjemlene er nærmere beskrevet under temaene tidligere i dokumentet.

5.3.4 Den generelle dispensasjonsbestemmelsen

I forskriften kapittel IX er det åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfelle dersom det ikke strider mot formålet med fredningen og vernet.

I naturmangfoldloven er det i § 48 gitt en ny generell dispensasjonsbestemmelse som også er gitt virkning for verneforskrifter etter naturvernloven, jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77. At bestemmelsen gjelder for eldre vernevedtak medfører at generelle dispensasjonsregler i eldre verneforskrifter, slik som kapittel IX i forskriften for Froan, erstattes med NML § 48. (De spesifiserte dispensasjonshjemlene, se ovenfor, gjelder fremdeles).

Naturmangfoldlovens § 48

Naturmangfoldloven § 48 første ledd sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke

verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Bestemmelsen gjelder i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Vurderingen vil i noen grad avhenge av verneform. Denne dispensasjonsbestemmelsen kan ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket.

Bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller, eller spesielle eller særlige tilfeller, som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Spesielle eller særlige tilfeller må fremstå som noe annet enn ”vanlige” behov. Forvaltningsmyndigheten bør særlig vurdere konsekvensene av en dispensasjon, f.eks. om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag. Et vilkår for å bruke denne bestemmelsen er at tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og eventuelt legger grunnlaget for en utvikling som på sikt kan skade verneinteressene.

Unntaksbestemmelsen kan benyttes også hvis hensynet til vesentlig samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Bruken av denne bestemmelsen er restriktiv. Dette er knyttet til at innholdet i vernevedtakene tilsier at det jevnlig vil inntreffe interessemotsetninger mellom verneinteressene og andre interesser. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning kan generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen. Forvaltningspraksis har også tidligere i all hovedsak vært i tråd med en slik fortolkning. En omfattende saksbehandling ved opprettelse av verneområder, hvor både lokale og sentrale myndigheter er trukket inn, er et tungtveiende argument mot at forvaltningen gjennom dispensasjoner skal ha vid hjemmel til å treffe vedtak som kan innebære at verneverdiene blir vesentlig redusert eller ødelagt. Lovteksten må likevel forstås slik at man ikke er helt avskåret fra å kunne gjennomføre tiltak med bakgrunn i en dispensasjon, for eksempel viktige kommunikasjonsanlegg som riksveger, flyplasser, jernbaner mv. En forutsetning bør da være at det ikke finnes alternative løsninger, eller at alternative løsninger blir så mye dyrere eller omfattende at det vil være av ”vesentlig samfunnsmessig betydning” at det blir gitt en dispensasjon.

I følge føringene som ligger i rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (Miljødirektoratet Veileder M106 2014) og Ot.prp. nr. 52 (om naturmangfoldloven), så kan saker med sterk lokal eller regional interesse og betydning, generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.

Søknadene vil behandles etter naturmangfoldloven og prinsippene som er nedfelt i denne (jf. § 7) §§8-12.

Eksempel:

Søknader om dispensasjon til ferdsel etter § 48 og vurdering etter prinsippene §§ 8-12 i naturmangfoldloven

Her brukes vurderinger om dispensasjon til ferdsel som et eksempel på bruk av prinsippene i naturmangfoldloven og dispensasjon etter § 48. Tilsvarende vurderinger skal gjøres ved all behandling av søknader om dispensasjon.

Naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget):

Kunnskapsgrunnlaget om effekten av ulike ferdselsformer er mangelfullt. For enkelte aktiviteter er det åpenbart hva som blir konsekvensen, mens i andre tilfeller er det usikkert hvor stor skade aktiviteten vil medføre på naturmangfoldet. Det er vanlig i slike tilfeller å benytte **føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9**, ved å opprettholde ferdselsforbudet slik at verneverdien ikke forringes.

Det er til enhver tid viktig å vurdere den **samla belastningen** området blir påført ved økt ferdsel, jf. **§ 10 i naturmangfoldloven**. Det er her viktig å vurdere hvilke aktuelle lokaliteter som kan benyttes, og hvilke som er ekstra sårbare og bør unngås. I enkelte saker kan det bli aktuelt å be tiltakshaver endre lokalitet med bakgrunn i den samla belastningen.

Det er viktig at det settes vilkår som gjør at tiltaket/aktiviteten gir minst mulig skade på naturmiljøet. Den ekstra kostnaden som måtte påløpe som følge av vilkåret er det tiltakshaver som skal bære jf. **§ 11 i naturmangfoldloven**. Punkter som bør vurderes i slike søknader er valg av transportmiddel, reisetidspunkt og hyppighet.

Lokaliteten som det søkes dispensasjon om må vurderes ut fra om det er andre lokaliteter som kan egne seg bedre enn den omsøkte, jf. **§ 12 i naturmangfoldloven**. Dersom det finnes andre lokaliteter som kan egne seg like godt til omsøkt formål utenfor reservatet, skal det flyttes. I noen tilfeller finnes det ingen alternativer, eksempel når fyrene skal besøkes eller når det skal forskes på arters bruk av nettopp Froan. For slike aktiviteter må en eventuell dispensasjon vurderes dersom det ikke er i strid med verneformålet for øvrig.

Hver enkelt søknad vil bli behandlet individuelt og strengt. Siden det i slike tilfeller må gis dispensasjon fra verneforskrift etter § 48 i NML, vil det bli en løpende evaluering av tillatelser. En eventuell dispensasjon kan inndras dersom aktiviteten viser seg å bli en trussel mot verneformålet, det er brudd på vilkår eller dersom det ellers foreligger nye momenter i saken.

Det er laget en egen veileder der bruken av § 48 er nærmere beskrevet (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter Veileder M106-2014 _ Miljødirektoratet)

5.3.5 Utenforliggende virksomhet

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomhet utenfor vernegrensene. Det er derfor viktig at grunneiere, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende området på en slik måte at ikke verneverdiene innenfor et verneområde blir forringet.

I naturmangfoldlovens § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og som kan virke inn på naturverdiene i et verneområde. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsen gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, f.eks. gjennom forurensing, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldloven § 6. Den innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

5.3.6 Brudd på vernebestemmelsene

Naturmangfoldloven (§§ 69, 71, 73, 74 og 75) regulerer straff ved brudd på verneforskrifter og eventuelle vilkår gitt i en dispensasjon. Ved slike brudd vil omgjøring /tilbakekallelse av dispensasjon og/eller anmeldelse kunne bli vurdert.

5.3.7 Forholdet til annet regelverk

Naturmangfoldloven gjelder side om side med annet lovverk. Tiltak i verneområder må ha tillatelse både etter naturmangfoldloven og etter det regelverket tiltaket generelt reguleres etter. Ved byggevirksomhet er det nødvendig med tillatelse både etter verneforskriften og plan- og bygningsloven. Motorferdsel i verneområder krever tillatelse både etter verneforskriften og motorferdselloven. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene.

For verneområder hvor det ikke er egne bestemmelser om motorferdsel, reguleres motorferdselen kun av motorferdselloven. I verneområder hvor det er tillatt med jakt og fiske gjelder særlovene på dette området. I vedtak etter verneforskriften bør det derfor informeres om at det også er nødvendig med tillatelse etter annet regelverk.

Hvis det er motstrid mellom bestemmelser, går normalt verneforskriften foran andre lover eller forskrifter. Dette gjelder i prinsippet også ved påbudt rådighet etter annet regelverk. Normalt vil verneforskriftene ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn det som gjelder etter annet lovverk. Det kan imidlertid være unntak fra dette, for eksempel kan plan- og bygningslovens bestemmelser om bygging i strandsonen være strengere enn en verneforskrift som åpner for byggetiltak for bestemte formål. En tillatelse etter verneforskriften skal ikke medføre endring i praksis etter annen lovgivning, og skal holdes innenfor rammen av annet regelverk. Når det gjelder vedtak etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 er det tatt inn en saksbehandlingsregel om at søknad om dispensasjon skal behandles av forvaltningsmyndigheten for verneområdet før den ev blir behandlet etter annet regelverk, jf. § 48 Tredje ledd.»

Froan er et Ramsarområde, men denne statusen innebærer ikke noen formelle restriksjoner utover verneforskriften bestemmelser, men Ramsarstatusen må tas med i forvaltningsmyndighetens skjønnsutøvelse.

5.4 Tilskudd til tiltak i verneområdet

Det kan søkes tilskudd til tiltak for å fremme verneformålet. Tiltak må meldes inn til forvaltningsmyndigheten, som vurderer om det skal prioriteres i den årlige bestillingsdialogen med Statens naturoppsynet videre inn gjennom Miljødirektoratet. Det bevilges midler i henhold til søknad en gang pr. år, og tiltak må meldes inn innen 15. november til Fylkesmannens miljøvernnavdeling for tiltak i påfølgende år (Fylkesmannen melder søknaden inn til Miljødirektoratet i den såkalte bestillingsdialogen med Statens naturoppsyn).

6 Litteratur

- Bryn, A. 2008. Kystlynghei i Froan. Vegetasjon, beite og skjøtsel av kulturlandskap. Oppdragsrapport fra Skog og landskap 15/08: 52 s.
- Direktoratet for naturforvaltning. Håndbok 17 – 2001 (revidert 2010). Områdevern og forvaltning.
- Direktoratet for naturforvaltning. Håndbok 19 - Kartlegging av marint biologisk mangfold - revidert utgave
- Follestad, A. 1985 Sjøfuglundersøkelser på kysten av Sør-Trøndelag I 1985. Rapport DN, Viltforskningen. 46s
- Frengen, O. & Røv, N. 1975. Faunistiske undersøkelser på Froøyene i Sør-Trøndelag, 1974. - K. Norske Vidensk. Selsk. Museet. Rapp. Zool.Ser. 1975,7: 42 s.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1998. Vern av biologisk mangfold. Tema: Våtmarksområdene II Verneområdene i Froan – oversikt over naturfaglig kunnskap 2/98 72 s.
- Gederaas, L., Moen T.L, Skjelseth, S & Larsen L.-K (red) Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.
- Henriksen, G & Røv, N. 2004. Kystsel, havert og steinkobbe. Tapir Akademisk Forlag. 131 s.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.
- Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim
- Lorentsen, S.-H. 2005. Det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl. Resultater til og med hekkesesongen 2005. NINA Rapport 97. 49 s.
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
<http://www.lovdata.no/all/nl-20090619-100.html>
- Miljødirektoratet 2014. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter. Veileder M106
- Moen, A. Vegetasjonsatlas for Norge 1998. Statens kartverk, Norge.
- Naturbase 2012. Direktoratet for naturforvaltning
- Nordhagen, R. 1917 Planteveksten paa Froøyene og nærliggende øer. Bidrag til kundskapen om naturforholdene i Norges skjærgård. Aktietrykkeriet i Trondhjem
- Olsen, H. A., Bøe, R., Totland, O., Grefsrud, E. S. 2009 Bunnforhold og kamskjellforekomster – kartlegging av to områder i Froan
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Ramberg, I. B., Nøttvedt, A. & Bryhni, I (red.) 2006 Landet blir til: Norges geologi. Teknologisk forlag, Oslo
- Røv, N. 1993. Konsekvenser for kystsel av petroleumsvirksomhet i Midt-Norge. - NINA Oppdragsmelding 185: 1-21
- Røv, N. 1994 Breeding distribution, population status and regulation of breeding numbers in the northeast-Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*. Dr. Scient thesis in terrestrial ecology, University for Trondheim
- Røv, N. 2006 Kartlegging og overvåking av sjøfugl og sjøpattedyr i Froan. Sluttrapport. – NINA Rapport 202. 36 s
- St. prp. nr. 65 (2002-2003) Fjellteksten

Vedlegg 1 Verneforskrift Froan:

Verneforskriften ligger også under lokale forskrifter på Lovdata.no. Originalen er skannet inn her:

VERNEBESTEMMELSER FOR FROAN NATURRESERVAT OG LANDSKAPSVERN- OMRÅDE MED TILHØRENDE DYRELIVSFREDNING, FRØYA KOMMUNE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 5, § 8 og § 14, jfr. §§ 6 og 10 er det ved kgl.res. av 14.12.1979 opprettet et naturreservat, et landskapsvernområde og dyrelivsfredning innenfor Frøyene i Frøya kommune, Sør-Trøndelag.

II

Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant dyre- og planteliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap.

III

Fredningen berører gnr.66, bnr. 1-199.

Grensene for naturreservatet, landskapsvernområdet og dyrelivsfredningen fremgår av nedenforstående beskrivelser og av kart i målestokk 1 : 100 000, datert Miljøverndepartementet august 1979. Kartet oppbevares i Miljøverndepartementet, hos fylkesmannen og i kommunen.

Grensebeskrivelse for naturreservatet og landskapsvernområdet:

"Froan naturreservat" omfatter et øy- og havområde som i sør er avgrenset av en linje som med utgangspunkt i Seibalen (pkt. 1) går i øst-nordøstlig retning til Nordkråktaren (pkt. 2, stake), videre i nordøstlig retning til Ørnholmfluene (pkt. 3, stake), for herfra å bøye av i nord-nordøstlig retning til grensemerke på vestsida av Valøya (pkt. 4) nordvest av ytre Gjæsing. Videre går grensen i nordøstlig retning midtsunds mellom Langøya og Emåsværet til Storflua (pkt. 5) nord for Melåte og Bratholmen. Herfra bryter grensen av i sør-sørøstlig retning til Bilholmen (pkt. 6), for deretter igjen å gå i nordøstlig retning via Nordøyflesa til nordspissen av Søndre Silkø (pkt. 7), videre i samme retning til sørøstligste punkt på Store Kalven (pkt. 8), videre gjennom sundet mellom Store Kalven og Kunna til Skodskjærene (pkt. 9). Herfra går grensen i sørøstlig retning til Måsøskjær (pkt. 10). Her bryter grensen av i nordøstlig retning for å gå frem til reservatets østligste punkt (pkt. 11), på østre øy i Gimsan. Reservatets grense mot nordøst går herfra i nord-nordvestlig retning til Seiskjæret (pkt. 12) og videre til Skålen (pkt. 13) og bryter av mot nordvest til Utgrundskjæret (pkt. 14), reservatets nordligste punkt. Herfra går grensen i sør-sørvestlig retning via Avåtskjærene (pkt. 15) til Grønskjærene (pkt. 16), bryter av mot sørvest til Trollskjærene (pkt. 17), går videre i noenlunde samme retning til Vest-Kråka (pkt. 18) og Rambjørtaren (pkt. 19). Herfra går reservatets vestgrense i sør-sørøstlig retning til Håskjærfluene (pkt. 20) og derfra til Seibalen (pkt. 1).

"Froan naturreservat" dekker et samlet areal på ca. 400 km².

Froan landskapsvernområde omfatter med unntak av nedenfor nevnte øyer et øy- og havområde sørøst for naturreservatet. Landskapsvernområdet har følgende ytre avgrensning:

Med utgangspunkt i staken ved Nordkråktaren (pkt. 2 i reservatgrensen) går grensen i øst-nordøstlig retning til Flotra (pkt. 21), videre i nordøstlig retning til sørøstre punkt på Klumpen (pkt. 22), videre til ytre punkt på Sauøyskaget (pkt. 23), derfra til det østligste punkt på Bogøyene (pkt. 24) og i nord-nordøstlig retning til Måsø-skjær (pkt. 10 i reservatgrensen). Mot nordøst, nordvest og nord har reservatet og landskapsvernområdet felles grense (pkt. 2-10 i reservatgrensen).

Innenfor denne ytra avgrensning er øyene ytre Gjæsingen, medregnet Lyngøya og Valsøya, Sørburøy med Sørøyflesa, Nordøy med Gårdahausten, Risøy, Værøy, Sauøy med Store Bogøy, Store og Lille Lyngøy unntatt fra landskapsvernområdet, som derved dekker et nettoareal (d.v.s. ovennevnte øyer ikke medregnet) på ca. 80 km².

Dyrelivsfredningen gjelder i området innenfor den ytre avgrensning av landskapsvernområdet og øygruppen Halten og innenfor en avstand av 2 km fra landskapsvernområdets og reservatets yttergrenser, jfr. markering på kart.

Med øygruppen Halten menes øygruppen begrenset av Seiskjæret (pkt. 12 i reservatgrensen), Flesa, Svarten og Skålen (pkt. 13).

Grensene for naturreservatet og landskapsvernområdet skal markeres.

IV

For Froan naturreservat gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse utover det som følger av tillatt ferdsel og virksomhet i medhold av pkt. IV, 6, VII og VIII.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Alle fuglearter, herunder deres reir og egg, alle selarter og oter er fredet hele året mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jfr. også pkt. 4 og pkt. VII.

Nye dyrearter må ikke innføres.

3. Oppføring av bygninger, anlegg og andre innretninger, herunder framføring av luftledninger, er ikke tillatt. Inngrep eller annen virksomhet som kan endre de naturgitte forhold, så som oppfylling, uttak av masse, drenering, bruk av kjemiske bekjempningsmidler, gjødsling, henlegging av avfall eller utslipp av konsentrerte forurensningstilførsler er ikke tillatt.

4. I tidsrommet f.o.m. 1. april t.o.m. 10. august er all ferdsel på land forbudt. I tidsrommet f.o.m. 10. september t.o.m. 15. november er all ferdsel forbudt på kasteplasser for sel.
5. Militære øvelser kan bare foregå i forbindelse med Sjøforsvarets virksomhet i øvelsesfeltet Burøy-Frohavet.
6. Bestemmelsene i pkt. 1-5 er ikke til hinder for:
 - vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og installasjoner
 - fiske, tang- og tareskjæring, høsting av ville bær for grunneiere, og beiting
 - ferdsel i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
 - ferdsel i forbindelse med forsvarets virksomhet i øvelsesfeltet Burøy-Frohavet
 - ferdsel i forbindelse med utøvelse av fiske, jordbruk, tang- og tareskjæring eller annen tradisjonell næring, herunder grunneiers høsting av ville bær og tilsyn med beitedyr
 - ferdsel i forbindelse med fyr- og merkevesenets virksomhet

V

For Froan landskapsvernområde gjelder følgende bestemmelser:

1. Inngrep eller annen virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, herunder større uttak eller utfylling av masse, bygging av veger, oppføring av bygninger, anlegg m.v. er ikke tillatt.
Henlegging av avfall er forbudt.
2. I landskapsvernområdet gjelder bestemmelsene om dyrelivsfredning, jfr. pkt. VI, 1-2.
3. Bestemmelsene i pkt. 1 og 2 er ikke til hinder for:
 - utøvelse av virksomhet i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
 - oppdyrking og vanlig jordbruksdrift
 - vedlikehold av eksisterende bygninger, havneanlegg m.v.
 - arbeid i forbindelse med fyr- og merkevesenets virksomhet
4. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og påbygging av bygninger og anlegg, herunder veger, i tilknytning til fiske- og jordbruksnæringen, og i for-

svarsøyemed.

VI

Følgende bestemmelser om dyrelivsfredning gjelder innenfor yttergrensene av landskapsvernområdet, i Haltenområdet og i en 2 km bred randsone omkring verneområdene og Halten:

1. Alle fuglearter, herunder deres reir og egg, alle selarter og oter er fredet hele året mot jakt, fangst, skade og unødig forstyrrelse, med unntak som nevnt i pkt. 2.

Nye dyrearter må ikke innføres.

2. Bestemmelsene i pkt. 1 er ikke til hinder for at fastboende grunneiere til øybefolkningens eget bruk kan
 - samle egg fra grāmåke og svartbak på egen eiendom
 - skyte eller fange skarv i tiden f.o.m. 1.10. t.o.m. 1.2. dersom bestanden av de aktuelle arter etter forvaltningsmyndighetens vurdering kan tåle slik belastning.

VII

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i pkt. IV, V og VI for

- regulering av bestanden av arter som kan forstyrre den naturlige balansen i området, herunder kontrollert desimering av sel.
- virksomhet av mindre omfang, varighet eller betydning som ikke medfører varige ulemper, skader eller endringer i forhold til fredningsformålet.

VIII

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

IX

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser eller arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfelle når det ikke strir mot formålet med fredningen og vernet.

X

Forvaltningen av vernebestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Til å bistå fylkesmannen med forvaltningen oppnevnes et rådgivende utvalg med representanter fra kommunen, grunneierne, Universitetet i Trondheim, fiskerimyndighetene og forvaltningsmyndigheten.

Vedlegg 2 Notat om kulturminneverdier i Froan

Kulturminner og kulturlandsap i Froan

Notat fra Sør-Trøndelag fylkeskommune 2010.

Froan med Halten utgjør et unikt kystkulturlandskap i vår region, der den lavmælte bebyggelsen på mange av øyene forsterker den karakteristiske siluetten ut mot Frohavet.

Arkeologien

Det er uvisst hvor gamle de eldste fiskeværerne på Trøndelagskysten er. Titran og Sula er omtalt i skriftlige kilder fra slutten av middelalderen, og her var det også egne kirker. De eldste bosettingssporene i Trøndelag finner vi langs hele ytterkysten av Fosen. Særlig på Hitra og Frøya er det funnet mange slike boplasser. De eldste sporene fra den såkalte Fosnatradisjonen i eldre steinalder (ca. 9400-8200 f.Kr.) er påvist på Fast-Frøya.

På Vestlandet har en funnet spor etter hus og båttøer som ble benyttet under sesongfiskerier. Disse er datert til 500-tallet. På Trøndelagskysten finnes også slike anlegg, blant annet på Halmøya og Villa i Flatanger, Almenningsværet i Roan og ved Kvalværet og Hjertøya i Bogøyværet utenfor Frøya. Her finner vi samlinger eller enkeltliggende tufter av stein med tilhørende båttøer. De sparsomme undersøkelsene som er gjort har gitt dateringer som peker mot siste del av vikingtid og middelalderen, ca. 1000-1400-tallet.

Herunder følger en knapp og tentativ oversikt over de opplysninger om funn og fornminner som er kjent fra Froan naturreservat og landskapsvernområde. Opplysningene er innhentet fra Tilvekstfortegnelsen til NTNU Vitenskapsmuseet og den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden:

På *Nordbuan* NØ for Kunna er det funnet et avlangt fiskesøkke av stein, da en skulle anlegge en båttø ”på et sted, hvor fiskere i eldre tid vites at ha holdt til.” Videre er det på *Kunna* funnet et ovalt fiskesøkke under jordarbeid ca. 20-30 m fra sjøen. SØ for Kunna, ca. 20 favner dypt, er det fisket opp en hodestor klump av flint. Dette kan være ballastflint fra et skip. Fra *Sauøya* er det kjent et stort antall flintfunn. Det er imidlertid uklart hvor stor andel av materialet som er naturlig råflint eller bearbeidet av mennesker. Interessant nok er det også opplysninger om en rundt tuft på vestsiden av Sauøya. På *Avløysa* ved Sauøya er det også gjort flintfunn.

På *Bogøya* Ø for Sauøya er det funnet en bearbeidet klebersteinsplate. Dessuten et avlangt fiskesøkke av kleber. Dette skal være funnet inne i muren til en av 5-6

runde tufter som skal finnes her. Nede ved sjøen skal det være en båttø.

På *Eivindsholmen* NØ for Sauøya er det funnet en liten kanonkule ved flomålet. Det oppgis at dette ikke er sjeldent, og at slike kuler er benyttet som saltknusere. På *Sørburøy* er det gjort funn av dyrebein (havert og storskarv) dypt under bakken, noe som kan tyde på mulig bosetting. Videre er det på *Husøya* ved Halten funnet 2 flintbiter.

Kulturminner fra nyere tid

Væreierperioden, fra den første private væreier kjøpte området på 1600-tallet til folket her ble selveiere på 1920-tallet, utgjør en svært interessant historie, som man kan si ble videreført helt til fiskemottaket på Halten ble nedlagt på 1980-tallet.

De første fastboende skal ha slått seg ned på 1770-tallet, etter at den nye væreieren kjøpte øyene og bygde et handelssted på Sauøya. I perioder har øyene hatt stor aktivitet, både fra tilreisende fiskere, men også fastboende leilendinger, husmenn, strandsittere, underlagt væreieren. I Froan har det vært mangesidig livberging, med ekstensivt fiske i et ytre, værhardt kystområde. Dunsanking og selfangst har lange tradisjoner, det samme har torvtekt, brenning og lyngslått.

På 18- og store deler av 1900-tallet ble de større fiskeriene viktig, med alt fra klippfisketøking til trandamperi. Med den økte aktiviteten kom også dampbåt og post omkring 1890, og sykehus på Husøya omkring 1900. Etter at Ny Jord og Sør-Trøndelag landbrukselskap kjøpte Froan på 1920-tallet ble det reist flere bureisingsbruk.

Bebyggelsen omfatter både fiskevær og spredt bebyggelse på enkeltøyer. Kombinasjonsbruk for jordbruk og fiske har vært nødvendig for de fastboende i Froan, og gårdene har tradisjonelt vært små, bygningene relativt beskjedne. Husene har gjerne vært plassert med tanke på best mulig le for vind og vær. Likevel er det stor variasjon i området, fra de lavmælte rorbuerne på Halten, til den mer villapregede bebyggelsen på Sørburøy, som fremdeles har fast bosetting. Tilknytningen til fisket gjør at finnes mange naust, brygger og rorbuer, hvor fiskerne hadde periodevis tilhold.

Det er viktig å ta vare på spor av den mangslungne aktiviteten i Froan og Halten, både det som er knyttet

til væreieretene, men også til hverdagslivet på øyene helt inntil våre dager. Bebyggelsen på Halten og hovedbruket i Froan, Sauøya, står i en særstilling, men den spredte bebyggelsen som finnes på mange av øyene er også viktige kulturhistoriske spor som gir området sin særpregede karakter. Fyr, kystmerker, kaier, industribygg, fiskemottak, moloer, fundamenter og tufter er også den del av denne kystkulturen.

Status og utfordringer knyttet til kulturminnene

Generelt sett kan en si at kystbebyggelsen er blitt hyppigere fornyet over tid på grunn av klimaslitasje og knapphet på bygningsmaterialer, og sjøtrafikken som ga sterkere impulser og vilje til endring. Dette innebærer at bygninger som omkring 100 år er kysten er sjeldnere og har dermed høyere aldersverdi enn i innlandet.

Når det gjelder kystnære kulturlandskap regulert til spesialområde bevaring/hensynssoner har Sør-Norge langt flere enn Midt- og Nord-Norge. Den eldre bebyggelsen langs kysten i vårt fylke er slik sett sårbar fordi det er lite igjen og fordi lite er sikret med formelt vern.

Innenfor Froan og Halten er Vingleia fyr og Halten fyr fredet etter Kulturminneloven. Froan kapell er listeført og behandles som om den var fredet. Gjennom gjeldende kommuneplan er Halten regulert som kulturmiljø og LNF-sone med byggeforbud. For bygninger fra før 1850 skal tiltak som omfatter riving og vesentlig endring varsles kulturminnemyndighet, før vedtak gjøres. Utover dette er det formelle vernet for nyere tids kulturminner i Froan svakt. SEFRAX-registret er det mest omfattende registreringen, hvor det i all hovedsak ble registrert bygninger fra før 1900. Denne registreringen innebærer ikke en formell vernestatus, men den gir en indikasjon på høy alder. Til sammen ble det registrert ca. 60 bygninger, men det foreligger ingen oppdatert status på hvor mange av disse som fremdeles står. På 1970- og -80-tallet ble det gjennomført omfattende dokumentasjon av rorbuene på Halten, og det ble på 1990-tallet utarbeidet et forslag til bebyggelsesplan med retningslinjer for Halten.

Fraflyttingen fra Froan har ført til mange utfordringer. Mange bygninger står til forfalls, både våningshus, uthus og sjøhus. Det er også mange hus som er ombygd til fritidsboliger, og det etterspørres større arealer enn i den tradisjonelle bebyggelsen. Dette kan utløse ønsker om påbygg og nybygg som bryter med den tradisjonelle målestokken.

En annen utfordring er at bebyggelsen tar med seg trekk fra innlandets fjell og skogshytter, som mørke farger, store takutstikk, inngjerdede større terrasser, forseggjorte detaljer og staffasje på fasadene. Hager

med større plener kan også være en utfordring. Svaret på dette er å bryte større bygningsvolumer ned i flere små frittliggende bygninger samt å bli bevisstgjort på enkelheten i den tradisjonelle bebyggelsen.

Retningslinjer for forvaltningen

Den store variasjonen i tidsspenn og byggeskikk innenfor Froan og Halten gjør at generelle retningslinjer for nybygging er utfordrende, og det vil være behov for å vurdere øyene på ulike måter, ut ifra den stedege byggeskikken og om det gjelder fast bosetting eller fritidsbebyggelse. Retningslinjer for dette bør utarbeides gjennom kommuneplanarbeidet.

Det er positivt at eldre bebyggelse får en bruk som forsvarer vedlikeholdet, og dersom kulturlandskapet i Froan og Halten skal ivaretas for fremtiden er det nødvendig med vedlikehold og bruk av eksisterende bygninger.

Alle rivesaker innenfor Froan og Halten bør forelegges kulturminnemyndigheten før vedtak gjøres, slik at man får vurdert kulturminneverdiene, uavhengig av alder. Det at det står et hus på en eiendom bør ikke innebære at det skal kunne bygges nytt, men utgangspunktet skal være at eksisterende hus restaureres.

Ved restaurering av kulturhistorisk interessant bebyggelse bør dette skje etter antikvariske prinsipper, i tråd med tidligere dokumentert utførelse og bruk av tradisjonelle materialer og håndverksteknikker. Originale bygningsdeler bør primært beholdes, sekundært skiftes ut med kopier.

Nybygg bør fortrinnsvis tillates på steder der det er dokumentert tidligere bebyggelse, gjerne på eksisterende tufter og grunnmurer. Bebyggelsen må legges godt inn i terrenget. Unødvendige inngrep, graving eller sprenging, som etterlater seg store arr i landskapet bør unngås.

En forsiktig nybygging vil være i tråd med å ivareta øyenes kulturminneverdier, selv om dette nødvendigvis også er innenfor 100-metersbeltet til sjøen, dersom det gjøres på tidligere bebygde tomter/tufter.

I forbindelse med restaurering, istandsetting og nybygg skal eksisterende situasjon dokumenteres med enkel oppmåling og foto i forbindelse med søknad.

Fremtidige tiltak

Det er i dag manglende oversikt over omfanget av kulturminnekvalitetene i Froan. Spesielt gjelder dette de større øyene omkring Sauøya, hvor det behov for en kartlegging av hvilke kulturhistoriske kvaliteter som finnes. Et slikt kartleggingsarbeid bør gjennomføres som grunnlag for den videre forvaltningen av kulturminnene på øyene.

Vedlegg 3 Overvåkningsprosjekter i Froan 2010

Følgende overvåkningsprosjekter foregår i Froan anno 2011;

Art	Ansvarlig institusjon	Hyppighet	Formål
Havert	Havforskningsinstituttet	Hvert 5 år	Oversikt over utviklingen i havertbestanden i Norge.
Sildemåke	NINA (Seapop)	Årlig så lenge prosjektet Seapop kjøres	
Teist	NINA (Seapop)	Årlig så lenge prosjektet Seapop kjøres	Telles hver vår Halten og Kunna
Storskarv	NINA	Årlig	Telles fra fly
Mytende grågås		Årlig	
Havørn	NINA (nasjonal havørnprosjekt)	Årlig	Det merkes årlig havørn i Froan Samles også inn fjær.

Vedlegg 5 Utkast til tiltaksplan

naturbase ID	Tema	Måltrelevans	Tiltak	Ansvarlig	Kommentar
VV00000521 LVO, VV00000719 DLF	Beite - dialog	landbruk, naturkvaliteter , kulturlandskap	Forvaltningsmyndigheten vil være behjelpelig med å få til dialog mellom grunneiere og husdyrholdere for å sikre adgang til beite i viktige områder for kulturlandskapet.	Fylkesmannen i samarbeid med Frøya kommune	
VV00000521 LVO, VV00000719 DLF	Beite - Gåseskader	landbruk, naturkvaliteter	Forvaltningsmyndigheten skal, på initiativ fra lokale aktører, være en aktiv part i diskusjonen om eventuelle forebyggende tiltak mot gåseskader på beiteområdene i Froan.	Fylkesmannen i samarbeid med Frøya kommune	Tiltaksmidler er de siste årene blitt brukt for å støtte beitetiltak i verneområdene.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Formidling	friluftsliv og turisme, naturkvaliteter ,	Det er viktig at det finnes informasjonsbrosjyrer for verneområdet i Froan som er lett tilgjengelig lokalt og på nettet.	Fylkesmannen	Det bør utvikles informasjon om områdets geografi og naturverdier samt informasjon om naturvernområdene og restriksjoner i disse. Det kan være aktuelt å utarbeide et ferdselskart med god natur- og kulturminneinformasjon. I dette kartet legges det inn turforslag med info om de ulike stedene en kommer.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Formidling - ferdsel	ferdsel, naturkvaliteter	Det skal utarbeides et opplegg for kanalisering av ferdsel vekk fra kasteplasser for sel og viktige hekkeplasser for fugl - eget sårbarhetskart for ferdsel produseres. Informasjon om sårbare områder gjennom sesongen skal gjøres tilgjengelig for folk som ferdes til sjøs.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Formidling - hekkeplasser storskarv	storskarv	Henstille om ingen eller kun varsom ferdsel rundt hekkeplasser for storskarv i hele naturvernområdet i Froan	Fylkesmannen	Storskarven hekker også i området som ikke har ilandstigningsforbud. Fylkesmannen og SNO bør kartlegge disse plassene og synliggjøre de gjennom informasjon til brukere av området, og samtidig henvise om varsom ferdsel.

VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Formidling - kasteplasser for sel	sel	Henstille om ingen eller kun varsom ferdsel i nærheten av kasteplasser i hele naturvernområdet i Froan	Fylkesmannen	Det vil være behov for en gjennomgang av informasjonen som foreligger om aktuelle kasteplasser. Fylkesmannen må i samarbeid med SNO arbeid seg frem til en informasjonsstrategi for dette.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - sårbarhetskart	sel, turisme og friluftsliv, naturkvaliteter, teist, storskarv	Det skal produseres et sårbarhetskart for Froan der kasteplasser og yngleplasser og varsomhetssoner rundt disse er inntegnet. Det må lages en informasjonsstrategi for formidlingen av kartet.	Fylkesmannen, SNO, forskermiljøet	Hovedmålet med kartet skal være å gi publikum mulighet til å ta hensyn til sårbare områder gjennom året. Hensynssoner rundt hekke- og yngleplasser gir publikum mulighet til å velge andre ruter når de ferdes i båt. Hovedfokus i kartet må være: o Leve- og hekkeområder for fugl o Yngle- og kasteplasser for sel Det vil være behov for en gjennomgang av informasjonen som foreligger om aktuelle kasteplasser.
VV00000521 LVO, VV00000719 DLF	Formidling - Teltning og rasting	friluftsliv og turisme	Forvaltningsmyndigheten skal synliggjøre aktuelle plasser for teltning og rasting i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet.	Fylkesmannen, SNO og Frøa kommune	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	forskning og undervisning		Forvaltningsmyndigheten bør lage en til en hver tid oppdatert oversikt over forskning- og undervisningsprosjekter for foregår i Froan	Fylkesmannen	Forvaltningsmyndigheten er interessert i å følge opp prosjekter som kan gi viktig informasjon i forvaltningen av områdene. Forskning, undervisning og overvåking knyttet til bevaringsmålene skal prioriteres.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Fremmede arter	fremmede arter, naturkvaliteter	Fremmede arter i naturreservatet og landskapsvernområdet skal kartlegges og det skal lages en prioritering av hvilke arter som bør fjernes, hvor og når.	Fylkesmannen	Viktig at tiltak i forbindelse med fremmede arter blir høyt prioritert i bestillingsdialogen.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Fremmede arter - mink	fremmede arter, naturkvaliteter; teist, storskarv	Det skal lages et opplegg for rapportering av eventuelle minkforekomster i hele området slik at tiltak for fjerning kan settes i verk så raskt som mulig ved eventuell spredning.	Fylkesmannen	Uttak av mink i avgrensa områder er et felt som SNO begynner å få utvidet kompetanse på. Denne kunnskapen og kompetansen må stilles til disposisjon om det kommer melding om mink i Froan. Tiltak må iverksettes og prioriteres høyt i bestillingsdialogen.

utenfor verneområdene	Fremmede arter - mink	fremmede arter, naturkvaliteter ; teist, storskarv	Forekomster av mink på naboøyer til verneområdene i Froan skal registreres, og om mulig begrenses, som et forebyggende tiltak.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - beite	BM kulturlandskap	Forvaltningsmyndigheten skal følge med på utviklingen i beiteområdene i landskapsvernområdet og naturreservatet.	Fylkesmannen	Beitetrykket må vurderes i forhold til plantelivet og dyrelivet. Blir det aktuelt med særskilte skjøtselstiltak skal det skje i samråd med beitenæringen.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR	Kartlegging og overvåking - bygg og anlegg	bygg og anlegg	Registrering av bygg og anlegg	Fylkesmannen	All eksisterende bebyggelse samt øvrige tekniske installasjoner i landskapsvernområdet og naturreservatet må dokumenteres med bilder.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - ferdsel		Forvaltningsmyndigheten skal følge utviklingen av ferdsel (form og omfang) nøye, samt registrere effekten av områdets bruk i forhold til slitasje og sårbare arters utvikling.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR	Kartlegging og overvåking - kamskjell		Rekruttering i kamskjellbestanden skal undersøkes og overvåkes.	Fylkesmannen i samarbeid med andre aktører	Kamskjellbestanden i området er undersøkt av NIVA, det vil være naturlig at Fylkesmannen inngår et samarbeid med dem om videre overvåkning.
VV00000521 LVO, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - kulturlandskap	landbruk, kulturlandskap	Forvaltningsmyndigheten skal følge med på utviklingen i kulturlandskapet og justere forvaltningen i forhold til endring i tilstanden	Fylkesmannen	Forvaltningsmyndigheten ønsker å prioritere tiltak som kan fremme bevaring av kulturlandskapet i Froan, men da primært i landskapsvernområdet. Forvaltningsmyndigheten skal følge med på utviklingen i beiteområdene i landskapsvernområdet og naturreservatet. Beitetrykket må vurderes i forhold til plantelivet og dyrelivet. Blir det aktuelt med særskilte skjøtselstiltak skal det skje i samråd med beitenæringen.

VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - teist		Bestanden av teist må overvåkes men hensyn til årsaker til svingninger i antallet. Trusler må identifiseres.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kartlegging og overvåking - storskarv	storskarv	Undersøke grunner til svingninger i storskarbestanden. Trusler må identifiseres.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Kulturlandskap	naturkvaliteter , landbruk, kulturlandskap	Spesifikke tiltak for bevaring av kulturlandskapet i Froan, først og fremst i landskapsvernområdet er omtalt i egen skjøtselsplan for området.	Fylkesmannen	Skjøtselsplanen må brukes aktivt.
	Lavtflyging	FM naturkvaliteter	Det skal tas initiativ til en dialog med forsvaret og andre slik at de i størst mulig grad unngår å fly lavt over Froan.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Oljevernbered skap	BM sel, FM turisme og friluftsliv, FM naturkvaliteter	Kontaktmøter med Kystverket om oljevernberedskapen i Froan og prioriteringer	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF-7	Oljevernbered skap	naturkvaliteter , teist, sel, storskarv	Forvaltningsmyndigheten må lage og vedlikeholde sårbarhetskart for verneområdene i Froan. Sårbarhetskart skal være tilgjengelig for kommunen og Kystverkets beredskapsavdeling til bruk ved akutt oljeforurensing.	Fylkesmannen, SNO, forskermiljøet	Områder som trenger særskilt beskyttelse til ulike tider av året må identifiseres. Spesielt sårbare områder for oljeutslipp i Froan bør kartlegges og gjøres kjent for aktører som har ansvaret for oljevernberedskapen i området. Det kan hende at dette kartet kan avledes av sårbarhetskartet for ferdsel.

VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Sjøforsvaret	skytefeltet, naturkvaliteter	Det skal holdes dialogmøter med Sjøforsvaret om bruken av skytefeltet	Fylkesmannen	Det bør avklares nærmere med Sjøforsvaret om når de bør avslutte sin øvingsaktivitet i skytefeltet om våren. Effekten skytefeltet har på verneformålet bør klarlegges bedre
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Søppel	sel, turisme og friluftsliv, naturkvalitet, skarv, teist,	Det skal lages en prioriteringsliste for områder som skal ryddes for søppel og drivavfall - Søppelaksjoner kan være en måte å gjerne søppel fra disse stedene på	Fylkesmannen og SNO og Frøya kommune	Utarbeide en liste over prioriterte områder for rydding av drivavfall og søppel. Følgende områder bør inkluderes i denne listen: o Leve- og hekkeområder for fuglo Yngle- og kasteplasser for selo Aktuelle reiselivsdestinasjoner som Halten, Vingleia, Finnværet og Kunna. Gjennomføre jevnlig ryddeaksjoner i området etter prioritert liste. Kasteplasser, hekkeplasser og plasser av spesiell interesse for friluftsliv og turisme skal prioriteres.
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Taretråling	taretråling, naturkvaliteter , teist, storskarv	Forvaltningsmyndigheten vil følge taretrålingsforskriften Sør-Trøndelag og følge med på hvordan forskriften praktiseres i verneområdene.	Fylkesmannen	
VV00000521 LVO, VV00000684 NR, VV00000719 DLF	Tilrettelegging	friluftsliv og turisme	Det skal sammen med kommunen og lokale reiselivsaktører gjøres en gjennomgang av hvilken tilrettelegging som er ønskelig i Froan. Da knyttet til et enkelt reiseliv basert på naturopplevelser. Dette må gjøres i tråd med retningslinjer i forvaltningsplanen. Muligheten for å lage et utkikkspunkt for folk som vil se på fugl og sel skal utredes	Fylkesmannen	Forvaltningsmyndigheten skal jobbe for tiltak som kan bidra til at besøkende kan oppleve dyrelivet i landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet uten å forstyrre unødige. Et eksempel kan være tilrettelegging for publikum som ønsker å se på selen uten å forstyrre den, i samarbeid med øvrige aktører (kommune, lokalsamfunnet og SNO) må aktuelle lokaliteter drøftes, eierskap til et slikt utsiktspunkt må avklares og kostnader må stipuleres nærmere. Tiltaket skal fungere som en kanalisering av ferdselen.

Vedlegg 6 Eksisterende mandat for RU Froan

Følgende mandat er gjeldende for det Rådgivende utvalget for naturvernområdene i Froan pr januar 2012*:

1. *Utvalget skal behandle saker av prinsipiell karakter og saker av større omfang. Utvalget skal selv ta saker opp til behandling, eller få seg forelagt saker av Miljøverndepartementet eller forvaltningsmyndigheten til uttalelse.*
2. *Utvalget skal fungere som planorgan ved utarbeidelse av skjøtelsesplaner eller ved utredning av særskilte skjøtselstiltak.*
3. *I saker hvor det søkes om dispensasjon fra verne- og fredningsbestemmelsene skal utvalget uttale seg. Unntatt fra denne regelen er dispensasjonssøkninger fra ferdselsforbudet, og mindre vesentlige saker hvor tidsrammen m.v. vil gjøre det urimelig med lang saksbehandlingstid.*
4. *Utvalget skal kunne fremme forslag til budsjett for drift og skjøtsel av området. Utvalget kan ikke gjøre vedtak som betinger inngrep som strider mot vernebestemmelsene eller godkjent skjøtelsesplan. Utvalget skal få seg forelagt forslag til budsjett til uttalelse.*
5. *Utvalget skal ha minimum 1 møte pr. år. Oppsynet skal kunne møte i utvalgets møter hvis forvaltningsmyndigheten innkaller dem.*
6. *Årsrapport sendes utvalgsmedlemmene til orientering.*

Utvalget velger selv formann.

Utvalgets medlemmer får dekket reise- og oppholdsutgifter. Forøvrig dekkes tapt arbeidsfortjeneste når dette er aktuelt og utvalgets medlemmer er privat næringsdrivende eller på annen måte taper sin arbeidsfortjeneste p.g.a. møter i utvalget.

Fylkesmannen er sekretær for utvalget.

**Saksbehandler har ikke klart å finne ut når mandatet ble vedtatt eller av hvem. Sittende utvalg har akseptert ordlyden slik den er, og har vedtatt at mandatet ikke endres før de har funnet en arbeidsform som fungerer. (E. Arneberg januar 2012)*

Ramsarområdene i Frøya, Hitra og Ørland

- rammebetingelser og muligheter for bruk og vern

Forprosjektrapport levert Arbeidsgruppa for Ramsarsamarbeid
Frøya, Hitra og Ørland

Katrina Rønningen og Svein Frisvoll
August 2012
Norsk senter for bygdeforskning

FORORD

Norsk senter for bygdeforskning har fått i oppdrag av Arbeidsgruppa for Ramsarsamarbeid Frøya, Hitra og Ørland å gjennomføre et forprosjekt og utarbeide en projektskisse for et forsknings- og utviklingsprosjekt om bærekraftig (nærings)utvikling med utgangspunkt i de tre kommunenes Ramsarområder. I forkant gjennomførte vi også en kort forstudie med informasjon om de tre kommunene, Ramsarområdene og Ramsarsamarbeidet (levert Arbeidsgruppa 1.3.2012). I arbeidet har vi vektlagt å redegjøre for en del sentrale rammebetingelser knyttet til lovverket og politiske og forvaltningsmessige føringer rundt bruk-vern. Underveis i arbeidet har det vært flere møter med dialog og innspill fra Arbeidsgruppa og også et møte med grunneiere på Hitra.

Vi takker for samarbeidet og et interessant oppdrag.

Katrina Rønningen og Svein Frisvoll

Trondheim august 2012

Innhold

FORORD	2
SAMMENDRAG	4
1. BAKGRUNN: NÆRINGSUTVIKLING I TILKNYTNING TIL RAMSAROMRÅDER?	1
Kort om målgrupper og forventninger	2
Omdømmebygging og redusert sårbarhet.....	2
Samarbeid og Triple helix-modellen	2
2. NOEN UTVIKLINGSTREKK	5
Tilbakegang i primærnæringene	5
Økning i verneområder/-areal	6
Behov for samarbeid og samhandling.....	7
3. RAMSAR	7
Ramsarområdene i Frøya, Hitra og Ørland.....	8
Froan verneområde, Frøya kommune	8
Havmyran naturreservat, Hitra kommune	11
Ørland våtmarksystem	14
Utfordringer og muligheter for Ramsar-områdene	16
Svekking av verneverdiene?	16
Noen vurderinger av de tre områdene	16
4. VERNEFORVALTNING I NORGE.....	18
Vernekategorier.....	21
Nasjonalpark	21
Landskapsvernområde	22
Naturreservat	22
Biotopvern.....	23
Marint vern.....	23
Vurdering av norsk naturforvaltning	23
5. BRUK OG VERN – HAND I HAND?.....	25
Kort om erfaringer med næringsutvikling og bærekraft i tilknytning til verneområder i Norge	26
Virkemidler	30
6. NÆRINGSUTVIKLING I VERNEOMRÅDER – NOEN INTERNASJONALE UTVIKLINGSTREKK	31
7. INNSPILL TIL NOEN SENTRALE ELEMENTER I ET PILOTPROSJEKT.....	33
Sluttkommentarer	36
8. REFERANSER.....	37

SAMMENDRAG

Denne forprosjektrapporten er skrevet på oppdrag for Arbeidsgruppa for Ramsarsamarbeid i Frøya, Hitra og Ørland.

Ramsarområdene i Frøya, Hitra og Ørland spiller en viktig rolle for Norges – og Europas – kyst- og våtmarksrelaterte fuglebestander. De har vært omtalt som «våtmarksfuglenes Sinsenkryss». Internasjonalt ser en at verneområder tiltrekker seg stor oppmerksomhet, og kan være et grunnlag for utvikling av reiseliv og tilknyttet næringsutvikling. Fugleturisme er internasjonalt svært viktig, både økonomisk og for bevisstheten rundt forvaltningen av disse verdifulle områdene. Uansett innebærer vernestatusen viktige forpliktelser til å ivareta verneverdiene. Er det mulig å bruke Ramsar-områdene som utgangspunkt for bærekraftig utvikling og verdiskaping i Frøya, Hitra og Ørland?

Kapittel 1 og 2 presenterer bakgrunn og peker på noen utviklingstrekk. Kapittel 3 gir en gjennomgang av hva Ramsar er og om Ramsarområdene i Ørland, Hitra og Frøya. Kapittel 4 gir en oversikt over noen forhold i tilknytning til norsk verneforvaltning, vernekategorier og noen viktige endringer i lovverket med den nye Naturmangfoldloven. Denne delen er relativt detaljert fordi det i et eventuelt hovedprosjekt er avgjørende at en har god innsikt i lovgrunnlaget for verneområdene. Kapittel 5 tar for seg utviklingen der bruk av utmark og verneområder har fått fokus som viktig grunnlag for næringsutvikling i distriktene, deretter en kort gjennomgang av noen erfaringer så langt i Norge, samt tiltak og program som eksisterer. Kapittel 6 beskriver noen internasjonale utviklingstrekk. Til sist skisserer vi i kapittel 7 det vi oppfatter som sentrale elementer i et pilotprosjekt knyttet til Ramsar-områdene i Frøya, Hitra og Ørland.

Kort oppsummert vil vi anbefale et femårig pilotprosjekt. Et avgjørende moment fra vår side er at verneverdiene i Ramsarområdene i ulik grad kan være forringet eller i endring, og at det er behov for aktive forvaltningsmessige tiltak og skjøtsel. Verneområdene må inngå i en bærekraftig forvaltning, og da er det nødvendig å se økologi, samfunnsmessig og økonomisk bærekraftig utvikling i sammenheng. I et

pilotprosjekt vil en kunne kople dette opp mot forskning, både naturvitenskapelig forskning knyttet til utviklingen i spesielt fauna i verneområdene, og ved å følge opp ulike utfordringer knyttet til forvaltning, næringsutvikling, grunneierorganisering og samhandling i tilknytning til skjøtsel og tiltak, men også andre næringsaktiviteter. Et forslag til organisering av pilotprosjektet er inndeling i tre arbeidspakker:

Arbeidspakke 1: Naturvitenskapelig del: Ta vare på Ramsarområdene!

Arbeidspakke 2: Samfunnsvitenskapelig del: Bruk og vern: Hvordan kan menneskene bruke områdene?

Arbeidspakke 3: Næringsliv – utvikling: Bærekraftig økonomisk utvikling!

1. BAKGRUNN: NÆRINGSUTVIKLING I TILKNYTNING TIL RAMSAROMRÅDER?

Norge har undertegnet Ramsarkonvensjonen om bevaring av våtmarkspregede økosystemer av stor betydning for særlig fugleliv. Myndighetene har meldt inn en rekke områder som alt har vært underlagt annet vern til det som benevnes som Ramsarlista. På den ene siden har Ramsarstatusen blitt benyttet som argument for en restriktiv verneforvaltning, på den annen side kan den oppfattes som et kvalitetsmerke. Internasjonalt ser en at verneområder tiltrekker seg stor oppmerksomhet, og også kan være et grunnlag for utvikling av reiseliv og tilknyttet næringsutvikling. Uansett innebærer vernestatusen viktige forpliktelser til å ivareta verneverdiene. Er det mulig å bruke Ramsarområdene som utgangspunkt for bærekraftig utvikling i form av både miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk verdiskaping?

Arbeidsgruppa for Ramsarsamarbeid Frøya, Hitra og Ørland (heretter omtalt som Arbeidsgruppa) har som ambisjon å få til et femårig pilotprosjekt i form av et forsknings- og utviklingsprosjekt knyttet til den enestående naturarven som Ramsar-områdene i disse tre kommunene utgjør. Gruppa består av seks representanter oppnevnt fra de tre kommunene, hvorav en landbrukssjef, en nærings- og kultursjef, leder av Ørland Kultursenter, en rådmann og to tilknyttet kommunene med lang erfaring fra kommunal og regional forvaltning og utviklingsarbeid.

Bygdeforskning fikk i oppdrag å utarbeide en forprosjektrapport, og vi vil i denne peke på en del kontekstuelle faktorer, rammebetingelser og muligheter, og vil også skissere en del sentrale faktorer og elementer som kan inngå i et slikt pilotprosjekt.

Kort om arbeidsmåten vår: Som del av forstudien ble telefonintervju gjennomført med representanter for politisk ledelse og administrativt ansatte i de tre kommunene, Arbeidsgruppa og det avsluttede prosjektet Frøya inn i Framtida. Intervjuene har i stor grad dreid seg om hva kommunene ønsker å få ut av Ramsarprosjektet og hva som finnes av infrastruktur i tilknytning til Ramsar-områdene. Videre har vi deltatt på flere møter med Arbeidsgruppa og deltatt på et møte med grunneiere på Hitra, med innspill og tilbakemeldinger, og elles mer uformelle samtaler og oppklarende telefonsamtaler. I tillegg har vi gjennomgått offisielle dokumenter fra Ramsarorganisasjonen, verneforskriftene i de tre kommunenes Ramsarområder, samt relevant litteratur om norsk forvaltning og politikk, litt om internasjonale trender, internasjonale avtaler og føringer av betydning for norsk verneforvaltning. En uttømmende litteraturgjennomgang har selvsagt ikke vært mulig innenfor rammene av oppdraget, men vi mener å ha pekt på en del sentrale trekk.

Kort oppsummert vil vi anbefale et femårig pilotprosjekt. Et avgjørende moment fra vår side er at Ramsarområdene er i endring, og at det er behov for aktive forvaltningsmessige tiltak og skjøtsel om ikke verdiene som ligger til grunn for verneformålet skal tapes. Verneområdene må inngå i en bærekraftig forvaltning, og da er det nødvendig å se økologi, samfunnsmessig og økonomisk bærekraftig utvikling i sammenheng. I et pilotprosjekt vil en kunne kople dette opp mot forskning, både naturvitenskapelig forskning knyttet til utviklingen i spesielt fauna i verneområdene, og ved å følge opp ulike utfordringer knyttet til forvaltning, næringsutvikling,

grunneierorganisering og samhandling i tilknytning til skjøtsel og tiltak, men også andre næringsaktiviteter. Dette vil i så fall bli det første interkommunale samarbeidsprosjekt om Ramsarområder i Norge. En slik utprøving har stor lokal, regional og også nasjonal interesse. Ut fra næringspolitiske, miljøpolitiske og forvaltningsmessige signaler og behov, mener vi det tidsmessig nå ligger svært godt til rette for å arbeide fram et slikt pilotprosjekt.

Kort om målgrupper og forventninger

Arbeidsgruppa ser for seg at målgruppene både er forskningsinstitusjoner, utdanningsinstitusjoner (fra barnehage til universitet), lokalbefolkning og turister. Gjennom å øke fokuset på Ramsarområdene, er målsettingen økt informasjon, økt kunnskap, økt attraktivitet til lokalsamfunnene ikke bare som reisemål, men også for tilflyttere og egen befolkning ved at trivsel og identitet styrkes. Næringsutvikling i tilknytning til dette er selvsagt viktig, men vil også kunne forsterke disse andre elementene, om handtert riktig. En hovedtanke er at en ser disse områdene i sammenheng med andre aktiviteter og tilbud i alle tre kommunene og i forhold til Trøndelagskysten, Kysten er klar-samarbeidet og regionen for øvrig. Helt spesifikt skal en prøve å knytte kulturverdier og aktiviteter sammen med naturverdier. Ørland er allerede godt i gang med en slik tilnærming og arbeidsmåte, der en arbeider med kultursiden spesielt gjennom reformasjonshistorien og Austrått, og tilrettelegging for blant annet friluftsliv, sykling og opplevelse av Ramsarområdene. Bærebjelker i opplegget er samarbeid, samhandling, utnytting av synergier, både i forhold til opplæring, undervisning, marked, produktutvikling og bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT).

Omdømmebygging og redusert sårbarhet

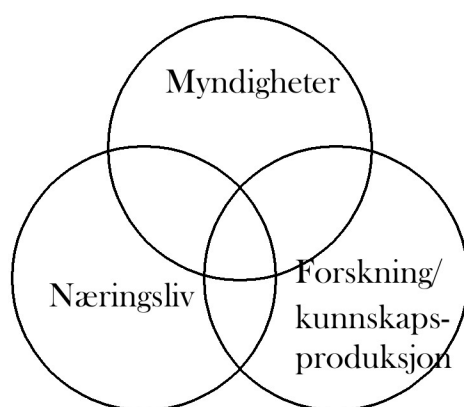
Det planlagte pilotprosjektet vil også være et viktig tiltak for omdømmebygging i regionen, både utad og innad mot egen befolkning, og vil kunne bidra til å styrke stedsidentitet og – tilhørighet. Regionen er inne i en periode med vekst og potensielt store endringer; tilflytting til Hitra og Frøya i forbindelse med oppdrettsvirksomhet, og med store forventede endringer på Ørland i forbindelse med etablering av kampflybase. Nettopp utvikling av bredere tilbud og informasjon om natur- og opplevelsesmuligheter kan være viktig i forhold til omdømmebygging og hvordan disse lokalsamfunnene blir eller ønskes oppfattet. Dette har i sin tur igjen betydning for hvilke grupper som oppfatter regionen som attraktiv, og kan bidra til et bredere rekrutteringsgrunnlag på flere måter. Dette kan igjen bidra til å redusere regionens sårbarhet og avhengighet av enkeltsektorer og enkeltbedrifter (hjørnesteins-bedrifter) (se Kobro mfl 2012).

Samarbeid og Triple helix-modellen

Noen av utfordringene for samarbeidsprosjektet er knyttet til behovet for forskning og utvikling som er forvaltnings- og verdikjederelatert, og der offentlige rammebetingelser (juridisk/økonomisk) også får stor betydning for nærings- og bedriftsutvikling. Begrepet triple helix benyttes mye forbindelse med innovasjon. Med triple helix forstås en modell for næringsutvikling der utvikling skapes gjennom nært samspill mellom tre viktige

samfunnssektorer: næringsliv, myndigheter (det offentlige virkemiddelapparatet – økonomisk og juridisk) og utdannings- og forskningssektoren. Forskningsbasert kunnskap skal ligge til grunn i et slikt samarbeid. Samtidig vil vi påpeke at det er viktig å dra inn og nyttiggjøre seg lokal, erfaringsbasert kunnskap, også utover den som næringsliv og forvaltning innehar. Det er viktig at tiltak innenfor og mellom disse tre hovedpilarene er godt koordinert og henger sammen.

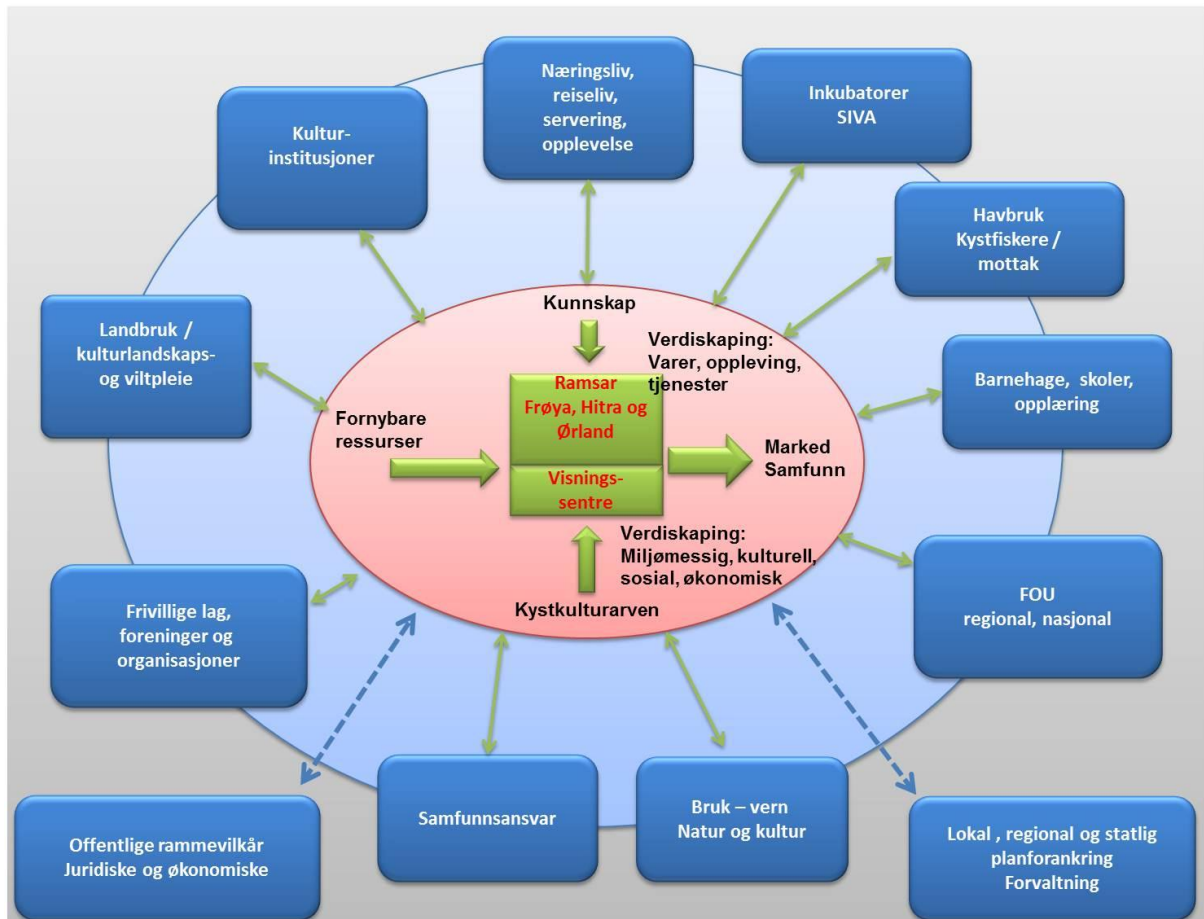
Med sine ulike utgangspunkt og komplementære kompetanse kan disse aktørene være svært innovative sammen. Det betinger imidlertid at en får til et godt koordinert samspill med samarbeid, samhandling og utnytting av felles kompetanse. Studier viser at et samspill etter Triple helix-modellen kan resultere i økt innovasjon, men hver region er unik og de faktorene som fører til at en region lykkes kan ikke nødvendigvis overføres direkte til en annen region (Maskell mfl 1998; Velvin og Engeset 2005). Samtidig som en er oppmerksom på et områdes eller regions spesielle særtrekk og forutsetninger, må en også være bevisst internasjonale som nasjonale utviklingstrekk. En påpekning er at konkurranseforhold kan underminere en triple helix modell, men at den norske situasjonen, med blant annet en stor offentlig sektor og en relativt godt finansiert forskningssektor, samt en lite konfliktorientert kultur, er gunstig for å få til dette samspillet (Arena 2006).

Figur 1: Triple helix-modellen (etter Etkowitz og Leydesdorff 1997)

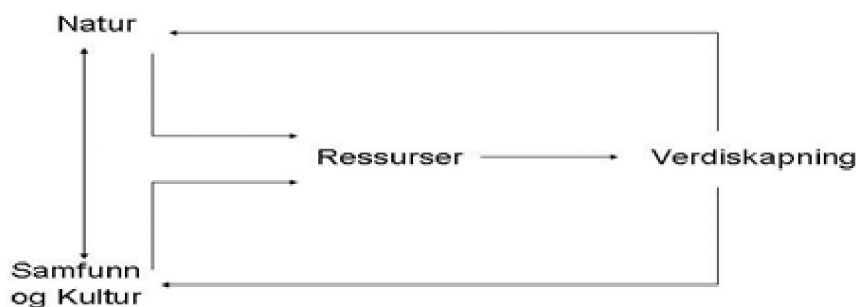
Velvin og Engeset (2005) påpeker at næringer som preges av lavt kompetansenivå, lav inntjening og mange små aktører (typisk reiselivsnæringen) vil kunne dra store fordeler av en slik samarbeidsmodell. Generelt benyttes modellen i prosjekt som krever medfinansiering og medvirkning fra ulike sektorer. Blant annet har Forskningsrådet de seinere åra oppmuntret til økt samarbeide og medfinansiering fra private og offentlige institusjoner. Etableringen av regionale forskningsfond og VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) innebærer også en slik modell. Imidlertid kan interessene knyttet til et pilotprosjekt i Frøya, Hitra og Ørland være så store og prinsipielle at det kan være realistisk å få utløst midler også direkte fra statlig (departements-) nivå dersom en lokalt og regionalt i tillegg er villig til å gå inn med økonomisk støtte.

Vi vil også påpeke betydningen av en fjerde sektor, nemlig frivillige organisasjoner og den innsats- og dugnadsviljen som er et viktig trekk ved mange norske lokalsamfunn. Imidlertid vil vi advare mot å basere krevende prosesser på stor grad av medvirkning fra disse. Utbrenthet, personlig og organisatorisk slitasje kan være uønskede bivirkninger. En evaluering av regjeringens småsamfunnssatsing (Holm og Villa 2010) og en veileder i lokal samfunnsutvikling (www.bygdeforskning.no) oppsummerer noen nyttige erfaringer og råd.

Figur 2: Mulige elementer og aktører i Ramsarsamarbeidet (Kilde: Alf Albrigtsen)

Helt enkelt kan en framstille forholdet som i figur 3:

Figur 3: Forenklet forståelsesmodell av verdiskaping

2. NOEN UTVIKLINGSTREKK

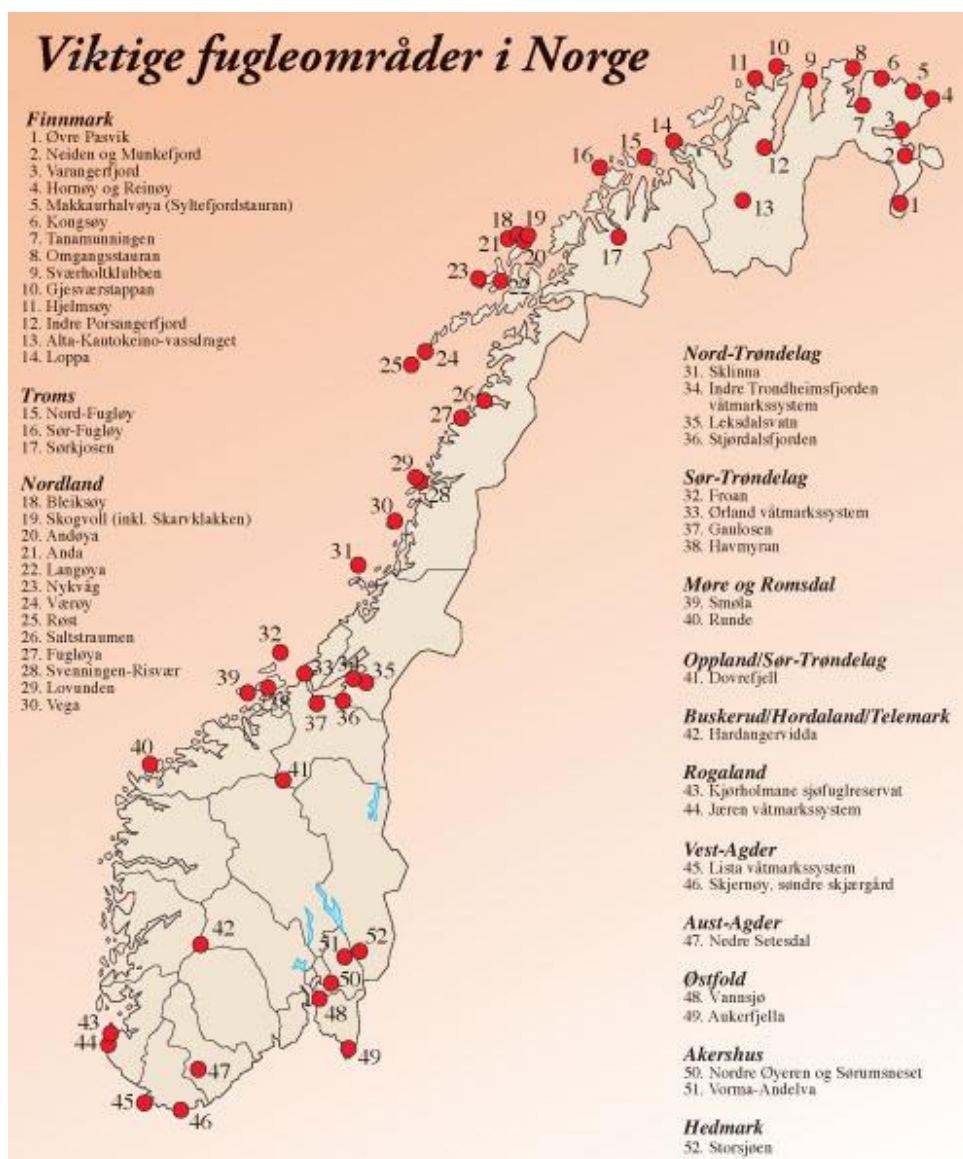
Tilbakegang i primærnæringene

Vi kan kort fastslå at primærnæringenes betydning for næringsinntekt, sysselsetting og bosetting er sterkt redusert, selv om den fortsatt er viktig for «levende bygder» og «lys i glasa». Fra 71.000 aktive gårdsbruk i produksjonsregisteret i 1999, er det i 2012 om lag 43.600 aktive bruk (SSB 2012, Statens landbruksforvaltning 2012). Betydningen av inntekter utenfra bruket er stort; nesten $\frac{3}{4}$ av norske bruk henter hovedparten av inntekta utenom gården (Logstein 2010). De landbrukspolitiske signalene siden 1990-tallet har da også vært at bonden skal «ta hele eiendommen i bruk», og det er i stor grad reiseliv det pekes på. Næringsutvikling i tilknytning til naturressursene og kulturlandskapet, utleie av jakt og fiske, mat- og overnattingstilbud, hyttebygging og også energisatsing er viktige områder.

Generelt er det service- og kunnskapsnæringene, i tillegg til offentlig sektor, som vil utgjøre de viktigste arbeidsplassene framover i mange distriktssamfunn. Næringsutvikling i tilknytning til fritid, rekreasjon og reiseliv har et potensiale som ikke er «ferdigtappa» i kyst-Norge. Men selv om tradisjonelt fiskeri har hatt tilbakegang (se Johnsen 2003), har sysselsetting innenfor marin sektor og avledede virksomheter på Hitra og Frøya aldri vært så stor som nå. Ørland forventer stor vekst i tilknytning til ny kampflybase. Imidlertid er det store forskjeller i fordeling av sysselsetting mellom offentlig og privat sektor i de tre kommunene. Eksempelvis har Frøya en meget stor andel av sysselsetting i privat sektor knyttet til marin virksomhet, og det er viktig for næringslivet at det skapes andre virksomheter som i neste omgang bidrar til rekruttering til de etablerte bedriftene. Generelt må Frøya, Hitra og Ørland oppfattes som en vekstregion, men med behov for et bredere grunnlag av aktiviteter for å skape mer robuste og attraktive samfunn.

Økning i verneområder/-areal

De økte ambisjonene i vernepolitikken innebærer en lovendring om at også privat areal kan vernes (for nasjonalparker), mot tidligere da det meste av vernet skjedde på statlig grunn. Dette har fått betydning for hvordan en forholder seg til verneområdene fra forvaltningens side. Ideologiske, økonomiske og politiske endringer internasjonalt og nasjonalt har også bidratt til et endret syn på verneområdene. Videre har økt kunnskap bidratt til en endring fra en klassisk vernetankegang til økt erkjennelse av at mange vernede områder i større eller mindre grad er kulturlandskap - det vil si at det er sammenhenger mellom menneskelig bruk/ressursutnytting og verneverdier, og at for å ivareta arts mangfold og verneverdier er en avhengig av bruk, høsting eller forvaltning på annet vis. (Dette behandles nærmere i kapittel 4.)

Figur 4: Viktige fugleområder i Norge (Norsk Ornitologisk Forening/Terje Lislevand 2000)

Behov for samarbeid og samhandling

Norge har 429 kommuner med utstrakte lovpålagte oppgaver. De aller fleste kommuner samarbeider i økende grad med sine nabokommuner om ulike områder/oppgaver. Konkret oppgaveløsning der en ser stordriftsfordeler ved å samarbeide havner ofte i en eller annen form av interkommunale selskaper. Overordnet og strategisk samarbeid innen regional utvikling, markedsføringskampanjer, destinasjonsselskaper eller merkevarebygging organiseres ofte som et regionrådssamarbeid, gjerne med en fylkeskommune med på laget. På kysten av Sør-Trøndelag er det allerede et stort antall slike konstellasjoner med ulike begrunnelser og overlappende medlemskap fra ulike kommuner. Hvordan skal et Ramsarsamarbeid organiseres mest fornuftig for å få de synergiene man ønsker? Styrken til de tre kommunenes samarbeid om Ramsar ligger i en felles forståelse og ønske om å spille hverandre gode, og at en ser at tiltak i et område gavner alle tre kommunene og regionen forøvrig. Utfordringene framover består i stor grad i hvordan en kan utvikle strategier for å få til synergieffekter i forhold til produktutvikling, markedsføring, bruk av IKT, opplæring og undervisning.

3. RAMSAR

Ramsarkonvensjonen¹ er en internasjonal avtale som skal fremme nasjonal handling og internasjonalt samarbeid om bevaring og fornuftig bruk av våtmarksområder/-ressurser. Mange fuglearter er trekkfugler og er således avhengig av leveområder på tvers av landegrenser. Konvensjonen ble inngått i den iranske byen Ramsar i 1971 og trådte i kraft i 1975. Norge var blant de seks første landene som signerte avtalen. Ramsar baserer seg i dag på en utvidet forståelse av hva som anses å være våtmarksområde. Både myr, sump, elver, innsjøer, elvedelta og kystnære marine områder inkluderes i avtalens definisjon av våtmark. Fire begrep er særlig sentrale når det gjelder Ramsar-avtalen: *Ramsarlista*, *våtmarksområder med internasjonal betydning*, *fornuftig bruk* og *Montreuxlista*.

Ramsarlista er en liste over områder meldt inn til Ramsarsekretariatet av myndighetene i landene som har ratifisert avtalen. Områder som står på lista kalles Ramsar-områder. Opprinnelig var tanken at det skulle være områdets betydning for fuglelivet som skulle ligge til grunn for innmeldingen til Ramsar. Over tid har imidlertid våtmarksområders mer generelle verdi som økosystem blitt viktig.

Ramsaravtalen oppfordrer landene som har ratifisert den til å melde inn *våtmarksområder av internasjonal betydning*. Ni kriterier er utarbeidet for hva som skal regnes å være våtmarksområder av internasjonal betydning. Å gå inn på disse vil bli for omfattende her, men kriteriene tegner opp et bredt bilde av hva internasjonal betydning kan være. *Fornuftig bruk*, eller det som omtales som «wise use», står sentralt i Ramsar-avtalen og forstås som bruk av våtmarksområder som vedlikeholder områdenes økologiske karakter. Bærekraftig utvikling/

¹ Se <http://www.wetlands.org/RSIS/COP9Directory/ENG/Criteria.htm>, og www.ramsar.org

bruk blir da viktig, og hvordan dette tolkes. Fornuftig bruk har de senere årene fått et sterkere fokus i Ramsarsammenheng. Ramsaravtalen gir med andre ord ingen forbud mot bruk i de utpekte våtmarksområdene. Imidlertid ligger de norske verneforskriftene i bunnen for de norske Ramsarområdene, da Norges policy er å melde inn allerede vernede områder til Ramsarlista slik at den internasjonale avtalen ikke skal representere et ekstra vernetrykk. Dette kan være en utfordring da norsk verneforvaltning tradisjonelt er basert på det strenge føre var-prinsippet. I det ligger at bruk må være vitenskapelig dokumentert å være skadefri før den kan tillates, eller at mulige skadevirkninger ikke må være store eller irreversible.

Montreuxlista er en internasjonal ”gapestokk” som skal påkalle nasjonal og internasjonal oppmerksomhet. På denne lista havner Ramsarområder hvor den økologiske karakteren ikke ivaretas. Pr 8.9. 2011 er 48 Ramsarområder inne på lista. Norge har enda ikke hatt områder på *Montreuxlista*.

Ramsar-statusen oppfattes å være et kvalitetsstempel, noe man kan være stolt av og noe som kan selges til turister. Flere av de vi har intervjuet har vist til dette. I en tidligere studie av verneområdet i Froan, fant vi at også verneinteressene oppfattet Ramsar å være et kvalitetsstempel; statusen indikerte at området representerte verdier av en slik art at også det internasjonale samfunnet så det som maktpåliggende å verne dem. Der fant vi også at verneinteressene og verneforvaltningen aktivt brukte Ramsarstatusen som ett av argumentene for en streng forvaltningslinje (Frisvoll og Rønningen 2009).

Ramsarområdene i Frøya, Hitra og Ørland

De tre kommunenes Ramsarområder består av til sammen fem verneområder, vernet med vernekategorier som har ulik strenghet. Tre av dem (Havmyran, Grandefjæra og deler av Froan) er vernet som naturreservat. De andre (Kråkvågsvaet, Innstrandfjæra, Hovsfjæra og deler av Froan) er vernet som dyrelivsfredning-/fuglefredningsområder. Dessuten er deler av Froan vernet som landskapsvernområde. Videre er et område ved Grandefjæra aktuelt som marint verneområde.

I et naturreservat skal naturverdiene gå foran andre interesser. Innenfor rammene av verneforskriften kan det likevel være store muligheter til å bruke området. Forvaltningsplanen skal konkretisere bestemmelsene for reservatet og sikre naturverdiene i et langsiktig perspektiv, samtidig som den skal legge til rette for bruk av området innenfor rammen av verneforskriften (se for eksempel Forvaltningsstyret for Trillemarka, 2012).

Froan verneområde, Frøya kommune

Froan verneområde ble etablert i 1979 og har følgende vernesoner: naturreservat (405 km²), landskapsvernområde med dyrelivsfredning (80 km²) og dyrelivsfredningsområde (356 km²).

I 2003 ble Froan med naturreservatet, landskapsvernområdet og dyrelivsfredningsområdet ført opp på Ramsar-lista på bakgrunn av å være et «naturområde med internasjonale verneverdier» (Naturoppsyn, 2006).

Verneområdet har særlig betydning for en rekke fuglearter, og er også viktig overvintringsområde. Videre er Froan av nasjonal betydning som yngleområde for havert og steinkobbe. Som Norges største verneområde til sjøs etter Svalbard, er det i kraft av sin størrelse og beliggenhet unikt også i internasjonal sammenheng.

Sjøforsvaret har et skytefelt i verneområdet. Siden 1998 har SalMar ASA drevet lakseoppdrett i landskapsvernområdet med omstridte midlertidige tillatelser. Søknad om permanent oppdrettstillatelse er under behandling.. Forvaltningsplan har manglet for området i de over 30 årene vernet har eksistert. Fylkesmannen har i lengre tid arbeidet med dette (Frisvoll og Rønningen, 2009), og forvaltningsplan er forventet sendt på høring i 2012. Froan verneområde ligger en times båttur fra Frøya, og det er dårlig utbygd infrastruktur i området når det gjelder overnatting, bespisning og guiding.

Samtidig er Froan uhyre interessant kulturhistorisk og som kulturlandskap. Det har en lang bosetningshistorie, og var ett av de siste væreierstene som ble avviklet. Fortsatt er det bosetting på Gjæsingen (her er en stor andel sommerbosatt), og på Sørburøy er det en fast bosetting på om lag 50 personer, som er svært opptatt av å finne nye næringsveier etter at kystfisket gikk tilbake og vernet og mangelen på forvaltningsplan satte en rekke begrensninger for hva en kan foreta seg (Frisvoll og Rønningen 2009).

Figur 5: Froan verneområder i Frøya kommune

Figur 6: Froan verneområde med ulike kategorier

Figur 7: Kulturlandskap i Froan, fra Sørburøy (Foto: A. Bryn)

Figur 8: Sauøy i Froan var væreiersete (Foto: K. Rønningen)

Figur 9: Teist (Kilde: Frøya kommune)

Figur 10: Grunne havområder med stor gjennomstrømning gjør Froan til et uhyre rikt område for fisk, fugl og sel. (Foto: NIVA)

Havmyran naturreservat, Hitra kommune

Havmyran naturreservat dekker et areal på 40 km², og ble etablert i 1982. Naturreservatet består av myr (12 km²), ferskvann (3 km²) og fastmark (25 km²). Formålet med fredningen er å bevare et “stort, representativt og urørt myr- og heilandskap med oseanisk flora og vegetasjon” og et “viktig våtmarksområde med en rik og interessant fuglefauna.” Siden området er vernet som naturreservat er det ikke overraskende at forskriften setter strenge bestemmelser. Blant annet er all vegetasjon, også døde busker og trær, fredet mot skade og ødeleggelse, og det er forbud mot hunder uten bånd, opplag av båt, bygging av veier og drenering. Det er knyttet unntak fra forbudene når det gjelder aktivitet som tradisjonell

ressurshøsting (bær og sopp, jakt på hjortedyr, hare, rev, mink og hønsefugl). Forskriften sier også at man kan gjøre unntak fra forskriften for å gjøre arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning. Forskriften spesifiserer at det kan utarbeides en skjøtselsplan som må godkjennes av Miljøverndepartementet. Havmyran har ikke bilvei inn.

Figur 11 og 12: Havmyran i Hitra kommune (Foto: I. Jektvik)

Figur 13: Myrsnipe. (Foto: I. Jektvik)

Figur 14: Havmyran (Foto: I. Jektvik)

Ørland våtmarksystem

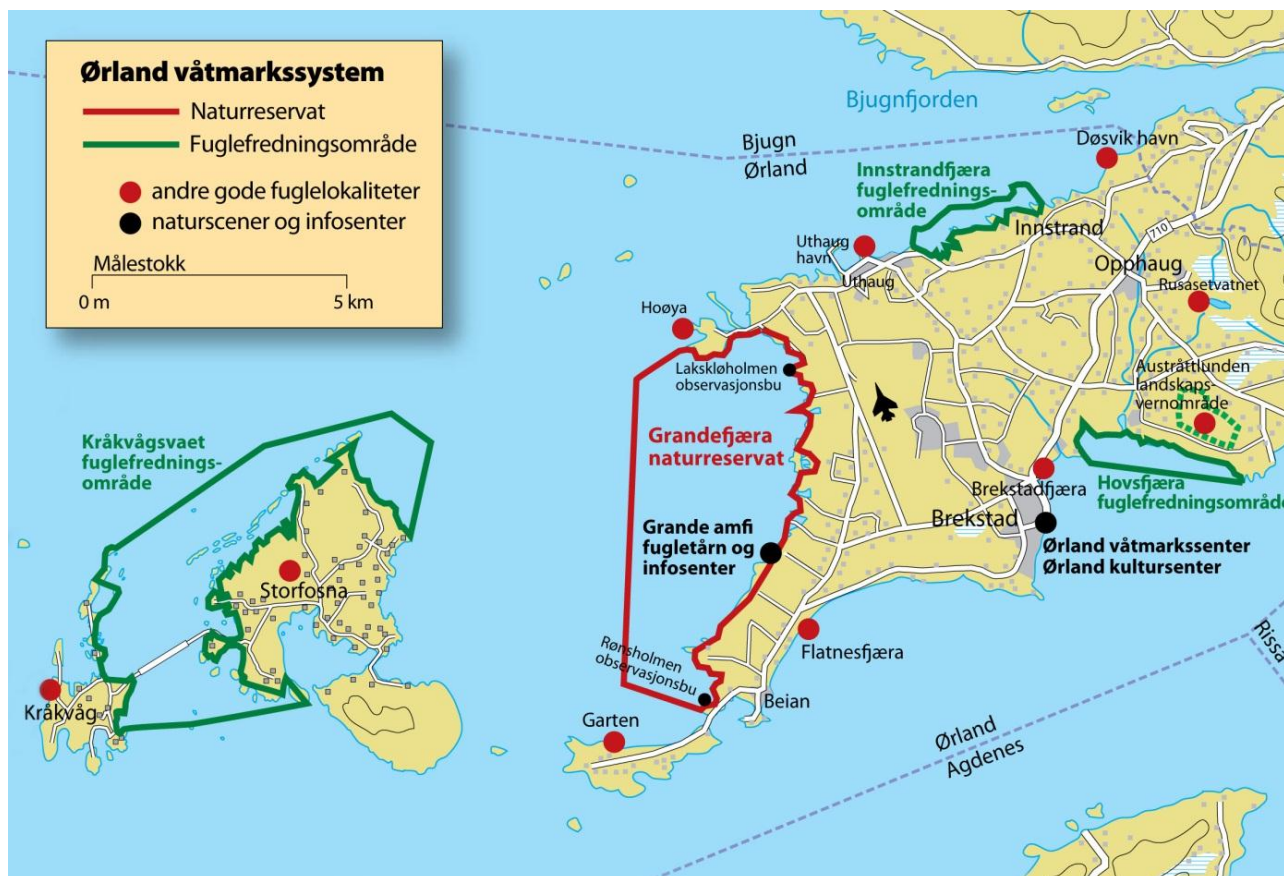
Ørland våtmarksystem består av fire verneområder: Grandefjæra naturreservat, Hovsfjæra fuglefredningsområder, Innstrandfjæra fuglefredningsområde og Kråkvågsvaet fuglefredningsområde. De tre første ligger nær infrastruktur på fastlands-Ørland og er således lett tilgjengelig, mens Kråkvågsvaet ligger ute i Trondheimsleia.

Grandefjæra er vernet som naturreservat og dekker et areal på 21 km² (0,3 km² er landareal). Formålet med fredningen er å bevare et “internasjonalt viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området”. Som for Havmyran er det strenge regler som skal sikre at verneformålet ivaretas, og som for Froan er det relativt omfattende unntak for lokal ressursutnyttelse. Forskriften spesifiserer at det kan utarbeides en skjøtelsesplan.

Innstrandfjæra fuglefredningsområde dekker et areal på 1,1 km² (0,1 km² er landareal). Fuglefredningsområdet er hjemlet i paragrafene som tilsier at fuglefredningsområdet skal forvaltes strengt (naturreservatlignende). Formålet med fredningen er å “bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til rastende vadefugl. Også her er det en del unntak fra vernebestemmelsene, bl.a. i forhold til tradisjonell ressursutnyttelse (beite og eksisterende båtrett, grusuttak og tang). Forskriften spesifiserer at det kan utarbeides en skjøtelsesplan.

Hovsfjæra fuglefredningsområde dekker et areal på 1,2 km² (0,07 km² er landareal). Fuglefredningsområdet er hjemlet i paragrafene som tilsier et strengt forvaltningsregime. Formålet med fredningen er å “bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til vade- og andefugl.” Foruten selve fuglene, reir og egg, som er fredet mot enhver skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, er leveområdene beskyttet gjennom et forbud mot tiltak som kan endre området som levemiljø (for eksempel dreneringer og oppfylling av masse). Grunneieres næringsvirksomhet i det omfanget som var på fredningstidspunktet er unntatt forbudet (båtrett, beiterett og fiske). Forskriften spesifiserer at det kan utarbeides en skjøtelsesplan.

Kråkvågsvaet fuglefredningsområde dekker et areal på 11,9 km² (0,4 km² er landareal). Fuglefredningsområdet er hjemlet i paragrafene som tilsier at fuglefredningsområdet skal forvaltes som strengt (naturreservatlignende). Fredningsforskriften fastslår at formålet med fredningen er å “bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til hekkende og overvintrende lom, dykkere, dykkender og vadefugl.» Frednings- og unntaksbestemmelsene er omtrent som for Hovsfjæra, men med et ferdselsforbud på land i deler av området i hekkeperioden. Forskriften spesifiserer at det kan utarbeides en skjøtelsesplan.

Figur 15: Verneområdene i Ørland kommune

ØRLAND VÅTMARKSSYSTEM

eldorado for fugler – og fuglekikkere

Den 23. desember 1983 ble fire våtmarksområder i Ørland kommune fredet ved kongelig resolusjon: Grandefjæra naturreservat og Kråkvågsvaet, Innstrandfjæra og Hovsfjæra fuglefredningsområder.

Verneområdene har et samlet areal på ca. 35 km². Av dette er 0,9 km² landareal. Grandefjæra har landets største tidvannsareal og reservatet dekker om lag 21 km², inklusive ca. 0,3 km² landareal.

Samlet sett er Ørlands våtmarksområder blant de aller viktigste i Norge. Dette har gitt området status som Ramsarområde.

Ramsar

24. juli 1985 fikk Ørland våtmarkssystem Ramsarstatus. Et Ramsarområde er et område som har internasjonal betydning som våtmarksområde. Ramsarstatus er den høyeste statusen et våtmarksområde kan få. Pr. 2011 har mer enn 1900 områder i verden denne statusen, deriblant 51 i Norge, 8 av disse i Trøndelag.

Se mer på www.ramsar.org

Et yrende fugleliv – året rundt

Fuglelivet i Ørlands våtmarker viser enorm variasjon gjennom året. Det gjelder både antall arter og antall individer av hver art. Fuglelivet er like skiftende som været her ute på Trøndelagskysten – det veksel fra dag til dag. Våtmarksområdene har særlig stor betydning som rasteplass for vannfugler under trekket, for ender når de myter (deller fjær) om sommeren, og for fugl som overvintrer.

Ørland Kultursenter låner ut utstyr til fugleklikking i Ørland våtmarkssystem. Særlig Grandefjæra naturreservat er godt tilrettelagt for fugleklikking. Ørland kultursenter kan låne, tilby: Utlån av fuglebøker (Gjeldendals store fugleguide), kikkert og feltteleskop.

Sykeluteie – fra Ørland Kultursenter (og Ørland Kysthotell) «Ramsarsykkel» – syklerne har ramsarlogo. Sykkelkart for Ørland kan du låne ned fra hjemmesidene til Ørland Kultursenter.

Fugleguide – lær deg karakterfuglene for Ørland www.bird.no Vikke på-dird identifikasjon, destetter «Special areas»

NOF (Norsk ornitologisk Forening) Fosen lokallag www.noff.no

Bo & Spise - Aktiviteter - Kommunikasjon www.orkland.no

ØRLAND KULTURSENTER
Boks 401, 7129 Brekstad, Tlf 72 51 55 10.
www.orklandkultursenter.no

Ettertraktede fugler

Blant alle fugleartene som har tilhold i Ørlands våtmarker, er det også flere som gjerne fremstår som spesielt attraktive for fugleklikkere. Dette kan være arter som er vanlige her, som f.eks. havørn, vandrefalk, bergirsk og skjærpleier eller arter som er sjeldnere, men likevel mer eller mindre regelmessige i trekket og/eller vinteren som f.eks. ilom, guineablom, gråstrupekyt, ringgås, praktfugl, jaktfalk, fjellmyrleper, polarmåke og grønlandsmåke.

Ørlands våtmarker er også en utmerket plass å oppdage virkelige sjeldne fugler, slike som kun er sett noen få ganger i Norge. Det er eksempler på flere slike fra de siste årene, bl.a. brillend, tereknipe, damsnipe, polarsvømmesnipe, sabinemåke, ismåke, rosenmåke, ringnebbmåke og svartehalsmåke.

Havørn

Jaktfalk

Praktfugl

Gråstrupekyt

Polarmåke

Fjellmyrleper

Bergirsk

Sjærpleier

Ringgås

Figur 16 : Fugl og verneområder i Ørland

Utfordringer og muligheter for Ramsar-områdene

Svekking av verneverdiene?

I Froan-studien (Frisvoll og Rønningen 2009) pekte lokale informanter på tilbakegang i viktige arter for området, og økning i særlig måse og havørn. Dette ble delvis tilskrevet opphør av tidligere høstingstradisjoner med plukking av egg. I intervju med informanter, og særlig på et møte med grunneiere på Fillan 10. april d.å., går det fram at verneformålet kan være i ferd med å svekkes for Havmyran. Lokale observasjoner tyder på at mange av fugleartene knyttet til verneformålene, er i sterk tilbakegang. Informantene tilskriver dette blant annet en sterk vekst i kråkefugl og ørn, og situasjonene oppfattes som alvorlig. Det etterlyses tiltak for å få bestandene mer i harmoni med verneformålet. Lignende, men ikke like dramatiske, signaler ble gitt for verneområdene i Ørland, der en mener at særlig rev og mink tar for seg av bestandene som verneområdet skal fremme. Det er åpenbart behov for mer biologisk forskning for å undersøke hvilke prosesser som virker inn på de ulike bestandene og på økosystemene i disse Ramsar-områdene.

I telefonsamtale med SNO i juni ble det påpekt at Havmyran er vernet som naturreservat ikke bare på grunn av fuglelivet, men også pga naturtypen havmyr. Selv om fuglene skulle forsvinne, vil ikke naturreservatstatusen endres. Men ved neste gjennomgang som Ramsar-kommisjonen gjennomfører for sine områder, kan en risikere at området mister Ramsar-statusen. Tellingene SNO gjennomfører i 2012 viser svært små bestander av mange av de våtmarksrelaterte artene, og at ravnebestanden er stor. Tellingene avsluttes høsten 2012, og resultatene vil være tilgjengelige elektronisk på SNOs hjemmeside. SNO-representanten påpeker at en hovedårsak til den store ravnebestanden, er den svært gode tilgangen på mat på grunn av avfall etter jakt som jegere legger igjen og avfall fra havbruksnæringa.

Vi vil påpeke at det er behov for en langt sterkere forvaltning av områdene enn det som skjer i dag, med forvaltningsplan og aktive skjøtselstiltak. Dette er i utgangspunktet ikke overraskende, da en rekke studier og undersøkelser peker på at vernede områder er i ferd med å miste verneverdier. Det dreier seg da ofte om det som i utgangspunkt er kulturlandskap, typisk jordbrukets kulturlandskap som endrer seg når beite, slått og lyngbrenning opphører. Men at dette også i stor grad rammer områder som er, eller oppfattes som, naturlandskap, har det i liten grad vært fokusert på.

Vi mener at disse problemstillingene er en meget relevant innfallsvinkel for et pilotprosjekt, der en kan knytte utprøving av en ny forvaltningsmodell til samarbeide med grunneiere, lokalbefolkning, næringsliv, myndigheter og forskning.

Noen vurderinger av de tre områdene

De tre kommunene er ulike når det gjelder hvor langt en er kommet og også i hvilken grad områdene ligger til rette for tiltak og bruk. Ørlandet har Ramsar-områder som ligger enkelt tilgjengelig og i kort avstand fra øvrig infrastruktur som hurtigbåtanløp, hotell og bilvei. Her har man også kommet langt når det gjelder tilrettelegging (kikkebu, tårn, stier,

informasjonsmateriell og samarbeid med øvrig reiseliv). Ørland har også en klar strategi for å arbeide med kulturutvikling, og arbeider målbevisst for å kople natur- og kulturattraksjoner, tilbud og aktiviteter sammen. Ingen av informantene fra Ørland trakk fra flystøy fra kampflybasen som et mulig problem.

Grunneierorganisering kan være avgjørende for aktivitet. Nordre Ørland grunneierlag har gjort en stor jobb med våtmarksrenaturering, tilrettelegging for almenheten, og har utviklet et jakttilbud. Laget er også tildelt en kulturlandskapspris for arbeidet sitt.

Figur 17: En barnehage på utflukt prøver ut de nye teleskopene i Grandefjæra. (Foto: P.Å. Hegvik)

Frøya kommunes Ramsar-område i Froan har for så vidt tilgjengelighet i form av båtruter, men det er tidkrevende og krever planlegging å ta seg dit. Infrastruktur i forhold til opphold og tilrettelegging mangler. Med “KOMOPP”-prosjektet knyttet til bygging og utvikling av Frøya kultur- og kompetansesenter på Sistranda, tenker man seg at Ramsar-området kan oppleves gjennom IKT-løsninger. Forstudiens informanter peker på at en tilrettelegging ute i Froan er også ønskelig, med et tilbud for overnatting, bespisning og guiding. En base på Sørburøy nevnes som en mulighet. Froan er samtidig kulturhistorisk svært interessant, og spesielt Sauøy har bygninger og andre fysiske kulturminner knyttet til et av de lengstværende væreiersetene i landet. Mens det nok er velvilje lokalt for å få til noe på området, mangler så langt kompetanse og investeringsvillig kapital ute i selve Froan. I Froanprosjektet ble det gjennomført ulike scenarier for blant annet turismeutvikling, hvorav ett av disse innebar fugle-/økoturisme. Et annet skisserte en mer kapitaltung investering i bygningsmasse etc. av spesielt interesserte aktører utenfra (Frisvoll m.fl. 2009). Den turismen som eksisterer i dag er i hovedsak ferdsel med rask båt gjennom området fra Gjøsing og ut til Halten. Det har vært drevet et enkelt tilbud for turisme med et interessant guideopplegg på Sauøya, men denne er avviklet eller ligger nede.

Også Hitras Ramsarområde er i dag vanskelig tilgjengelig og et mål for Hitra kommune er at området gjennom Ramsar-samarbeid gjøres mer tilgjengelig og bedre kjent. Samtidig advarer

både grunneiere og kommunal miljøforvaltning mot å tilrettelegge for mye slik at områdets særpreg som «urørt natur» svekkes. Til forskjell fra de to andre kommunenes Ramsar-områder er Havmyran et ferskvannsområde og ligger i tilknytning til fiskevann som det kan være potensiale for utvikle til bedre fiskevann, med salg av fiskekort. Et annet moment som trekkes fram i Hitra er nærheten til vindparken. Vindparken kan være alternativ lokalisering med utkikkspunkt, informasjonsopplegg og eksempelvis kikkertstasjoner. Det vil uansett være nødvendig å se på vei, parkering og annen tilrettelegging i utkanten av selve Ramsar-området.

Hitra og Havmyran er det området som har kommet kortest, i betydning ingen gjennomførte tiltak eller eksisterende infrastruktur. Det er avgjørende at det legges et godt grunnlag for kommunikasjon og samarbeid med grunneierne for at en skal komme i gang med tiltak og aktiviteter. Antakelig vil det være svært fornuftig å ta utgangspunkt i den felles problemforståelsen av at om en skal gjøre noe på Havmyran, må en først sikre de verneverdiene vernet skulle ta vare på. Da bør en se på mulige skjøtselstiltak der grunneierne kan involveres på en positiv måte som oppfattes som meningsfylt.

Siden kommunenes Ramsarområder er så forskjellige, blir det ulike veier å gå, og sannsynligvis også ulikt potensiale i forhold til hvor mye aktivitet og inntekt som kan genereres basert på de respektive Ramsarområdene. Samtidig kan nettopp dette sees som en styrke. Ved at områdene er så forskjellige vil de være attraktive for ulike grupper og ulik bruk og opplevelse. Her er vi ved noe som bør være en kjerne i Ramsarsamarbeidet: Synergieffekter, tydeliggjøre og løfte fram særpreg, og se på felles løsninger men også ulike strategier.

4. VERNEFORVALTNING I NORGE

Vernelovgivningen og plan- og bygningsloven danner det grunnleggende juridiske rammeverket i forhold til aktiviteter som berører verneområder. Vi velger her å foreta en relativt grundig gjennomgang av vernekategoriene og en del viktige endringer i lovverket, da dette kan være til nytte i arbeidet med både utarbeiding av pilotprosjekt og i forhold til planlegging av tiltak i og ved verneområdene.

Forvaltningsaktørene i norsk naturforvaltning er Miljøverndepartementet (MD), Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Fylkesmannens miljøvernavdeling, samt Statens Naturoppsyn (SNO). MD er utøvende myndighet, mens de andre to har ansvaret for å utføre statens oppgaver i naturforvaltningen. Fylkesmannen kontrollerer at kommunene og fylkeskommunene, samt tiltakshaverne og grunneierne, etterlever sine forpliktelser. Fylkesmannen er også klageinstans, mens DN er klageinstans på vedtak fylkesmannen har fattet. Videre har kommunene og fylkeskommunene forvaltningsoppgaver og -ansvar når det gjelder naturforvaltning. Kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven skal ivareta natur- og miljøhensyn, og areaplanleggingen danner et svært viktig grunnlag for ressursdisponering og –utvikling i landet. Fylkeskommunen har etter forvaltningsreformen (iverksatt fra 1.1.2010) fått ansvaret for å forvalte etter vanndirektivet, samt fått visse

oppgaver når det gjelder miljøforvaltning. Dette er i første rekke forvaltningsoppgaver knyttet til høsting av naturressurser (Frisvoll og Rønningen 2012).

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser på miljøfeltet som har betydning for naturforvaltningen. Dette er folkerettslige sedvaneretter og konvensjoner som Norge har sluttet seg til. I tillegg til dette kommer vedtak i internasjonale organisasjoner eller konvensjonsorganer som er truffet på grunnlag av en konvensjon som Norge har sluttet seg til. De viktigste konvensjonene som gir følger for norsk naturforvaltning er:

- FN-konvensjonen om biologisk mangfold, som forplikter Norge til å bevare biologisk mangfold og utnytte naturressursene på en bærekraftig måte.
- Bern-konvensjonen om ville europeiske planter og dyr, som forplikter Norge til å beskytte truede og sårbare arter, samt deres leveområder.
- Bonnkonvensjonen, som forplikter Norge til å beskytte trekkende arter av ville dyr.
- Ramsarkonvensjonen, som forplikter Norge til å beskytte internasjonalt viktige våtmarksområder.
- Konvensjonen om internasjonal handel med truede dyre- og plantearter, som forplikter Norge til å bidra til å forhindre at det slike dyre og plantearter omsettes.
- Verdensarvkonvensjonen om vern av verdens kultur- og naturarv som forplikter Norge til å identifisere, beskytte og overføre til fremtidige generasjoner sin kultur- og naturarv.
- Den Europeiske landskapskonvensjonen forplikter Norge til å fremme vern, forvaltning og planlegging knyttet til landskapsverdier.
- EUs vannrammedirektiv, som forplikter Norge til å bevare, beskytte og forbedre vannforekomstene og vannmiljøet, samt sikre en bærekraftig bruk av vann.

I tillegg til disse kommer konvensjoner om havrett, bevaring av det marine miljøet i Nordøst-Atlanteren, samt andre internasjonale avtaler, som konvensjonen til vern av laks i det nordlige Atlanterhav (NOU 2004:28). De internasjonale forpliktelsene som Norge har når det gjelder naturforvaltning er med andre ord omfattende.

Den norske verneforvaltningen har nylig vært gjennom en omfattende overhaling. Sommeren 2009 ble Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (Lov 2009-06-19-100) gjort gjeldende isteden for den gamle Lov om naturvern (naturvernloven) (Lov 1970-0619-63). Loven av 1970 var basert på «et utvidet naturvernbegrep». Det ble slått fast at naturen er en nasjonalverdi som må vernes, og at inngrep bare bør foretas etter en allsidig og langsiktig ressursdisponering («føre var»-prinsippet). Naturmangfoldlovens formål er som vi skal se bredere og mer generell. Loven gir regler om både bærekraftig bruk og vern av naturen:

Formålet er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på for fremtiden, også slik at den gir grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur (Ot.prp.nr. 52, s. 15)

Målene er knyttet til naturens behov for beskyttelse, et formål som også gjelder natur som er preget av menneskers bruk gjennom tiden. I lovforslaget spesifiserer regjeringen at

naturmangfoldloven ikke er ment å sikre visse former for bruk framfor andre. Der bruk trekkes inn i vernets målformulering er det kun for å understreke hvilke former for bruk som virker positivt for verneverdiene (Ot.prp.nr. 52 (2008-2009)).

En av grunnene at det var behov for en ny naturvernlov var internasjonale konvensjoner ratifisert og/eller endret etter at Naturvernloven av 1970 ble vedtatt. I en særstilling her står Konvensjonen om biologisk mangfold. I ratifiseringsprosessen kom fram at den gamle naturvernloven ikke var dekkende. En annen grunn var at «det gamle systemet» hadde åpenbare juridiske hull. At det gamle landskapsvernet kun gjaldt landskapets overflate, og at virvelløse dyr vanskelig kunne vernes eller forvaltes med den gamle naturvernloven er to eksempler. Et tredje er at den gamle naturvernloven kun gjaldt vernet natur, mens resten av naturen var forvaltet etter ressurslovgiving. Videre ble det pekt på at naturvernloven var for dårlig integrert i de nyere og mer oppdaterte lovenes bærekraftfokus (som den reviderte viltloven med sitt fredningsprinsipp, plan- og bygningsloven og ulike ressurslover som havressursloven). Til sist ble den gamle naturvernloven kritisert for å ha et for fragmentert og vilkårlig fokus (fokus på art, ikke økosystem, og få krav til kunnskapsbasert forvaltning) (Ot.prp.nr. 52 (2008-2009) og NOU 2004:28)).

Selv om mye er videreført fra naturvernloven, blant annet de fleste av vernekategoriene og prinsippet om å være føre var, representerer naturmangfoldloven en rekke nyvinninger i norsk vernesammenheng. Et eksempel på dette er mulighetene den nye loven gir myndighetene til å håndtere økt fokus på genressurser i framtida. Videre representerer den nye lovens helhetsfokus en nyvinning, både når det gjelder natursyn og naturforvaltning generelt. Viktig i så måte er at den innebærer en samordning av innsatsen for å ta vare på naturens mangfold på tvers av sektorer som påvirker og utnytter naturressurser. Av betydning her er også naturmangfoldlovens generelle prinsipp om at loven gjelder for alt naturmangfold i hele landet, ikke bare det som er fredet. En annen viktig nyvinning er at **naturmangfoldloven lovfester prinsippet om at all naturforvaltning skal være kunnskapsbasert**. Dette innebærer at naturforvaltningen må, basert på kunnskap, gi klare signaler om hvilke arter og naturtyper det er viktigst å ta vare på (Ot.prp.nr. 52 (2008-2009)).

Loven er også innrettet for å kunne sikre at Norge bidrar til å oppfylle FNs tusenårsmål om å sikre miljømessig bærekraftig utvikling gjennom å redusere tapet av biologisk mangfold. For å nå det nasjonale målet om å stanse tap av biologisk mangfold vektlegger naturmangfoldloven at naturen er dynamisk og at virkemidlene i loven derfor må være differensierte. De differensierte virkemidlene i naturforvaltningen er delvis forankret i naturmangfoldloven og i tilpasninger gjort i andre lover (som for eksempel plan- og bygningsloven, viltloven og havressurslova). Virkemidlene plasserer seg langs en tredelt skala:

- Strengt regler om områdevern og prioriterte arter
- Konkrete regler knyttet til bærekraftig bruk (sektorkoordinerende og sektoroverskridende prinsipper)
- Generelle regler om bærekraftig bruk (omfatter all natur, føre-var og aktsomhetsprinsipp)

Vernekategorier

Naturmangfoldlovens bestemmelser om områdevern (kapittel V) erstatter vernekategoriene i naturvernloven, som de tre kommunenes Ramsarområder er vernet etter.

I hovedsak er naturvernlovens gamle vernekategorier videreført. Men den nye lovens kategorier innebærer som det framgår av teksten nedenfor, flere endringer. Disse er tenkt å skulle sikre forutsigbarhet og klarhet i måten områdene forvaltes. De spesifikke endringene for hver kategori omtales nedenfor. Av generelle nyvinninger bør det nevnes at områdevernet nå er tilpasset vern i sjø ut til 12 nautiske mil, samtidig som det er kommet til en egen vernebestemmelse for vern i sjø (Ot.prp. 52 (2008-2209)). I lovbestemmelsen som går på utforming av verneforskriftene stilles det blant annet krav om at forskrifter som gjelder verneområder i sjø må spesifisere om verneformålet gjelder sjøbunnen, vannsøylen, vannflaten eller en kombinasjon av disse (§34, annet ledd, naturmangfoldloven). Den nye naturmangfoldloven synes slik å tette de marine hullene i det gamle naturforvaltningsregimet (Frisvoll og Rønningen, 2009; NOU 2004:28). En annen endring er at kategoriene naturminne og vassdragsverneområde oppheves (Ot.prp. 52 (2008-2209)).

Nasjonalpark

Vernekategorien nasjonalpark er i hovedsak den samme som med den gamle loven. Dette er vernekategorien som skal benyttes til å verne store sammenhengende naturområder uten større naturinngrep og med særskilte kvaliteter. Vernekategorien er fortsatt en streng vernekategori som kan forby all bruk som kan gi varig påvirkning på naturmiljø eller kulturminner, med mindre bruken er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Ferdsel til fots kan tilbys etter nærmere kriterier, man bare for en del av en nasjonalpark (§35, naturmangfoldloven). I tråd med kravet om kunnskap og deltakelse krever loven at det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til forvaltningsplan. Om det er aktuelt med skjøtselsplan skal den inngå i forvaltningsplanen.

Nasjonalparkbestemmelsene er tilpasset den såkalte «**Fjellteksten**» (St.prp.nr.65 (2002-2003)). Her kom prinsippet om at vernet natur ofte kan utgjøre et stort potensial for fortsatt sysselsetting og bosetting inn som et moment i naturforvaltningen, og det tidligere forbudet mot kommersiell aktivitet (i tre gjenværende nasjonalparker) ble opphevet (Ot.prp 52 (2008-2009), se Daugstad et al, 2012). Fjellteksten påpeker at det er potensial for økt reiselivsaktivitet og turistmessig bruk i og ved verneområdene i Norge. Det understrekes at det må skje innenfor rammen av verneforskriften og uten at verneformålet forringes.

En viktig endring er oppheving av det gamle kravet om at nasjonalparker bare kunne opprettes på statsgrunn. Naturmangfoldloven hjemler således at nasjonalparker nå kan opprettes på privat grunn, men det spesifiseres i lovgrunnlaget at i valget mellom statsgrunn og privatgrunn skal statsgrunn velges dersom det ikke er vesentlig forskjell på verneverdiene. Årsaken til endringen er at det er verneverdiene som skal være avgjørende om det kan vernes som nasjonalpark, ikke eiendomsforholdene. En annen viktig endring er at den gamle nasjonalparkkategoriens vektlegging av «*tradisjonell*» bruk svekkes. Nå er det brukens

innvirkning på verneverdien som avgjør, ikke om den er ny eller ikke (Ot.prp.nr 52 (2008-2009)). Dette siste er i tråd med «Fjellteksten»; ny aktivitet som ikke svekker verneverdiene skal kunne tillates også i nasjonalparker til tross for at det ikke er tradisjon for den typen ressursbruk i området.

Landskapsvernområde

Også denne vernekategorien videreføres fra den gamle loven. Naturmangfoldlovens §36 spesifiserer at områder med natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende, kan vernes som landskapsvernområde. Videre poengterer loven at kulturminner som bidrar til landskapets egenart også regnes å være del av landskapet. Av begrensninger som vernekategorien pålegger et område vernet som landskapsvernområde, er at det ikke må settes i gang tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Eksisterende virksomhet kan fortsette og utvikles så fremt landskapets særpreg eller karakter ikke endres vesentlig. Vernebestemmelsen er ikke til hinder for nye tiltak så fremt de tilpasses landskapet. Lovbestemmelsen åpner for at verneforskriften skal kunne gi bestemmelser om hva som anses å endre landskapets særpreg eller karakter, og om krav til landskapsmessige tilpassinger. §36 gir påbud om at utkast til forvaltningsplan skal foreligge samtidig med vernetiltaket. Krever verneverdiene skjøtselsplan, må denne inngå i forvaltningsplanen. I tillegg gir §36 anledning til å regulere ferdsel til fots.

Landskapsvernkategorien er en mild verneform i den forstand at pågående virksomheter som regel vil kunne fortsette. Men dette betyr ikke at lovgrunnlaget gir en blankofullmakt for bruk. Bestemmelsene om landskapsvern kan hjemle strenge restriksjoner for videre bruk og utbygging. I forarbeidene til loven spesifiserer Miljøverndepartementet at det ofte vil være aktuelt med nye tekniske inngrep. Videre spesifiseres at det

skal være rom for utvikling av pågående virksomhet, for eksempel å ta i bruk nye og mer tidsmessige driftsmetoder innenfor landbruket (St.prp.nr. 52 (2008-2009), p. 214).

Som for nasjonalparkkategorien er det også for landskapsvernkategorien gjort viktige endringer. Den viktigste endringen er antakelig at landskapsvernkategorien rendyrkes som nettopp det; et landskapsvern hvor landskapet som helhet står sentralt, og ikke en enkelt art. Vernebestemmelsen kan imidlertid, som med den gamle loven, kombineres med andre vernekategorier, som biotopvern. Videre virker kravene til skjøtselsplan å være innskjerpet sammenlignet med det forrige forvaltningsregimet. Til sist legger naturforvaltningsloven opp til en tettere samordning mellom områdevernet og planlegging etter plan- og bygningsloven (Ot.prp.nr. 52 (2008-2009)).

Naturresevat

Naturresevatkategorien videreføres som landets strengeste vernekategori. Her kan all virksomhet, tiltak og ferdsel totalforby. §37 i naturmangfoldloven gir påbud om at i et naturresevat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Vernekategorien er i følge naturmangfoldlovens forarbeider naturfagets vernekategori, noe som innebærer at det er naturfaglige kvaliteter som skal ligge til grunn for vernet. Imidlertid kan kulturminner beskyttes om de ligger innenfor naturresevatet (Ot.prp.nr. 52 (2008-

2009)). Om vernevedtak om naturreservat innebærer restaurering eller verneverdien forutsetter bruk, pålegger naturmangfoldloven naturforvaltningen å legge fram et utkast til skjøtelsesplan samtidig med vernevedtaket.

Som for de to foregående vernekategoriene er det viktige endringer som følger av naturmangfoldloven i forhold til det gamle regimet. Den kanskje viktigste endringen er at vernekategorien utvides til også å gjelde områder som ikke er uberørte, men viktige for naturens mangfold. Den gamle lovbestemmelsen for naturreservat hjemlet at man bare kunne verne uberørte områder som naturreservat. Lovendringen innebærer blant annet at områder med et kulturbetinget biologisk mangfold kan vernes som naturreservat. En annen nyvinning er at naturmangfoldloven hjemler at et områdes naturverdier kan rekonstrueres eller restaureres i samband med at det vernes som naturreservat.

Biotopvern

Biotopvern (§38) erstatter de gamle bestemmelsene om biotopfredningsområder (dvs dyrelivsfredningsområder og fuglefredningsområder). I denne vernekategorien står en konkret arts aktuelle behov sentralt. I motsetning til den gamle bestemmelsen kan denne brukes til alle arter, og arten hvis behov skal beskyttes med vernekategorien trenger ikke lenger å være fredet. Dette betyr at det er områdets betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere arter som skal beskyttes, og ved behov for skjøtsel eller restaurering skal det fremmes utkast til skjøtelsesplan samtidig med vernevedtaket. Restriksjonene som pålegges skal vurderes for hvert enkelt tilfelle og restriksjonsnivået skal tilpasses artenes ulike behov (Ot.prp. 52 (2008-2209)).

Marint vern

Dette er en ny vernekategori som er opprettet med naturmangfoldloven (§39), og bestemmelsene er opprettet med tanke på å ta høyde for ulikhetene mellom sjø og land. Bestemmelsene er følgelig tilpasset forholdene i sjøen. Blant annet gir vernekategoriens lovbestemmelse påbud om at det må angis om verneformålet og restriksjonene gjelder bunn, vannsøylen, overflate eller en kombinasjon av disse. Vernebestemmelsene hjemler at områder som inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep, inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt type natur, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst, har særskilt naturvitenskapelig verdi, eller har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter, kan vernes som marint verneområde.

Vurdering av norsk naturforvaltning

Ambisjonene med norsk naturforvaltning er høye. Biologisk mangfold over hele landet skal bevares for ettertiden og naturforvaltningsprinsippene om føre-var, aktsomhet og bærekraft gjelder alle sektors forvaltning, ikke bare naturforvaltningens forvaltning. Videre har vi sett at internasjonale bindinger og hensyn setter rammer og mål som Norge er forpliktet til å innarbeide i sin naturforvaltning.

Riksrevisjonen har foretatt en gjennomgang av norsk naturforvaltning, og har undersøkt både bærekraftig arealanlegging og arealdisponering etter plan- og bygningsloven (Riksrevisjonen, 3:11 (2006-2007)) og arbeidet med å kartlegge og overvåke biologisk mangfold og forvaltning av verneområder (Riksrevisjonen, 3:12 (2005-2006)). Riksrevisjonen undersøkte bl.a. i hvilken grad vedtatt politikk og signaler for et gjeldende forvaltningsområde gjenspeiles i den faktiske forvaltning. Dette kan være viktig da forvaltningen ofte skjer etter forskrifter og lover som kan være eldre enn de vedtatte «styringssignalene» som finnes i Stortingsmeldinger, Innstillinger fra Stortinget og i Stortingsproposisjoner. Det er også viktig å bemerke at begge undersøkelsene undersøkte forvaltningssituasjonen etter lover som nå har blitt erstatt med nye lover. I 2010 ble det innført en ny plan- og bygningslov og i 2009 erstattet som nevnt den nye naturmangfoldloven den gamle naturvernloven.

Samlet sett er Riksrevisjonens to utredninger nedslående lesning for naturforvaltningen i Norge. Utredningen om arealforvaltningen etter plan- og bygningsloven finner at utviklingen i Norge på flere områder ikke ivaretar de verdier og prinsipper som Stortinget har vektlagt for å sikre en bærekraftig arealdisponering. I dette ligger det at Riksrevisjonen finner at reduksjonen av store sammenhengende naturområder har fortsatt i perioden som undersøkes, noe som har konsekvenser for målet om å bevare biologisk mangfold. Det bygges mer på snaufjellet, i skoggrensa, i strandsonen og i vassdragene. Videre peker Riksrevisjonen på at kulturminner ikke ivaretas. Gjennomgangen viser at viktige verdier som en bærekraftig arealforvaltning etter plan- og bygningsloven skal ivareta bygges ned:

Undersøkelsen viser at arealutviklingen ikke bidrar til å ivareta biologisk mangfold, friluftsliv, produktive jordressurser og kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer slik Stortinget har forutsatt. (Riksrevisjonen 3:11 (2006-2007), s.9)

Riksrevisjonen undersøkte situasjonen i forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven (nasjonalparker, naturreservater, landskapsvernområder og dyre- og fuglefredningsområder). De fant at den kunnskapsbaserte forvaltningen mangler mål og avdekket utfordringer og mangler i denne forvaltningen når det gjelder kartlegging og overvåking. Myndighetene kritiseres for å gi naturforvaltningen alt for knappe ressurser til å utrede hva som vil være nødvendig for å møte ambisjonene om en kunnskapsbasert forvaltning og deretter følge opp dette.

Undersøkelsen ser også nærmere på forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven. Her peker Riksrevisjonen på Norges internasjonale forpliktelser til å verne et representativt utvalg av norsk natur og iverksette tiltak for å bevare verneverdiene. I rapporten trekkes det fram at Norge ikke har nådd målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur, at størstedelen av det vernede arealet dekker områder som har lite produktiv natur og som har relativt få arter. Mellom linjene kan man her få inntrykk av at Riksrevisjonen kritiserer myndighetene for å verne det som er mulig å verne (for eksempel statseiendommer i høyfjellet) i stede for å verne det som må vernes for å ivareta sine internasjonale og nasjonale forpliktelser. Videre peker Riksrevisjonen på at andelen truede verneverdier i de eksisterende verneområdene har økt, samtidig som man har vernet nye områder.

Oppsummert kan man si at hovedtrekkene i Riksrevisjonens kritikk er at naturforvaltningen ikke bare er underfinansiert i forhold til å møte de forpliktelser den er pålagt, men at disse forpliktelsene også har økt i omfang. Myndighetene får med andre ord kritikk for å ha økt antall verneområder, som en underfinansiert naturforvaltning så skal forvalte etter et økende krav til kunnskap og dokumentasjon.

Imidlertid bør det bemerkes at heller ikke Riksrevisjonen går fri for kritikk. I et notat fra tenketanken Civita (Kinander 2012) kritiseres Riksrevisjonen for å være for politisk og mangle fagkunnskap for den type omfattende revisjon eller evaluering de har foretatt. På den annen side føyer konklusjonene fra Riksrevisjonen seg inn i et større bilde der en rekke studier av endringer i vernede og/eller viktige landskap, viser stort tap av biologisk mangfold og landskapsverdier (se feks Bryn 2008; Soliva m.fl. 2008; Norderhaug mfl 1999).

Figur 18: Skoleelever i aksjon under strandryddeaksjonen i Grandefjæra mai 2012 Foto: T.H. Svensen)

5. BRUK OG VERN - HAND I HAND?

Norske verneområder har i stor grad blitt forvaltet etter en klassisk naturverntankegang, basert på en oppfatning om at menneskets tilstedeværelse skal begrenses mest mulig (se Aasetre 1999, Daugstad et al 2006a). Dette skyldes delvis det faktum at loven tidligere krevde at nasjonalparkene ble lagt på statsgrunn. Dette bidro også til at verneområder i utgangspunktet var områder oppfattet som «vill natur». Andre nasjonalparker, for eksempel i Storbritannia, har i stor grad omfattet landsbyer, landbruks- og andre næringsområder. Norsk

verneforvaltning har til dels stått i en amerikansk vernetradisjon der det å separere mennesket fra naturen har vært et utgangspunkt, og der lokalbefolkning eller «innfødte» i stor grad har vært sett som en trussel hvis bruk bør ha sterke restriksjoner. Imidlertid er store deler av norsk utmark og dermed verneområder i mye større grad enn i USA preget av menneskelig bruk over svært lang tid. Samtidig har norske verneområder i langt mindre grad vært kommersialisert, det vil si gjenstand for næringsutvikling basert på verneverdiene (se Vistad 1999). Som nevnt ble det eksplisitte forbudet mot kommersiell virksomhet i de siste tre av nasjonalparkene fjernet med Fjellteksten. Fokuset på landbrukets kulturlandskap fra slutten av 1980-tallet bidro til økt forståelse for at en rekke verneverdier, også biologisk mangfold, ofte er avhengig av en kontinuitet i arealbruk, typisk lavintensive driftsformer som beiting, slått og brenning (se Norderhaug m fl. 1999). Med ambisjoner om å øke vernearealet i Norge fra 1990-tallet, fastslo den andre landsplanen for arealvern fra 1986 (NOU:1986:13) at Norge skulle ha en kraftig økning i antall nasjonalparker og andel vernet natur. I dag er 17% av norsk areal vernet. Bakgrunnen var blant annet internasjonal kritikk om at Norge hadde vernet for få naturtyper og at mesteparten var høyfjellsområder (Daugstad et al 2006b; Rønning og Fedreheim, 2009; www.miljostatus.no). Dette innebar en lovendring slik at også privat grunn måtte kunne vernes som nasjonalpark. Videre har det vært et økende internasjonalt fokus på betydningen av lokal deltakelse i verneprosesser. Mange vernesaker har opplevd stor lokal motstand. Internasjonale konvensjoner vektlegger at urbefolkning og lokal befolkning for øvrig skal sikres en stemme og rettigheter for videre eksistens. I tillegg til det faktum at en rekke verneområder internasjonalt er viktige turistattraksjoner av stor økonomisk betydning, har alle disse faktorene bidratt til en nyorientering i norsk verneforvaltning.

Kort oppsummert er det en økt forståelse for at menneskelig nærvær og bruk ikke nødvendigvis vil skade verneformålet, og at det i en del tilfeller er en forutsetning for å opprettholde verneformål og verneverdier. Videre er det en forståelse av at med primærnæringenes sterkt reduserte betydning som næringsvei i distriktene, er det behov for å utvikle alternative måter å utnytte naturbaserte ressurser på. Det er derfor åpnet opp for næringsutvikling spesielt ved og i randsonene til verneområder. Men også i utmarka mer generelt skjer det en omfattende satsing; spesielt i form av hyttebygging, men også vindmøller, småkraftverk, i tillegg til en rekke ulike typer tilrettelegging for friluftsliv og turisme. Lokalmat, nisjemat og lignende hører også med i dette bildet. Samtidig går den politiske og økonomiske samfunnsutviklingen internasjonalt og nasjonalt i en mer nyliberalistisk retning, noe som antakelig også spiller inn i forhold til hvordan en ser på verneområder og ressursutnyttelse.

Kort om erfaringer med næringsutvikling og bærekraft i tilknytning til verneområder i Norge

Det er en del litteratur som beskriver utfordringer i tilknytning til næringsutvikling og reiseliv i og ved vernede områder i Norge. Dette dreier seg i stor grad om nasjonalparker og landskapsvernområder. Et tema vi vil trekke fram er lokal forvaltning og organisering som er utprøvd i ulike former i forbindelse med opprettelse eller utvidelse av verneområder (se

Vistad m.fl. 2009 for en grei oversikt). Uansett er det behov for en organisasjonsform for å samle lokale myndigheter, grunneiere og andre berørte.

Naturreservat er som nevnt den strengeste kategorien for vern, og svært lite aktivitet kan forventes tillatt innenfor disse. Vi finner lite informasjon om næringsutvikling i tilknytning til Ramsarområder, men gir her noen eksempler som kan ha relevans.

Vegaøyan kom i 2004 med på UNESCOs liste over verdens natur- og kulturarv. Samspillet mellom menneske og ærfugl er helt avgjørende for å ivareta natur- og kulturverdiene som er fokus for vernet. Samtidig er området blitt en attraksjon for nasjonal og internasjonal turisme. En forvaltningsplan og skjøtselsplan er iverksatt. Verdensarvstatusen utløser egne, nasjonale midler, men ellers understrekes det i forvaltningsplanen at området skal benytte vanlig tilgjengelige midler fra fylke, kommune, regionale fond og fra Utviklingsprogram Nordland (www.verdensarvvega.no).

Området i Vega som ikke er definert som verdensarv, kalles buffersonen. Området grenser til verdensarvområdet, og det meste av bygging, næringsaktivitet og tilrettelegging for turisme skal skje i denne sonen. På den måten kan kommunen få en forsvarlig og styrt utvikling inne i selve verdensarvområdet. Miljøverndepartementet har fulgt opp ved å støtte etablering av et framtidig senter for verdensarven på Nes (www.verdensarvvega.no).

Nå er tilstrømmingen til Vegaøyan et begrenset fenomen, og lokalbefolkningen er liten. Ser en til Røros, som også har verdensarvstatus og er utpekt til verdens beste destinasjon for bærekraftig reiseliv i «Virgin Holidays Responsible Tourism Award» i 2012, ser en at den økonomiske betydningen av en slik status kan være stor.

Naturarven som verdiskaper ble etablert i 2009 og består av midler fra Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Programmet administreres av Direktoratet for naturforvaltning. 15 prosjekt er tatt opp i programmet, som i 2011 utgjorde 25 millioner kroner. Det vil ikke bli tatt opp nye prosjekter i programperioden, men en fortsettelse med nye prosjekt i framtida kan være aktuelt, ifølge informant i DN. Disse prosjektene jobber med å skape gode eksempler på verdiskaping med natur som den viktigste råvaren, og hvordan en kan utvikle naturopplevelser i samspill mellom næringsaktører innen reiseliv, lokalsamfunn, forvaltningsmyndigheter og kunnskapsinstitusjoner. Det er forutsatt en egenandel på minst 50 prosent. De 15 områdene er spredt geografisk og i forhold til type fokus og aktiviteter. Tre av prosjektene er direkte knyttet til våtmarker og fugleturisme; Økosystem Dokka-delta, Fugleturisme i Øst- og Midt-Finnmark (Bioforsk Svanhovd er involvert) og Varnjargga – Varanki – Varangerhalvøya (Direktoratet for naturforvaltning 2012). For øvrig inngår verneinteresser knyttet til fuglehabitat i andre av prosjektene også. En evaluering er under ferdigstilling.

Fugleturismeprojektet i Midt- og Øst-Finnmark kan trekkes fram som et eksempel. Dette er et kompetanseprosjekt for nærmere 30 mindre turistbedrifter i regionen. Et viktig mål er å øke kompetansen på fugl og fugleturisme hos de ansatte i bedriftene. Videre skal en legge til rette for at det lokale fuglelivet skal bli mer synlig i nærområdet til den enkelte bedrift. Prosjektet fokuserer på tre områder av internasjonal betydning i regionen, og skal tilrettelegge naturstier og for guidede grupper i naturreservat og fuglefjell. Bioforsk Svanhovd har prosjektledelsen

for dette prosjektet (se Bioforsk 2012). De tre områdene er Tanamunningen, Indre Porsanger og Varangerkysten. Områdene er omfattet av ulike verneformer; naturreservat, nasjonalpark og landskapsvernområde. Tanamunningen og Indre Porsanger har Ramsarstatus. Det er ulike grader av strenghet knyttet til naturreservatstatusen i områdene. I Tanamunningen naturreservat er det ikke ferdselsforbud.

Kulturarven som verdiskaper - Verdiskapingsprogrammet for kulturminner (2006-2010), koordinert av Riksantikvarenn, hadde som målsetting å utvikle lokale verdier på grunnlag av kultur og kulturminner.

For begge programmene presiseres at prinsippet om vern gjennom bærekraftig bruk ligger til grunn gjennom det som omtales som bærekraftig utviklingsperspektiv: 1) Bærekraftig bevaring og utvikling av natur- og kulturarven og 2) Bærekraftig lokal samfunns- og næringsutvikling. «Ulike aktører i Verdiskapingsprogrammet for kulturminner er blitt mer bevisst hvordan de ulike formene for verdiskaping henger sammen, selv om det ofte kan være en skjevhet mellom dem. Utfordringen består i å få et riktig bilde av den totale verdiskapingen. Som eksempel kan nevnes satsingen på nye næringer i seterheimen. Den økonomiske verdiskapingen det første året kan være negativ, mens den miljømessige, kulturelle og sosiale verdiskapingen kan være positiv ved at bygninger istandsettes, håndverkstradisjoner revitaliseres, setergreider som sosial arena forsterkes og landskapet holdes levende. På kort sikt kan man utvikle fellesgoder som en ressurspool for en produksjon av private goder på lengre sikt. Den totale verdiskapingen må i et bærekraftig utviklingsperspektiv vurderes på lang sikt» (Haukeland og Brandtzæg, 2009).

Figur 19: Naturarven som verdiskaper

Mange av pilotprosjektene har klart å utløse andre ressurser ut over de som lå i Verdiskapingsprogrammet, da disse er knappe. Verdiskapingsprogrammet på

kulturminneområdet har i mange av pilotprosjektene fungert som katalysator for å utløse andre ressurser både regionalt og lokalt. Deltakerne i pilotprosjektene har også fått bedre kunnskap som har gjort at de er i bedre stand til å utnytte de ulike mulighetene som eksisterer.

I evalueringen har en kommet fram til at 124 årsverk, 66 nye private virksomheter, 9 nye offentlige virksomheter og 16 nye frivillige virksomheter er noen av resultatene fra programmet (Magnussen m fl. 2011). Generelt er det uhyre vanskelig å tallfeste slike effekter fordi det i utgangspunktet dreier seg om immaterielle verdier. Mye av utviklingsarbeidet nedfeller seg først og fremst i langsiktige prosesser og holdningsendringer, som igjen direkte eller helst indirekte har økonomiske effekter. Styrking av stedets identitet og attraktivitet er et slikt eksempel.

I desember 2010 la regjeringen for første gang fram **en strategi for norsk reiseliv «Verdifulle opplevelser – nasjonal strategi for reiselivsnæringen**. Her framheves det at: «Reiselivsnæringen må ta steget fra å produsere tradisjonelle reiselivsprodukter til å samarbeide om å skape helhetlige reiselivsprodukter, som inkluderer kultur, mat, historie, natur og aktiviteter. (...) Vår visjon er at vi, gjennom å tilby verdifulle opplevelser, skal skape verdier for de besøkende, bedriften, de ansatte, lokalsamfunn, miljøet og fellesskapet» (Nærings- og handelsdepartementet, 2007:10).

Næringsminister Trond Giske la i april 2012 fram **regjeringens reiselivsstrategi «Destinasjon Norge»**. Vi klipper her noe av budskapet fordi vi mener mye av dette kan benyttes i en argumentasjon for et pilotprosjekt i Frøya, Hitra og Ørland: «Regjeringen vil forsterke satsingen på natur- og kulturarvbasert reiseliv. (...) Verdensarvområder, fjordlandskapet og andre kulturlandskap langs kysten og innlandet, nasjonalparker og andre naturområder, fugle- og dyrelivet og den arktiske naturen er eksempler på områder som sammen med mat- og bygningskultur representerer store opplevelsesverdier. Norsk natur og kulturlandskap er viktige ressurser og fellesgoder som reiselivet drar nytte av. Det er særlig viktig å utvikle et godt samarbeid mellom ulike næringsaktører, miljø- og landbruksforvaltningen, og kommuner og fylkeskommuner. Jord- og skogbrukere eier og forvalter en stor del av disse samfunnsgodene og er viktige aktører når det gjelder å legge til rette for reiselivsprodukter basert på norsk natur og kulturlandskap. Kulturlandskapet som gror igjen preger flere verdifulle områder – også verdensarvområder. Dette er uheldig også for reiselivsnæringen. Det er behov for økt samarbeid mellom landbruk, natur- og kulturminneforvaltning og reiselivsnæringen for å møte slike utfordringer. (...) Kultur- og naturreisen (et samarbeid mellom Norsk kulturråd, Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning og Statens kartverk) er et eksempel på en statlig fellessatsing for å tilrettelegge kultur- og naturinformasjon digitalt for turister og næringsliv. Som en del av arbeidet med å styrke mulighetene for helårs arbeidsplasser innenfor reiselivet, kan videre et målrettet samarbeid om kulturminner og naturforvaltningstiltak utgjøre et potensial». (Nærings- og handelsdepartementet 2012). «Kystkultur som innsatsfaktor i verdiskaping» blir også framhevet i regjeringens rapport.

Virkemidler

Den nye stortingsmeldingen om landbrukspolitikken understreker behovet «for en mer samordnet og målrettet innsats for økt verdiskaping med basis i natur og kultur» (Meld nr 9 (2011-2012) s. 207.) En rekke programmer og prosjekt under ulike departement er i gang, noen avsluttet. En arbeidsgruppe er nedsatt på tvers av departementene og skal utarbeide forslag til en nasjonal strategi for en mer samordnet og målrettet innsats for verdiskaping basert på natur og kultur. Blant annet skal det foreslås endringer i eksisterende virkemiddelbruk. En kan med andre ord forvente nye ordninger og utlysninger i løpet av de nærmeste årene.

Vi skal her kort nevne eksisterende ordninger som kan være aktuelle for noen av Ramsar-områdene, og som delvis alt er benyttet i Ørland i tilknytning til Ramsar:

SMIL – Midler for kulturlandskap, administreres av kommunen

RMP – Regionalt miljøprogram - fylkene

Utvalgte kulturlandskap - Nasjonalt program (ingen av områdene i Frøya, Hitra og Ørland med, men Tarva er eksempel på et slikt Utvalgt Kulturlandskap)

Innenfor rammen av RMP gis tilskudd til skjøtsel av kystlynghei. I Froan mottar landbruket SMIL-midler, som er rettet mot spesielle natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap, og forvaltes av kommunene. SMIL kan fungere som investeringsstøtte for miljøtiltak.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket: I alle landets fylker er det utpekt Utvalgte Kulturlandskap, totalt 22 stykker per 2012. Forvaltningen er basert på frivillige avtaler med grunneiere og brukere. Nå er ingen av områdene i prosjektsamarbeidet med i Utvalgte kulturlandskap, men prinsippet er likevel interessant. Langsiktighet er viktig for denne ordningen. Det legges også her opp til næringsutvikling i tilknytning til områdene: I landbruksmeldingen heter det: «Kommunene har en viktig rolle gjennom å støtte opp om de utvalgte kulturlandskapene i den kommunale planleggingen og legge til rette for at områdene benyttes i lokal næringsutvikling» s. 227).

Økosystemtjenester - Det internasjonale TEEB-prosjektet (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) har de siste åra bidratt til å synliggjøre ulike verdier av tjenestene vi mottar fra jordas økosystemer, såkalte økosystemtjenester, som i realiteten ikke skiller seg svært fra det som har vært kalt miljøgoder. Disse omfatter både markedsgoder som mat og tømmer, og en rekke fellesgoder som rent vann, karbonlagring, pollinering, flomsikring, genetiske ressurser og naturopplevelser. Selv om begrepet til en viss grad er «keiserens nye klær», vil vi trekke fram dette her fordi økosystemtjenester kan innebære at grunneiere og andre utfører betalte landskaps og naturskjøtselstiltak, og fordi det kan innebære visse muligheter framover (jfr regjeringens ekspertutvalg for økosystemtjenester).

Innovasjon Norge har låne – og tilskuddsmuligheter spesielt innenfor nærings- og bedriftsutvikling, og skal bidra til nyskaping i næringslivet, utvikling i distriktene og utvikling av konkurransedyktige norske bedrifter. Videre skal de bidra til å profilere norsk næringsliv

og Norge som reisemål (se www.innovasjon norge.no). I Sør-Trøndelag ble det i 2011 fordelt ca 379 millioner kroner i lån og tilskudd.

Figur 20: Kurs i fuglekjennskap Ørland Kultursenter våren 2012 (Foto: T. H. Svensen)

6. NÆRINGSUTVIKLING I VERNEOMRÅDER. NOEN INTERNASJONALE UTVIKLINGSTREKK

Vi minner først om at «gjennombruddet» for turismen i Norge fant sted på 1800-tallet og var i stor grad knyttet til distriktene og særlig uberørt natur (Forbord M.FL. 2012 s.11), og det var utenlandske fjell- og lakseturister som fant veien hit først. Distriktsandelen av turismen i Norge i 2005 var 36% - tilsvarende 33 milliarder kroner knyttet til bedrifter innen overnatting, servering, en del transport og reisebyråtenester. For øvrig reiseliv (kultur, opplevelser og andre transportnæringer) dreier det seg om 10-20 milliarder i omsetning og 10-20.000 sysselsatte i distriktene (Forbord 2012, s.15).

Den raskest voksende delen av turisme internasjonalt sett er knyttet til “naturbasert” turisme, som ofte inkluderer ekskursjoner til verneområder og villmarksområder. Både etterspørsel, tilbud og politiske signaler peker i retning av at naturbaserte reiselivsopplevelser øker i betydning nasjonalt og internasjonalt (European Travel Commission 2011).

Tyskere, svensker, dansker, nederlendere og briter utgjør de ivrigste norgesturistene (Farstad m.f.l 2011; SSB 2011) Om det tyske markedet påpekes det at de i stor grad ønsker lette, rolige

og enkle naturbaserte aktiviteter framfor aktivitetsferie (Trägner 2011). Informantene i Trägners studie peker på at de har tro på det britiske hobbyornitologiske miljøet.

UNESCO-lister, verdensarvområder og lignende er viktige turismemagnater. Mange velger bevisst reisemål etter det de oppfatter som en garanti for gode, unike eller interessante destinasjoner. I forhold til merkevarebygging kan derfor Ramsarstatusen være viktig.

Søker en på «bird tourism» på Google, kommer det opp over 51 millioner treff. Begrepet beskriver turisme primært innrettet på å oppsøke reisemål rundt i verden der en kan dyrke sin hobby; fugletitting og fotografering av fugl. Britiske RSPB – Royal Society for the Protection of Birds – er landets største medlemsorganisasjon og Europas største naturvernorganisasjon med over en million medlemmer og 20.000 frivillige.

I Skottland utgjør naturbasert turisme 34% av all turistaktivitet, tilsvarende 1,4 mrd pund per år (Paul Easto 2012). En lærdom fra en studietur til Skottland april 2012 ble oppsummert som at «skottene gjør mye ut av lite, mens i Norge gjør vi lite ut av mye». Samtidig ble betydningen av felles og godt koordinert markedsføring understreket. Ved Rothiermurchus Estate, en av de mest vellykkede eiendommene i Skottland med hensyn til naturbasert turisme, har en lyktes i å få folk til å betale for å få lov til å føre oppdrettsfisk. Deretter selger en fisken til turistene, og en har lyktes i å gjøre forretning ut av fotografering av ørn som var tiltrukket av det samme oppdrettsanlegget (innlands, ferskvann). Det er vanskelig å se for seg noe helt tilsvarende i Norge, imidlertid er fotografering av fugl, også rovfugl, et marked enkelte norske innovatører etter hvert har oppdaget, og ørnesafari er etablert flere steder. Vi skal ikke her gå nærmere inn på ulike tallmessige prognoser som er lansert for betydningen av denne type turisme, men nøye oss med å fastslå at naturbasert turisme, og kanskje særlig faglebasert turisme, har et stort omfang internasjonalt, og at Norge har et stort, uutnyttet potensiale.

Transportøkonomisk institutts (TØI) gjesteundersøkelse viser at 6.7 millioner utenlandske turister besøkte Norge i 2011 (Farstad m fl. 2011), noe som genererte 136 milliarder norske kroner, tilsvarende 6.5 prosent av fastlands-Norges BNP (NHO Reiseliv 2011).

Det er åpenbart at Skottland har et helt annet markedsgrunnlag med 56 millioner naboer i tett befolkede England, og der en i mindre grad «drar på tur sjøl», som har vært den norske tradisjonen. En utfordring for naturbasert turisme i Norge er selvsagt det faktum at natur- og landskapsopplevelsene besøkende er ute etter, er gratis kollektive goder, og det er kulturelle forhold som også motvirker kommersialisering. Imidlertid bør en god profilering av norske tilbud og god markedsføring mot de rette markeder kunne ha et stort potensiale. Videre må en forvente økt betalingsvillighet i et stadig mer urbanisert norsk marked i forhold til tilrettelagte opplevelser.

7. INNSPILL TIL NOEN SENTRALE ELEMENTER I ET PILOTPROSJEKT

Med bakgrunn i politiske signaler og de forvaltningsmessige utfordringene vi har pekt på her, mener vi det kan være realistisk å arbeide fram et fem-årig pilotprosjekt med finansiering fra ulike departementer (Miljøverndepartementet og Nærings- og finansdepartementet i første rekke, men også andre departement er aktuelle). En triple helix modell vil her innebære medfinansiering fra lokale/regionale parter, aktiv medvirkning fra kommunale, fylkeskommunale, lokale og regionale organisasjoner og institusjoner, og medvirkning fra forskningsmiljø som må inkludere både natur- og samfunnsvitenskap.

Et pilotprosjekt bør gjennomføres og styres av en styringsgruppe og en prosjektledelse. Videre bør det i tilknytning til prosjektet nedsettes en bredt sammensatt referansegruppe som dekker interessene til både naturforvaltning, utvikling, grunneiere og forskning. En referansegruppe kan forslagsvis tenkes å ha en slik sammensetning:

- Arbeidsgruppa for Ramsarsamarbeidet for Frøya, Hitra og Ørland
- Næringsforeninger for de samarbeidende kommuner
- Representanter for lokalt næringsliv, inkl. lokalt reiseliv
- Grunneierrepresentanter, blant annet Hitra utmarksråd
- Direktoratet for Naturforvaltning/ Statens Naturoppsyn
- Distriktssenteret – kompetansesenter for distriktsutvikling
- Interesseorganisasjoner på begge sider av bruk/vern-spørsmålet:
 - Norsk ornitologisk forening
 - WWF/Naturvernforbundet
 - Trøndelag reiseliv
 - NHO/LO

En kan tenke seg prosjektet delt opp i ulike arbeidspakker. Samtidig bør prosjektet ha en stor grad av utprøving av forvaltnings- og utviklingsmodell i tilknytning til Ramsar-områdene, slik at en ser for seg stor grad av integrering mellom eller tilbakekopling til andre arbeidspakker. Referansegruppedlemmer kan trekkes aktivt inn i de ulike arbeidspakkene.

Vi vil her peke på noen elementer vi mener bør inngå for å kunne kvalifisere til et nasjonalt pilotprosjekt. Endelig utforming bør detaljeres i samarbeid med arbeidsgruppa, samarbeids- og finansieringspartnere. En bør hele veien prøve å se hvordan prinsippet fra en triple helix-modell kan innarbeides konstruktivt i arbeidet, med næringsliv, offentlige instanser og forskning og kunnskapsproduksjon. Videre kan en tenke seg at modellen delvis utvides til å inkludere en fjerde sektor gjennom frivillige organisasjoner.

Arbeidspakke 1: Naturvitenskapelig del: Biologi, ornitologi. Ta vare på områdene!

Overordnet problemstilling: **Hvordan ta vare på områdene?** Skjer det endringer i områdene slik at verneverdiene forringes? Hva tåler områdene av bruk? Hvordan tilrettelegge best mulig for bærekraftig bruk?

Deltema:

- I hvilken grad verneformålet har blitt ivaretatt ?
- Kartlegge situasjonen i kommunenes Ramsarområder, vurdere om eventuelle problemer skyldes lokale eller generelle forhold, og i hvilken grad skjøtsel/restaurering/andre tiltak må til. Naturvitenskaplige undersøkelser av områdenes tålegrense for den bruken som er aktuell (vurdert opp mot verneformål og tilstand i det aktuelle verneområdet).
- Utprøving av aktive skjøtselstiltak, effekter av disse
- Nærings – og virksomhetsutvikling - synergi
- Samarbeid og samhandling
- Aktiv bruk av lokalkunnskap, foreninger osv ornitologiforening osv.
- Undervisning og kompetanse.

Arbeidspakke 2: Samfunnsvitenskapelig del

Overordnet problemstilling: **Bruk og vern: Hvordan kan menneskene bruke områdene?**

Hva er flaskehalser og mulighetsrom i forhold til forvaltningsmessige og juridiske rammebetingelser? Hvilke utviklingstrekk i lokalsamfunnene er viktige i forhold til å få til en bærekraftig bruk av Ramsar-områdene?

Deltema:

- Hvilke bruksinteresser foreligger og i hvilken grad er de forenbare?
- Undersøke det juridiske og forvaltningsmessige handlingsrommet for nye typer bruk/næringsutvikling. Evt. andre rammebetingelser.
- Bakgrunnsanalyse i forhold til samfunnsmessige utviklingstrekk; politikk, forvaltning, miljø, økonomi, demografiske forhold og hvordan dette slår ut i de tre kommunene.

Arbeidspakke 3: Næringsliv – utvikling. En følgeforskningsdel kan være aktuell, med samarbeid næringsliv, offentlig sektor og referansegruppe. **Bærekraftig utvikling!**

Overordnet problemstilling: **Hvordan kan vi med utgangspunkt i kunnskapen fra arbeidspakke 1 og 2 skape en utvikling for dagens og framtidens mennesker i regionen?**

Hvordan spille hverandre gode?

Deltema:

- Oversikt og koordinering av eksisterende ressurser. Oppbygging og utprøving av konsept for markedsføring, guidepool, kursing – fellestiltak
- Grunneierorganisering – grunneierlag - lokalbefolkning, koordinering, samarbeidsmodeller – næringsutvikling gjennom å utvikle referansevirksomheter – skjøtsel, tiltak, aktiviteter. Hvilket grunnlag for nærings/bedriftsutvikling ligger her?
- Kommunalpolitisk potensiale: Grunnlag for synergieffekter både mellom kommunene men også internt i forhold til næringsutvikling, omdømmebygging,

stedsutvikling/stedsidentitet mv. Er det aktuelt å utvikle referansemodeller for utnyttelse av synergieffekter på langs og på tvers av verdikjedene?

- Undervisning og kompetanseoppbygging. Implementering og involvering i skoleverket, barnehager, lokale organisasjoner, m.v.: Natur- og kultur som arena for undervisning, rekreasjon.

Framdrift og oppfølging

For å oppnå status som et nasjonalt pilotprosjekt vil det være behov for fokus, engasjement og prioritering både administrativt og politisk. I tillegg kreves det målrettet og forutsigbart samarbeid og samhandling. Vi vil skissere følgende framdrift:

- Innen september 2012 - Politisk behandling av forprosjektet i kommunene Ørland, Hitra og Frøya
- Innen oktober 2012 - De samarbeidende kommuner tar opp og drøfter saken med Sør-Trøndelag fylkeskommune (politisk/administrativt) og med fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Innen november møte med relevante forsknings- og forvaltningsinstitusjoner
- Innen desember 2012 – Møte med relevante departement og stortingsrepresentanter for Sør-Trøndelag
- Start av pilotprosjekt innen annet kvartal 2013

Figur 21: Havørn (Foto: H. E.Ring)

Sluttkommentarer

Et hovedpoeng for oss er at et stort anlagt pilotprosjekt må ha stort fokus på den operative delen, spesielt i forhold til skjøtsels- og forvaltningsplaner og utprøving av dette. Videre må en sikre at alle delene i prosjektet er kunnskapsbasert, der forskningsmessig kunnskap utvikles og utnyttes og lokal kunnskap aktiveres.

Dersom midler ikke bevilges fra departementene, er alternative strategier å søke finansiering fra Forskningsrådet, regionale forskningsfond eller VRI Trøndelag.

For å kunne utløse forskningsfinansiering fra Forskningsrådet må prosjektet også være tilknyttet et internasjonalt forskernettverk,

Ulike forskningsprogram krever ulike typer medfinansiering, delvis kan arbeidsinnsats telle. Ellers kan det for kommunene være mulig å få løst ut midler til næringsutviklingsarbeid gjennom fylkeskommunen. Er det private foretak inne i bildet, kan disse søke om midler fra Innovasjon Norge. Forskningsdelen av det foreslåtte prosjektet vil kunne søkes finansiert gjennom Forskningsrådet.

EU-prosjekt kan det være aktuelt å sikte mot, men det mest realistiske er at en har et norsk prosjekt i bunnen som kan inngå i et større EU-samarbeid. EU-prosjekt er svært tid- og ressurskrevende å få i stand, og selv om en jobber parallelt med å få til et EU-prosjekt, bør hovedinnsatsen rettes mot å utløse nasjonale midler i første omgang.

En sterk og god kopling mellom de økologiske utfordringene i forhold til forvaltning av verneformålet, en sterk samfunnsvitenskapelig komponent som kan sette problemstillingene inn i en helhetlig forståelsesramme, inkludert juridiske og forvaltningsmessige rammebetingelser, en sterk bruk-, utviklings- og skjøtselskomponent med en innovativ tilnærming til grunneier- og lokalnivå, mener vi bør være utgangspunktet for et godt forsknings- og utviklingsprosjekt for Ramsar-områdene i Frøya, Hitra og Ørland.

8. REFERANSER

- Arena 2006: Like barn leker ikke best http://ekstranett.innovasjon norge.no/templates/Page_Meta___56505.aspx (Nedlastet 1.juni 2012)
- Balmford, A. Beresford, J., Green, J. Naidoo, R. Walpole, M., Andrea, Manica, M. 2009: Global Perspective on Trends in Nature-Based Tourism. Plos Biology. June 2009
- Bioforsk 2012: Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark. http://www.bioforsk.no/ikbViewer/page/prosjekt/hovedtema?p_dimension_id=22826&p_menu_id=22833&p_sub_id=22827&p_dim2=22828
- Boley, B.B., Nickerson, N.J. , and Bosak, KP 2011: Measuring Geotourism: Developing and Testing the Geotraveler Tendency Scale (GTS), Journal of Travel Research. 50(5) 567–578 2011 SAGE Publications
- Brandtzæg, B.A. og Haukeland, P.I. 2009: Verdiskaping, natur og kultur. Nationen kronikk, 7.5.2009
- Bryn, A. 2008: Kystlynghei i Froan. Vegetasjon, beite og skjøtsel av kulturlandskap. Oppdragsrapport frå Skog og landskap. 15/08
- Daugstad, K. , Haukeland, J.V. og Vistad, O.I. 2012: Tradisjon og nyskaping? En analyse av ulike nærings interesser i og ved Rondane og Jotunheimen nasjonalparker. I Forbord, M. , Kvam, G.T. og Rønningen, M. (red) Turisme i distriktene .Tapir forlag. Trondheim
- Daugstad, K., Svarstad, H. & Vistad, O. I. 2006 a: A Case of Conflicts in Conservation: Two Trenches or a Three-Dimensional Complexity? Landscape Research, Vol. 31, No, 1, pp 1-19.
- Daugstad, K., Svarstad, H. & Vistad, O. I. 2006b: Community-based Nature Protection. Lessons from Norway. The International Journal of Environmental, Cultural, Economic & Social Sustainability. Vol 2(3), pp 127-135, www.Sustainability-Journal.com
- Direktoratet for naturforvaltning 2012: Prosjektene i naturarven som verdiskaper. <http://www.dirnat.no/content/500041355/Prosjektene-i-naturarven-som-verdiskaper>. Nedlastet 25.04.2012
- Easto, P., 2012: Active and nature tourism, an operator's perspective. Presentasjon Seminar Cairngorms National park, 23. April 2012. Hilton Coylumbridge hotel.
- Etkowitz, H. og Leydesdorff, L 1997 : Universities and the global knowledge economy: A triple helix of university-industry-Government relations. Boston; Pinter
- European Travel Commission 2011: European tourism in 2010: trends and prospects. <http://www.etc-corporate.org/resources/uploads/ETC-%20July%202011%20Trends%20and%20Outlook%20-%20final.pdf>
- Farstad, E., Rideng, A. og Mata, I.L. 2011: Gjesteundersøkelsen 2011: Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge. Transportøkonomisk institutt (TØI), 1166/2011
- Forbord, M. 2012: Hvor «stort» er reiselivet i distriktene? Omsetning og sysselsetting. I Forbord, M. , Kvam, G.T. og Rønningen, M. (red) Turisme i distriktene : 28-48. Tapir forlag. Trondheim
- Forvaltningsstyret for Trillemarka 2012: Forvaltningsplan for Trillemarka – Rollagsfjell naturreservat Utkast 2 til avklaring hos DN

Framstad, E. og Lid, I. (red.) 1998: Jordbrukets kulturlandskap. Forvaltning av miljøverdier. Universitetsforlaget, Oslo

Frisvoll, S. og Rønningen, K. 2009: Kampen om gråsonene. Oppdrett i Froan landskapsvernområde. R 8/09 Norsk senter for bygdeforskning, Trondheim

Frisvoll, S., Dramstad, W., Fjellstad, W., Bryn, A. Bekkby, T. og Rønningen, K. 2009: Scenarier for Froan. Posterutstilling presentert på folkemøte i Froan 27.4.2009

Frisvoll, S. og Rønningen, K. 2012: Å ro uten årer. Om fylkeskommunens nye rolle i kystsoneforvaltningen. I Hersoug, B. og Johnsen, J.P. (red.) Kampen om plass på kysten. Interesser og utviklingstrekk i kystsoneplanlegging: 121-137. Universitetsforlaget:

Haukeland, P.I. og Brandtzæg, B.A. 2009: Verdiskaping, natur og kultur. Kronikk Nationen 07.05.2009

Holm, F.E. og Villa, M. 2010: Små samfunn tar sats. Sluttrapport fra følgeevalueringen av regjeringens småsamfunnssatsing. Rapport 5/10. Norsk senter for bygdeforskning, Trondheim

Johnsen, J.P. 2003: Fiskeren som forvant? En studie av avfolkning, overbefolkning og endringsprosesser i norsk fiskerinæring. Tromsø. Universitetet i Tromsø

Landbruks- og matdepartementet 2011: Melding St. 9. (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords. Landbruks- og matdepartementet, Oslo

Kinander, M. 2012: Riksrevisjonen – vaktbikkje uten bånd. Civita-notat nr.9/2012. oslo

Kobro, L.U., Vareide, K. og Hatling, M. 2012: Suksessrike distriktskommuner. En studie av kjennetegn ved 15 norske distriktskommune . TF-rapport nr. 303/2012 Telemarksforskning

Kuenzi, C og J McNeely 2008: Nature-Based Tourism. International Risk Governance Council Bookseries, 2008, Volume 1, III, 155-178, DOI: 10.1007/978-1-4020-6799-0_8

Leydesdorff, L 2003: The mutual information of university –industry – government. An indicator of the triple Helix dynamics. Scientometrics, Vol. 58, No.2. 445-467

Lislevand, T. 2000: Viktige fugleområder i Europa er kartlagt. I Vår Fuglefauna 23 (2000), nr. 3: s.101-105 http://www.birdlife.no/fuglekunnskap/pdf/VF_23_IBA.pdf

Logstein, L. 2010: Trender i norsk landbruk 2010. Rapport 4/10. Norsk senter for bygdeforskning

Magnussen, T., Søfting, E., Brandtzæg, B.A. og Haukeland, P.I. 2011 Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet – sluttrapport frå evalueringa, NF-rapport nr 5/2011. Nordlandsforskning, Bodø

Maskell, P., Eskelinen, H. Hannibalsson, I., Malmberg, A and Vatne, E. 2008: Competitiveness, localised learning and regional development. Specialisation and prosperity in small open economies. London; Routledge.

Naturoppsyn 2006: Froan. Naturrestat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning. Frøya kommune. Trondheim: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

NHO Reiseliv 2011: Nøkkeltall 2011. http://www.nho.no/getfile.php/bilder/RootNY/filer_og_vedlegg1/Samfunnsregnskap_NHOReiseliv.pdf

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. og Kvamme, M (red) 1999: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. Fagernes

NOU 1986:13: Ny landsplan for nasjonalparker. Miljøverndepartementet. Oslo

NOU 2004:28 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (Naturmangfoldloven)

Nærings- og handelsdepartementet 2012: Destinasjon Norge. Regjeringens reiselivsstrategi. Oslo: Nærings- og handelsdepartementet.

Nærings- og handelsdepartementet 2007: Verdifulle opplevelser: nasjonal strategi for reiselivsnæringen. Nærings- og handelsdepartementet, Oslo

Ot.prp. 52(2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Riksantikvaren udat. Verdiskapingsprogrammet.
<http://www.riksantikvaren.no/?module=Article.publicShow;ID=4942>

Riksrevisjonen 2006: Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge 3:11, 2006-2007

Riksrevisjonen 2005: Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med kartlegging og overvåking av biologisk mangfold og forvaltning av verneområder 3:12 2005-2006

Rønning, L. og Fedreheim, G.E. 2009: Næringsvirksomhet og friluftsliv i nordnorske verneområder: konflikt eller samarbeid? NF-rapport 12/2009. Nordlandsforskning.

Scottish Natural heritage: Grants and funding for land managers <http://www.snh.gov.uk/land-and-sea/managing-the-land/farming-crofting/grants-and-funding/>

Soliva, R., Rønningen, K. Bella, I., Bezak, P., Flø, B.E., Marty, P., Potter, C. 2008: Envisioning upland futures: Stakeholder responses to scenarios for Europe's mountain landscapes. Journal of Rural Studies 24 (2008) 56-71

St.prp. nr 65 (2002-2003). Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 («Fjellteksten» under kap. 3.13)

Statens landbruksforvaltning 2012: Produksjonstilskudd i jordbruket. www.slf.dep.no

SSB – Statistisk Sentralbyrå 2012: Jordbruksstatistikk

www.innovasjon Norge.no

www.miljostatus.no/Tema/Naturmangfold/Vernet-natur/

www.verdensarvvega.no/images/stories/forvaltningsplanen.pdf?phpMyAdmin=250b6cb7847462343b7ba455760edecd

www.bygdeforskning.no: Veileder i lokal samfunnsutvikling. (www.smasafunn.no)

Velvin, J. og Engeset, M.G 2005: Samarbeid som drivkraft for innovasjoner i reiselivsnæringen. Konferansen Høgskole og Samfunn i Samhandling. Tønsberg 1.-3. juni 2005

Vistad, O.I., Daugstad, K. og Svarstad, H. 2006: Store verneområde med lokal forvaltning: Funn og refleksjonar. Utmark 2006/nr 1 http://www.utmark.org/utgivelser/pub/2006-/art/Vistad_Daugstad_Svarstad_Utmark_1_2006.html

Aasetre, J. 1999. Moderne naturforvaltning: Mellom rasjonalitet og dyrking av urørt natur. Arbeider fra Geografisk institutt. Ny serie A No. 24. Geografisk Institutt.

Mer om naturinformasjonssenter:

§ 1. Formålet med ordningen

Tilskuddsordningen skal bidra til drift, utvikling og etablering av naturinformasjonssenter.

§ 2. Tildelingskriterier

Autoriserte nasjonalpark- og naturinformasjonssenter kan søke om et årlig grunntilskudd til administrasjon, planlegging og gjennomføring av informasjonstiltak og naturveiledning. Størrelsen på grunntilskuddet vil framgå av Klima- og miljødepartementets årlige budsjettproposisjon.

Autoriserte sentre som har potensial for å nå mange mennesker, og som har samarbeid med reiselivet eller andre aktører som kan bidra til økt besøk, kan søke om tilskudd for å etablere nytt eller utvidet tilbud for publikum. Autoriserte sentre kan også søke kompetansetilskudd til oppgaver som nøytrale kunnskapsformidlere og kompetansesenter.

Både autoriserte sentre og andre som arbeider med naturinformasjon (for eksempel museer og stiftelser) kan søke om tilskudd til utstillinger og informasjonstiltak.

§ 3. Krav til søknaden

Søknad om tilskudd skal sendes i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter innen de søknadsfristene som blir kunngjort i Klima- og miljødepartementets årlige rundskriv for tilskuddsordninger. Organet som mottar søknaden kan be om utfyllende opplysninger som er nødvendige for å behandle søknaden.

§ 4. Krav om rapportering

Mottaker av tilskudd skal levere sluttrapport og sluttregnskap i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter innen fristen fastsatt i vedtaksbrevet om tildeling av tilskudd. Nærmere krav om rapportering kan gis i vedtaksbrevet.

Søknad om autorisasjon – jf. retningslinjer, krav og kriterier fra Miljødirektoratet – krever følgende dokumentasjon elektronisk

- Autorisasjonssøknad
- Virksomhetsplan for inneværende år
- Budsjett for autorisasjonsperioden
- Budsjett for grunntilskudd for kommende år

De autoriserte vil få et årlig grunntilskudd på kr. 912.320,- pr. senter.

Utlysning av nye autorisasjoner vil bli kunngjort med frister. Med utgangspunkt i den unike posisjon Froan verneområde har (stort sammenhengende naturreservat med unike verneverdier) i forhold til andre sammenlignbare områder og sentra og ut fra Frøyas

posisjon/status innen nyskapning og innovasjon, bør det være grunnlag for å fremme en søknad uavhengig av tidsfrist for utlysning.

Nasjonalt autoriserte besøkssentra er 29, herav 6 våtmark og 14 i våtmarksenter familien. Midler til informasjonstiltak, utstillinger, ekstra publikumstiltak og kompetansetiltak. Felles prosjekter om utvikling av undervisningstilbud og prioriterte tiltak som har god pedagogisk oppbygging, engasjerer de besøkende, overføringsverdi, når mange, samarbeid mellom sentra og som har realisme i gjennomføring.

FRØYA KOMMUNE

Kraft og mangfold

ARBEIDSMØTE OM NATURINFORMASJONSSENTER OG FROHEIM 30.11-16

Sted	Blått Kompetansesenter
Kl	1000 - 1400
Tilstede	Berit Flåmo, Alf Albrigtsen, Trude Hegstad, Jan Otto Fredagsvik, Ivar Blikø, Lilly Gården, Torill Pettersen, Hjørdis Årvik, Hans O. Brendberg, Bjørnar Johansen, Gøril Forbord og Johan K. Evjen Trønder-Energi
Forfall	Svanhild Mosebakk, Marit W. Norborg, Håvard Dyrø, Stig Bremnes

Møteleder – Jan Otto Fredagsvik

Jan Otto ønsker velkommen og informerte om at arbeidet med Froheim har pågått en stund. Fra kommunens sin side har det for en del år siden vært jobbet en del med dette, men det stoppet opp på grunn av finansiering.

1. Velkommen til BKS v/Trude Hegstad. 10 min.

Trude presenterer seg selv. Jobbet 1,5 år med reiselivet her ute – bla gjennom bedriftsnett. Ser kystkulturen i sammenheng med oppdrettsnæringen. Blått kompetansesenter er opptatt av å være med i dette prosjektet ved bl.a. lokalisering av hoveddel av planlagt senter.

2. Froheim AS – orientering om tidligere planer - formål, ønsker og planer/omfang. – v/Ivar Blikø. 15 min.

I orienteringen om Froheim AS og forundersøkelsen omfattet også opplegg mot reiselivet og muligheter for grønn energi.

Status for 1,5 år siden. Ble presentert i kommunestyret da. Gjennomført forundersøkelse. Lite prosjekt. Skulle sjekke om grunnlaget for Froheim AS var til stede. Selv om midlene var brukt opp, har det vært gjort en del arbeide etter dette.

Froheim var tenkt som et «flerfunksjonbygg» med Fôrstasjon (kontrollsenter for drift av oppdrettsanlegg i Froan), overnatting for turisme, visningssenter under KOMOPP (visnings, besøks og formidlingssenter) for havbruk samt kafedrift.

Gjennom en forundersøkelse ble grunnlaget for etablering av Froheim AS undersøkt. Undersøkelsen avdekket tidlig at det var mange faktorer som ikke var på plass for å kunne realisere et Froheim AS, men at et slikt grunnlag kunne utvikles.

Konklusjon fra forundersøkelsen

Tre bærebjelker

Selve bygget (Flere runder med <u>Salmar</u> , 2 bearbeidelser av tegninger basert på innspill fra <u>Salmar</u>)	Endelig prospekt på bygget <u>Froheim</u> med kontrollsenter og lugarer, <u>utleiedel</u> med dobbeltrom for utleie (i kombinasjon med <u>Salmars</u> behov), visningsdel / kafe som en forlengelse av Frøya Kultur og kompetansesenter ble presentert for <u>Salmar</u> og representant fra Frøya Kultur og kompetansesenter/kommune. Møtet resulterte i en enighet om at videre utvikling betinget et Hovedprosjekt med detaljprosjektering og anbud / byggeprosess. En del forutsetninger måtte på plass: Formalisering av et lokalt driftsselskap på Sørburøy, <u>Froheim AS</u> som juridisk enhet og part i hovedprosjektet. Deretter etablering av <u>Froheim Eiendom AS</u> som utbygger. Med det på plass ville man ha en formell søker til Næringsfondet for finansiering av prosjektering / anbudsprosess. Av taktiske grunner ville det være bedre å invitere inn kommunen som medeier på det tidspunkt at bygget er ferdig prosjektert ettersom kommunalt medeierskap i startfasen er til hinder for å søke det kommunale næringsfond.
Turisme (Hel avhengig av samarbeid: Bedriftsnettverk under Innovasjon Norge)	Turistprospektet ble presentert for flere lokale turistaktører som gav sin tilslutning til å formalisere et samarbeid. Det ble foreslått å søke Innovasjon Norge om forprosjekt nettverksmidler. En forutsetning var at Froheim AS var stiftet som juridisk enhet og medsøker. Selskapet ble stiftet, men av ulike grunner er ikke organisasjonsnummer på plass. Frøya Hotell har tatt på seg rollen som søker, og Froheim ble tatt inn i søknad som SUS. Det ble også nominert en kandidat som innleid / prosjektansatt prosjektleder. Resursperson for lokal aktivitet på Sørburøy er også kontaktet.
Visningssenter (Undersøkelser og muligheter undersøkt Hans Olav)	Visning / informasjonssenter delen kan omsøkes som en del av RAMSAR området: Naturinformasjonssenter, men det er ikke avklart.

Angående turisme prosjektet og ideen om grønn energi vises til innlegget.

- Turisme. Basert på idedugnader ble det laget en «longlist» på mulige turistprodukter og opplevelses pakker i samarbeid med andre aktører og blant annet besøksrunder i regionen (Frøya, Hitra, Fosen og Stokkøya). For å utvikle Turismekonseptet ble det skrevet en søknad om Bedriftsnettverk med finansiering fra Innovasjon Norge. Her var aktører innen turisme både på fast Frøya og Hitra invitert. Søknaden ble innvilget med 150' i forprosjektmidler og forprosjektet resulterte i oppstart av et hovedprosjekt med støtte fra Innovasjon Norge på 500.000 NOK, og det utarbeides en ny søknad for 2017. Her er øvre ramme 750.000 NOK.
- Innenfor utvikling av turisme bør en allerede nå kunne – selv om en mangler betydelig og grunnleggende infrastruktur – gradvis starte med en viss aktivitet allerede fra våren 2017. Dette bør det etablerte bedriftsnettverket sammen med befolkningen på Sørburøy følge opp.

Konklusjon - Eventuell videreføring

- En videreføring av arbeidet og prosessen en på Sørburøy bør ta utgangspunkt i en mer helhetlig tilnærming gjennom et Froheim - konseptet som også omfatter deler av tidligere Froheim AS. Flere elementer må sees og vurderes i en større sammenheng for å få enkeltbrikkene på plass. Sørburøy er også helt avhengig av bidrag fra eksterne for å kunne skape bærekraftige og varige lønnsomme arbeidsplasser innenfor bl.a. turisme, energiproduksjon, havbruk, høsting fra havet. For å realisere dette må både offentlig og privat sektor involveres for å legge til rette for prosesser som kanaliserer investeringer og attraktivitet på Sørburøy. Noe har som smått

kommet i gang, men det mangler både hender og «hoder» på Sørburøy til å kunne akselerere prosessene for realisering av potensiale.

- Et prosjekt for helhetlig å se på eksisterende og nye muligheter og bringe andre ideer videre, som Naturinformasjonssenter, energiløsninger, innovasjoner på bygg (modulbasert, fleksibelt, energiproduserende), turismekonsepter / nødvendig infrastruktur osv. åpner for mange med finansieringskilder.

3. Orientering om Trønder-Energis planer om produksjon av grønn energi i Froan.

I sammenheng med teamet ble det gitt informasjon om

- i) Microgridprosjektet – Gøril Forbord
- ii) Microgrid Demoprojekt Trønderenergi Nett - Johan K. Evjen

Nettselskapet eier prosjektet. Muligheten for å etablere lokale muligheter for å få energi i for eksempel Froan.

Microgrid - forutsetninger:

- Like god eller bedre leveringssikkerhet
- Strøm til markedspris
- Kortreist og fornybar energi
- Gjeldende reguleringer/nye reguleringer.

Smartgrid offline – foreløpig konklusjon

- Det er teknisk mulig
- Stor vilje blant politikere
- God vilje blant lokalbefolkningen
- Det er økonomisk forsvarlig
- Så er det alltid et, men

Kommet til fase 2 - at det skal prøves å realisere en pilot.

Etter analyser så viser det seg at prosjektet er bærekraftig. Kan gå ned til vindmøller på 12-18 meter i stedet for de store på 40 meter. Forbruket annerledes enn det vi utgangspunktet trodde. Overproduksjon kan benyttes til å varme hytter – Trønder Energi kan gis mulighet til å styre panelovnene i disse hyttene, spill varmen vi produseres kan gjør at vi til tider ikke trenger å produsere strøm.

Hydrogen – pr i dag ikke mulig pga. at det er veldig dyrt å frakte dette utover. Dette løser seg innen 3-5 år tror vi.

Vi begynner nå en dialog med fylkesmannen vedrørende vindmøller, vi vet at vi kan sette opp 4 vindmøller på 18 meter og da er det enklere å gå i dialog.

Samme hva vi velger er vi avhengig av å holde oss innenfor lover, forskrifter og organisasjoner. Vi har nettopp fått innsigelser fra Forsvaret, var ikke klar over at de holdt til der. Det gir ikke noen utfordringer slik vi ser det i dag.

Hva med å utvikle Froheim – konseptet som SMART HOUSE?

Landskapsvernområdet ligger i ytterkant før en møter naturreservatet. Da eks. Sørburøy, Gjæsingen og Halten ikke ligger i selve naturreservat området, bør det være enklere å få byggetillatelse.

4. Foreløpige tanker om organisering, formål, konsept og tilbud – v/Lilly Gården, supplert av Alf Albrigtsen

Dette er en meget viktigst sak for Frøya. kommunen har et sterkt næringsliv, men ensidig. Frøya har også et godt omdømme. Får en på plass et naturinformasjons-/våtmarksenter for Norges og Nord-Europas største verneområde der en satser på naturmangfold etc. vil dette styrke omdømme og attraktivitet ytterlig. Dette vil både direkte og på sikt - med den planlagte lokalisering - trekke folk til Sistranda og Sørburøy, ikke minst forskere. De kvalitetene Froan har er unikt på landsbasis og Nord-Europa.

Videregående (Jussi) – Marin Tek skal starte et forskningsprosjekt – havstrømmer, marin økologi, etc., hvor Froan ligger sentralt i forhold til sammenlignbare områder.

Det er et stort reservat og landskapsområde. Reservatdelen er meget stor. I sammenheng med nasjonalt marin verneplan ønske om å marint vern på vestsiden av eksisterende verneområde for Froan. Hele området vil kunne få en sentral rolle i forhold til verving og som referanseområde til andre områder – for eksempel avfall, oljeforurensning, mv.

Det må utvikles robuste konstruksjoner økonomisk og organisatorisk for å kunne skape sysselsetting (perspektiv 10 – 50 år fremover). Det må videre rigges slik at det ikke dør ut. Man må være villig til å utvikle for å kunne bevare. Beliggenheten i forhold til en del utfordringer som nasjonen har er det faktisk mulig å få Froan som et referanse området innenfor grønnere energi, søppel og oljevernberedskap, etc. Dette var et tema allerede på 80 og 90 tallet. Å prøve å få noe ut av dette er uhyre viktig blant annet for å styrke innovasjon, nyskapning og omdømme.

Tidligere styreleder i Froheim AS Hans O. Brendberg: «Når du legger kabal er rekkefølgen på kortene som er viktig. Lokalisering av diverse bør skyves frem i tid. Froheim AS prosjektet var en del av Kultur – og Kompetansesentret på Sistranda. Dette var en grunn til at prosjektet kom i gang. Del to ble aldri landet. SalMars prosjekt i forhold til tomt/bygg strandet i direktoratet. Vi må ha fokus på hva som kan realiseres. Problemet er knyttet til samarbeidet mellom aktørene.»

Muligheter og utfordringer for del senteret på Sørburøy vil omfatte forskning – forvaltningsrelatert, samfunnsfaglig i forhold til bruk/vern og verdikjedeforskning relatert til næringslivet – samt de offentlige rammebetingelsene, både juridiske og økonomiske. Forvaltningsplanen skal følge opp verneområdene. Sier kunnskapen noe annet må man foreta en justering av forskrifter – uhyre viktig at man allerede nå får trukket inn forskning. Utfordring: økonomi. Oppnås autorisasjon kommer man på statsbudsjettet. Oppfølging i forhold til forvaltningsplan er også økonomisk utfordring, men det er en del økonomiske virkemidler i systemet.

Med de kvalitetene man har her bør en etter hvert kunne utvikle dette til en **Kunnskapspark** (nasjonal) i forhold til bruk/vern problematikken. Tror det er helt urealistisk å etablere et hovedsenter på Sørburøy og that's it. Beste er å ha et hovedsenter på Sistranda som trigger for besøk til Sørburøy og hvor besøkende har inngang til verneområdet med en rekke fasiliteter rundt om. Både økonomisk og organisatorisk gir det best muligheter til å etablere dette. En kan ha mange ønsker, men du må ha en realisme i gjennomføringen.

Folkehøgskolen bør også inn i dette ved bruk av Froan i undervisningsopplegget.

Tidligere Ramsar samarbeid mellom Frøya (Froan), Hitra (Havmyran) og Ørland (Grandefjæra) – våtmark – dette bør videreføres, i første omgang mellom Froan og Grandefjæra.

Hovedsenter – lokalisert i BKS AS evt. sammen med nytt bibliotek? Når ut til en større og bredere målgruppe som barnehager, skoler, forskning, turister, folk flest, etc. – i forhold til Sørburøy der man ikke har disse mulighetene.

Deler av Froheim AS bør inngå i Froheim konseptet. Selve del senteret på Sørburøy bør bygges av et eiendomsselskap. Behov for å trekke ressurser og kapital inn til Sørburøy ut over Sørburøy. Handler også om forankring hos næringslivet.

Behov for midler til justering av tidligere planer pr nå – utvikle og utarbeide realistiske forretningsmodeller. Dette koster penger man ikke har pr. dato.

I et slikt senter er miljødirektoratet positive til at det får en bredere bruk da man skal ha både direkte og indirekte inntekter. Enhetlig eierstruktur. Funksjons- og ansvarsfordeling. Et senter her skal styrke Sørburøy. Verdiskapning er mer enn den smaleverdiskapningen (kroner og øre) det er også bredere verdiskapning i konseptet (miljø – kultur – sosial).

Må ha et bygg/senter som har en viss funksjon på Sørburøy som inneholder digitalt opplegg, informasjon og en formidling samt aktiviteter som overnatting, telting etc. Hvordan skal vi rigge dette i et mikrosamfunn. Ikke sikkert du får 100 % årsverk på alle biter, kanskje må en veksle på bruk av personer på de forskjellige «aktiviteter og virksomheter». Ta steg for steg. Allerede i morgen kan man begynne med reiseliv og dette kan skje uavhengig av senteret.

Konklusjon

- Det innledende arbeidet som er gjort gjennom Froheim AS vil etter hvert danne et godt grunnlag for utvikling av Sørburøy og Froan gjennom ulike tiltak innenfor offentlig og privat sektor relatert til
 - Utvikling av en del senter for Naturinformasjons- og våtmarksenter på Sørburøy
 - Etablering av en feltstasjon (våt lab) for forskere, studenter, mv.
 - Utvikling og utprøving av ulike typer og kombinasjoner av grønn energi
- Arbeidet med utvikling av materiell og immateriell infrastruktur for et helhetlig Froheim – konsept.

5. **KOMOPP – Status og videre utvikling og tanker om implementering av KOMOPP i senteret (hoved utstilling/formidling) på Sistranda og delaktiviteter på Sørburøy som inngang til verneområdet – v/ Jan O Fredagsvik**

6 eller 7 av de 15 KOMOPP pakkene som ble laget er i bruk. Drømmen om videreutvikling lever med ønske om et naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde.

Satellitt på Froheim, Sørburøy. KOMOPP pakkene trenger vedlikehold, hærverk/rå bruk av det. Pakkene må fornyes og videreutvikling må skje. Ingen som har midler til reparasjon og vedlikehold. Frøya kommune bør ta kontakt med fylket for å høre hvordan dette skal løses. Mye ungdommene ved videregående som bruker dem.

Ramsar må ikke brukes som et «skjellsord» - Ramsar er ikke til hindrer for bruk; tvert om.

Konklusjon

- Utvikling og implementering av nye KOMOPP pakker (flere er aktuelle) tas inn i en eventuell ny vurdering/revidering av Froheim – konseptet.
 - Frøya kommune tar opp - med relevante og aktuelle brukere - spørsmålet om hvordan fornyelse, reparasjon og vedlikehold av KOMOPP pakkene (etablerte og nye pakker) kan løses.
6. **Froan verneområde i reiselivssammenheng og interesse for bruk av Sørburøy som base for inngang til verneområdet, inklusiv etablering og drift - v/ Trude Hegstad**

Infrastruktur må på plass. Skilting, toalett, etc – det mangler veldig – styringsgruppen ønsker å bidra inn i den prosessen her – det er en pott som kan brukes – fra innovasjon Norge 500.000,- – kan også brukes til å skrive søknad. Skal Froan brukes mer så må dette på plass. Vi har ikke guider som snakker for eksempel tysk – turoperatørene savner lokalhistorie. Vi har mulighet til å bidra med å få til dette.

Det må være noe her på Sistranda som peker ut – for eksempel skjermer på hotellet, Blått Kompetansesenter, etc som gir informasjon utover. Det er her folk går av bussen første gang. Etablere informasjonsskjermer med informasjon om turer og opplevelser etc. Dette er viktig.

Konklusjon

- Bedriftsnettverket for utvikling av reiselivet og innspill/samarbeid fra/med nettverket vil være en meget viktig del i arbeidet med et revidert Froheim – konsept.
- Bedriftsnettverket bør i løpet av 2017 gradvis utvikle konkrete/operative opplegg med sikte på å utvikle produktpakker kanalisere aktiviteter til Sørburøy og innenfor Froan verneområdepakker og

7. Foreløpige informasjon og tanker om opplegg/innretning og utfordringer med å få sertifisert og etablert et Naturinformasjons-/Våtmarksenter for Froan verneområde – v/Alf Albrigtsen

Strategisk tilnærming for fremtidig utvikling av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde med hovedlokalisering i Blått Kompetansesenter (bygge trinn 2), Sistranda og del lokalisering Froheim, Sørburøy. Utfordringer og muligheter knyttet til:

- Forskning, utdanning, innovasjon, formidling og utvikling (FoU) – forvaltnings- og verdikjederelatert. Verne – og samfunnsfaglig - særdeles viktig å få knyttet forskning til verneområdet i forhold til bærekrafts mål (arter, fauna, mv.) og i et bruk/vern perspektiv.
- Offentlige rammebetingelser – juridiske (eks. innretning av vernebestemmelser) og økonomiske (eks. statelig del finansiering av drift)
- Nærings- og bedriftsutvikling – tiltak for enkeltbedrifter og felles tiltak, inklusiv utnyttelse og utvikling av randsoneaktiviteter og synergier – direkte og indirekte verdiskapning i et bruk/vern perspektiv

I en utviklingsprosess vil tiltak innenfor et utfordringsområde påvirke tiltak i et annet område. Kort sagt: Tiltak og prosesser må henge sammen. Disse 3 pilarene er meget viktig og avgjørende i et bruk/vern perspektiv.

Konklusjon

- Innlegget fra A. Albrigtsen trekker opp noen forutsetninger, tanker og forslag om utvikling av et unikt Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan verneområde med hoved lokalisering på Sistranda og del lokalisering på Sørburøy gjennom et helhetlig Froheim konsept. Selve senteret organiseres som et felles driftsselskap med felles ledelse. Når det gjelder utvikling av materiell og immateriell infrastruktur - spesielt knyttet til Froheim konseptet – må det utvikles et realistisk opplegg både i forhold til investeringer og drift – behov for en fornuftig fordeling i forhold til privat/offentlig..
- Sentret bør etableres og utvikles som et
 - Kunnskaps- og Informasjonssenter – Formidle kunnskap og gi informasjon om verneområdet relatert til Forvaltningsplanen og Froans geologi og historie i fortid, nåtid og fremtid.

- Feltstasjon for forskning – våt lab
- Opplevelsessenter – ta i bruk nye formidlingsmetoder (digitalt) og tilbud om besøk i verneområdet
- Dokumentasjonssenter – ikke tradisjonell museumsdokumentasjon, men ulik dokumentasjon i forhold til verneområdet og oppfølging av Forvaltningsplanen, inklusiv forskningsbasert kunnskap.

Målet bør være å utvikle et samarbeidsnettverk med kulturinstitusjoner, næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner, m.fl. – jf. strategien for utvikling av tidligere Frøya vgs..

Senteret vil også kunne være en naturlig arena for utvikling av en Kunnskapspark innenfor natur- og vernefaglige problemstillinger og for utvikling av naturbasert verdiskapning i randsone bruk/vern og utnytte synergi effekter.

8. Økonomi og finansiering av

Konklusjon

1. Når det gjelder utgifter/finansiering av det innledende arbeidet - som har forskjellig finansieringskilde - vil dette omfatte

- i) Utarbeidelse av søknadsopplegget for autorisasjon av et Naturinformasjons-/våtmarksenter for Froan – verneområde med Ramsar status og nødvendig vedlegg og
- ii) Utarbeidelse av et helhetlig opplegg for Froheim – konseptet, inklusiv deler av Froheim AS og fornybar/grønn energi.

Overnevnte arbeider (i) og ii)) må samordnes, koordineres og gjennomføres parallelt. I det helhetlige prosjektet vil Froheim konseptet være særdeles viktig og nødvendig for å oppnå autorisasjon. Da dette er prosjekter som vil kreve en betydelige prosesser og ideutveksling (jf. møte 30.11-16) før utforming av selve opplegget – og at kostnadene til arbeidet foreløpig ikke er avklart - bør en få avklart om det er vilje til å avsette nødvendige midler til utviklingsarbeidet eks. inntil visse beløp.

2. Bevilgning av midler til innledende utviklings – og grunnlagsarbeidet vil etter hvert kunne

- Utløse betydelige statelige midler (sentralt) – dersom senteret oppnår autorisasjon – til del finansiering av driften.
- Utløse betydelige statlige midler (sentralt/regionalt) til utvikling av ulik materiell og immateriell infrastruktur
- Utløse betydelige midler fra privat og halvoffentlig sektor til utvikling av deler av nødvendig infrastruktur (materielt/immaterielt), spesielt på Sørburøy, men også på hoved lokalisering i BKS.
- Utløse utviklings – og referanseprosjekter innenfor ulike deler av grønn og fornybar energi, også med overføringsverdi utover Froan.
- Utløse midler til ulike FoU prosjekter og tiltak – direkte relatert/delvis relatert til Forvaltningsplanen - innenfor forvaltning, samfunn og til direkte økonomisk verdiskapning i en

bruk/vern perspektiv. I tillegg utvikling av opplegg for FoU - piloter innenfor fornybar/grønn energi som del av det innledende arbeidet.

9. Veien videre for Froan Verneområde. Diskusjon/innspill. 20 min.

Hans Olav: Penger og koordinering mellom de som har interesse i dette som må på plass først. Få en grunnvirksomhet i gang og skape tillit. Vi må ha produktet å selge – denne prosessen må på plass fort. Når dette er på plass tror jeg Sistranda etc. kan jobbes med.

Ivar: Nytt element i dag – energi, veldig spennende. Miljøperspektivet er betydelig i dette, også for de oppdrettene som ligger rundt her.

Når Trude åpner for hjelp så er det snakk om 500-700 – det er betydelige midler.

Vi har 4 søyler vi kan jobbe med. Enig med Hans Olav om rekkefølge, men det er ikke viktigst akkurat nå.

Hans Olav: Rekkefølge viktig i forhold til hva vi kan få til. Energi – legges i bredde med de andre – integrer det i et bygg – ikke bare en boks som står på siden av veien. Få det opp på dagsorden til alle med interesse. Det spriker for mye nå – du må samle stauren og den må samles.

Berit: Viktig – Bedriftsnett og informasjonssenteret samt energi. Disse tre må ses i sammenheng i et hovedprosjekt for å gå videre. Handler om økonomi for kommunen. Hvordan vi skal drive dette fremover. Hvor er vi i forhold til naturvernområdet – økonomi. Lokalsamfunnet må være med sammen med formannskapet. Savner en part her – det er SalMar. De må involveres – det er veien å gå. Frøya kommunen er vel med fremover, da øyrekka er viktig. SalMar vet ikke helt hva de skal forholde seg til tror jeg – vi må samle «stauren».

Alf: Ser tydelig Froheim bygg – utstilling med digitalt utstyr, toalett og lite kjøkken. Knytt en feltstasjon for forskning med våt lab og så grønn energien – interessant å knytte seg vegg i vegg samtidig som man må planlegge rundt. Dette er en rimelig krevende øvelse. Hvis vi skal ha en sjanse til å nå frem må vi ha et justert opplegg for Froankonseptet som også inneholder hoved aktiviteter og sekundæraktiviteter. Så må vi ha drøftinger rundt eiendom/drift og lage en forretningsmodell. Det trengs midler nå – for å justere tidligere planer. Skal vi nå frem med en søknad så må Froheim prosjektet være et vedlegg. De vil ha virksomhetsplan for tre år. Så må man også se litt på om behov for å trekke inn spisskompetanse på utforming av selve søknaden. Når det gjelder reiselivet så vil det inngå i dette. Dere på Sørburøy i går med turer etc., det er ikke avhengig av at du har et senter. Trenger ikke voldsom koordinering, men det må være en viss samhandling.

Digitalt opplegg på grønn energi – utstilling – hadde vært flott.

Berit: Utfordringer i forhold til for eksempel toalett etc. Vi er prisgitt at noen lokale ildsjeler eller eksterne aktører. Nordværa har ikke vært god på turisme, har ikke vært etterspørsel etter infrastruktur. En hitterværing sa at øyrekka er ikke unik, det er folket (historiefortelleren/formidleren) som er unik. Vi har mye materiale liggende, så det er å få til søknaden?

Alf: Vi må ha en redigert utgave av Froheim som skal være et viktig og avgjørende vedlegg til søknad om autorisasjon. Skal godkjennes av fylkesmannen. Dette koster. Ikke fornuftig å bruke næringslivet til dette – de bør brukes til operativ utvikling av Froheim konseptet. Hvis man skal gå videre må man ha litt forutsigbarhet – ikke bare ildsjeler og dugnadsarbeid.. Utform et nytt konkret mandat.

Berit: Vi er med på ulike prosjekt, men investeringer er det noen andre som må ta. Det samme sier jeg når det gjelder folkehøgskolen. Men vi kan være med i deler og støtte opp, og kanskje også økonomisk til små deler (politisk behandling).

Trønder-Energi: vi forholder oss til Lilly som ildsjel, men ønsker oss noen med en hatt på hodet. Det ønsker vi.

Torill: Tror nok SalMar kommer på banen når ting begynner å komme på plass. Trønder-Energi vil bli en viktig brikke – kan hjelpe oss med å få på plass forskjellig.

Lilly: Redd for omdømme til SalMar i Froan – vi er avhengig av godt omdømme for arbeidsplassene der ute.

Alf: Greit med nasjonale, regionale destinasjonsselskaper – de er viktig. Men jobben må gjøres lokalt på Fast Frøya og Sørburøy. Lavterskel botilbud, marina etc. må man organisere gjennom privat sektor. Så får man satt i gang. Stig har planer om bruk av utrangerte overnattingsopplegg i oljenæringen – rene hoteller, seksjoner. Selv her på Sistranda. Kan også brukes i Froan. Hvis du etablerer noe som er reversibelt er det bra. Vi må få en omforent plan, men ikke for enhver pris.

10. Veien Videre for BKS v/Bjørnar Johansen.

Vi har ikke vært flink nok til å utnytte de mulighetene som ligger i Frohavet. Det har skjedd en unik utvikling på nedsiden av veien her –. Hvordan bruke de mulighetene vi har til å ta i bruk den unike kystrekken vi har utenfor Frøya, inkludert Froan.

Vi kan ikke produsere 5 ganger så mye laks uten at det er bærekraftig. Vi må kanskje enda mer offshore enn Froan, det gir enda større muligheter. Vi må snakke om det blågrønne skiftet. Vi må produsere grønt i det blå – der har vi mye å gå på. For å ha grunnprinsippet på plass må det bygges på kompetanse.

Det sies at kompetansen ligger i Bergen, vi må klare å få midlene til Midt-Norge. Oppdrett på Vestlandet er ikke store, de er små. Vi må legge et mål for det som skal skje i fremtiden, vi har et kjempepotensial. Trønder-Energi er med på å legge grunnlaget for å legge noe nytt. Privat, offentlig, forskning sammen.

Vi snakker nå om byggetrinn 2 og 3. Fremtiden vil vise om vi greier å nå dette. I trinn 2 skal vi i et møte med NTNU for evt å se på forskningslokaler i første, undervisning i 2. – mini, mini tempus. Skal vinkles mere fra olje til den grønne delen. Skal vi bli gode på å produsere mat i havet må vi begynne nå. Vi må være på NTNU for å få fokuset fra olje til sjømat. For å få NTNU til å ta beslutningen – det er klart til å trykke på knappen i morgen for byggetrinn 2.

Det er et men: utfordring – skal vi nå målsetningen må vi gjøre noe med trinn 2/bibliotek/koblingen opp mot Froheim.

Det må være ressurser til for å følge opp for eksempel komopp i kompetansesenteret. Skal vi bygge må det være robust, ikke at noen er genuint interessert i saken. Det skal gå av seg selv, drives fremover i tid.

Næringslivet skal ha interesse av dette frem mot 2050. Overbevist at vi må ha et midtbygg (bibliotek) – NTNU krever dette – et kommunikasjonssenter. Klarer vi å få til dette mener jeg det er kort tid til at vi må til med trinn 3.

For å nå målsetningen må vi tenke fremover – kobling mellom forskning, utdanning og NTNU – må kobles opp mot næringsliv.

Alf: NTNU – har brohode Frøya innrettet mot marin sektor. Får vi et senter og kanskje planer om energi må vi få utvidet brohode Frøya til å omfattet flere institutt og fakultet. Det vil være et resultat. I forhold til byggetrinn 2 tror jeg det kan være grunnlag for å ta opp med Bodvin å få flere fakultet inn.

Jeg tror at noen må ta tak i det å jobbe det frem- noen som er genuint interessert hvis vi skal nå målsetningen. Må jobbes i 2 år. Må tilsettes noen.

Vi får ikke til utvikling hvis ingen jobber med dette. Det må bevilges penger til prosjektet. Trønder-Energi må være med på dette og at dere ser viktigheten i dette. Det må arbeidsplasser på plass for å få til et aktivt samfunn. For å få drahjelp til omdømme skal vi ha en stor havbrukskonferanse på Frøya. Kronprinsen med frue og barn er invitert. Regjering også invitert – de sitter med nøkkelen til utviklingen – de er fokusert på Bergen pr i dag. Gunnar Bodvin er den viktigste vi har for å få til dette.

Avslutning Jan Otto

- Jan Otto skal ha en orientering til neste formannskap vedrørende møtet i dag. Sammen med Alf lager han presentasjonen.
- Skal konkretisere en søknad.
- Midler: Det var et Fiskeri og havbruksfond som ble bygd på ruinene på forskningsstasjon for havbruk. Det er gitt noen kroner fra fondet underveis. Fondet er under opphør pr i dag. Styret bevilget en sum til Frøya og Hitra historielag, resten skulle gå til komopp. Rådmannen må ta en beslutning om midlene kan brukes til komopp.
- Grønne konsesjoner – er det noen mulighet der for å få ut midler?
- Vi må autorisere oss for å søke miljøverndepartementet.
- Ivar: Trude må tenke gjennom aktivitetene før neste søknad.

Referent – Hjørdis og Alf

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 17/155

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret

SØKNAD OM FRITAK FRA POLITISKE VERV SIGRUN SUMSTAD SØRDAL

Forslag til vedtak:

Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad frita, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet. Kommunelovens § 15. pkt. 2

Sigrun Sumstad SørDAL innvilges ut fra dette permisjon fra sine verv fra 26.01.17 til og med 31.03.18.

- Som fast medlem i Kommunestyret velges:
- Som fast medlem i Midt-Norges 110 sentral velges:
- Som 5. vararepr. i Formannskapet velges:
- Som 2. vararepr. i Hovedutvalg for drift velges:
- Som 3. vararep. i Hovedutvalg for forvaltning velges:
- Som 2. vararepr. i Trafikksikkerhetsutvalget velges:
- Som representant i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter velges:
- Som vararepr. i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter velges:
- Som representant i samarbeidsutvalget ved Nettet Barnehage velges:
- Som vararepr. i Skattetakstnemnda velges:
- Som vararepr. i Kommunalt brukerråd velges:

Saksopplysninger:

Sigrun Sumstad SørDAL søker om fritak fra sine politiske verv fra januar 2017 og ut mars 2018. Søknaden inneholder informasjon ang. personlige anliggender og holdes derfor untatt offentligheten. Jfr. § 13 i offentlighetsloven: «Opplysninger som er underlagde teieplikt»

Forvaltningsloven § 19. (innskrenket adgang til visse slags opplysninger).

«En part har ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument

Med mindre det er av vesentlig betydning for en part, har han heller ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument som gjelder

a) en annen persons helseforhold, eller

b) andre forhold som av særlige grunner ikke bør meddeles videre.»

Vurdering:

Kommuneloven § 16.pkt. 2 om Opprykk og nyvalg.

«Hvis medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer fra vedkommende gruppe inn i deres sted i den nummerorden de er valgt hvis organet er valgt ved forholdsvalg. Er et kommunestyre valgt ved flertallsvalg, trer varamedlemmer inn i den nummerorden de er valgt.»

Dersom Sigrun Sumstad SørDAL innvilges permisjon må følgende medlemmer i Arbeiderpartiets gruppe velges:

- Fast medlem i Kommunestyret
- Fast medlem i Midt-Norges 110 sentral
- 5. vararepr. i Formannskapet
- 2. vararepr. i Hovedutvalg for drift
- 3. vararepr. i Hovedutvalg for forvaltning
- 2. vararepr. i Trafikksikkerhetsutvalget
- Representant og vararepr. i samarbeidsutvalget ved Mausund oppvekstsenter (SørDAL er vararepr. ved oppvekstsenteret, de mangler også fast representant fra kommunen)
- Representant i samarbeidsutvalget ved Nettet Barnehage
- Vararepr. i Skattetakstnemnda
- Vararepr. i Kommunalt brukerråd

Kommunelove § 15. pkt. 2 om Uttreden. Suspensjon.

«Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad frita, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet.»

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 16/3683

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

MØTEPLAN 1. HALVÅR 2017

Forslag til vedtak:

Møteplan 1. halvår 2017

Utvalg	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
KST	26.01		02.03 29.03	27.04		01.06 22.06
FSK	10.01 24.01	07.02 28.02	22.03	18.04	02.05 16.05	30.05 13.06
HFF	12.01	09.02	16.03	20.04	11.05	15.06
HFD	20.01	14.02	21.03	25.04	23.05	06.06
KU						
ER	16.01		13.03		29.05	
KBR		27.02		24.04		19.06

- Felles formannskapsmøte med Trondheim og Hitra kommuner (ikke avklart)

- *1) Kommunestyrets møter holdes på Torsdager med møtestart kl. 10.00
- *2) Formannskapetets møter holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *3) Hovedutvalg for drift holdes på Tirsdager med møtestart kl. 09.00
- *4) Hovedutvalg for forvaltning Torsdager med møtestart kl. 09.00
- *5) Eldreråd Mandager med møtestart kl. 10.00
- *6) Kommunalt brukerråd Mandager med møtestart kl. 09.00

- ☐ Ved behandling av spesielle tema kan tidspunkt for møtestart bli justert.
- ☐ Avvik fra Frøya Herredshus som møtested vil fremgå av innkalling og kunngjøres særskilt.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 17/165

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

ORDFØRERS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 17/166

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

RÅDMANNNS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Knut Arne Strømøy
Arkivsaksnr.: 17/171

Arkiv: D11 &52

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet
Kommunestyret

GRATIS LEIE AV HALL - BARN OG UNGDOM

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ønsker at barn og ungdom bosatt i kommunen skal tilbys gratis halleie. Kommunestyret mener gratis halleie vil gi flere glade barn, økt aktivitet og bedre folkehelse. Rådmannen ber om at kostnadene inntil kr. 600 000 innarbeides i budsjett for 2018 og økonomiplan med handlingsprogram 2018 – 2021.

Saksopplysninger:

I kommunestyresak 216/16 «Budsjett 2017 og økonomiplan med handlingsprogram 2017-2020» fikk rådmannen følgende oppdrag. «Rådmannen bes om å utrede nye retningslinjer for utleie av idrettsanlegg. Vi ber om en utredning om hvor mye det vil koste å tilby gratis leie for organiserte idrettsaktiviteter 0-19 år. Dette skal kun gjelde for trening og ikke for kamper, cup o.l.».

Rådmannen har valgt å definere organisert idrett til den aktiviteten som drives i regi av lag og organisasjoner som er tilsluttet Frøya Idrettsråd. Aktiviteter der lagene stiller med trenere.

Rådmannen har innhentet kostnader lag og organisasjoner har til leie av lokaler der det tilbys fysisk aktivitet til barn og unge i aldersgruppen 0-19 år. Dette er for øvrig den klart største gruppen i kommunen når det kommer til lek, trening og fysisk fostring. Lag og organisasjoner på Frøya har registrert over 800 aktive barn og unge, her må man ta forbehold om at mange driver flere aktiviteter og registreres dobbelt. Uansett er dette en stor gruppe.

De arenaene der det betales leie er i dag Frøyahallen og Frøya Storhall. I tillegg har vi to svømmehaller, men der drives lite organisert aktivitet, da med unntak av svømmegruppa på Mausund.

Frøya kommune er videre medeier i Frøya idrettspark på Nabeita. Der yter kommunen et årlig tilskudd på kr. 100 000 mot at Nabeita IL og Frøya Fotballklubb står for dugnad, både i forhold til vedlikehold og bygging av nye fasiliteter. Frøya idrettspark benyttes mye til trening både for barn og unge, men ingen betaler leie.

Forespørsel til Frøyahallen viser at det årlig faktureres mellom 250 000 og 300 000 for treninger i nevnte aldersklasse. Å beregne helt nøyaktig er litt vanskelig i og med at ny basishall er tatt i bruk først etter nyttår.

Når det gjelder Frøya Storhall AS får rådmannen opplyst at om hallen blir 100 % oppfylt på kveldstid vil inntektene på treninger for barn og ungdom beløpe seg til ca. kr. 260 000 pr. år. Da regnes ikke leie av garderober, kun treningsflata. Det blir det samme som å trene på kunstgresset på Frøya idrettspark. Anslagene her er om mulig mer usikre enn for basishallen da vi ikke vet fordelingen som vil oppstå mellom gratis trening ut kontra å betale leie for innendørsbane i perioden april – september. Skal garderober leies i tillegg til treningsflaten vil dette utgjøre kr 75 000 årlig.

Det kan videre opplyses at Sør-Trøndelag fylkeskommune har avsatt et beløp som etter søknad fordeles på kommuner som tilbyr gratis treningstider til barn og ungdom. Det opplyses at potten er kr 900 000 for 2017, en pott som fordeles på søkerne da etter innbyggertall for den enkelte kommune. Frøya kommune fikk kr. 15 555 av denne potten i 2015 på bakgrunn av halvert leie i Frøyahallen. Det opplyses at det er mellom 14 og 17 kommuner som har denne ordningen og søker fylket om støtte. Rådmannen har også beregnet hvor mye det vil koste å gi barn og unge gratis adgang i svømmehall. På Sistranda vil dette utgjøre ca. 130 000 på årsbasis og ca. 25 000 på Mausund.

Gratis svømmehall er for øvrig ikke tatt med i forslag til vedtak da det ikke drives organisert idrett her, da med unntak av et lite miljø på Mausund.

Frøya kommune har et behov for å utrede retningslinjer for utleie av idrettsanlegg, men dette er en litt mer omfattende sak der Frøya idrettsråd må involveres i tråd med samarbeidsavtalen inngått med kommunen. Man må her også se hen til anlegg eid av andre enn kommunen for ikke å risikere ulike konkurranseforhold.

Frøya kommune har også andre arenaer der man leier gratis lokaler, dette gjelder bla. Frøya sjakkklubb, bridgeklubb mannskor og andre.

Det kan for øvrig legges til at «øvninger» ved Frøya kultur- og kompetansesenter er gratis. Betaling/husleie utløses først ved arrangementer med inntektspotensial.

Rådmannen har valgt å utarbeide sak om gratis utleie av idrettsanlegg og komme tilbake til en total gjennomgang av retningslinjer for utleie av idrettsanlegg.

Vurdering:

Ønsker man å være en kommune som satser på barn og unge, og ikke minst ønsker en befolkning som har lagt et godt grunnlag for god folkehelse allerede i sine barneår, er gratis anleggsleie for lag og organisasjoner den beste og mest effektive sponsoravtalen en kommune kan inngå! Idrett og friluftsliv spiller definitivt en viktig rolle i det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner satt i rette sammenheng, er og skal være et middel til demokratisk læring og et middel til utvikling av ansvar og selvstendighet. Organisasjonene som ramme skaper muligheter for møte mellom mennesker, som kan føre til identitetsdannelse og sosialisering. Dette gjelder ikke minst barn og unge.

Da er det viktig at kommunens politikere ser sin rolle i dette, og skaper levelige rammevilkår for de organisasjonene som utøver dette i det daglige!

Folkehelsemeldingen, Resept for et sunnere Norge, Stortingsmelding nr. 16 (2002-2003)

«Folkehelsearbeid innebærer å svekke det som medfører helserisiko, og å styrke det som bidrar til bedre helse. De negative påvirkningsfaktorene virker helsenedbrytende, enten det er ting vi spiser eller drikker, eller de befinner seg i det sosiale eller fysiske miljøet rundt oss. Positive faktorer handler blant annet om styrkende faktorer i miljøet rundt oss, om vårt forhold til våre nærmeste og de nettverk vi inngår i, og i hvilken grad livet oppleves å ha mening og å være forutsigbart og håndterbart».

Det er en samfunnsoppgave å legge til rette for at så mange barn og unge som mulig, kan ta del i organisert idrett. Mye av dette samfunnsansvaret utføres daglig gjennom lag og organisasjoner. Å tilby gratis halleie for barn og unge vil gjøre det mulig for alle barn, uten å ta hensyn til familiens inntekt å delta i lek, trening og fysisk aktivitet.

Rådmannen vil videre påpeke at det i kommuneplanens samfunnsdel står at folkehelsekonsekvenser skal vurderes i alle politiske saksfremlegg. I denne saken er det folkehelse som er det beste argumentet både når det gjelder fysisk aktivitet, holdningsskapende arbeid, et mangfoldig fritidstilbud og et aktivt frivillighetsarbeid.

Gratis halleie vil forhåpentligvis føre til en sprekere befolkning samt fylle våre flotte idrettsanlegg med glade barn i full aktivitet. I tillegg mener rådmannen at idretten er en av de beste arenaene for integrering og at dette tiltaket vil gjøre terskel for å delta i organisert idrett enda lavere.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Knut Arne Strømøy
Arkivsaksnr.: 16/3381

Arkiv: D11 &52

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Hovedutvalg for kultur

GOLAN - SØKNAD OM LANGTIDSLEIE

Vedtak:

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ser positivt at Frøya IL ønsker å bruke samt vedlikeholde gressmatta på Sistranda. Frøya kommune og Frøya il inngår en leiekontrakt på 30 år forutsatt at anlegget stilles til disposisjon for barnehager, skoler og andre lag på Frøya. Frøya kommune leier ut banen vederlagsfritt mot at Frøya IL står for vedlikehold, merking og sikring.

Vedlegg:

Søknad om langtidsleie.

Saksopplysninger:

Frøya idrettslag har de siste tre årene disponert Golan (gressbanen på Sistranda) og som vederlag har de stått for dugnad og nødvendig utstyr på anlegget.

Frøya IL har solgt sitt gamle anlegg på Hellesvik og har derfor ingen egen bane for tiden. De alternerer i dag mellom Golan og Frøya idrettspark. Laget ønsker å inngå en langtidskontrakt med kommunen på minimum 30 år. Begrunnelsen for ønsket lengde på kontrakten er at man da i ettertid kan søke om eventuell spillemidler i forhold til vedlikehold og andre tiltak som kan være spillemiddelberettigede.

Frøya IL har nettopp inngått en leieavtale med Frøya Storhall AS om leie av klubblokaler og ønsker derfor å kunne disponere Golan som sin hjemmebane for å gi de aktive og andre medlemmer en følelse av tilhørighet.

Frøya IL er kommunens desidert største idrettslag både når det gjelder aktive og antall aktiviteter. Laget driver både med turning, fotball, håndball og basket, spesielt når det gjelder tilbud til barn og unge gjør de en betydelig innsats.

Tidligere eide laget flere anlegg. Hellesvik idrettsplass, Frøyahallen og Nettet trimhytte. Hellesvik er overtatt av Islanders American Car Club, Frøyahallen er i kommunalt eie og trimhytta er overtatt av Nettet grendelag.

Vurdering:

Frøya kommune har i samråd med Frøya idrettsråd et ønske om å beholde Golan som fullskala fotballbane med naturgress. Frøya IL har de siste årene disponert banen og har gjort en kjempeinnsats for å holde den i orden. Golan har ikke fremstått så bra på mange år. At idrettslaget ønsker å benytte banen som sin hjemmearena er meget positivt og rådmannen finner det derfor ønskelig at Frøya IL inngår en langtidskontrakt om leie. At leietiden settes til 30 år er fordi laget da kan søke om spillemidler om det skulle vise seg nødvendig med en rehabilitering av gressmatta. Det er drenering av banen som fremstår som det mest nødvendige tiltaket.

Frøya kommune bidrar årlig med kr. 100 000 i tilskudd til Frøya Idrettspark der Nabeita og Frøya Fotballklubb er inn på eiersiden. Frøya kommune oppfordrer derfor at alle tre lagene samarbeider tett sånn at begge banene kan benyttes av alle barn og unge på Frøya. Dette har også Frøya idrettsråd uttalt seg om i møte 12.1.2017 «Alle lag stiller seg positive bak søknaden til Frøya IL. Alle lag presiserer at fotballagene må se på et tettere samarbeid lagene imellom for bruk av treningsarenaer, og samarbeid for øvrig. Fotballagene tar med seg denne diskusjonen videre». Forespørselen fra Frøya IL er drøftet i Frøya idrettsråd, i tråd med samarbeidsavtalene mellom Frøya kommune og idrettsrådet.

Frøya IL
Postboks 50
7261 Sistranda
Fotballgruppa

Sistranda 21.11.2016

Frøya Kommune
Postboks 152
7261 Sistranda

SØKNAD OM LANGTIDSLEIE AV "GOLAN".

Barnefotballen i Frøya IL – Trønder/Frøya har siden salget av Hellesvik ikke hatt noen egen hjemmebane. Dette har resultert i at vi har måtte arrangere treninger og kamper på tre arenear (Nabeita, Flatøysand og Golan.) De siste to årene har vi fått leid "Golan" av kommunen, da vederlagsfritt mot at vi har tatt oss av vedlikehold av banen. Det har blitt lagt ned en del dugnadstimer for å få gressmatta såpass bra som den er i dag, vi har også hatt noen utfordringer, da spesielt med tanke på episoder med hærværk og andre forhold. Vi har denne sesongen fått masse skryt over hvordan banen nå har blitt, og vi ønsker selvsagt å beholde den slik.

Vi ønsker å gi barna en egen hjemmebane, og at de kan føle tilhørighet til "Golan". Vi ønsker derfor å inngå en langtidsleiekontrakt mellom Frøya Kommune og Frøya IL. En kontrakt på 30 år vil også kunne utløse spillemidler for ca. 500.000 Kr, som på sikt kan brukes til renovering av "Golan". Vi leier "Golan" vederlagsfritt, mot at vi tar oss av vedlikehold, oppmerking og sikring av fotballmål. Kommunen står fortsatt som eier, slik at banen kan benyttes av andre aktører som f.eks Frøya VGS og barneskolen.

Vi har nå nettopp inngått kontrakt på leie av klubbhus i servicebygget ved Frøya Storhall - en kontrakt på leie av "Golan" vil derfor gi oss god forutsigbarhet og bygge opp følelsen av en egen hjemmebane. Vi ser at fotballen i Frøya IL blir mer og mer populær, ikke minst etter at vi har klart å starte opp egne jentelag. Dette er noe vi setter stor pris på, og håper derfor dere imøteser en avtale mellom oss.

Vennlig hilsen
Mats Ove Bremnes, Gruppeleder for fotball i Frøya IL.